

**Malteser
International**
Order of Malta Worldwide Relief

ကျေးလက်နေလူထုဘေးဒဏ်ကြုံကြုံခံနိုင်ရန် တည်ဆောက်ခြင်း

ကွင်းဆင်းလုပ်ဆောင်သူလက်စွဲ

ကျေးဇူးတင်လွှာ

© Malteser International

မြန်မာနိုင်ငံ မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်
အမှတ်-၁၄/၁၅ (၆-အက်ဖ်)၊ ပြည်တော်အေးရိပ်သာလမ်း
ရန်ကင်းမြို့နယ်။ ရန်ကုန်မြို့။ မြန်မာနိုင်ငံ။
Tel.: +95 (0)1 657122
Email: malteser.yangon@gmail.com
www.malteser-international.org

ပြုစုသူ Dr Jessica Mercer, Secure Futures, UK
စစ်ဆေးသူ Serge Birtel, Malteser International
 New Yee, Malteser International
စီစဉ်သူ Serge Birtel, Malteser International
ခါတ်ပုံများ Valeria Turrisi (Cover), Dr Jessica Mercer, Malteser International
ပထမအကြိမ်ပုံနှိပ်ခြင်း - လ၊ ၂၀၁၆-ခု

ဤလက်စွဲစာအုပ် ကနဦးမူကြမ်းပြုစုပေးသော အာရှဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးဌာနမှ Gabrielle Iglesias နှင့် Atiq Kainan Ahmed တို့အားလည်းကောင်း၊ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သောသတင်းအချက်အလက်များနှင့် အကြံပြုချက်များပံ့ပိုးပေးသော Philipp Danao အားလည်းကောင်း Malteser International မှ အထူးကျေးဇူးဥပကာရတင်ရှိကြောင်းဖော်ပြလိုပါသည်။

စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးဌာန၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဖြင့် ဤလက်စွဲစာအုပ်ကို ပြုစုထုတ်ဝေပါသည်။

မာတိကာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ	၁
၁။ နိဒါန်း	၅
၂။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် အန္တရာယ်၏သက်ရောက်မှုများနှင့် ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေများ	၇
(က) မြန်မာနိုင်ငံအန္တရာယ်ဖြစ်စဉ်အကျဉ်းချုပ်	၇
(ခ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင်အန္တရာယ်သက်ရောက်မှုများနှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုအကြောင်းရင်းများ	၁၀
(ဂ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များ၏ဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ခြင်း	၁၅
(ဃ) အသိပညာ၊ ခံယူချက်နှင့် အသိအမြင်	၁၇
၃။ ရပ်ရွာ၊ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့်၌ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုပေါင်းစည်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ်လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်မှု	၂၀
(က) အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သောဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။ ၎င်းသည်အဘယ်ကြောင့်အရေးကြီးပါသနည်း	၂၀
(ခ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ်လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်မှုဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။ ၎င်းသည်အဘယ်ကြောင့်အရေးကြီးပါသနည်း	၂၃
(ဂ) ရပ်ရွာအဆင့်၊ မြို့နယ်/ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တို့၌ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု ပေါင်းစည်းဆောင်ရွက်ခြင်းများနှင့်သာကေများ	၂၅
(ဃ) ရပ်ရွာအဆင့်၊ မြို့နယ်/ပြည်နယ်အဆင့်၌ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ်လိုက်လျောညီ ထွေစွာနေထိုင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် သာကေများ	၃၆
(င) ဘေးအန္တရာယ်များဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် ပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်း	၄၃
(၁) အဆင့်(၁)-ရပ်ရွာရွေးချယ်ခြင်း	၄၅
(၂) အဆင့်(၂)-ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း-ရပ်ရွာအခြေအနေလေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း(အခြေခံအချက်အလက်များစုဆောင်းခြင်း)	၄၆
(၃) အဆင့်(၃)-ရပ်ရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ခြင်း	၄၇
(၄) အဆင့်(၄)-ရပ်ရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်များနှင့်ဦးစားပေးမှုများ	၅၀
(၅) အဆင့်(၅)-ကျေးရွာရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်ရေးကော်မတီများ (VACs)နှင့် ဆက်စပ်အလုပ်အဖွဲ့များဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့်သင်တန်းပေးခြင်း	၅၂
(၆) အဆင့်(၆)-ရပ်ရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း	၅၆
(၇) အဆင့်(၇)-အားလုံးပါဝင်၍ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်း၊ လေ့လာခြင်း	၅၇
(စ) အထောက်အကူပြုခြင်း	၆၁
၄။ အခြေအနေလေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း အကဲဖြတ်ခြင်းအတွက်နည်းလမ်းများ(အဆင့်-၂ နှင့် ၃)	၆၅
(က) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁။ ချက်ချင်းလက်ငင်းအကဲဖြတ်ခြင်း	၆၅
(ခ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၂။ ပဓာနနှင့်ဆင့်ပွားစွမ်းလေ့လာမှုအပါအဝင် အခြေခံလေ့လာမှုများ	၆၇
(ဂ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၃။ လူမှုရေး၊ ရင်းမြစ်သယံဇာတနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာအခြေပြုမြေပုံ ...	၇၀
(ဃ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၄။ ဒေသခံများနှင့်အတူနယ်မြေအခြေအနေစူးစမ်းလေ့လာရေးခရီး	၇၆
(င) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၅။ ရာသီအလိုက် ပြက္ခဒိန်ရေးဆွဲခြင်း	၇၈
(စ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၆။ (ဘေးအန္တရာယ်)သမိုင်းကြောင်းဖြစ်စဉ်ပြဇယား	၈၁
(ဆ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၇။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအလားအလာဆန်းစစ်လေ့လာချက်	၈၄
(ဇ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၈။ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသရုပ်ဖော်သစ်ပင်	၈၈
(ဈ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၉။ အထူးအုပ်စုဆွေးနွေးပွဲ၊ ထိခိုက်ခံရမှုအလွယ်ဆုံးသူများဖော်ထုတ်ခြင်း..	၉၁
(ည) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၀။ အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်းချိတ်ဆက်မှုပြဇယား	၉၃
(ဋ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၁။ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း	၉၆

(၄) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၂။ အနာဂတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်လာမည့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအလားအလာ ဆန်းစစ်ခြင်း	၉၈
(၃) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၃။ အနာဂတ်မြေပုံ	၁၀၀
(ပ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၄။ အချက်အလက်များ စုဆောင်းပြုစုခြင်း	၁၀၂
(က)လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၅။ ရပ်ရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်ချက်အစီရင်ခံစာပုံစံ	၁၀၅
၅။ ရပ်ရွာပြည်သူလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရေးလုပ်ငန်းစီမံချက်နှင့်အကောင်အထည်ဖော်ရေးနည်းလမ်းများ (အဆင့်-၄ မှ အဆင့်-၇ အထိ)	၁၀၇
(က) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁။ ထိခိုက်မှု-အကောင်အထည်ဖော်မှု ဖြန့်စီးယားကွက်	၁၀၈
(ခ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၂။ တွဲဖက်-ဆက်စပ်နိုင်ယှဉ်ခြင်းဖြင့် အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း	၁၁၀
(ဂ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၃။ ဖြန့်စီးယားကွက်ဖြင့်အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း/အမှတ်ပေးခြင်း	၁၁၁
(ဃ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၄။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်ပုံစံ(၂၀၁၃-ခု၊ Malteser Internation မှပုံစံကို ဆီလျော်အောင်ပြင်ဆင်အသုံးပြုသည်။)	၁၁၅
၆။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်ကို မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံချက်များနှင့်ပေါင်းစပ်ခြင်း	၁၂၀
(က) မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း	၁၂၀
(ခ) ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများ အထူးသဖြင့် မသန်စွမ်းသူများပါဝင်မှု	၁၂၄
၇။ ကျမ်းကိုးစာရင်း	၁၂၅
၈။ နောက်ဆက်တွဲစာရွက်စာတမ်းများ	၁၂၆
(က) နောက်ဆက်တွဲ(၁)-လက်ငင်းအကဲဖြတ်ချက်နမူနာပုံစံ	၁၂၆

ဇယားများ

ဇယား-၁။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင်အန္တရာယ်၏သက်ရောက်မှုအလားအလာအနှစ်ချုပ်သာဓကများ... ၁၃

ဇယား-၂။ ရပ်ရွာအဆင့်ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများနှင့်သာဓကများ ၂၇

ဇယား-၃။ မြို့နယ်၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများ
နှင့်သာဓကများ ၃၂

ဇယား-၄။ ရပ်ရွာအဆင့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့်သာဓကများ ၃၇

ဇယား-၅။ မြို့နယ်၊ ပြည်နယ်အဆင့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့်
သာဓကများ ၄၀

ဇယား-၆။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်း ၅၇

ပုံများ

ပုံ-၁။ `ဖိအားနှင့်ဖြေလျော့မှု´ ပုံစံ (Wisner နှင့်အပေါင်းအသင်းများ၊ ၂၀၀၄-ခု) ၁၁

ပုံ-၂။ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုမှ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိလာရေး လုပ်ငန်းမူဘောင် (Pasteur-၂၀၁၁) ၁၆

ပုံ-၃။ ဖွံ့ဖြိုးမှုစီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် ရပ်ရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံကိန်းများထည့်သွင်းရေးဆွဲသည့်
နည်းလမ်းပြကားချပ်(NEDA-၂၀၀၉-ခုမှ ကူးယူဖော်ပြသည်။) ၁၂၂

မှတ်စုများ

မှတ်စု-၁။ စွီတူးအာ လုပ်ငန်းမူဘောင် (Pasteur-၂၀၁၁)အရ အရေးကြီးသည့်မေးခွန်းများ ၁၇

မှတ်စု-၂။ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းဘေးအန္တရာယ်နှင့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ် သိမြင်မှု၊ သဘောထားနှင့်
အမြင်များ ၁၉

မှတ်စု-၃။ ထင်မြင်ချက်နှင့်ခံယူချက်သဘောထား ၂၂

မှတ်စု-၄။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင်အတားအဆီးများ ၂၃

မှတ်စု-၅။ သတင်းအချက်အလက်ရရှိရေးအတားအဆီး ၂၃

မှတ်စု-၆။ မူဝါဒနှင့်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအတားအဆီးများ ၂၃

မှတ်စု-၇။ ဘေးအန္တရာယ်မဖြစ်ပွားမီ ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးကော်မတီမှ
ကြိုတင်လုပ်ဆောင်ရမည့်တာဝန်များ ၅၅

မှတ်စု-၈။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နေစဉ် ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးကော်မတီ
တာဝန်များ(မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်-၂၀၁၄) ၅၅

မှတ်စု-၉။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးနောက် ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေး
ကော်မတီတာဝန်များ(မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်-၂၀၁၄) ၅၅

ခါတ်ပုံများ

ခါတ်ပုံ-၁။ စက္ကူချုပ်ပေါ်ရေးဆွဲထားသည့်မြေပုံနမူနာ(ကင်ညာနိုင်ငံ) (ခါတ်ပုံ-J. Mercer) ၇၅

ခါတ်ပုံ-၂။ ဒေသတွင်းရရှိသည့်ပစ္စည်းများအသုံးပြုရေးဆွဲထားသည့်မြေပုံနမူနာ(ကင်ညာနိုင်ငံ)
(ခါတ်ပုံ-J. Mercer) ၇၅

ခါတ်ပုံ-၃။ ဆူဒန်နိုင်ငံကျေးရွာတစ်ရာမှ စူးစမ်းလေ့လာရေးခရီးနမူနာကားချပ်(Theis and Grady, 1991) ... ၇၇

ခါတ်ပုံ-၄။ ရာသီခွင်လိုက်လုပ်ငန်းစဉ်ပြဇယားနမူနာ (ဂါနာနိုင်ငံ) (Daze et al.,-၂၀၀၉) ၈၀

ခါတ်ပုံ-၅။ ဘေးအန္တရာယ်သမိုင်းကြောင်းဖြစ်စဉ်ပြဇယား (နိုင်ဂျာနိုင်ငံ) (Daze et al., -၂၀၀၉) ၈၃

ခါတ်ပုံ-၆။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အလားအလာဆန်းစစ်ချက်နမူနာ(ပါပူဝါနယူးဂီနီ) ((ခါတ်ပုံ- J. Mercer) ၈၇

ခါတ်ပုံ-၇။ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသရုပ်ဖော်သစ်ပင် (ဆီရာလီယွန်နိုင်ငံ) (ခါတ်ပုံ-J. Mercer) ၉၀

ခါတ်ပုံ-၈။ အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်းချိတ်ဆက်မှုပြဇယား(ဆီရာလီယွန်နိုင်ငံ) (ခါတ်ပုံ-J. Mercer) ၉၅

ခါတ်ပုံ-၉။ သင်္ကေတများဖြင့်ဖော်ပြထားသည့် တွဲဖက်-ဆက်စပ်နှိုင်းယှဉ်မှုဇယား (ပါပူဝါနယူးဂီနီ)
(ခါတ်ပုံ-J. Mercer) ၁၁၁

၁။ နိဒါန်း

လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ငါးဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်း ထုတ်ယူခြင်းတို့အပါအဝင် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် သဘာဝသယံဇာတများအပေါ်များစွာမှီခိုနေခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံကျေးလက်ပြည်သူများသည် အလွန်အမင်းထိခိုက်ခံရလွယ်သူများဖြစ်လာကြသည်။ ဤအခြေအနေက သစ်တောပြုန်းတီးမှု၊ မြေယာအသုံးချမှုစီမံခန့်ခွဲရေးနည်းလမ်းညံ့ဖျင်းမှု၊ ရေသယံဇာတများ ဆုတ်ယုတ်လာမှု၊ စားနပ်ရိက္ခာမလုံလောက်မှုနှင့် အနာရောဂါဖြစ်ပွားမှုများမြင့်တက်လာခြင်းတို့အပါအဝင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအရည်အသွေး နိမ့်ကျပျက်စီးမှုများဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယခင်က တည်းကရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အခြေအနေများပေါ်တွင် မှန်တိုင်းတိုက်ခြင်း၊ ရေလွှမ်းမိုးခြင်း၊ ငလျင်၊ ဆူနာမီ၊ မီးဘေး၊ မုန်တိုင်းဒီဇေ၊ မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့မှု၊ မြေပြိုမှုစသည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များထပ်ဆင့်ကျရောက်မှုက ကျေးလက်လူထုအပေါ်ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုပိုမိုကြီးမားလာစေသည်။ ထို့အပြင် အပူချိန်မြင့်တက်လာမှု၊ မိုးရေချိန်ပြောင်းလဲမှုနှင့် ပင်လယ်ရေမျက်ပြင်မြင့်တက်လာမှုတို့မှတစ်ဆင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ယင်း၏အကျိုးဆက်များက မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ခြင်း၊ ရေလွှမ်းမိုးခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့ခြင်းအပါအဝင် အစွန်းရောက်ဘေးအန္တရာယ်များအကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ပွားလာခြင်းနှင့် ပိုမိုပြင်းထန်ပြီး ပို၍ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းတို့ကလည်း လက်ရှိအခြေအနေထက် ပို၍ဆိုးဝါးစေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစီမံချက်(MAPDRR)နှင့် အမျိုးသားအဆင့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရေးဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်(NAPA)များ ရေးဆွဲချမှတ်လျက် အမျိုးသားအဆင့်တွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော်လည်း ကျေးရွာလူထုအနေဖြင့် ကိစ္စအတော်များများတွင် အဆိုပါစီမံချက်နှစ်ရပ်၌ချမှတ်ထားသည့်မူဝါဒများ၊ မဟာဗျူဟာများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍သိရှိခြင်း၊ အကျိုးခံစားရခြင်းတို့မရှိသေးပေ။ ကျေးရွာများသည် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်သည့်အခါ ဦးဆုံးရင်ဆိုင်ရသည့်နေရာများဖြစ်သည်နှင့်အညီ ယင်းတို့ရင်ဆိုင်နေရသည့်ပြဿနာများဖြေရှင်းရန်နှင့် မဟာဗျူဟာများဖော်ထုတ်ရန် အကောင်းဆုံးနေရာများလည်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ကျေးရွာလူထု၊ အစိုးရ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်လက်တွဲ၍ NAPA နှင့် MAPDRR စီမံချက်များတွင်ချမှတ်ထားသည့်လုပ်ငန်းများအကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ကျေးလက်ဒေသများ၏ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းတိုးပွားလာစေရေးအတွက် အဆောတလျင် လုပ်ဆောင်သွားရန် အထူးလိုအပ်လျက်ရှိသည်။

ဤလက်စွဲစာစောင်တွင် Malteser International ဝန်ထမ်းများ၊ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန်နှင့် ကျေးလက်ဒေသများ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းတိုးပွားလာစေရန် ကျေးလက်ဒေသများ၊ ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်သွားနိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကိုဖော်ပြထားသည်။ ပထမဦးဆုံးအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဖြစ်ပွားသည့် ဘေးအန္တရာယ်များ၊ ယင်းတို့နှင့်ယှဉ်တွဲပါလာသည့်အကျိုးဆက်များ၊ ကျေးလက်ဒေသများရင်ဆိုင်နေရသည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုအကြောင်းရင်းများကိုအနှစ်ချုပ်ဖော်ပြထားသည်။ ထို့နောက် ကျေးရွာအဆင့်၊ မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်တွင် ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်နိုင်ရေးနှင့် အားလုံးပါဝင်သည့်

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးစေမည့် စီမံခန့်ခွဲရေးနမူနာလုပ်ငန်းများနှင့် နည်းလမ်းများကိုဖော်ပြထားသည်။ ထို့အပြင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများအတွင်းရှိ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရေးမဟာဗျူဟာများပေါ်တွင် အခြေစိုက်ထားသည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်းကိုလည်းထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ ကျေးလက်ဒေသများ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်များကို မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များတွင် မည်သို့ထည့်သွင်းရေးဆွဲမည်ကိုဖော်ပြခြင်းမပြုမီ အဆိုပါချဉ်းကပ်နည်းအတွက် လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များ၊ နည်းလမ်းများကိုဖော်ပြထားသည်။

((((((o))))))

အရေးကြီးသည့်ဂေါဟာရဖွင့်ဆိုချက်များ

ဤဂေါဟာရဖွင့်ဆိုချက်များကို ကုလသမဂ္ဂ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးမဟာဗျူဟာ (UNISDR) ရုံး(၂၀၀၉-ခုနှစ်)ဂေါဟာရဖွင့်ဆိုချက်များကို ကိုးကားဖော်ပြထားထားပါသည်။

ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေ ဆိုသည်မှာ အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်သည့်ဖြစ်ရပ်တစ်ခုဖြစ်ပွားလာမှုနှင့် ယင်း၏ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနိုင်သောအကျိုးဆက်များပေါင်းစည်းနေသည့်အခြေအနေဖြစ်သည်။

အန္တရာယ် - အသက်ဆုံးရှုံးမှု၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှု၊ အိုးအိမ်စည်းစိမ်များထိခိုက်ပျက်စီးမှု၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများဆုံးရှုံးမှု၊ လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေးတို့ပျက်ပြားမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ပျက်စီးမှုတို့ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့်အလားအလာရှိသောဖြစ်ရပ်၊ သဘာဝဖြစ်စဉ်ဖြစ်သည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်များတွင် ရုတ်ခြည်းကျရောက်သည့်အန္တရာယ်ဖြစ်စေ၊ တဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးပွားလာသည့် အန္တရာယ်ဖြစ်စေ သဘာဝကြောင့်ဖြစ်စေ၊ လူ့ပထဝီကြောင့်ဖြစ်စေဖြစ်ပေါ်သည့်အန္တရာယ်များလည်းပါဝင်သည်။

ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုဆိုသည်မှာ ဘေးအန္တရာယ်တစ်ရပ်၏ ထိခိုက်ပျက်စီးစေမှုများအား ခံနိုင်ရည်မရှိသည့် ထိခိုက်လွယ်စေနိုင်သည့် လူများ၊ လူမှုရေး၊ ရုပ်ပိုင်း၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအချက်အလက်များအပါအဝင် လူ့အသိုင်းအဝန်းတစ်ခု၏လက္ခဏာရပ်များနှင့် အခြေအနေများဖြစ်သည်။ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသည် လူတစ်ဦးချင်းစီ၊ အိမ်ထောင်စုတစ်ခုချင်းစီ၊ လူ့အသိုင်းအဝန်းတစ်ခုစီကြား ကွဲပြားခြားနားမှုရှိတတ်သည်။

စွမ်းဆောင်ရည်ဆိုသည်မှာ ရပ်ရွာဒေသတစ်ခု၊ လူ့အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် အသင်းအဖွဲ့တစ်ခုအတွင်းရှိ စွမ်းပကား/ခံနိုင်အား၊ ပင်ကိုယ်အရည်အချင်း၊ ရင်းမြစ်စွမ်းအားအစုအပေါင်းဖြစ်ပြီး ဘေးအန္တရာယ်သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်များကို ကြိုတင်မျှော်မှန်းပြင်ဆင်ရာတွင်လည်းကောင်း ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင်လည်းကောင်း၊ တုံ့ပြန်ရင်ဆိုင်ရာတွင်လည်းကောင်း ယင်းစွမ်းအားအစုအပေါင်းကိုအသုံးပြုနိုင်သည်။

ဘေးအန္တရာယ်ဆိုသည် ရပ်ရွာဒေသ/လူ့အသိုင်းအဝန်းတစ်ခုအား ပြင်းထန်သည့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုဖြစ်စေပြီး ယင်းပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတွင် လူ့အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆုံးရှုံးမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု၊ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့်ဘေးဒုက္ခနှင့်ရင်ဆိုင်ရမှု၊ လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခုကအသုံးပြုနိုင်သည့် ရင်းမြစ်သယံဇာနှင့် လူ့စွမ်းအားများပျက်ဆီးခံရမှုတို့ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ဘေးအန္တရာယ်ကြောင့်ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုသည်မှာ ကာကွယ်တားဆီးခြင်း၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ လျော့ပါးသက်သာစေခြင်း၊ တုံ့ပြန်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ၊ နည်း

လမ်းများမှတစ်ဆင့် ဘေးအန္တရာယ်များ၏မကောင်းသောအကျိုးဆက်များ ရှောင်ရှားရန်၊ လျော့ပါးစေရန် သို့မဟုတ် လွှဲဖယ်ရန် ရည်ရွယ်သည့်လုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်သည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုသည်မှာ သဘာဝအကြောင်းများကြောင့်ဖြစ်စေ၊ လူ့ပညာကြောင့်ဖြစ် စေ ပေါ်ပေါက်လာပြီး ဆယ်စုနှစ်များစွာ သို့မဟုတ် ကာလရှည်ကြာစွာဖြစ်ပေါ်နေသည့် မိုးလေဝသနှင့်ရာ သီဥတုဆိုင်ရာဖြစ်ပေါ်မှုပုံစံများပြောင်းလဲလာမှုဖြစ်သည်။

လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်ခြင်းဆိုသည်မှာ ကျွန်ုပ်တို့ကြုံတွေ့နေရသည့်၊ ကြုံတွေ့နိုင်သည့် ရာသီ ဥတုနှင့်ဆက်နွယ်နေသည့် ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ပြောင်းလဲနေသောအခြေအနေများ ဥပမာ-အပူချိန်နှင့် မိုးရေချိန်အတက်အကျဖြစ်ပေါ်နေခြင်းစသည့်အပြောင်းအလဲများနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်ခြင်း အပါအဝင် အပြောင်းအလဲကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများမဖြစ်အောင် ကြိုတင်တားဆီး ခြင်း၊ လျော့ပါးအောင်လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုဆိုသည်မှာ နိုင်ငံများ၊ အစိုးရများ၊ ရပ်ရွာများနှင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ဘေး အန္တရာယ်တစ်ရပ်၏အကျိုးဆက်များကို ခုခံတွန်းလှန်နိုင်စွမ်းရှိမှု၊ အကျိုးဆက်လျော့ပါးစေရန်လုပ်ဆောင်နိုင် မှု၊ အခြေအနေများနှင့်အလိုက်အထိုက်နေထိုင်နိုင်မှု၊ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်မှုနှင့် အချိန်နှင့်တပြေးညီ ထိ ရောက်သောနည်းလမ်းများဖြင့် ရေရှည်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အပြောင်းအလဲများနှင့် လိုက်လျောညီထွေကျင့်သုံး နေထိုင်နိုင်မှုဖြစ်သည်။

(((o)))

၂။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေများနှင့်အကျိုးဆက်များ

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဒေသအလိုက်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် အဆိုပါဘေးအန္တရာယ်များ၏ အကျိုးဆက်များကိုအနှစ်ချုပ်ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ အပြင်ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အကြောင်းရင်းများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ အရေးပါသည့်အသိ အမြင်၊ ဗဟုသုတနှင့်ခံယူချက်သဘောထားတို့ကို ဤအခန်းတွင်အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြထားသည်။

(က) မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ဘေးအန္တရာယ်များမှတ်တမ်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ငလျင်၊ ဆူနာမီ၊ မုန်တိုင်း၊ မုန်တိုင်းဒီဇေ၊ ရေလွှမ်းမိုးမှု၊ မြေပြိုမှု၊ မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့ မှု၊ မီးဘေးအန္တရာယ်၊ တောမီးလောင်ကျွမ်းမှုများအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်မျိုးစုံဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့်အတွက် ကမ္ဘာပေါ်တွင် သဘာဝဘေးအကျရောက်ဆုံးနိုင်ငံများထဲမှတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဖော်ပြပါဘေးအန္တရာယ်များ အနက် ငလျင်လှုပ်ခြင်းနှင့်ဆူနာမီလှိုင်းအန္တရာယ်နှစ်ခုမှအပ ကျန်ဘေးအန္တရာယ်များသည် ရာသီဥတုနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ပြန်လည်နေရာချထားရေးဦးစီးဌာနမှထုတ်ပြန်သည့် အချက်အ လက်များအရ ၂၀၀၀-၂၀၀၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၉-၂၀၁၀ နှစ်အထိဖြစ်ပွားခဲ့သည့်သဘာဝဘေးများအနက် မီးဘေး အန္တရာယ် ၇၃-ရာခိုင်နှုန်းအထိဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး အစဉ်လိုက်အားဖြင့် မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်မှု ၁၂-ရာခိုင်နှုန်း၊ ရေ လွှမ်းမိုးမှု ၁၁-ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ငလျင်၊ ဆူနာမီနှင့် မြေပြိုမှုအပါအဝင်အခြားအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားမှု ၄-ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။ (၂၀၀၉-ခုနှစ်၊ မိုးလေဝသနှင့်ဇလဗေဒဦးစီးဌာနထုတ်ပြန်ချက်အရ) ၂၀၀၈-ခုနှစ်တွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော နာဂစ်မုန်တိုင်းသည် လူ့အသက်ပေါင်း ၈၄၅၃၇ ဆုံးရှုံး၍ လူပေါင်း ၂.၄ သန်းထိခိုက်ခံစားရမှုနှင့်အတူ မြန် မာနိုင်ငံမှတ်တမ်းတွင် အဆိုးဝါးဆုံးသဘာဝဘေးကြီးဖြစ်ခဲ့သည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တ ရာယ်များနှင့်ပတ်သက်သည့်အသေးစိတ်အချက်များကို အောက်တွင်ထပ်မံဖော်ပြထားသည်-

ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဧပြီလ၊ မေလများနှင့် အောက်တိုဘာလမှ ဒီဇင်ဘာလအထိ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများကျရောက်လေ့ရှိပြီး လွန်ခဲ့သည့်နှစ်တစ်ရာကာလမှတ်တမ်းများအရ ယင်းတို့ကို ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းကျရောက်သည့်လများအဖြစ်သတ်မှတ်ထားသည်။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်လေးဆယ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံကို အဓိကဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းကြီး(၈)ခုပင်ရောက်ခဲ့ပြီး ယင်းတို့မှာ စစ်တွေ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၁၉၆၈-ခုနှစ်)၊ ပုသိမ်မုန်တိုင်း(၁၉၇၅-ခုနှစ်)၊ ဝှဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း(၁၉၈၂-ခုနှစ်)၊ မောင်တော ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း(၁၉၉၄-ခုနှစ်)၊ မာလာ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း(၂၀၀၆-ခုနှစ်)၊ အကက်ရှိ ဆိုင်ကလုန်း (၂၀၀၇-ခုနှစ်)။ နာဂစ်မုန်တိုင်း(၂၀၀၈-ခုနှစ်)နှင့် ဂီရီမုန်တိုင်း(၂၀၁၀-ခုနှစ်)တို့ဖြစ်သည်(မိုး/ဇလ-၂၀၀၉)။

မုန်တိုင်းဒီရေလှိုင်းများ။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးကမ်းရိုးတမ်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ကမ်းရိုးတမ်းဒေသများသည် မုန်တိုင်းဒီရေတက်ရောက်လေ့ရှိသည့်ဒေသများဖြစ်သည်။ နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းတိုက်ခတ်စဉ် အသက်ဆုံးရှုံးမှု၏ ၉၀-ရာခိုင်နှုန်းမှာ အဆိုပါမုန်တိုင်းဒီရေလှိုင်းများတက်လာသည့် တိုက်ရိုက်အကျိုးဆက်ကြောင့်ဖြစ်သည်(မိုး/ဇလ-၂၀၀၉)။

ရေလွှမ်းမိုးမှုများ။ ယခင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ရေလွှမ်းမိုးမှုများကြောင့် ပြည်သူတို့၏အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်များဆုံးရှုံးပျက်စီးခြင်း၊ အရေးကြီးသည့်အခြေခံအဆောက်အအုံများပျက်စီးခြင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများပျက်စီးခြင်း၊ ရေတွင်းရေကန်များ၊ ရေလှောင်တံခံများရှိရေများညစ်ညမ်း၍ ရေကြောင့်ဖြစ်သောရောဂါများကဲ့သို့သော ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာပြဿနာများဖြစ်ပွားခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ မေလလယ်နှင့် အောက်တိုဘာလကြား ရွာသွန်းသည့်မိုးရေချိန်အားလုံးနီးပါးကြောင့် အဆိုပါကာလအတွင်း ရေလွှမ်းမိုးမှုပုံမှန်ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ မြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင်များ(မြစ်ကမ်းဘေးဒေသများ)တွင် ပုံမှန်မြစ်ရေကြီးမှုဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ သာမန်အားဖြင့် တောင်ကုန်းဒေသများဖြစ်ပြီး မြစ်အထက်ပိုင်းနေရာများတွင် လျှပ်တပြက်ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှုများမကြာခင်ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ မြို့ကြီးများနှင့်မြို့များတွင် ဒေသအလိုက်ရေလွှမ်းမိုးမှုများ အချိန်အခါအလိုက်ဖြစ်ပေါ်တတ်သည် (မိုး/ဇလ-၂၀၀၉)။

မြေပြိုမှုများ။ မြန်မာနိုင်ငံတောင်ကုန်းဒေသများ အထူးသဖြင့် အနောက်ဘက်တောင်ကုန်းဒေသ၊ အရှေ့ဘက်နှင့်တောင်ဘက်ကုန်းမြင့်ဒေသများတွင် အရွယ်အစားအမျိုးမျိုးရှိမြေပြိုမှုများဖြစ်ပွားလေ့ရှိသည်။ အနောက်ဘက်တောင်ကုန်းဒေသများတွင် မြေပြိုမှုပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် ကျောက်တုံးများလျော့/ပြိုဆင်းခြင်း၊ မြေကြီးများပြိုကျခြင်း၊ ရွံ့ရည်များစီးဆင်းခြင်းအပါအဝင် မြေပြင်ရွေ့လျားမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါဒေသသည် လူနေကျသည့်ဒေသများဖြစ်သည့်အတွက် မြေပြိုမှုကြောင့် လူနေထိုင်ရာနေရာများထက် အခြေခံအဆောက်အအုံများကိုသာ ထိခိုက်ပျက်စီးစေသည်(မိုး/ဇလ-၂၀၀၉)။

အပူပိုင်းဖုံးမိုးခေါင်ခြင်း။ မြန်မာနိုင်ငံ၏အပူပိုင်းဖုံးသည် နိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး(အောက်ပိုင်း)အတွင်း ခရိုင်ပေါင်း(၁၃)ခရိုင်ရှိ မြို့နယ်(၅၄)မြို့နယ်တွင်တည်ရှိပြီး နိုင်ငံစုစုပေါင်းအကျယ်အဝန်း၏ ၁၀-ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသည်။ မိုးနဲရပ်ဝန်းဒေသတွင်း ကျရောက်သည့်အတွက် တစ်နှစ်ပတ်လုံးရွာသွန်းသည့်မိုးရေချိန်မှာ လက်မ(၄၀) အောက်လျော့နည်းသည်(မိုး/ဇလ-၂၀၀၉)။

မီးဘေးအန္တရာယ်။ မီးဘေးအန္တရာယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဖြစ်များဆုံးဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်သည်။ အဓိကအားဖြင့် ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ ဧရာဝတီ၊ စစ်ကိုင်းနှင့် ပဲခူးတို့တွင် မီးလောင်မှုအများဆုံးဖြစ်ပေါ်ပြီး မီးလောင်မှုစုစုပေါင်း၏ ၆၃-ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ဇန်နဝါရီလမှ မေလအထိကာလသည် မီးဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်

ပွားမှုများပြီး တစ်နှစ်လျှင် မီးလောင်မှုပေါင်း(၉၀၀)ခန့်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသဖြင့် လူတို့၏အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်များဆုံးရှုံးလျက်ရှိသည်(မိုး/ဇလ-၂၀၀၉)။

တောမီးလောင်မှုများ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တောမီးလောင်မှုများသည် သာမန်အားဖြင့် အပေါ်ယံလောင်ကျွမ်းမှုများဖြစ်သည်။ ခြောက်သွေ့ရာသီတွင် အဖြစ်များဆုံးဖြစ်ပြီး ဒီဇင်ဘာလမှစတင်ပြီး မေလအထိဖြစ်ပေါ် တတ်သည်။ တောမီးလောင်ကျွမ်းမှုများသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအများစုတွင် အခါအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ ပဲခူး၊ ချင်း၊ ကယား၊ ကချင်၊ မန္တလေး၊ ရခိုင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် တောမီးများပိုမိုလောင်ကျွမ်းတတ်သည်။ တောမီးလောင်မှုများကြောင့် မီးခိုးများဖြစ်ပေါ်စေပြီး လူနေဒေသ များအပေါ် ဆိုးဝါးသည့်အကျိုးဆက်များဖြစ်ပေါ်စေသည်(မိုး/ဇလ-၂၀၀၉)။

ဆူနာမီ။ ကီလိုမီတာပေါင်း ၂၄၀၀ ရှိမြန်မာနိုင်ငံကမ်းရိုးတမ်းကို အပိုင်း(၃)ပိုင်းခွဲခြားထားပြီး ယင်းတို့မှာ အနောက်မြောက်ပိုင်း ရခိုင်ကမ်းရိုးတမ်း၊ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ အလယ်ကမ်းရိုးတမ်းနှင့် တောင်ပိုင်း တနင်္သာရီကမ်းရိုးတမ်းတို့ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၄-ခုနှစ်၊ အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာတွင်ဆူနာမီဖြစ်ပေါ်ခဲ့စဉ် ကွန်ပျူတာဖြင့်တွက်ချက်ထားသည့် ဆူနာမီပမာဏအရ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဆူနာမီဖြစ်ပေါ်နိုင်မှုနှင့် ဆူနာမီလှိုင်းရိုက်ခတ်နိုင်မှုမှာ အခြားနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် နည်းပါးသည်။ သို့ရာတွင် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် ကမ်းခြေရေတိမ်ပိုင်းကျယ်ပြန့်မှုက ဆူနာမီလှိုင်းအမြင့်ကိုအားဖြည့်ပေးရာရောက်သည့်အတွက် ဆူနာမီလှိုင်းအန္တရာယ်အနည်းငယ်ကြီးမားနိုင်သည် (မိုး/ဇလ-၂၀၀၉)။

ငလျင်လှုပ်ခြင်း။ မြေငလျင်(ဆိုက်စမစ်)တိုင်းထွာချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံကို ငလျင်ဒေသသုံးခုခွဲခြားထားသည်။ အနောက်မြောက်ဒေသ၊ ဗဟိုမြေခိုပိုင်းဒေသနှင့် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်-ယူနန်ဒေသတို့ဖြစ်သည်။ လူသိများသည့် (၁၀၀၀ ကီလိုမီတာအရှည်ရှိ)စစ်ကိုင်းပြတ်ရွှေ့ကြောပေါ်ရှိ ဗဟိုမြေခိုပိုင်းဒေသတွင် နှစ်ဆယ်ရာစုအတွင်း အနည်းဆုံးငလျင်ကြီး(၁၈)ကြိမ်လှုပ်ခဲ့သည်။ အခြားငလျင်ပြတ်ရွှေ့ကြောကြီးတစ်ခုမှာ ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်အနောက်ပိုင်းတွင်ရှိပြီး ကီလိုမီတာ ၅၀၀ ခန့်ရှည်လျားသည့် ကျောက်ကြမ်းပြတ်ရွှေ့ကြောဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးလှုပ်ခဲ့သည့်ငလျင်မှာ ကျောက်ကြမ်းပြတ်ရွှေ့ကြောမြောက်ဘက်ပေါ်တွင် ၁၉၁၂-ခုနှစ်၊ မေလ(၂၃)ရက်၌လှုပ်ခဲ့သည့် ရစ်ချတာစကေး ၈ အဆင့်ရှိငလျင်ကြီးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း ၂၀၁၁-ခုနှစ်၊ မတ်လ(၂၄)ရက်တွင် ရစ်ချတာစကေး ၆.၈ ပြင်အားရှိ ငလျင်တစ်ခုလှုပ်ခဲ့သည် (မိုး/ဇလ-၂၀၀၉)။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု။ နှစ်ပေါင်း(၆၀)ကျော်အတွင်း မြန်မာပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အပူချိန်မြင့်တက်မှုနှင့် တစ်နှစ်ပတ်လုံးမိုးရေချိန်ပိုများလာခြင်း (မှတ်ချက်။ အချို့သော တိုင်းဒေသကြီးများ ဥပမာ-ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင် လျော့နည်းကျဆင်းမှုများဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်) ကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီးဖြစ်သည်။ အနောက်တောင်မှတ်သန်ရာသီတိုတောင်းလာပြီး အစွန်းရောက်ရာသီဥတုဖြစ်စဉ်များဖြစ်ပွားမှုနှင့်ပြင်းထန်မှုပိုမိုကြီးမားလာသည် (ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တောဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၂-ခုနှစ်)။ **အနာဂတ်ရာသီဥတု ခန့်မှန်းချက်များအနေဖြင့်** အပူချိန်မြင့်တက်လာခြင်း၊ မိုးတိမ်များလျော့ပါးလာပြီး မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့မှုကာလပို၍ရှည်လာခြင်း၊ မိုးရာသီအတွင်း မိုးရေချိန်အတက်အကျပို၍ကြီးမားလာခြင်း၊ ရေလွှမ်းမိုးမှုများပိုမိုဖြစ်ပွားလာခြင်း၊ မှတ်သုတ်ရာသီအချိန်စောဆုတ်ခွာခြင်း၊ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း၊ ရေလွှမ်းမိုးမှု၊ မိုးကြီးခြင်း၊ အပူချိန်များ

အလွန်အမင်းမြင့်တက်ခြင်းနှင့်မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့ခြင်းတို့အပါအဝင် အစွန်းရောက်ရာသီဥတုဖြစ်စဉ်များ ပို၍ ပြင်းထန်စွာဖြစ်ပွားခြင်းတို့ပါဝင်သည်(ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တောဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၂-ခုနှစ်)။

(ခ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များ၏အကျိုးဆက်များနှင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှု အကြောင်းရင်းများ

လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အတွင်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဖြစ်လာနိုင်ဖွယ်ရှိသည့်ဘေး အန္တရာယ်အကျိုးဆက်များအပေါ် ရပ်ရွာဒေသများ၏တုံ့ပြန်မှုမှတစ်ဆင့်ပြေညီမဖြစ်နိုင်ပေ။ သို့ဖြစ်၍ ရပ်ရွာဒေသ တစ်ခုတွင်ရှိနေသည့်စွမ်းဆောင်ရည်များအရ ရပ်ရွာဒေသတစ်ခု ရင်ဆိုင်ရမည့်အန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုလေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ဘေးအန္တရာယ်တစ်ခု သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်များအလိုက် တုံ့ပြန်ပုံများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ ဘေးအန္တရာယ်တစ်ရပ်သည် မလိုလားအပ်သည့် သဘာဝဘေးအဖြစ်သို့ပြောင်းသွားမည်မဟုတ်ပေ။

$$\text{ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေ} = \frac{\text{ဘေးအန္တရာယ်} \times \text{ထိခိုက်ခံရလွယ်မှု}}{\text{စွမ်းဆောင်ရည်}}$$

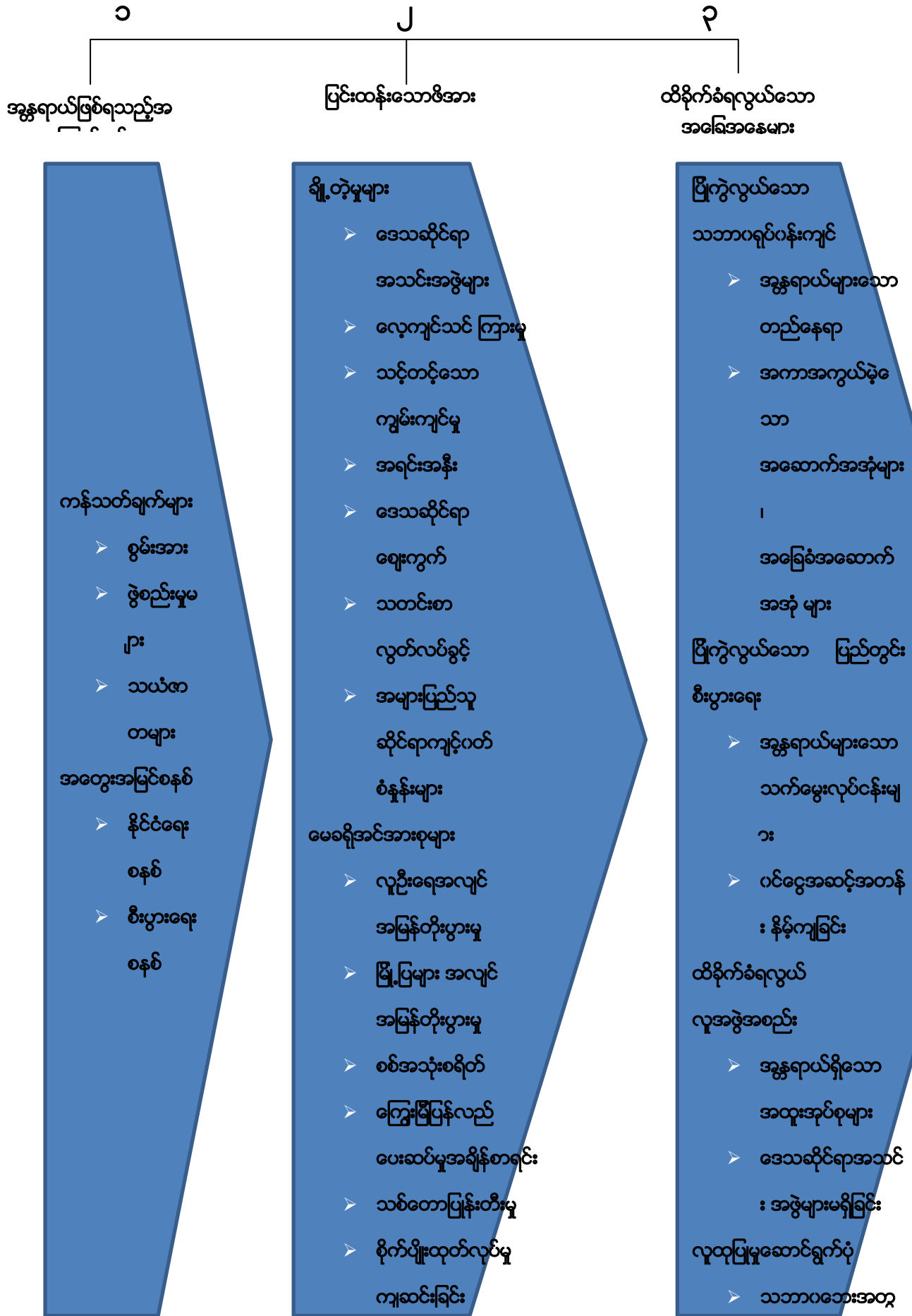
ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်လေ့ရှိသည့်ဒေသများတွင် အရေအတွက်အနည်းငယ်ဖြင့်နေထိုင်သူများ၊ မြေပြင်အနေအထားအရမေ့လျော့ခံရသူများ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသဖြင့် လူမှုရေးအရဖယ်ကျဉ်ခံရသူများ၊ မိမိတို့၏ ပကတိအခြေအနေကိုထုတ်ဖော်တင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသဖြင့် နိုင်ငံရေးအရဖယ်ကျဉ်ခံရသူများမှာ အထိခိုက်ခံ ရဆုံးသူများဖြစ်သည်။ ပြည်သူများ၏အသက်ရှင်နေထိုင်မှုသည် အမျိုးမျိုးသောရှင်သန်ရေးလိုအပ်ချက်များ ဥပမာ-အိမ်ရာများ၊ ရေရရှိရေး၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကျွဲနွားတိရိစ္ဆာန်မွေးမြူမှု၊ ငွေကြေးစုဆောင်းမှု၊ အလုပ် အကိုင်ရရှိမှု၊ စိုက်ပျိုးမြေရရှိမှုအစရှိသည်တို့အပေါ်တွင် မှီခိုအားထားနေရသည်။ အဆိုပါလိုအပ်ချက်များ သည် အန္တရာယ်ရှိသောအခြေအနေတွင်ရှိနေပါက ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုအလား အလာ ပို၍ကြီးမားသွားနိုင်သည်။ အောက်ဖော်ပြပါအကြောင်းများကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်အကျိုးဆက်များ ကို ခံနိုင်စွမ်းမရှိသည့်အတွက် အချို့သောလိုအပ်ချက်များမှာ အန္တရာယ်များသောအခြေအနေတွင်ရှိနေ သည် -

- စီးပွားရေးအားနည်းချက်-ဥပမာ ပျက်စီးလွယ်သောသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း၊ ချေးငွေမရ ရှိခြင်း သို့မဟုတ် စုဆောင်းငွေမရှိခြင်း
- သဘာဝအကြောင်းရင်း-ဥပမာ အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိသည့်သဘာဝရင်းမြစ်ပေါ်အမှီပြုနေခြင်း၊ မြေခိုင်ခန့်မှုမရှိခြင်း
- ရုပ်ပစ္စည်းအားနည်းချက်-နေအိမ်အဆောက်အအုံများအရည်အသွေးမကောင်းခြင်း၊ တည်နေ ရာ မကောင်းခြင်း၊ အကာအကွယ်ပစ္စည်းများမလုံလောက်ခြင်း
- လူတစ်ဦးချင်းစီ၏အားနည်းချက်-ကျွမ်းကျင်မှု၊ အသိပညာပဟုသုတချို့တဲ့ခြင်း၊ ထိခိုက်ခံရ လွယ်အုပ်စုများရှိနေခြင်း၊ ရောဂါဘယဖြစ်ပွားခြင်း
- လူမှုရေးအားနည်းချက်-ရပ်ရွာများစည်းကမ်းမဲ့ခြင်း၊ ခေါင်းဆောင်မှုအားနည်းခြင်း၊ အများပြည် သူသို့သတင်းပေးမှုအားနည်းခြင်း၊အသိအမြင်နည်းပါးခြင်း၊ သင့်တော်သည့်သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုကို အလေးမထားခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်များအပေါ် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှုအနည်း အကျဉ်းသာရှိခြင်း

အထက်ပါအခြေအနေများကို `ထိခိုက်ခံရလွယ်သောအခြေအနေ´များဟုဆိုနိုင်ပြီး တစ်ဦးချင်းစီနှင့် ရပ်ရွာဒေသများပေါ်တွင်ကျရောက်နေသည့်ဖိအားများကြောင့် ယင်းအခြေအနေများတည်ရှိနေသည်။ အဆိုပါဖိအားများကို ကျွန်ုပ်တို့သတိမမူမိကြပေ။ ယင်းတို့သည် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရခက်ခဲသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့သည် ထိခိုက်ခံရလွယ်သောအခြေအနေများတွင် `ဖွဲ့စည်းမှုနှင့်ဖြစ်စဉ်များအဖြစ်´ ပါဝင်နေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဗဟိုနှင့်ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့များ(ဖွဲ့စည်းမှု)မှချမှတ်သည့် အရည်အသွေးမမီသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း (ဖြစ်စဉ်)များကြောင့် သစ်တောများအကြီးအကျယ်ပြုန်းတီးစေရန် အားပေးအားမြှောက်ပြုရာရောက်ပြီး ယင်းအခြေအနေသည် သစ်တောအနီးတွင်တည်ရှိသည့်ရပ်ရွာများအတွက် ထိခိုက်ခံရလွယ်သောအခြေအနေများ ပိုမိုကြီးမားလာစေသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် `ဖွဲ့စည်းမှုနှင့်ဖြစ်စဉ်´များသည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဆင့်တွင်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အရင်းခံအကြောင်းများ ဥပမာ-စီးပွားရေး၊ လူဦးရေနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာဖြစ်စဉ်များကြောင့် ပိုမိုအားကောင်းလာပြီး ယင်းအခြေခံအကြောင်းရင်းများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အတွင်း အာဏာခွဲဝေမှုကို ထင်ဟပ်လျက်ရှိသည်။ ပုံ(၁)တွင် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုတိုးပွားလာသည့်အနေအထားကို ဖော်ပြထားပြီး ယင်း ကို `ဖိအားနှင့် ဖြေလျှော့မှု´ပုံစံဟုခေါ်ဆိုသည် (Wisner နှင့် အပေါင်းအပါများ၊ ၂၀၀၄-ခုနှစ်)။

ပုံ(၁)- `ဖိအားနှင့်ဖြေလျှော့မှု´ပုံစံ (Wisner နှင့် အပေါင်းအပါများ၊ ၂၀၀၄-ခုနှစ်)

ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုတိုးပွားခြင်း

ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသည် လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခုအတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အချိန်ကာလအလိုက်သော်လည်းကောင်း သိသာထင်ရှားစွာခြားနားမှုရှိသည်။ လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခုအတွင်းရှိ ထိခိုက်ခံရလွယ်သူများ/အုပ်စုများ ဥပမာ-အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ လူမျိုးစုငယ်များစသည်တို့အတွက် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုအနေအထားဆန်းစစ်သုံးသပ်ရာတွင် အထူးအလေးထားစဉ်းစားရန်လိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးထိခိုက်မှုများသည် လူတစ်ဦးချင်းစီ၊ အိမ်ထောင်စုတစ်ခုချင်းစီ သို့မဟုတ် လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခုချင်းစီ၏ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှု(နှင့်စွမ်းဆောင်ရည်)နှင့် ဘေးအန္တရာယ်များအပေါ် ယင်းတို့၏တုံ့ပြန်မှုများအပေါ်တွင်တည်မီနေသည်။ အကယ်၍ ယခင်ကတည်းက ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုအဆင့်မြင့်မားနေလျှင် လူတစ်ဦးချင်း၊ အိမ်ထောင်စု၊ လူမှုအသိုက်အဝန်းတို့အပေါ်ကျရောက်မည့်ဘေးအန္တရာယ်အကျိုးဆက်များသည် မကြာခဏဆိုသလို ပို၍ပြင်းထန်ပြီး လွတ်မြောက်ရန်ခဲယဉ်းသည့် ဆိုးဝါးသော အခြေအနေသို့အမြန်ဆုံးရောက်ရှိသွားနိုင်သည်။ ဥပမာ-သက်မွေးလုပ်ငန်းများဆုံးရှုံးခြင်းသည် အစာအစာမလုံလောက်မှုဖြစ်စေပြီး အစားအစာမလုံလောက်မှုကြောင့် ရောဂါဘယပိုမိုဖြစ်ပွားစေနိုင်ရုံမက သက်မွေးလုပ်ငန်း ဆုံးရှုံးမှုကြောင့် ဝင်ငွေဆုံးရှုံးပြီး ကျန်းမာရေးအတွက် စရိတ်တတ်နိုင်မည်မဟုတ်တော့ပေ။ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်သည့် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးထိခိုက်မှုများ(ဇယား-၁)သည် ယခင်ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်သောအခြေအနေများကို ပိုမိုဆိုးဝါးစေမည်ဖြစ်သည်။

((((((o))))))

ဇယား(၁)။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင်အန္တရာယ်၏သက်ရောက်မှုအလားအလာအနှစ်ချုပ်နမူနာများ

လူတစ်ဦးချင်းစီအပေါ် ထိခိုက်မှု	လူမှုရေးထိခိုက်မှု	စီးပွားရေးထိခိုက်မှု	ရှုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာထိခိုက်မှု	သဘာဝဆိုင်ရာထိခိုက်မှု	နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာထိခိုက်မှု
<ul style="list-style-type: none"> ရောဂါဘယထူပြောမှုနှင့်သေဆုံးမှု 	<ul style="list-style-type: none"> ထိခိုက်ခံရလွယ်သော ပြည်သူများအပေါ် အလွဲသုံးမှု၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အမြတ်ထုတ်အသုံးချမှု အန္တရာယ်များကျရောက်မှု 	<ul style="list-style-type: none"> သက်မွေးလုပ်ငန်းနှင့်ဝင်ငွေရလမ်းများဆုံးရှုံးမှုကြောင့် မိသားစုများရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် အန္တရာယ်များသည့် သက်မွေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်လာရမှု 	<ul style="list-style-type: none"> နေအိမ်များဆုံးရှုံးမှု - ရင်းမြစ်အကန့်အသတ်ကြားမှ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန်လိုအပ်မှု 	<ul style="list-style-type: none"> သက်မွေးမှုအတွက် မြေပေါ်မှီခိုနေမှု/ ဝမ်းစာအတွက်စိုက်ပျိုးထားသည့်များဖျက်ဆီးခံရမှု 	<ul style="list-style-type: none"> ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများထံမှပံ့ပိုးကူညီမှုမရခြင်း၊ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရခြင်း
<ul style="list-style-type: none"> အစားအစာရှားပါးမှု 	<ul style="list-style-type: none"> လူမှုအသိုက်အဝန်းချိတ်ဆက်မှုနှင့် ရရှိနိုင်သည့် အထောက်အကူများ ယိုယွင်းပျက်ပြားမှု 	<ul style="list-style-type: none"> စရိတ်မတတ်နိုင်သည့် မိသားစုများအနေဖြင့် ရေရှည်တွင် ပညာသင်ကြားခွင့်ရရှိရေးနှင့် ဆေးကုသခွင့်ရရှိရေးအပေါ် ထိခိုက်လာမှု 	<ul style="list-style-type: none"> ရပ်ရွာဒေသ၏အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု -ဥပမာ အစည်းအဝေးခန်းမများ၊ ဘာသာရေးအဆောက်အအုံများ 	<ul style="list-style-type: none"> သက်တမ်းတိုသီးနှံများ မစိုက်ပျိုးနိုင်မှုနှင့် ရေရှည်ထုတ်လုပ်မှုများ ကျဆင်းလာမှု 	<ul style="list-style-type: none"> ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့တွင် ရပ်ရွာလူထု၏ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများမရှိခြင်း
<ul style="list-style-type: none"> ဝင်ငွေရလမ်းအမျိုးမျိုးအတွက် လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုနှင့်ပံ့ပိုးကူညီမှုမရှိခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများမှ ပေးအပ်မည့်ထောက်ပံ့မှုများမရရှိမှု 	<ul style="list-style-type: none"> ငွေချေးငှားခွင့်မရှိခြင်းနှင့် ငွေစုဆောင်းနိုင်မှုမရှိခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> သောက်သုံးရေအတွက် အခက်အခဲဖြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် မသန့်ရှင်းသော ရေများသုံးစွဲနေမှု 	<ul style="list-style-type: none"> အထွက်နှုန်းကျဆင်းလာမှု 	<ul style="list-style-type: none"> မူဝါဒများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ရပ်ရွာလူထုအတွက် အထောက်အကူမဖြစ်ခြင်း

ရာသီဥတုနှင့်ဆက်နွယ်နေသည့် ဘေးအန္တရာယ်များအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များ၏အကျိုးဆက်များသည် ချက်ချင်းထိခိုက်ခံစားရနိုင်သလို ကာလရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ပင်လယ်ရေမြင့်တက်လာမှု၊ အပူချိန်နှင့် မိုးရေချိန်အတက်အကျမြင့်မားလာမှုအပါအဝင် အခြားသော ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များသည် လူ့အသိုက်အဝန်းအပေါ် အကန့်အသတ်မရှိဘဲတဖြည်းဖြည်းထိခိုက်လျက်ရှိသည် (မိုးဇလ- ၂၀၀၉။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၂)။

မိုးကြီးမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ထိခိုက်မှုများ

- စပါးရိတ်သိမ်းချိန်ဖြစ်သည့် နိုဝင်ဘာလနှင့် ဒီဇင်ဘာလများသည် ဒေသအနှံ့အပြား သာမန်ထက်ပိုသည့်မိုးရွားသွန်းမှုနှင့်တချိန်တည်းကျရောက်လျက်ရှိသည်။ ရိတ်သိမ်းပြီးစပါးများပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု အလားအလာသည် စပါးရိတ်သိမ်းပြီးကာလစီးပွားရေးကိုပို၍ဆိုးဝါးစေနိုင်သည်။
- နှစ်စဉ်ဖြစ်ပွားသည့်သာမန်ရေကြီးမှုနောက်တွင် ပုံမှန်မဟုတ်သော မိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်းမှုများက ရေလွှမ်းမိုးမှုများဖြစ်ပွားစေပြီး ရေကြီးရေလျှံမှုကိုကာကွယ်ရန်ပြုလုပ်ထားသည့် တာတမံများနှင့် လူလုပ်ကုန်းမြေများကို ပျက်စီးစေနိုင်သည်။

မိုးနည်းခြင်းကြောင့် ထိခိုက်မှုများ

- မိုးရွာသွန်းမှုနောက်ကျခြင်းနှင့် မိုးရာသီအကုန်မြန်ခြင်းကြောင့် မိုးရွာသွန်းမှုရက်များ လျော့နည်းလာနိုင်သည်။ ရက်တစ်ရာသက်တမ်းရှိစပါးစိုက်ပျိုးမှုများအပေါ် ထိခိုက်လာစေမည်ဖြစ်သည်။
- မိုးရွာသွန်းမှုမလုံလောက်ခြင်းကြောင့် အချို့သောဒေသများတွင် ဆောင်းသီးနှံစိုက်ပျိုးမှုစတင်ရန် နှောင့်နှေးစေသည်။
- မုတ်သုန်လွန်ကာလအတွင်း စပါးစိုက်ခင်းများရှင်သန်ရေးအတွက် မိုးရေချိန်နည်းပါးလာနိုင်သည်။
- မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်နှင့် တမံများတွင် ရေသိုလှောင်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ရေဝင်မလုံလောက်မှုများဖြစ်လာနိုင်သည်။
- မြစ်ချောင်းများမှ ရေတင်ရာတွင် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရနိုင်သည်။
- ဒေသအချို့တွင် သောက်သုံးရေမလုံလောက်မှုများဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။
- ငါးကန်များတွင် ရေလျော့နည်းခြင်းကြောင့် ရေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် အင်ဓါတ်မြင့်တက်လာမှုကြောင့် ငါးအထွက်နှုန်းကျဆင်းစေနိုင်သည်။

ပင်လယ်ရေမြင့်တက်မှုကြောင့်ထိခိုက်မှုများ

- ကမ်းရိုးတမ်းဒေသရှိစိုက်ပျိုးနိုင်သောမြေများတွင် ဆားငံရေများဝင်ရောက်လာနိုင်သည်။
- ရခိုင်ပြည်နယ် ကမ်းရိုးတမ်းဒေသများတွင် မြေဆီလွှာများအတွင်း ဆားငံရေများ ပိုမိုဝင်ရောက်လာနိုင်ပြီး သီးနှံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုထိခိုက်လာစေနိုင်သည်။

အပူချိန်မြင့်တက်မှုကြောင့် ထိခိုက်မှုများ

- ရေနေဇီဝမျိုးစုံကြွယ်ဝမှုနှင့်ယင်းတို့ရှင်သန်ပေါက်ပွားရာနေရာများ အပြောင်းအလဲဖြစ်လာနိုင်သည်။
- ပင်လယ်ရေအပူချိန်မြင့်တက်လာမှုကြောင့် ရေသတ္တဝါမျိုးစိတ်များ ပြောင်းရွှေ့မှုဖြစ်လာနိုင်သည်။
- အပူချိန် သို့မဟုတ် ရေပူ/ရေအေးကြာမြင့်သည့်ကာလပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ငါးမျိုးစိတ်များအတွင်း ရောဂါဖြစ်ပွားမှုမြင့်တက်လာနိုင်သည်။

- အပူချိန် သို့မဟုတ် ရေပူ/ရေအေးဖြစ်တည်မှုကာလပြောင်းလဲမှုများကြောင့် လူသားတို့ကျန်းမာရေးအတွက် စိုးရိမ်ပူပန်မှုပိုမိုကြီးမားလာခြင်း
- မြင့်တက်လာသည့်အပူချိန်ကြောင့် ရောဂါပိုးသယ်ဆောင်သည့်ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန်များပိုမိုပေါက်ပွားလာပြီး ယင်းတို့ကြောင့်ရောဂါဘယ ဥပမာ သွေးလွန်တုတ်ကွေးရောဂါ၊ ငှက်ဖျားရောဂါ များပိုမိုဖြစ်ပွားလာနိုင်သည်။
- အပူချိန်ပိုမိုမြင့်မားလာခြင်းကြောင့် ရေထုအတွင်းအောက်ဆီဂျင်ပမာဏလျော့နည်းလာပြီး ရေထွက်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှု အထူးသဖြင့် ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းစေနိုင်သည်။

(((o)))

(ဂ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များ၏ဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေး

လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ကဏ္ဍအသီးသီးတွင်ဖြစ်ပေါ်နေသော ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့်ဘေးအန္တရာယ်အကျိုးဆက်များကိုစဉ်းစားရာတွင် ဘက်စုံပေါင်းစပ်နည်းဖြင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးသည် အရေးကြီးသောချဉ်းကပ်နည်းဖြစ်သည်။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းဆိုသည်မှာ နိုင်ငံများ၊ အစိုးရများ၊ လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၊ အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်တစ်ရပ်၏ အကျိုးဆက်များကိုခုခံနိုင်စွမ်းရှိမှု၊ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများလျော့ပါးစေရန်လုပ်ဆောင်နိုင်မှု၊ အခြေအနေများနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်နိုင်မှု၊ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်မှုနှင့် ရေရှည်ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အပြောင်းအလဲများအား အချိန်နှင့် တပြေးညီထိရောက်လုံလောက်သောနည်းလမ်းများဖြင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်နိုင်စွမ်းရှိမှုဖြစ်သည်။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးတွင် ပြည်သူလူထု၏ခံနိုင်ရည်မရှိမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း၊ မိမိတို့အပေါ်ကျရောက်လာသည့် ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးနှင့် ဖိအားများကိုရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်သည့်အရည်အချင်းများရှိလာအောင်လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း၊ အဆုံးစွန်အားဖြင့် နောက်ကွယ်ရှိ ထိခိုက်ခံရလွယ်သောအခြေအနေများနှင့် ပုံ(၁)ရှိ `ဖိအားနှင့်ဖြေလျော့မှု´ပုံစံတွင် အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြထားသည့် ဖြစ်စဉ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် ပုံ(၂)တွင် `ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုမှသည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းမူဘောင် (V2R)´ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင်တွင် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ချက်(၂၀၁၁)များကိုဖော်ပြထားသည်။

ပုံ(၂) ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုလုပ်ငန်းမှုဘောင် (Pasteur-၂၀၁၁)

ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ဖိအားများ
 သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေး

- ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ဖိအားများအပေါ် ဆန်းစစ်သုံးသပ်နိုင် ရေးအတွက် အရည်အသွေးမြင့်တင်ပေးရေး
- ဘေးအန္တရာယ်များ ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးမှု တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး
- ကြိုတင်သတိပေးမှုနှင့် နိုးကြားမှုတိုးပွားလာရေး
- အရေးပေါ်စီမံချက်များရေးဆွဲထားရေး
- ယခင်ကထက်ပိုကောင်းအောင်ပြန်တည်ဆောက်ရေး

အနာဂတ် မရေရာမှု
 (ရေရှည်ဦးတည်ရာ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၊ လိုက်လျောညီထွေစွမ်းဆောင်နိုင်မှု)

- မိမိဒေသတွင်း အကျိုးဆက်များနှင့်အညီ အန္တရာယ်များအပေါ် ပိုမိုနားလည်ခြင်း
- သက်ဆိုင်သည့်သတင်းအချက်အလက်များနှင့်တပြေးညီရရှိမှု
- လေ့လာသင်ယူမှုနှင့် စမ်းသပ်မှုအတွက် လွယ်ပြင်လွယ်ရှိမှုနှင့် ယုံကြည်မှုမြင့်တင်ရေး

အုပ်ချုပ်မှု
 ပတ်ဝန်းကျင်အထောက်အကူပြုမှု

- ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုမရှိဘဲ အားလုံးပါဝင်မှုများချမှတ်ရေး
- ရပ်ရွာနှင့်မြို့နယ်အဆင့်၊ ခရိုင်အဆင့်၊ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၊ ချိတ်ဆက်မှုပိုမိုအားကောင်းစေရေး
- သက်မွေးလုပ်ငန်း၊ သဘာဝဘေး၊ ရေအသုံးပြုခြင်း၊ လူမှုများအတွက် ပေါင်းစည်းလမ်းများမြှင့်တင်ပေးရေး
- နောက်ကွယ်ရှိလုပ်ငန်းစနစ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ပြဿနာများဖြေရှင်းရေး

ဗွီတူးအာလုပ်ငန်းမူဘောင်သည် လက်တွေ့နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ယင်းကို လက်ရှိအသုံးပြုလျက် ရှိသည့်နည်းများပေါ်တွင်ရေးဆွဲထားပြီး ပညာရှင်များနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအနေဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲ မှုများနှင့် ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်မှုများ၊ ဖိအားများအပါအဝင်ဘေးအန္တရာယ်များအား ရပ်ရွာဒေသဘေးဒဏ်ခံ နိုင်စွမ်းမြင့်တင်ပေးရန်အတွက် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများအား အထောက်အကူဖြစ်စေမည့်အချက်အလက်မျိုး စုံအပေါ်နားလည်စေရန်၊ ဆန်းစစ်နိုင်ရန်နှင့် ကိုယ်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန်စီစဉ်ရေး ဆွဲထားသည် (Pasteur-၂၀၁၁)။ အဆိုပါ ဗွီတူးအာလုပ်ငန်းမူဘောင်သည် ရပ်ရွာပြည်သူများနှင့် ယင်း တို့၏စည်းစိမ်ဥစ္စာများကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် လိုအပ်သည့်မေးခွန်းများသတ်မှတ်ရာတွင် အ ထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

((((((o))))))

မှတ်စု(၁)။ ဗွီတူးအာ လုပ်ငန်းမူဘောင် (Pasteur-၂၀၁၁)အရ အရေးကြီးသည့်မေးခွန်းများ	
ဆန်းစစ်လေ့လာချက် သွင်ပြင် လက္ခဏာ	မေးခွန်းများ
စီမံချက် သို့မဟုတ် အကူအညီပေးမှု အားထိခိုက်စေနိုင်မည့် အန္တရာယ်ဖြစ် နိုင်မှုအလားအလာ (ဘေးအန္တရာယ် သို့မဟုတ် ဖိအားများ)	ဖြစ်ပွားနိုင်သည့်ဘေးအန္တရာယ်များအတွက် ဆန်းစစ်လေ့လာချက်တစ်ရပ်ပြု လုပ်ခဲ့သလား။ အန္တရာယ်ကျရောက်မှုများလျော့နည်းအောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ သလား - ကြိုတင်တားဆီးခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်း၊ ကြိုတင်သတိပေးခြင်း၊ ဘေး အန္တရာယ်အသိမြင့်မားလာအောင်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ အရေးပေါ်စီမံချက်ရေး ဆွဲထားခြင်း...စသည်ဖြင့်။ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်သည့်စီမံချက်လုပ်ငန်း (တည်ဆောက်ရေး၊ သက်မွေးလုပ်ငန်း စသည်ဖြင့်)ရှိသလား။
သက်မွေးလုပ်ငန်းအတွက် အကူအ ညီပေးမှုများနှင့် အန္တရာယ်ဖြစ်မှုများ အကြားဆက်စပ်မှု	သက်မွေးလုပ်ငန်းအကူအညီပေးမှုများအပေါ် ဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်မှု အ လားအလာများကို အကဲဖြတ်၍ လျော့နည်းအောင်လုပ်ခဲ့သလား။ သက်မွေး လုပ်ငန်းအတွက် အကူအညီပေးမှုများသည် အန္တရာယ်ကျရောက်မှုပို၍ကြီး မားစေသလား။
အကူအညီပေးမှုများနှင့်ဆက်စပ်နေ သည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအ ဝင်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည့် ရေရှည် အလားအလာထိခိုက်မှုများ	ဒေသတွင်း ဖြစ်လာနိုင်သည့်ထိခိုက်မှုအလားအလာတွေကဘာတွေလဲ။ ဒီ အလားအလာတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ရပ်ရွာပြည်သူများသိရှိနိုင်စေရန် ဘယ်လို သတင်းပေးသလဲ။ အကူအညီပေးမှုများအပေါ်ထိခိုက်မှုအလားအလာရှိ သည်ဆိုလျှင် ရပ်ရွာပြည်သူများအနေဖြင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ဆောင်သလဲ။ ဘယ်လိုပစ္စည်းမျိုးတွေ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်း ကပေးတဲ့ဘယ်လိုအထောက်အပံ့တွေရသလဲ။

<p>ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရာတွင် အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းမှ အထောက်အပံ့များ တိုးတက်ရရှိမှုများ</p>	<p>အန္တရာယ်ထိခိုက်မှုလျော့ပါးရေးနှင့် ပစ္စည်းအထောက်အပံ့များရရှိရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် ရပ်ရွာပြည်သူများ ဝင်ရောက်ပြောဆိုခွင့်ရှိသလား။ ဘက်စုံပေါင်းစည်း ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးကို အထောက်အကူဖြစ်စေသည့် မူဝါဒများချမှတ်ထားသလား။ ဗဟိုအဆင့်၊ ခရိုင်အဆင့်နှင့် မြို့နယ်/ရပ်ရွာအဆင့်တို့အကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများကောင်းမွန်သလား။</p>
---	---

အနှစ်ချုပ်အားဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်အားလုံးအတွက်စဉ်းစား၍ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာအကူအညီများကို သဘာဝဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေးနည်းလမ်းအတွင်း အခိုင်အမာထည့်သွင်းဖော်ပြထားသင့်သည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ယင်းကို အထွေထွေဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းတိုးတက်စေရေးအကူအညီများအတွင်းထည့်သွင်းဖော်ပြထားသင့်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးကို အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးပေးမည့်တည်ချက်သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့်ဆုံးရှုံးမှုများလျော့ချရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ရေးတို့အတွက် အထောက်အကူပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

((((((o))))))

(ဃ) အသိပညာဗဟုသုတ၊ ခံယူချက်နှင့် အသိအမြင်

ရပ်ရွာအခြေပြု သဘာဝဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်မှု(CCA)သည် အရေးပေါ်ကိစ္စများအတွက် ရန်ပုံငွေများစုဆောင်းထားခြင်း၊ အန္တရာယ်ဖြစ်ပွားမှုအကဲဖြတ်ရေးနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရေးရပ်ရွာအစည်းအဝေးများတွင်တက်ရောက်ခြင်း၊ ရပ်ရွာဒေသစီမံချက်များရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း အစရှိသည့်ကိစ္စများတွင် ကိုယ်စွမ်းဉာဏ်စွမ်းရှိသူမျှပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ရပ်ရွာလူထုမှ ယင်းတို့၏ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကျန်းမာချမ်းသာရေးအတွက် ရေရှည်အမြင်ဖြင့်ပိုမိုပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။ ဤကိစ္စမျိုးမှာ ရပ်ရွာလူထု၏ နေ့စဉ်ကိစ္စများဖြစ်သည့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ၊ မကျန်းမာမှု၊ မိသားစုကိစ္စများ သို့မဟုတ် အနီးကပ်ပိုမိုခြမ်းခြောက်လာသည့် ရာဇဝတ်မှုခင်းများကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် ဆောင်ရွက်ရန်အခက်အခဲဖြစ်နိုင်သည်။ မိုးတွင်ကျရောက်တတ်သည့်ရေလွှမ်းမိုးမှုကဲ့သို့သော ရာသီအလိုက်ဖြစ်ပွားသည့်ဘေးအန္တရာယ်များသည် ရာသီဥတုပြီးဆုံးခါနီးတွင်ဖြစ်ပွားတတ်သော သို့မဟုတ် ရာသီဥတုကုန်ဆုံးသွားချိန်တွင်ဖြစ်ပွားတတ်သောဘေးအန္တရာယ်များကဲ့သို့ပင်အရေးကြီးသည်။ အနာဂတ်တွင် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသလို ဖြစ်နိုင်ဖွယ်မရှိသည့် မကြာခင်ဖြစ်ပွားခြင်းမရှိသည့် ဘေးအန္တရာယ်များ သို့မဟုတ် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများ၏ အကျိုးဆက်များကိုစဉ်းစားရာတွင် ရပ်ရွာဒေသများနှင့် အလှမ်းဝေးခြင်းရှိ-မရှိကိုစဉ်းစားလေ့ရှိသည်။

သို့ဖြစ်၍ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့်အန္တရာယ်များစီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခု၏ရွေးချယ်မှုသည် အောက်ဖော်ပြပါအချက်များအရ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည် -

- အန္တရာယ်ကျရောက်မှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည်သူတစ်ဦးချင်းစီ၏ သိနားလည်မှု
- အန္တရာယ်ကျရောက်မှုကိုရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် (အကောင်အထည်ဖော်လိုစိတ်ရှိမှုနှင့်လုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်နိုင်-မဖြစ်နိုင်) လုပ်နိုင်သမျှလုပ်မည်ဆိုသောသဘောထား

➢ အန္တရာယ်ဖြစ်မှုမည်မျှပြင်းထန်သည်ဆိုခြင်းနှင့် ယင်းအန္တရာယ်များသည် ချက်ချင်းလက်ငင်း ခြိမ်းခြောက်မှု သို့မဟုတ် ရေရှည်ခြိမ်းခြောက်မှုဖြစ်-မဖြစ်ဆိုသည့်အမြင်

ဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် နားလည်မှု၊ သဘောထားနှင့် အမြင်တို့သည် သဘာဝဘေးအန္တ ရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ပြောင်းလဲလာသောရာသီဥတုနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်နိုင်မှုတို့အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက် များ၊ (လက်တွေ့)အပြုအမူများအပေါ်တွင် အခြေခံကျကျလွှမ်းမိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်။ ဘေးအန္တရာယ် ကျ ရောက်မှုအပေါ် ပြည်သူများ၏အမြင်ကိုနားလည်စေရေးအတွက် အချိန်ယူခြင်းသည် ဒေသတစ်ခုအတွင်းရှိ ဘေးအန္တရာယ်အပေါ် သိနားလည်မှုအတွက် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းသည် သင့်တော်လုံ လောက်သည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးနည်းလမ်းများဖော်ထုတ်ရေးအတွက် အခြေခံဖြစ်ပြီး ရပ်ရွာမှ ယင်းနည်းလမ်းများကို ရေရှည်အကောင်အထည်ဖော်လိုစိတ်ရှိစေမည်ဖြစ်သည်။

(((((o))))))

မှတ်စု(၂)။ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သိနား လည်မှု၊ သဘောထားနှင့် အမြင်

မူရင်းအထောက်အထား။ တရားဝင်ထုတ်ပြန်ထားခြင်းမရှိသည့် MMRD (၂၀၁၃)လေ့လာချက်

၂၀၁၃-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာ ၁၂-ရွာမှ အိမ်ထောင်စု ၃၃၆-စုကို လေ့လာမှုတစ်ရပ်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး သဘာဝဘေးအန္တရာယ်၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အိမ်ထောင်စုအဆင့် သိရှိမှုနှင့်သဘောထားများဖော်ထုတ်ရရှိရေးနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၏ဖြေရှင်းရေးမဟာဗျူဟာများပေါ်တွင် အ ခြေပြုသည့် ယင်းတို့၏ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းတို့ကိုဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် အခြေခံအချက်အလက်များရရှိရန်အတွက်ဖြစ် သည်။ ဤလေ့လာမှုသည် MsIteser International အထောက်အပံ့ဖြင့်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် သဘာဝဘေး လျော့ပါးရေးလုပ်ငန်းများပိုမိုအားကောင်းလာစေရေးနှင့် ရပ်ရွာအခြေပြု ဒီရေတောဂေဟစနစ်စီမံခန့်ခွဲမှုစီမံချက်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ အချက်အလက်စုဆောင်းယူသည့်နည်းမှာ တစ်အိမ်တက်တစ်အိမ်ဆင်း စစ်တမ်းကောက် ယူသည့်နည်းဖြစ်သည်။

ဖြေဆိုသူများတွင် အမျိုးသမီး ၅၄-ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အမျိုးသား ၄၆-ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်သည်။ ဖြေဆိုသူတစ်ဝက် ကျော်ကျော်မှာ မူလတန်းပညာရေးအဆင့်သာရှိသည်။ ဖြေဆိုသူအများစုမှာ သက်မွေးလုပ်ငန်း သို့မဟုတ် အလုပ် လုပ်နေသူများဖြစ်ပြီး နေ့စားလုပ်သား(၂၂%)၊ လယ်သမား(၁၆%)၊ တံငါလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ(၁၄%)၊ ကိုယ်ပိုင် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ(၁၇%)တို့ပါဝင်သည်။ အိမ်ထောင်စုဝင်ဦးရေမှာ ပျမ်းမျှ(၅)ဦးဖြစ်ပြီး အမျိုးသားဦးစီးသည့်အိမ် ထောင်စု(၈၆%)ရှိသည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူချက်အရ ဖြေဆိုသူအများစုဖြစ်သည့် (၈၄)% က ယင်းတို့ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ဘေး အန္တရာယ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆိုင်ကလုန်းမှန်တိုင်း၊ ရေလွှမ်းမိုးမှု၊ လေပြင်းတိုက်ခတ်မှု၊ မြေပြိုမှု၊ တောမီးလောင်မှု၊ ဆားငံရည်ဝင်ရောက်မှုစသည့်အခေါ်အဝေါ်များဖြင့်သိရှိကြသည်။ ဖြေဆိုမှုအများစု(၈၈)% က လုပ်စရာများရှိသည် ဟုယုံကြည်ကြပြီး အိမ်ထောင်စုအဆင့်တွင် သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးနည်းလမ်းများဖြစ်သည့် နေအိမ်များ ပိုမိုခိုင်ခန့်အောင်လုပ်ဆောင်ရေး၊ ဘေးကင်းလုံခြုံသည့်နေရာသို့ပြောင်းရွှေ့ရေး၊ လိုအပ်သည်များကြိုတင်ဖြည့် ဆည်းရေးစသည်တို့ကို ထုတ်ဖော်ဖြေဆိုသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်မှုများကို ရပ်ရွာအဆင့် တွင် ကောင်းမွန်လုပ်ဆောင်ထားခြင်းမရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဖြေဆိုသူများက ယင်းတို့ကျေးရွာများတွင် ဆောင်

((((((o))))))

၃။ ရပ်ကွက်ကျေးရွာအဆင့်၊ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့်များ၌ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီနေထိုင်မှုတို့ ပေါင်းစည်းပေးခြင်း

ဤအခန်းတွင် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သည့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်မှုကိုလည်းကောင်း၊ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရာတွင် ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်းတစ်ရပ်ကိုဖော်ပြခြင်းမပြုမီ ရပ်ရွာလူထု၏ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် ယင်းတို့၏အရေးပါမှုများကိုဖော်ပြထားသည်။

(က) အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သော ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း၊ ၎င်းသည်အဘယ်ကြောင့်အရေးကြီးပါသနည်း

သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ယင်းတို့၏အကျိုးဆက်များကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် ပြည်သူလူထုအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် အရေးကြီးလုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးဖြစ်သည့် ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်း၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ လျော့ပါးစေခြင်း၊ တုံ့ပြန်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ၊ နည်းလမ်းများဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်၏မကောင်းသောအကျိုးဆက်များ ရှောင်ရှားရန်၊ လျော့နည်းသွားစေရန်၊ လွှဲဖယ်စေရန်ဖြစ်သည်။

ဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး ဆိုသည်မှာ ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဆိုးဝါးသောထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ ရှောင်ရှားရေးလုပ်ငန်းများကိုရည်ညွှန်းပြီး ယင်းလုပ်ငန်းများတွင် ဆည်များ၊ တာတမံများ အန္တရာယ်မဖြစ်စေရေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်သည့်ဒေသများကိုရှောင်ရှားနိုင်ရန်အတွက် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ လုံးလုံးလျားလျားကြိုတင်ကာကွယ်ရေးဟူသည် အမြဲတမ်းဆိုသလိုဖြစ်နိုင်မည်မဟုတ်ဘဲ လျော့ပါးရေးလုပ်ငန်းအသွင်မျိုးသာဖြစ်သည်။

ဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု ဆိုသည်မှာ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့်၊ ဖြစ်ပွားလာတော့မည့် ဘေးအန္တရာယ် သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်များကိုတုံ့ပြန်ရာတွင် အစိုးရအဖွဲ့များ၊ ပညာရှင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှု အ

သိုက်အဝန်းများနှင့် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏စွမ်းဆောင်ရည်တိုးပွားလာစေမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကိုရည်ညွှန်းသည်။ ထိုလုပ်ငန်းများတွင် ရပ်ကွက်ကျေးရွာ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ အရေးပေါ်တုံ့ပြန်ရေး ပစ္စည်းကိရိယာများ စုဆောင်းသိုလှောင်ထားခြင်း၊ ကြိုတင်သတိပေးခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းများပို့ချခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။

ဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်မှုလျော့နည်းစေခြင်း ဆိုသည်မှာ ဘေးအန္တရာယ် သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် တိုက်ရိုက်ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများ လျော့ပါးစေသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ရည်ညွှန်းသည်။ လျော့ပါးရေးနည်းလမ်းများတွင် မိုးရေအတွက်ရေဆင်းစနစ်များ၊ တံတားများတည်ဆောက်ခြင်းများကဲ့သို့ သော တည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာနည်းစနစ်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာမူဝါဒများတိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး၊ ပြည်သူ လူထုသတိပြုမှုများကဲ့သို့သောတည်ဆောက်မှုမဟုတ်သည့်နည်းစနစ်များပါဝင်သည်။

ဘေးအန္တရာယ်တုံ့ပြန်မှု သည် "သဘာဝဘေးဖြစ်ပွားနေစဉ် သို့မဟုတ် သဘာဝဘေး ကျရောက်ပြီးလျှင်ပြီးချင်း သဘာဝဘေးဒဏ်ခံရသည့်ပြည်သူများ၏ အသက်ကယ်ဆယ်ရေး၊ ရောဂါများမဖြစ်ပွားစေရေး၊ ပြည်သူများလုံခြုံဘေးကင်းစေရေးနှင့် အရေးပေါ်လိုအပ်သည့်အစားအသောက်နှင့်ပစ္စည်းများထောက်ပံ့ဖြည့်ဆည်းရေးအတွက် အရေးပေါ်ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူ့အထောက်အကူပြုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း"ဖြစ်သည်။(UNISDR- ၂၀၀၉)။ သဘာဝဘေးတုံ့ပြန်ရေးသည် အဓိကအားဖြင့် လက်ငင်းနှင့် ရေတိုလိုအပ်ချက်များဖြည့်ဆည်းရေးအပေါ်အလေးထားပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအဆင့်သို့ ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်သည်။

ဘေးအန္တရာယ်မှပြန်လည်ကောင်းမွန်လာခြင်း တွင် ဘေးအန္တရာယ်မကျရောက်ခင်ကအခြေအနေအတိုင်းဖြစ်စေရေးအတွက် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအစီအစဉ်များပါဝင်ပြီး ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်သည့် ရပ်ရွာဒေသများ၏သက်မွေးလုပ်ငန်းနှင့်နေထိုင်မှုအခြေအနေ၊ နေအိမ်နှင့်လိုအပ်သည့် အထောက်အပံ့များကို သင့်တော်ပြီးပိုမိုကောင်းမွန်အောင်လုပ်ဆောင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ပြန်လည်ထူထောင်ပေးသည့်လုပ်ငန်းများကို အသင်းအဖွဲ့များအတွက်ရှင်းလင်းသောလုပ်ငန်းတာဝန်များချမှတ်ပေးခြင်းနှင့်အတူ မဟာဗျူဟာများ၊ မူဝါဒများပေါ် တွင်အခြေပြုထားသင့်ပြီး သဘာဝဘေးကျရောက်မှုများလျော့ပါးရေးနှင့် "ပိုကောင်းအောင်ပြန်တည်ဆောက်" ဆိုသည့်မူများကျင့်သုံးရေးတို့ပါဝင်သည်။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သောသဘာဝဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုသည် လူ့အသက်ရှင်သန်ရေးပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာလူ့အဖွဲ့အစည်းဝင်အားလုံး ထဲထဲဝင်ဝင် ပါဝင်နိုင်စွမ်းရှိလာစေရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးသည့်၊ လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်ခွင့်ပေးဆောင်ရွက်စေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်သည် (မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်-၂၀၁၃)။ မသန်စွမ်းသူများသည် လူသားချင်းစာနာထောက်ပံ့မှုအကူအညီနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးခံစားခွင့်အနည်းဆုံးရရှိသူများဖြစ်သဖြင့်ဖြစ်ခြင်း၊ သဘာဝဘေးကျရောက်ချိန်တွင် ထိခိုက်ခံရအလွယ်ဆုံးသူများဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဤစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် မသန်စွမ်းသူများအတွက် အထူးအလေးပေးထားသည်(မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်-၂၀၁၃)။ မသန်စွမ်းသူများအလုံးစုံသဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးဆိုင်ရာ (မြန်မာနိုင်ငံမသန်စွမ်းသူများရှေ့ဆောင်အဖွဲ့-Myanmar Independent Living Initiative's)နှင့် မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်လမ်းညွှန်စာအုပ်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သည့်သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုပြုလုပ်ရာတွင် အောက်ပါအတိုင်းလုပ်ဆောင်သင့်သည် -

- မသန်စွမ်းသူများပါဝင်ရေးအတွက် အတားအဆီးများကို ကောင်းစွာနားလည်ရေးနှင့် ယင်းတို့ကိုဖယ်ရှားရေးအတွက် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးရန်
- သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် မသန်စွမ်းသူများကိုလွတ်လပ်စွာပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးရန်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်မဖြစ်ပွားမီ၊ ဖြစ်ပွားနေစဉ်နှင့်ဖြစ်ပွားပြီးနောက်တွင် ယင်းတို့၏ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းနှင့် ထိရောက်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိလာစေရန် ယင်းတို့အတွက် သင်တန်းများပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ အရည်အသွေးမြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ မသန်စွမ်းသူများအားအကူအညီများပေးခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ပေးခြင်း၊ သက်မွေးလုပ်ငန်းများစီစဉ်ပေးခြင်းနှင့် အခြားလိုအပ်သောအကူအညီများပေးခြင်း။ ယင်းတို့အတွက် သင့်တော်သည့်ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်မည့်နေရာများသတ်မှတ်ထားခြင်း၊ အသိပေးထားခြင်းနှင့် မသန်စွမ်းသူများအားလုံးအလွယ်တကူအသုံးပြုနိုင်မည့် အနေအထားဖြစ်အောင်ပြင်ဆင်ပေးထားခြင်း။
- မူဝါဒများ၊ စီမံချက်များ၊ ဥပဒေများ၊ တည်မြဲအမိန့်များနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များတွင် မသန်စွမ်းသူများ၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ရှင်းလင်းစွာထည့်သွင်းဖော်ပြထားရန်နှင့် ဘေးအန္တရာယ်အသိမြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ ဥပဒေအရ ရပိုင်ခွင့်များဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းနှင့် အခြားနည်းလမ်းများဖြင့် ယင်းတို့ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် သီးခြားလုပ်ငန်းစဉ်များထည့်သွင်းပေးထားရန်။
- ဗဟိုမှသည် ရပ်ကွက်ကျေးရွာအဆင့်တွင်အသုံးပြုသည့် ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များကို လူတိုင်းနားလည်သဘောပေါက်စေရန်။
- ရပ်ကွက်ကျေးရွာအဆင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်များရေးဆွဲရာတွင် မသန်စွမ်းသူများပါဝင်ရေးဆွဲရန် သို့မဟုတ် မသန်စွမ်းသူများအတွက် လိုအပ်သလိုပြင်ဆင်ရေးဆွဲရန်
- ရပ်ကွက်ကျေးရွာခိုလှုံရေးစခန်းများ လုံခြုံဘေးကင်းမှုရှိရေး၊ အလွယ်တကူသွားရောက်နိုင်ရေးနှင့် လူတိုင်းသိရှိရေး
- ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံကို လူတိုင်းသိရှိနားလည်ထားရေးနှင့် မသန်စွမ်းသူများအတွက် သီးခြားလိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဆောင်ရွက်ရေး
- အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများဖြန့်ဝေရာတွင် ဖြစ်နိုင်သည့်နေရာတိုင်း၌ မသန်စွမ်းသူများအား ကြိုတင်စာရင်းကောက်ယူထားပြီး ယင်းတို့အားထောက်ပံ့ရေးအတွက်ထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်း

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် မသန်စွမ်းသူများပါဝင်ရေးအတွက် အချို့သောအတားအဆီးများရှိနေသည်။ အထူးသဖြင့် ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု (CBDRM) တွင်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါအတားအဆီးနမူနာများကို အကြံပြုထောက်ခံထားသည့်ဖြေရှင်းမှုများနှင့် အတူစာစု(၃-၆) တို့တွင်ဖော်ပြထားသည် (မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်၏ ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် မသန်စွမ်းသူများပါဝင်ရေးဆိုင်ရာလက်စွဲစာစောင်၊ ၂၀၁၃)။

မှတ်စု(၃)။ ထင်မြင်ချက်နှင့် ခံယူချက်သဘောထား

ဥပမာများ

၁။ ဉာဏ်ကောင်းသော်လည်း မသန်စွမ်းဖြစ်နေသည့်ကလေးများနှင့်အတူ မိမိတို့သားသမီးများကို အတန်းတစ်တန်းထဲတွင် စာသင်ကြားနေမှုကို လက်မခံလိုသည့်မိဘအချို့၏သဘောထား

၂။ လူအများ၏အခြေအမြစ်မရှိသောအစွဲအလန်းမှာ မသန်စွမ်းသူများသည် ဘာမှလုပ်နိုင်စွမ်းရှိသဖြင့် ရပ်ရွာအစည်းအဝေးများ(ဥပမာ-ဘေးအန္တရာယ်သရုပ်ပြပွဲ၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုနှင့်စွမ်းဆောင်ရည်အကဲဖြတ်ချက်(HVCA)၊ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုစီမံချက်ရေးဆွဲသည့်အစည်းအဝေး) သို့တက်ရောက်စရာအကြောင်းမရှိဟုယူဆခြင်းဖြစ်သည်။

ဖြေရှင်းရန်အကြံပြုထောက်ခံချက်များ

မှတ်စု(၄)။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင်အတားအဆီးများ

ဥပမာများ

၁။ အစည်းအဝေးခန်းအပေါ်ထပ်သို့ မသန်စွမ်းသူများအလွယ်တကူတက်ရောက်နိုင်မှုမရှိခြင်း

၂။ အစည်းအဝေးပြုလုပ်ရာနေရာသည် ဂိုးချဲ့နှင့်သွားလာရသူများအစည်းအဝေးတက်ရန်အတွက် အလွန်ဝေးခြင်း

ဖြေရှင်းရန်အကြံပြုထောက်ခံချက်များ

၁။ အစည်းအဝေးပြုလုပ်ရန် အလွယ်တကူသွားလာနိုင်သည့်အခြားနေရာရွေးချယ်ရန်၊ အကယ်၍မတွေ့လျင်မသန်စွမ်းသူများအတွက် လိုအပ်သည့်အထောက်အကူပေးရေးအတွက် အခြားသူများအားမေတ္တာရပ်ခံရန်

၂။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါမသန်စွမ်းသူများအတွက် အစည်းအဝေးပြုလုပ်မည့်နေရာအတွက် ဖြစ်နိုင်သမျှအနီးဆုံးနေရာကို ရှာဖွေရန်

မှတ်စု(၅)။ သတင်းအချက်အလက်ရရှိရေးအတားအဆီး

ဥပမာများ

၁။ စည်းရုံးဆော်ငြာသူများသည် သတင်းအချက်အလက်များကို နှုတ်ဖြင့်သာပေးခြင်း

၂။ ဘေးအန္တရာယ်အခြေပြမြေပုံရေးဆွဲသည့်အခါ အမြင်အာရုံချို့တဲ့သူများအတွက် အထောက်အကူမဖြစ်ခြင်း

ဖြေရှင်းရန်အကြံပြုထောက်ခံချက်များ

၁။ အကယ်၍စာဖတ်တတ်လျှင် စက္ကူချပ်ကြီးပေါ်တွင် သတင်း အချက်အလက်များကိုချရေးပါ။ လက်ဖြင့်ပြသည့် သင်္ကေတဘာသာစကားကိုနားလည်လျှင် လက်ဖြင့်သင်္ကေတပြရာတွင်ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးကို ထားရှိပါ။

၂။ အမြင်အာရုံချို့တဲ့သူများအတွက် ရေးဆွဲလိုသည်များဖော်ပြရာတွင် လူတစ်ဦးအား အထောက်အကူပြုရေးအတွက် မေတ္တာရပ်ခံရန်၊ သို့မှအစီအစဉ်အတိုင်းလိုက်ပါဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မှတ်စု(၆)။ မူဝါဒနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအတားအဆီးများ

ဥပမာများ

၁။ မသန်စွမ်းသူများသည် `သင်ကြားပေးရန်/ပါဝင်ရန်မသင့်´ ဟုသတ်မှတ်ခံရသူများဖြစ်သဖြင့် ကျောင်းများတွင်လည်း ကောင်း၊ ကျေးရွာတွင်လည်းကောင်း အရေးပါသည့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးတို့ကို သင်ကြားပို့ချပေးသူများမဖြစ် နိုင်ခြင်း

ဖြေရှင်းရန်အကြံပြုထောက်ခံချက်များ

၁။ မသန်စွမ်းသူများနှင့်ပတ်သက်သည့် အစိုးရမူဝါဒများပြောင်းလဲရေးဆွဲရေးထောက်ခံတင်ပြမှုများအတွက် စုပေါင်း ဆောင်ရွက်သွားရန်

(((((o))))))

(ခ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ်လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်မှုဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း၊ ၎င်းသည်အဘယ်ကြောင့်အရေးကြီးပါသနည်း

လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသည့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုမှာ ဖန်လုံအိမ်ခါတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှုဆက်လက်မြင့်တက်နေသည့်အတွက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုပိုမိုဆိုးဝါးလာမည်ဖြစ်သည်(IPCC-2014)။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ခြင်းဟူသည် လက်ရှိကြိုတွေ့နေရသည့်အပြောင်းအလဲများ၊ ဆက်လက်ကြိုတွေ့ရမည့်အပြောင်းအလဲများကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ထိခိုက်ခံရမှုမှရှောင်ရှားရေး၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုလျော့ပါးရေးကိုဆိုလိုသည်။ အပြောင်းအလဲနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးအတွက် အလေးထားဆောင်ရွက်ရမည့် အဓိကနယ်ပယ်နှစ်ရပ်ရှိသည်-

- ၁။ ရာသီဥတုနှင့်ဆက်နွယ်နေသည့်ဘေးအန္တရာယ်များနှင့်လိုက်လျောညီထွေသတိပြုနေထိုင်ခြင်း၊ ဥပမာ-ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများ၊ ရေလွှမ်းမိုးခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့ခြင်း၊ မြေပြိုခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းဘေးအန္တရာယ်များသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပွားသည့်အကြိမ်ရေများပြားပြီး ပိုမိုပြင်းထန်လာနိုင်ကြောင်းမျှော်လင့်ရသည်။
- ၂။ အပူချိန်နှင့်မိုးရေချိန်အတက်အကျကြီးမားလာခြင်း၊ ပင်လက်ရေမြင့်တက်လာခြင်းတို့အပါအဝင်ပြောင်းလဲလျက်ရှိသောအခြေအနေများနှင့် လိုက်လျောညီထွေသတိပြုနေထိုင်ခြင်း။ ယင်းအပြောင်းအလဲများသည် သက်မွေးလုပ်ငန်းများအပေါ်၌ အကောင်းသော်လည်းကောင်း၊ အဆိုးသော်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။

လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသည့်နည်းများကို အပြောင်းအလဲဖြစ်ပြုလုပ်ရန်လိုသည်။ သာဓကအားဖြင့် - **ဘေးတွေ့နိုင်ခြေလျော့ချခြင်း။** နေအိမ်များကို မုန်တိုင်းရန်မှကာကွယ်ရေးအတွက် ဒီရေတောများစိုက်ပျိုးခြင်းကဲ့သို့သော ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ထိတွေ့မှုလျော့နည်းစေမည့်အစီအစဉ်များချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။

ထိခိုက်လွယ်မှုလျော့ချခြင်း။ လူများ၊ သက်မွေးလုပ်ငန်းများ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များမှ ထိခိုက်လွယ်မှုလျော့နည်းရေးအစီအစဉ်များဖြစ်သည့် စိုက်ပျိုးသီးနှံအမယ်စုံစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်ကိုက်ညီသည့်သီးနှံများစိုက်ပျိုးခြင်း၊ မိုးရွာသွန်းမှုနည်းပါးသောအရပ်များတွင် ရေအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုများ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်လုပ်ခြင်းတို့ကို ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။

လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်နိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ခြင်း။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် မကောင်းသောအကျိုးဆက်များကို စီမံကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းတိုးတက်လာစေမည့်အစီအစဉ်များ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း သို့မဟုတ် ရာသီဥတုဆိုင်ရာကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်များတိုးတက်ရရှိရေးနှင့် စိုက်

ပျိုးရေးဆိုင်ရာစီမံကိန်းများရေးဆွဲရာတွင် တိကျသောအချက်အလက်များဖြင့် ပိုမိုအထောက်အကူပြုနိုင်ရေး ကဲ့သို့သော ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခွင့်အလမ်းမှန်သမျှကိုရယူအသုံးပြုခြင်း။

ဒေသအလိုက်သီးခြားလိုက်လျောညီထွေ တုံ့ပြန်နေထိုင်ရေးသည် ဒေသနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အကဲဖြတ်ချက်အပေါ်အခြေခံရန်အရေးကြီးပြီး မတူညီသောအခန်းကဏ္ဍများ၊ ရင်းမြစ်အင်အားအသုံးပြုနိုင်မှု၊ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား၊ လူငယ်အလိုက် ယူရမည့်တာဝန်များနှင့် အသိဉာဏ်ဗဟုသုတ (နှင့်မသန်စွမ်းသူများကဲ့သို့သော ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများအတွက်ပါ) ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လိုအပ်သည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများကို အလုံးစုံသောဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ယှဉ်၍ ရှုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူ၊ သဘာဝ၊ လူမှုရေး၊ ငွေကြေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအချက်အလက်များဖြင့် သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးထိရောက်အောင်မြင်မှုသည် ရာသီဥတုနှင့်ဆက်စပ်နေသည့်အန္တရာယ်များကို တိုက်ရိုက်တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းရေးလုပ်ငန်းများအတွက်သာ ကန့်သတ်မထားရန်လိုအပ်သည်။ လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်မှုရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် ကျား-မခွဲခြားမှု၊ အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများနှင့်စောင့်ရှောက်မှုများရရှိရာတွင်မတူညီမှုနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းအားနည်းမှုတို့ကဲ့သို့သော ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုဖြစ်စေသည့် နောက်ကွယ်အကြောင်းရင်းများကို မဖြစ်မနေကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်မှု(CCA)၊ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရေရှည်တုံ့ရေးတို့အကြား စုစည်းပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်သွားရန်များစွာလိုအပ်သည်။ အလေးထားဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေတုံ့ပြန်မှုလုပ်ငန်းများကို ရေရှည်တည်တံ့သည့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစီအစဉ်များအတွင်း အခိုင်အမာထည့်သွင်းထားသင့်ပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရေးအတွက် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရမည့် နည်းလမ်းနှစ်ရပ်ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- ၁။ ရည်မှန်းချက်ထားသည့် ရပ်ရွာအခြေပြု လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်မှုလုပ်ငန်းများကို - ဦးတည်ချက်ထားသည့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအတွက် သီးသန့်ရေးဆွဲထားသော စီမံချက်များ၊ အစီအစဉ်များဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း
- ၂။ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ရေရရှိမှု အစရှိသည့် ရာသီဥတုကြောင့်ထိခိုက်လွယ်သည့် အခြားဖွံ့ဖြိုးရေးကဏ္ဍများအတွင်း လိုက်လျောညီထွေရေးလုပ်ငန်းများ အခိုင်အမာထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်း (သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွင်း လိုက်လျောညီထွေရေးမှု ထည့်သွင်းခြင်းသည် အခြေခံအားဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရာတွင်သေချာမှု ရှိစေသည်။)

ဒေသတစ်ခုအတွက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ချမှတ်ထားသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးလုပ်ငန်းများထည့်သွင်းခြင်းသည် အောက်ပါအချက်များအရ အထူးအရေးကြီးသည်- (က) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကြောင့် အန္တရာယ်များမတော်တဆတိုးပွားလာနိုင်မှု နည်းနိုင်သမျှနည်းပါးအောင်လုပ်ဆောင်ခြင်း-ယင်းကို အံ့ချော်သွားသည့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ခြင်းဟုခေါ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ (ခ)ပြည်သူများ၏လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်နိုင်စွမ်းရှိစေမည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို များနိုင်သမျှ များများလုပ်ဆောင်ခြင်း-ယင်းသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများပိုမိုထိရောက်အောင်မြင်လာမည်ဖြစ်သည်။ (ဂ) ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ

ကို ထိခိုက်စေမည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအန္တရာယ်များကို လျော့ချခြင်း - ယင်းသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများရေရှည်ပိုမိုတည်တံ့စေမည်ဖြစ်သည်။

((((((o))))))

(ဂ) ရပ်ရွာအဆင့်၊ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့်များတွင် ဆောင်ရွက်နေသည့် ဘက်စုံပေါင်း စည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများနှင့် သာကေများ

ဤအခန်းတွင် ရပ်ကွက်ကျေးရွာအဆင့်၊ မြို့နယ်၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်များတွင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်တစ်ရပ်ကိုဖော်ပြထားသည်။ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုဖြစ်စဉ်အဆင့်တိုင်းအတွက် ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် ရည်ညွှန်းချက်နမူနာများကို ထုတ်နုတ်ဖော်ပြထားသည်။ ဇယား(၂)တွင် ရပ်ကွက်ကျေးရွာအဆင့် ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများနှင့် ရည်ညွှန်းချက်များဖော်ပြထားသည်။ ဇယား(၃)တွင် မြို့နယ်၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများနှင့် ရည်ညွှန်းချက်များဖော်ပြထားသည်။

ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု (နှင့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေး) လုပ်ငန်းများဖော်ထုတ်ချမှတ်ရာတွင် အထောက်အကူပေးနိုင်သည့်လမ်းညွှန်ချက်တစ်ခုမှာ ဂျွန်တိုဂ်၏ 'သဘာဝဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ရပ်၏ ဝိသေသလက္ခဏာများ - လမ်းညွှန်မှတ်စု' ဖြစ်ပြီး ယင်းကို <http://discovery.ucl.ac.uk/1346086/1/1346086.pdf> တွင်ရယူဖတ်ရှုနိုင်သည်။ မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်၏ မသန်စွမ်းသူများပါဝင်သည့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုလက်စွဲစာစောင်တွင်လည်း လိုအပ်သည့်သတင်းအချက်အလက်များထပ်မံရယူနိုင်သည်။

((((((o))))))

ဇယား- ၂။ ရပ်ရွာအဆင့် ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု နမူနာလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည့်န်ချက်နမူနာများ		
ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုအဆင့်	နမူနာလုပ်ငန်းများ	ပြည့်န်ချက်နမူနာများ
ကြိုတင်ကာကွယ်ရေးအဆင့်	၁။ ရပ်ရွာလူထုနှင့်ပစ္စည်းအသုံးအဆောင်များအား နယ်မြေတွင်းရှိဘေးကင်းလုံခြုံသည့်နေရာသစ်များသို့ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားခြင်း	၁။ ထိခိုက်မှုမရှိသည့် ဥပမာ-စိုက်ပျိုးမြေဆုံးရှုံးမရှိဘဲ နေရာသစ်သို့ရွှေ့ပြောင်းထားသည့် လူဦးရေ/အိမ်ထောင်စုဦးရေ
ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးအဆင့်	၁။ အားလုံးပါဝင်သည့် ဘေးအန္တရာယ်၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုနှင့်စွမ်းဆောင်နိုင်မှုအကဲဖြတ်ချက် ၂။ ရပ်ရွာဒေသဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးလုပ်ငန်းစီမံချက်များကိုလက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရေးနှင့် နှစ်စဉ်ပြန်လည်မွမ်းမံရေးဆွဲခြင်း ၃။ ကျေးရွာသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီနှင့် အလုပ်အဖွဲ့များ ၄။ ကြိုတင်သတိပေးစနစ်နှင့် ရွှေ့ပြောင်းကယ်ဆယ်ရေးစီမံချက် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုများ ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုလုံးသို့ ဖြန့်ကျက်ရောက်ရှိခြင်း ၅။ အရည်အသွေးမြင့်တင်ရေးနှင့် အသိမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများသည် ရပ်ရွာဒေသလိုအပ်ချက်များ၊ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိခြင်း	၁(က)။ ဘေးအန္တရာယ်၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှု၊ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုအကဲဖြတ်ချက်အရ အဓိကအချက်အနည်းဆုံးငါးချက်ဖော်ပြနိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း (ခ)။ ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများ ဥပမာ-မသန်စွမ်းသူများပါဝင်မှုအခြေအနေ ၂(က)။ ဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးလုပ်ငန်းစီမံချက်များနှင့် ပါဝင်သည့်အကြောင်းအရာများကို သိရှိသည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း (ခ)။ နှစ်စဉ် အားလုံးပါဝင်၍ မွမ်းမံပြန်ပြန်လည်သုံးသပ်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်အရေအတွက် ၃(က)။ တုံ့ပြန်ရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်ရာတွင် ဘေးအန္တရာယ်စောင့်ကြည့်ရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့်/ကျွမ်းကျင်နားလည်သည့် ကော်မတီဝင်ရာခိုင်နှုန်း (ခ)။ အဖွဲ့ဝင်အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် စစ်မှန်သော၊ တာဝန်ခံသော၊ ထိရောက်သောခေါင်းဆောင်မှု ၄။ နေရာအနည်းဆုံးတစ်ခုခုမှ ကြိုတင်သတိပေးချက်လက်ခံရရှိသည့် ပြည်သူရာခိုင်နှုန်း ၅(က)။ အသိမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပြီး မိမိတို့၏ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုလျော့ပါးသွားခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုမြှင့်တင်ရေးလားခြင်းတို့ကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိဖော်ပြနိုင်သည့် ပြည်သူရာခိုင်နှုန်း (ခ) သက်ဆိုင်သည့် သင်တန်းတစ်ခုခုသို့တက်ရောက်ခြင်း၊ သင်တန်းတက်ပြီး

	<p>၆။ အလွယ်တကူသွားရောက်နိုင်သည့်ခိုလှုံရေးနေရာများနှင့် လမ်းကြောင်းများထည့်သွင်းဆောက်လုပ်ခြင်း</p> <p>၇။ ဘေးကင်းစွာရွှေ့ပြောင်းနိုင်မည့်လမ်းကြောင်းများသတ်မှတ်ခြင်း၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းထားခြင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထုသို့အသိပေးထားခြင်း</p> <p>၈။ ဘေးအန္တရာယ်တုံ့ပြန်ရေး၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကိစ္စများအပါအဝင် ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများအတွက် ကျေးရွာအရေးပေါ်ရန်ပုံငွေထူထောင်ထားရှိခြင်း</p> <p>၉။ စေတနာ့ဝန်ထမ်း ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့များ</p> <p>၁၀။ ထောက်ပံ့ရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများစုဆောင်းသိုလှောင်ထားခြင်း</p> <p>၁၁။ ရပ်ကွက်ကျေးရွာ ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများကိုယ်စားပြုပါဝင်စေခြင်း</p>	<p>နောက် မိမိတို့၏စွမ်းဆောင်မှုမြင့်မားလာစေရန် လုပ်ငန်းများတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့်ပြည်သူဦးရေ</p> <p>၆(က)။ ခိုလှုံရေးအဆောက်အအုံများတွင် လက်ခံနိုင်သူဦးရေ (ခ)။ မိမိတို့နေထိုင်ရာဒေသအခြေအနေကိုသတိပြုမိပြီး အရေးပေါ်အခြေအနေတွင် မည်သို့ရှောင်တိမ်းရမည်ဆိုသည့်စီမံချက်ရရှိထားသော ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၇(က)။ ကောင်းမွန်အောင်မြင် ပြင်ထိန်းသိမ်းထားသည့် ရွှေ့ပြောင်းကယ်ဆယ်ရေးလမ်းကြောင်းရာခိုင်နှုန်း (ခ)။ ရွှေ့ပြောင်းကယ်ဆယ်ရေးစီမံချက်နှင့် မိမိတို့အတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံသည့်လမ်းကြောင်းများကိုသိရှိသည့် ပြည်သူရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၈။ ထိရောက်စွာစီမံခန့်ခွဲလျက်ရှိပြီး ရပ်ရွာဒေသအကျိုးအတွက်အသုံးပြုလျက်ရှိသည့် အရေးပေါ်ရန်ပုံငွေရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၉။ ဒေသန္တရအဆင့်နှင့်သင့်တော်သည့် ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်သူများရရှိမှုအခြေအနေ</p> <p>၁၀။ ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများလုံလောက်စွာထောက်ပံ့ပေးနိုင်မှုနှင့် ယင်းတို့အား သိုလှောင်ထိန်းသိမ်းထားရေး၊ လိုအပ်သည့်နေရာများသို့ ဖြန့်ဝေပေးမည့်စီမံချက်များပြည့်စုံစွာရှိသည့် ကျေးရွာရပ်ကွက်အရေအတွက်</p> <p>၁၁။ ရပ်ရွာဒေသ ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများ တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေ</p>
--	--	---

<p>လျော့ပါးရေး အဆင့်</p>	<p>၁။ သဘာဝသယံဇာတများ ဆုံးရှုံးမှုလျော့နည်းရေးအတွက် လက်တွေ့ စီမံခန့်ခွဲဆောင်ရွက်မှု ဥပမာ- သစ်တောပြန်လည်ပျိုးထောင်ခြင်း၊ မြေဆီလွှာထိန်းသိမ်းခြင်း</p> <p>၂။ လိုအပ်သည့်နေရာများတွင် သဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးအကာအကွယ်များ (ဥပမာ-ရေကာတာများ၊ မြေထိန်းနံရံများ၊ ရေစုကန်များ၊ ရေလွှမ်းမိုးမှုကို ကာကွယ်သည့်ရေလွှဲမြောင်းများ စသည်တို့)ထားရှိခြင်း၊ ယင်းတို့ကို တည်ဆောက်ရာတွင် ဖြစ်နိုင်သမျှ ဒေသထွက်ပစ္စည်းများ၊ လုပ်အားများ၊ နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခြင်း</p> <p>၃။ ဘေးအန္တရာယ်ဒဏ်ကြီးကြီးခံနိုင်သည့် ဆောက်လုပ်ရေးနှင့်ထိန်းသိမ်းရေးနည်းလမ်းများချမှတ်ကျင့်သုံးခြင်း</p> <p>၄။ ရပ်ရွာအတွင်းမြင့်တင်ဆောက်လုပ်ထားသည့် လူသွားလမ်းများကဲ့သို့သော အရေးကြီးသည့်အဆောက်အအုံများ၊ သိုလှောင်ရေးနှင့် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသုံးအဆောက်အအုံများ ဥပမာ- မွေးမြူရေးခြံများကာကွယ်ရေးအတွက် လက်တွေ့နည်းလမ်းများကျင့်သုံးခြင်း</p> <p>၅။ ရပ်ရွာဒေသအခြေစိုက်မျိုးစေ့သိုလှောင်ထိန်းသိမ်းရေးဌာနများ</p> <p>၆။ အရည်အသွေးမြင့်တင်ရေးနှင့် အသိမြင့်မားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဥပမာ-နေအိမ်များလုံခြုံခိုင်ခန့်အောင်ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ မြေအသုံးချမှုအတွက်စီမံခန့်ခွဲခြင်း စသည်ဖြင့်</p>	<p>၁(က)။ ရေရှည်တည်တံ့သည့်သဘာဝသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှုနည်းလမ်းများလက်တွေ့ကျင့်သုံးသည့် အိမ်ထောင်စုဦးရေ</p> <p>(ခ)။ မြေကိုကောင်းမွန်စွာအသုံးမချမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်အကျိုးဆက်ကြီးမားလာမှုတို့အကြား ဆက်နွယ်မှုရှိသည်ကို သတိပြုမိသည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၂။ သဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးအကာအကွယ်များထားရှိမှုနှင့် ရပ်ရွာလူထုအုပ်စုအသီးသီးအပေါ် ယင်းတို့၏သက်ရောက်မှုများ</p> <p>၃(က)။ ဘေးအန္တရာယ်ဒဏ်ကြီးကြီးခံနိုင်သည့် ဆောက်လုပ်ရေးနည်းလမ်းများနှင့် အညီဆောက်လုပ်သည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများသို့ ပေးအပ်သည့်ထောက်ပံ့မှုနှင့်ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့်နည်းများဖြင့် နေအိမ်များဆောက်လုပ်မှုအခြေအနေ</p> <p>၄(က)။ လက်တွေ့ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်သည့် အိမ်ထောင်စုဦးရေ</p> <p>၅။ မျိုးစေ့များထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် မျိုးစေ့သိုလှောင်ရေးဌာနအရေအတွက်နှင့် အဆိုပါဌာနများအတွက်စီမံချက်များ</p> <p>၆။ သင်တန်းပို့ချမှုအရေအတွက်နှင့် သင်တန်းမှရရှိသည့်အသိပညာဗဟုသုတများအား လက်တွေ့အသုံးပြုနိုင်မှုအခြေအနေ</p>
---------------------------------	---	---

	<p>၇။ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသန္တရဗဟုသုတနှင့် အယူအဆများအပြင် ခေတ်မီပညာရပ်များ၊ နည်းစနစ်များနှင့် အကဲဖြတ်နည်းလမ်းများအသုံးပြုခြင်း</p> <p>၈။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း၊ အခြားလုပ်ငန်းများအပါအဝင် သက်မွေးလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးလုပ်ကိုင်မှု</p> <p>၉။ အကြပ်အတည်းကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးမဟာဗျူဟာနည်းလမ်းများကို အထောက်အကူပေးသည့် အခြေခံပိုင်ဆိုင်မှုများ(ဝင်ငွေ၊ စုငွေ၊ မြေ-အိမ်)</p> <p>၁၀။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်သည့်အခြေခံအဆောက်အအုံများ (ဥပမာ-တံတားများ၊ ကျန်းမာရေးဌာနများ၊ ကျောင်းများစသည်)ဆောက်လုပ်ခြင်း</p>	<p>၇(က)။ ဒေသန္တရနည်းလမ်း၊ ခေတ်မီနည်းပညာ တစ်ခုခုကိုသော်လည်းကောင်း၊ နှစ်ခုလုံးသော်လည်းကောင်းအသုံးပြုလုပ်ဆောင်သည့်လုပ်ငန်းရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ ဒေသန္တရနည်းလမ်းကို အလေးထားအသုံးပြုသည့်ပြင်ပအဖွဲ့များ</p> <p>၈(က)။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေးမဟုတ်သောလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ ထိခိုက်မှုဖြစ်နိုင်သည့် သက်မွေးလုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် ထိခိုက်မှုရှိနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများ ဥပမာ-အနည်းစလုပ်ကိုင်သည့် မိုးရေဖြင့်စိုက်ပျိုးခြင်း</p> <p>(ဂ)။ ဘေးဒဏ်ခံစိုက်ပျိုးရေးနည်းလမ်းများအသုံးပြုသည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၉။ မိမိတို့ပိုင်ပစ္စည်းများကာကွယ်ရန် မဟာဗျူဟာနည်းလမ်းများပြောင်းလဲကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်သည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၁၀။ အသစ်ဆောက်လုပ်သည့်/ပြန်လည်ပြုပြင်သည့် ဘေးဒဏ်ခံအခြေခံအဆောက်အအုံအရေအတွက်</p>
<p>တုံ့ပြန်ရေးအဆင့်</p>	<p>၁။ ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးကျွမ်းကျင်မှု</p> <p>၂။ ရှေးဦးသူနာပြုအရည်အသွေး</p> <p>၃။ ရွှေ့ပြောင်းရေးနှင့် ရွှေ့ပြောင်းဒေသစီမံခန့်ခွဲမှု</p> <p>၄။ သေဆုံးမှုနှင့် ပျောက်ဆုံးမှုများစီမံခန့်ခွဲရေး</p> <p>၅။ ရပ်ရွာဒေသမှတာဝန်ယူစီမံခန့်ခွဲသည့် သဘာဝဘေးဆိုင်ရာရန်ပုံငွေ</p> <p>၆။ ရပ်ရွာဒေသများနှင့် ဒေသန္တရအဖွဲ့အစည်း(ဥပမာ-ဒေသအာဏာပိုင်အဖွဲ့</p>	<p>၁။ လေ့ကျင့်မှုနှင့် ပကတိအခြေအနေတွင် ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၂။ လေ့ကျင့်ထားပြီး ရှေးဦးသူနာပြုစုရာတွင်ကျွမ်းကျင်သည့် ပြည်သူရေအတွက်</p> <p>၃။ ရှင်းလင်းသော ရွှေ့ပြောင်းကယ်ဆယ်ရေးစီမံချက်၊ ရွှေ့ပြောင်းကယ်ဆယ်ရေး နေရာများစီမံခန့်ခွဲရေးစီမံချက်စာရွက်စာတမ်းများ</p> <p>၄။ ပျောက်ဆုံးသူများနှင့် သေဆုံးသူများစီမံခန့်ခွဲရေးစာရွက်စာတမ်းများ</p> <p>၅။ သဘာဝဘေးရန်ပုံငွေ</p> <p>၆။ သဘာဝဘေးတုံ့ပြန်ရာတွင် သက်ဆိုင်သည့်အဖွဲ့အစည်းများအတွက် သတ်မှတ်</p>

	<p>များ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ စသည်ဖြင့်)များအကြားရှင်းလင်းသော၊ လက်ခံနိုင်သော၊ ခိုင်မာသော ပေါင်းစည်း သဘာဝဘေးလျော့ပါးရေး စီမံခန့်ခွဲမှု</p>	<p>ပေးထားသည့်အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များနှင့် ပြည်သူများအား အသိပေးထားမှု</p>
<p>ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအဆင့်</p>	<p>၁။ အသေးစားချေးငွေဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေတစ်ရပ်ထူထောင်ခြင်း</p> <p>၂။ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအစီအစဉ် ဥပမာ- အလုပ်ရန်အတွက်၊ သက်မွေးလုပ်ငန်းအတွက်ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာအထောက်အကူပေးခြင်းတို့တွင်ပါဝင်ခြင်း</p> <p>၃။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ပြီး အလွယ်တကူအသုံးပြုနိုင်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းများတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ပြန်လည်ကောင်းမွန်အောင်လုပ်ဆောင်ခြင်း</p>	<p>၁။ အသေးစားချေးငွေရန်ပုံငွေရယူအသုံးချနိုင်သည့်ကျေးရွာပြည်သူ ရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၂။ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအစီအစဉ်များတွင်ပါဝင်ခြင်းဖြင့် အလျင်အမြန် ပြန်လည်ထူထောင်လာသည့်ကျေးရွာပြည်သူရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၃။ မကြာခင်ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့်ဘေးအန္တရာယ်များဒဏ် ခံနိုင်စေရန် ပြန်လည်တည်ဆောက်ထားသည့် နေအိမ်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံအရေအတွက်</p>

ဇယား-၃။ မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှု နမူနာဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် အညွှန်းများ		
ဘေးအန္တရာယ် လျော့ပါးရေး စီမံ ခန့်ခွဲမှုအဆင့်	နမူနာဆောင်ရွက်ချက်များ	နမူနာပြည့်နှစ်ချက်များ
ကြိုတင်ကာကွယ် ရေးအဆင့်	၁။ ပြန်လည်နေရာချထားရေးမဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ရေးဆွဲရေးအတွက် မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအား ပံ့ပိုးကူညီမှု	၁။ အကယ်၍သက်မွေးလုပ်ငန်းအတွက်မြေနေရာခွဲဝေပေးခြင်း၊ ရေရရှိရေးဆောင်ရွက်ပေးခြင်းစသည်တို့ဆောင်ရွက်ပေးပါက ပြန်လည်နေရာချထားရေးမဟာဗျူဟာသည် ပြည်သူလူထု၏လိုအပ်ချက်များအပြည့်အဝရရှိရေး၊ ထိခိုက်ခံရမှုအရှိဆုံးပြည်သူတို့၏လိုအပ်ချက်များကို စာနာမှုဖြင့်ဖြည့်ဆည်းပေးရန်
ကြိုတင်ပြင်ဆင် ရေးအဆင့်	<p>၁။ မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများရှိ သဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှု အဓိကတာဝန်ရှိသူများ၏အရည်အသွေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ပိုမိုအားကောင်းလာရေး အထူးသဖြင့် ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ဆက်စပ်သည့်ကိစ္စများ ဥပမာ - ဘေးအန္တရာယ်အကဲဖြတ်မှု၊ ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှု၊ စီမံချက်များရေးဆွဲမှုစသည်ဖြင့်</p> <p>၂။ လွှမ်းမိုးမှုရှိသည့် ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲ အကောင်အထည်ဖော်မှု</p> <p>၃။ ရပ်ရွာဒေသဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးစီမံချက်များကို မြို့နယ်စည်ပင် ဖွံ့ဖြိုးရေး သို့မဟုတ် သဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုစီမံချက်များတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရေး၊ မြို့နယ်စီမံချက်များကိုပြည်နယ်စီမံချက်များနှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်း</p> <p>၄။ ရပ်ကွက်ကျေးရွာများအပါအဝင် မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်ဘက်စုံဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးနှင့်တုံ့ပြန်ရေးစီမံချက်များအတွက် ဆက်သွယ်</p>	<p>၁(က)။ မြို့နယ်/ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအာဏာပိုင်အဖွဲ့မှ သင်တန်းတက်ပြီး သည့်ဝန်ထမ်းများရာခိုင်နှုန်းနှင့် သင်တန်းမှရရှိသည့်အရေးပါသောသင်ခန်းစာငါးချက်ဖော်ပြရန် သို့မဟုတ် ရရှိသည့်သင်ခန်းစာများကို မိမိလက်တွေ့လုပ်ငန်းတွင်ပေါင်းစပ်လုပ်ကိုင်နေမှုများကိုဖော်ပြရန်</p> <p>(ခ)။ သင်ယူမှုလွယ်ကူစေရန် မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်တို့အကြားပြုလုပ်ခဲ့သည့် အသိပညာဖလှယ်မှုနှင့် ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအသိပညာဖလှယ်မှုအကြိမ်ရေ</p> <p>၂။ သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ပံ့ပိုးမှုနှင့်အတူ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ အလုံးစုံပါဝင်သည့် ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းတွင်ပါဝင်လုပ်ဆောင်သည့် ရပ်ကွက်ကျေးရွာအရေအတွက်</p> <p>၃(က)။ စီမံချက်ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်သင်တန်းများပြုလုပ်သည့်အကြိမ်ရေ</p> <p>(ခ)။ မြို့နယ်စီမံချက်များနှင့်ပေါင်းစည်းခဲ့သည့် ရပ်ကွက်ကျေးရွာစီမံချက်များ၊ ပြည်နယ်စီမံချက်များသို့ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းသည့်စီမံချက်များရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၄။ မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးတို့၏ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးနှင့် တုံ့ပြန်ရေး စီမံချက်များ၊ ယင်းတို့၏သက်ဆိုင်မှု၊ အသုံးဝင်မှုများအပေါ် ရွာသူရွာသားများ</p>

<p>ရေးအထောက်အကူပေးခြင်း (သို့မဟုတ် တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက်အကူအညီပေးခြင်း)</p> <p>၅။ ဘေးအန္တရာယ်များစဉ်ဆက်မပြတ်စောင့်ကြည့်ရေးနှင့် အကဲဖြတ်ရေးကို အထောက်အကူပေးခြင်း</p> <p>၆။ ရပ်ကွက်ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ(ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပါ) ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုပိုမိုအားကောင်းစေခြင်း</p> <p>၇။ ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲရာတွင် ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အရည်အသွေးမြှင့်တင်ရေးသင်တန်းများပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ ဥပမာ- စီမံချက်များပေါင်းစပ်ရေးဆွဲရေး၊ ဘေးအန္တရာယ်စောင့်ကြည့်ရေး၊ ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးလေ့ကျင့်မှုစသည်</p> <p>၈။ ဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင်ကာကွယ်ရေးတွင် မြို့နယ်၊ ပြည်နယ်နှင့် ကျေးရွာများအတွက် လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများရရှိရေး ဥပမာ-ဆက်သွယ်ရေးလှိုင်းများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များ စသည်ဖြင့်</p> <p>၉။ စာသင်ကျောင်းများအတွက် သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးအစီအစဉ်များရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း</p> <p>၁၀။ ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအစီအစဉ်နှင့်</p>	<p>ရေးအထောက်အကူပေးခြင်း (သို့မဟုတ် တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက်အကူအညီပေးခြင်း)</p> <p>၅။ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည်နယ်၊ မြို့နယ်နှင့်ကျေးရွာအဆင့်တို့၌သိရှိထားသည့် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာဗဟုသုတအဆင့်</p> <p>၆(က)။ ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ကျေးရွာလူကြီးများနှင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့တို့ကြားပြုလုပ်သည့်အစည်းအဝေးအကြိမ်ရေ</p> <p>(ခ)။ မြို့နယ်အဆင့်ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်သည့်ကျေးရွာအရေအတွက်</p> <p>(ဂ)။ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့များပူးတွဲပြုလုပ်သည့်သင်တန်းအကြိမ်ရေ</p> <p>၇။ သင်တန်းပို့ချမှုအကြိမ်ရေနှင့် သင်တန်းသားများရရှိသည့်အသိပညာအဆင့်</p> <p>၈။ လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများရရှိမှုအရေအတွက်နှင့် ယင်းတို့အားအမြန်ဖြန့်ကျက်နေရာချထားရေးစီမံချက်များ</p> <p>၉။ ကျောင်းများတွင်သင်ကြားမည့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုသင်ရိုးညွှန်းတမ်းများရေးဆွဲရာတွင် ဒေသန္တရအာဏာပိုင်အဖွဲ့များသို့ ပံ့ပိုးကူညီခြင်း</p> <p>၁၀။ ထောက်ခံအားပေးမှုနှင့် ပြည်သူများသို့ ဖြန့်ဝေပေးခဲ့သည့်ဘေးအန္တရာယ်</p>	<p>၏သိရှိနားလည်မှုအဆင့်</p> <p>၅။ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည်နယ်၊ မြို့နယ်နှင့်ကျေးရွာအဆင့်တို့၌သိရှိထားသည့် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာဗဟုသုတအဆင့်</p> <p>၆(က)။ ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ကျေးရွာလူကြီးများနှင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့တို့ကြားပြုလုပ်သည့်အစည်းအဝေးအကြိမ်ရေ</p> <p>(ခ)။ မြို့နယ်အဆင့်ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်သည့်ကျေးရွာအရေအတွက်</p> <p>(ဂ)။ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့များပူးတွဲပြုလုပ်သည့်သင်တန်းအကြိမ်ရေ</p> <p>၇။ သင်တန်းပို့ချမှုအကြိမ်ရေနှင့် သင်တန်းသားများရရှိသည့်အသိပညာအဆင့်</p> <p>၈။ လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများရရှိမှုအရေအတွက်နှင့် ယင်းတို့အားအမြန်ဖြန့်ကျက်နေရာချထားရေးစီမံချက်များ</p> <p>၉။ ကျောင်းများတွင်သင်ကြားမည့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုသင်ရိုးညွှန်းတမ်းများရေးဆွဲရာတွင် ဒေသန္တရအာဏာပိုင်အဖွဲ့များသို့ ပံ့ပိုးကူညီခြင်း</p> <p>၁၀။ ထောက်ခံအားပေးမှုနှင့် ပြည်သူများသို့ ဖြန့်ဝေပေးခဲ့သည့်ဘေးအန္တရာယ်</p>
---	---	---

	ပတ်သက်၍ ပြည်သူများသိမြင်နားလည်စေရန်ဆောင်ရွက်ခြင်း	များကိုသိရှိစေနိုင်မည့် လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းအရေအတွက်
လျော့ပါးသက်သာရေးအဆင့်	<p>၁။ ထိခိုက်ခံရအလယ်ဆုံးပြည်သူများ ဥပမာ မသန်စွမ်းသူများအလွယ်တကူသွားရောက်ခိုလှုံနိုင်မည့် ခိုလှုံရေးစခန်းများတည်ဆောက်ခြင်း၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို ပံ့ပိုးကူညီခြင်း</p> <p>၂။ ဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်မှုမှကာကွယ်ရန်အတွက် ရေရှည်တည်တံ့သည့် မြေယာအသုံးချမှုစီမံချက်များရေးဆွဲရာတွင်ပံ့ပိုးကူညီခြင်း</p> <p>၃။ ဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်မှုလျော့ချရေး ဥပမာ ရေနတ်စနစ်များစီမံခန့်ခွဲမှု၊ မြေဆီလွှာတိုက်စားမှုထိန်းသိမ်းခြင်း စသည့်တို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီခြင်း</p> <p>၄။ ဘေးဒဏ်ခံအဆောက်အအုံဆောက်လုပ်မှုများ အထူးသဖြင့် ကျောင်းများနှင့် ကျန်းမာရေးဌာနများဆောက်လုပ်ရာတွင်ပံ့ပိုးကူညီခြင်း</p> <p>၅။ ဘေးဒုက္ခလျော့ပါးရေးနည်းများလုပ်ဆောင်ရာတွင် ရပ်ရွာလူထုအား ကူညီရန်အတွက် အသေးစားထောက်ပံ့ငွေများအသုံးပြုခြင်း</p>	<p>၁။ ပြည်သူအားလုံးအသုံးပြုရန်တည်ဆောက်ထားသည့် ခိုလှုံရေးစခန်း အရေအတွက်</p> <p>၂။ စနစ်တကျရေးဆွဲထားသည့်မြေယာအသုံးချမှုစီမံချက်အရေအတွက်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၃(က)။ ဆောင်ရွက်ထားသည့် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးအကာအကွယ်အဆောက်အအုံများအရေအတွက် (ခ)။ သွားရောက်ခိုလှုံနိုင်သည့်အိမ်ထောင်စု/ရပ်ရွာဒေသရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၄(က)။ ဘေးဒဏ်မှကာကွယ်ပေးနိုင်မည့်အများပြည်သူဆိုင်ရာအဆောက်အအုံနှင့် မသန်စွမ်းသူများအပါအဝင် ထိခိုက်ခံရမှုအဖြစ်ဆုံးပြည်သူများအသုံးပြုနိုင်သည့်အဆောက်အအုံအရေအတွက် (ခ)။ ဘေးဒဏ်အကာအကွယ်အဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရန်အတွက် သင်တန်းများဖွင့်လှစ်သင်ကြားပေးမှုအခြေအနေ</p> <p>၅။ အသေးစားထောက်ပံ့ငွေရရှိသည့်လူဦးရေနှင့် အကျိုးခံစားရသည့်ပြည်သူရာခိုင်နှုန်း</p>
တုံ့ပြန်ရေးအဆင့်	<p>၁။ အရေးပေါ်အထောက်အကူပြုလုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုအားကောင်းလာအောင်လုပ်ဆောင်ခြင်း</p> <p>၂။ လိုအပ်သည့် ပစ္စည်းကိရိယာများ ပံ့ပိုးပေးခြင်း</p>	<p>၁(က)။ အရေးပေါ်အထောက်အကူပြုလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသို့ ကူညီပံ့ပိုးမှုအခြေအနေ (ခ)။ အရေးပေါ်တုံ့ပြန်ရာတွင် သက်ဆိုင်သူအားလုံးပါဝင်ရမည့်အခန်းကဏ္ဍများကိုရှင်းလင်းပြတ်သားစွာသတ်မှတ်ပေးထားမှုအခြေအနေ</p> <p>၂။ ပစ္စည်းကိရိယာများပေးအပ်မှုနှင့် ယင်းတို့အား စနစ်တကျသုံးစွဲပြုပြင်ထိန်းသိမ်း</p>

<p>ပြန်လည်ထူထောင်ရေး အဆင့်</p>	<p>၁။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရေးစံချိန်စံညွှန်းနှင့်အညီ ကျောင်းများ၊ လမ်းများ၊ တံတားများနှင့် အခြားအခြေခံအဆောက်အအုံများ ပြန်လည်ပြုပြင်/ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအား ပံ့ပိုးကူညီခြင်း</p> <p>၂။ မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်တို့မှစီမံခန့်ခွဲသည့် ပြည်သူများဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း မြှင့်မားစေမည့်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်သည့်လုပ်ငန်းများကို အကူအညီပေးခြင်း</p>	<p>ရေးစီမံချက်များ</p> <p>၁။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရေးစံချိန်စံညွှန်းနှင့်အညီပြန်လည်တည်ဆောက်ထားပြီး လူတိုင်းအသုံးပြုနိုင်သည့် အဆောက်အအုံအရေအတွက်</p> <p>၂။ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအစီအစဉ်အရေအတွက်နှင့် ရပ်ရွာဒေသအတွက် အကျိုးခံစားရသည့်ရာခိုင်နှုန်း</p>
---------------------------------------	--	---

(ဃ) ရပ်ရွာအဆင့်၊ မြို့နယ်/ပြည်နယ်အဆင့်များတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရေးနည်းလမ်းများနှင့် သာကေများ

ဤအခန်းတွင် ရပ်ရွာအဆင့်၊ မြို့နယ်၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်များတွင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်တစ်ရပ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ထိတွေ့မှုလျော့ချရေး၊ ထိခိုက်လွယ်မှုလျော့နည်းရေးနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်နိုင်စွမ်းမြင့်မားလာစေရေးတို့အတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများနှင့် ရည်ညွှန်းချက်နမူနာ များအတွက် ကျေးရွာအဆင့်ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများကို ဇယား(၄)တွင်လည်းကောင်း၊ မြို့နယ်/ပြည်နယ်အဆင့်လုပ်ငန်းများကို ဇယား(၅)တွင်လည်းကောင်းဖော်ပြထားသည်။

((((((o))))))

ဇယား-၄။ ကျေးရွာအဆင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် လုပ်ငန်းများနှင့် ပြည့်စုံချက်များ		
ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု နှင့်လိုက်လျောညီထွေ စွာနေထိုင်ခြင်း	နမူနာလုပ်ငန်းများ	နမူနာပြည့်စုံချက်များ
ပြင်းထန်သည့်ရာသီ ဥတုဒဏ်ခံရမှုလျော့ ပါးသက်သာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း	<p>၁။ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းဒဏ်မှကာကွယ်ရန်အတွက် ဒီရေတောများစိုက်ပျိုးခြင်း</p> <p>၂။ ရွှေ့ပြောင်းရေးစီမံမှုအပါအဝင် ဘက်စုံပေါင်းစည်း သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးစီမံချက် အကောင်အ ထည်ဖော်မှုများကို ပံ့ပိုးကူညီခြင်း</p> <p>၃။ ကျေးရွာ ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့် ခွဲရေးရန်ပုံငွေ</p> <p>၄။ ကြိုတင်သတိပေးချက်များဖြန့်ဝေရေးအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားခြင်း</p> <p>၅။ အန္တရာယ်ဆန်းစစ်မှုနှင့်ဘေးအန္တရာယ်တုံ့ပြန်မှု အရည်အသွေးမြှင့်တင်ခြင်း</p> <p>၆။ ပြည်သူများနှင့် ယင်းတို့ပိုင်ဆိုင်မှုများ ဥပမာ-ကျွဲ နွားတိရစ္ဆာန်များအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ဒဏ်ခံနိုင် သည့်အဆောက်အအုံများ ခိုင်ခန့်မှုပိုမိုကောင်းမွန် အောင်လုပ်ဆောင်ခြင်း</p>	<p>၁(က)။ စိုက်ပျိုးခဲ့သည့် ဒီရေတောအရေအတွက် (ခ)။ အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၂(က)။ ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးစီမံချက်၊ စီမံချက်တွင်ပါဝင်သည့်အကြောင်းအ ရာများနှင့်မိမိတို့နှင့်သက်ဆိုင်သည်များကို သတိပြုမိသည့်အိမ်ထောင်စု ရာခိုင်နှုန်း (ခ)။ စီမံချက်ရေးဆွဲမှုတွင်ပါဝင်သည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်သူများ ဥပမာ-မသန်စွမ်းသူများနှင့် လို အပ်သည့်နေရာများတွင် သူတို့အားကူညီပေးရန်ရေးဆွဲထားသည့်စီမံချက်များ</p> <p>၃(က)။ ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်အားလုံးကို အထောက်အကူ ပေးသည့် ကျေးရွာလူထု အထူးသဖြင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်ဆုံးသူများအတွက်ရန်ပုံငွေရရှိမှု (ခ)။ အဆိုပါရန်ပုံငွေများကို စီမံခန့်ခွဲရန်လုံလောက်သည့်စနစ်များချမှတ်ထားမှုနှင့်လိုအပ်သည့် နေရာများသို့ ခွဲဝေပေးမှု</p> <p>၄(က)။ ထိခိုက်ခံရလွယ်ဆုံးသူများအပါအဝင် ကြိုတင်သတိပေးချက်များရရှိသည့်ရပ်ရွာပြည်သူ ရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၅။ အန္တရာယ်ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့်တုံ့ပြန်မှုများတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် လေ့ကျင့်ပေးထားသည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများအပါအဝင် ကျေးရွာပြည်သူအရေ အတွက်</p> <p>၆(က)။ မုန်တိုင်းဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့်အဆောက်အအုံရှိသည့် အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း (ခ)။ လုံလောက်သည့်အကာအကွယ်အဆောက်အအုံရှိသည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်သူများ/အုပ်စု များအရေအတွက် (ဂ)။ မုန်တိုင်းဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့်နေအိမ်များတွင်နေထိုင်သော အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p>

	<p>၇။ စည်းစိမ်ဥစ္စာပစ္စည်းများကာကွယ်ခြင်း</p> <p>၈။ အိမ်ထောင်စုအတွက်လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများအရန် သင့်သို့လှောင်ထားခြင်း၊ ဥပမာ-စားနပ်ရိက္ခာသို လှောင်ခြင်း၊ မျိုးစေ့များသိုလှောင်ထိမ်းသိမ်းထားခြင်း၊ ရေရရှိရေး၊ တိရစ္ဆာန်အစာသိုလှောင်ထားခြင်း စသည်ဖြင့်</p>	<p>(ဃ)။ ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်များအတွက် လုံလောက်သည့်အကာအကွယ်နေရာများရှိသည့်/လုံခြုံစိတ်ချရသည့်ရွှေ့ပြောင်းရေးလမ်းကြောင်းရှိသည့် အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၇။ မိမိပစ္စည်းဥစ္စာများကာကွယ်သည့်နည်းလမ်းများပြုလုပ်ထားသည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၈။ ဘေးအန္တရာယ်(များ)မှ ကာကွယ်ရန် လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများအရန်သင့်လုံလောက်စွာသိုလှောင်ထားနိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p>
<p>ထိခိုက်လွယ်မှုများ လျော့ချခြင်း</p>	<p>၁။ ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သည့်စိုက်နည်းစနစ်များကျင့်သုံးခြင်း/မြေယာအသုံးချမှုရေရှည်တည်တံ့စေရန် စီမံခန့်ခွဲခြင်း</p> <p>၂။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေးမဟုတ်သည့် လုပ်ငန်းများအပါအဝင် သက်မွေးလုပ်ငန်းတစ်မျိုးမကလုပ်နိုင်စေရန် ပံ့ပိုးကူညီခြင်း</p> <p>၃။ ဘေးကင်းလုံခြုံသည့်နေရာများတွင်စားနပ်ရိက္ခာနှင့်မျိုးစေ့သိုလှောင်ရေးဌာနများထူထောင်ခြင်း</p> <p>၄။ အိမ်ထောင်စုနှင့်ကျေးရွာရွာချွတ်စုဆောင်းရေး အစီအစဉ်များချမှတ်ခြင်း</p>	<p>၁(က)။ ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သည့်စိုက်နည်းစနစ်များ ဥပမာ- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်မပျက်စီးစေသည့် စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်များဖြင့်စိုက်ပျိုးသည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် သီးနှံများစိုက်ပျိုးသည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၂(က)။ ရာသီဥတုဒဏ်ပိုမိုခံနိုင်စွမ်းရှိစေရေးအတွက် သက်မွေးလုပ်ငန်းတစ်ခုမကလုပ်ကိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ သက်မွေးလုပ်ငန်းအတွက် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သည့် စိုက်ပျိုး/မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၃(က)။ ထူထောင်ထားသည့် စားနပ်ရိက္ခာနှင့် မျိုးစေ့သိုလှောင်ရေးဌာနအရေအတွက်နှင့် ယင်းဌာနများရေရှည်တည်တံ့စေမည့်စနစ်များချမှတ်ထားမှု</p> <p>(ခ)။ ကျေးရွာအသုံးပြုရန်အတွက် သိုလှောင်ထားသည့် စားနပ်ရိက္ခာနှင့် မျိုးစေ့ပမာဏ</p> <p>၄(က)။ ငွေစုဆောင်းနိုင်သည့်အိမ်ထောင်စုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ ငွေစု/ငွေချေးအသင်းများတွင်ပါဝင်သည့် အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်</p> <p>(ဂ)။ အိမ်ထောင်စုတစ်စုချင်းစီ၏ စုဆောင်းငွေတိုးတက်မှုရာခိုင်နှုန်း</p>
<p>ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီ</p>	<p>၁။ ရာသီဥတုသတင်းနှင့် ခန့်မှန်းချက်များရရှိရေး အဆင်ပြေချောမွေ့အောင်လုပ်ဆောင်ခြင်း</p>	<p>၁(က)။ ရာသီဥတုသတင်းရရှိသည့်ပြည်သူရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ နယ်မြေတစ်ခု၏ အနာဂတ်ရာသီဥတုအလားအလာကိုသိရှိသည့်ပြည်သူရာခိုင်နှုန်း</p>

<p>ထွေစွာနေထိုင်နိုင်စွမ်း မြှင့်တင်ခြင်း</p>	<p>၂။ ရာသီဥတုစောင့်ကြည့်ခြင်း</p> <p>၃။ ဒေသအတွက်စီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင်အမျိုးသမီးများနှင့် အောက်ဆုံးအလွှာမှအုပ်စုများပါဝင်ခွင့်ပေးခြင်း</p> <p>၄။ ရာသီဥတုကြောင့်ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများဆန်းစစ်ခြင်းနှင့်စီမံချက်လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ဒေသခံအသင်းအဖွဲ့များ၏အရည် အသွေးမြှင့်တင်ခြင်း</p> <p>၅။ ကျေးရွာနှင့်ဒေသန္တရအစိုးရဌာနများ၏လက်ရှိစီမံချက်များအား ရာသီဥတုအမြင်ဖြင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်း</p> <p>၆။ လိုက်လျောညီထွေရှိမည့်မဟာဗျူဟာနည်းလမ်းများ ဥပမာ-ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သည့်သက်မွေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာအသိပညာနှင့်ကျွမ်းကျင်မှုများမြှင့်တင်ခြင်း</p>	<p>၂(က)။ မိုးရေချိန်၊ အပူချိန်အပြောင်းအလဲများနှင့် အစွန်းရောက်ဖြစ်စဉ်များကိုစောင့်ကြည့်စနစ်များ</p> <p>(ခ)။ မိမိတို့၏သက်မွေးလုပ်ငန်းနည်းလမ်းများကြိုတင်စီစဉ်ရန်အတွက် ရာသီဥတုဆိုင်ရာခန့်မှန်းချက်များအသုံးပြုသည့်/သတင်းအချက်အလက်များစောင့်ကြည့်သည့်ပြည်သူ့ရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၃(က)။ ဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးအတွက် အိမ်ထောင်စု/ကျေးရွာဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရသည်ဟုခံစားရသူ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်းသူများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် အခြားထိခိုက်ခံရလွယ်သူများ/အုပ်စုများရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ အမှီခိုကင်းသည့်ဝင်ငွေရရှိပြီး ယင်းဝင်ငွေကို အချုပ်အချယ်မရှိသုံးစွဲနိုင်သူ အမျိုးသမီးနှင့် အခြားထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၄။ ဒေသခံအသင်းအဖွဲ့များအတွက်ဖွင့်လှစ်ပို့ချသည့် သင်တန်းအရေအတွက်နှင့် ရရှိသည့် သင်ခန်းစာများကို လက်တွေ့အသုံးပြုနိုင်မှုအခြေအနေ</p> <p>၅။ ရာသီဥတုအပေါ်အသေးစိတ်လေ့လာသုံးသပ်၍ ပြန်လည်ပြင်ဆင်သည့် ဒေသဆိုင်ရာ စီမံချက်အရေအတွက်</p> <p>၆(က)။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေအောင်မည်သို့ကျင့်သုံးရမည်ကိုသိရှိပြီးအကောင်အထည်ဖော်ရေးနည်းများကိုသိရှိနားလည်သည့်အိမ်ထောင်စုများ</p> <p>(ခ)။ အသိပညာဗဟုသုတနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုရှိသည့် အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများ</p> <p>(ဂ)။ လိုအပ်သည့်နေရာ ဥပမာ- မသန်စွမ်းသူများနှင့် ကျေးရွာသတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းအတွက် သင့်တော်သည့်သတင်းပို့နည်းလမ်းများအသုံးပြုခြင်း</p>
--	---	--

ဇယား-၅။ မြို့နယ်/ပြည်နယ်အဆင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည့်စုံချက်များ		
ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု နှင့်လိုက်လျောညီထွေ ဇာနေထိုင်ခြင်း	နမူနာလုပ်ငန်းများ	နမူနာပြည့်စုံချက်များ
ပြင်းထန်သည့်ရာသီ ဥတုဒဏ်ခံရမှုလျော့ ပါးသက်သာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း	<p>၁။ အရေးပေါ်စီမံချက်များအပါအဝင်မြို့နယ် နှင့်ပြည် နယ်ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေး စီမံချက်များချမှတ်ခြင်း</p> <p>၂။ ဒေသဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များတွင် ဘက်စုံ ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုစီမံချက်များ ထည့်သွင်းခြင်း</p> <p>၃။ ကြိုတင်သတိပေးစနစ်အတွက် သင့်တော်သည့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းများသတ်မှတ်ခြင်း</p> <p>၄။ ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများတွင် သဘာဝဘေး တုံ့ပြန်မှုအရည်အသွေးများမြှင့်တင်ပေးခြင်း</p> <p>၅။ စီမံချက်ရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင်ကျေးရွာ ကော်မတီများနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများပါဝင် ခြင်း</p>	<p>၁(က)။ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုစီမံချက်အရေအတွက် (ခ)။ စီမံချက်ရေးဆွဲထားမှုနှင့် မိမိတို့နှင့်သက်ဆိုင်ကြောင်းသတိပြုမိသည့်ကျေးရွာရာခိုင်နှုန်း (ဂ)။ ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများ၏လိုအပ်ချက်များကို စီမံချက်များတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြမှု</p> <p>၂(က)။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံချက်များတွင် ထည့်သွင်းထားသည့် မြို့နယ်ဘက်စုံပေါင်းစည်း သဘာဝ ဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးစီမံချက်အရေအတွက်</p> <p>၃(က)။ မြို့နယ်အဆင့်ကြိုတင်သတိပေးစနစ်အရေအတွက် (ခ)။ ထိခိုက်ခံရလွယ်အရှိဆုံးသူများအပါအဝင် ကြိုတင်သတိပေးချက်လက်ခံရရှိသည့် ကျေးရွာ ရာခိုင်နှုန်း</p> <p>၄(က)။ သဘာဝဘေးတုံ့ပြန်မှုအတွက် ကုန်ပစ္စည်းများအရန်သင့်သို့လှောင်ထားနိုင်မှု (ခ)။ သင်တန်းတက်ရောက်ခဲ့သည့်အစိုးရပုဂ္ဂိုလ်ထမ်းရာခိုင်နှုန်း (ဂ)။ အစိုးရ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကျေးရွာများအကြား သဘောတူသတ်မှတ်ထားသည့် ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းမှုစနစ်</p> <p>၅(က)။ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့်တွင်ပြုလုပ်သည့် ပူးတွဲစီမံချက်ရေးဆွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များ (ခ)။ စီမံချက်ရေးဆွဲရာတွင်ပါဝင်သည့်ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများရာခိုင်နှုန်းနှင့် ယင်းတို့၏လိုအပ် ချက်များဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှုရာခိုင်နှုန်း</p>
ထိခိုက်လွယ်မှုများ လျော့ချခြင်း	၁။ ရေရှည်တည်တံ့သည့်သဘာဝသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲ မှုနှင့် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သည့်သက်မွေးလုပ်ငန်း မဟာဗျူဟာနည်းလမ်းများအကောင်အထည်ဖော်	၁(က)။ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသို့ထောက်ခံတင်ပြခဲ့သည့်လုပ်ငန်းအရေ အတွက် (ခ)။ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသို့ပို့ချခဲ့သည့်သင်တန်းအရေအတွက်

	<p>ရန်အရေးပါမှုကိုသက်ဆိုင်ရာဒေသအစိုးရဌာနများ သတိပြုလာစေရန်</p> <p>၂။ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရမှတာဝန်ပေးထားသည့်ပြည်သူ့ အကျိုးဆောင်လုပ်သားများကို ရာသီဥတုအန္တရာယ်နားလည်စေရန်လုပ်ဆောင်ပေးခြင်းနှင့် သင့်တော်သည့်နည်းလမ်းများအသုံးပြုရန်တိုက်တွန်းအားပေးခြင်း</p> <p>၃။ ရာသီဥတုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိမည့်လုပ်ငန်းများအတွက်လိုအပ်သည့် ပစ္စည်းများခွဲဝေပေးရန်</p>	<p>၂(က)။ ပြည်သူ့အကျိုးဆောင်လုပ်သားများ ရာသီဥတုအလားအလာများကိုသတိပြုမိစေရန်နှင့် ယင်းတို့ကိုသက်မွေးလုပ်ငန်းအကျိုးဆက်များနှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်စေရန်</p> <p>(ခ)။ ပြည်သူ့အကျိုးဆောင်လုပ်သားများ ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်တွင် မိမိတို့လုပ်ငန်း၌ သင့်တော်သည့်မဟာဗျူဟာများပေါင်းစည်းဆောင်ရွက်စေရန်</p> <p>(ဂ)။ ပြည်သူ့အကျိုးဆောင်လုပ်သားများ ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများ၏လိုအပ်ချက်များကို ခံစားနားလည်မှုနှင့် ယင်းတို့စွမ်းဆောင်မှုမြင့်မားလာစေရေး၊ ထိခိုက်လွယ်မှုလျော့ချရေးတို့အတွက် ဆောင်ရွက်ပေးမှု</p> <p>၃(က)။ လိုက်လျောညီထွေရှိရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရကခွင့်ပြုသည့် ဘတ်ဂျက်ရာခိုင်နှုန်း/ထိုလုပ်ငန်းကိုအားပေးရန်အတွက် ထောက်ခံစည်းရုံးမှုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပေါင်း၍ လိုက်လျောညီထွေရှိရေးလုပ်ငန်းများတွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် ဒေသတွင်းရှိအရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းရာခိုင်နှုန်း</p>
<p>ပြောင်းလဲလာသည့် ရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်နိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ခြင်း</p>	<p>၁။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်နှင့် ရာသီဥတုသတင်းများ ဒေသန္တရအဆင့်တွင်ရရှိနိုင်စေရန်စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်း</p> <p>၂။ ဒေသဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် စီမံချက်များတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်နှင့် လိုက်လျောညီထွေနေနိုင်ရေးအတွက်ပံ့ပိုးပေးခြင်း</p>	<p>၁(က)။ ဘေးအန္တရာယ်အကဲဖြတ်သင်တန်း၊ ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲနှင့်ဘေးအန္တရာယ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့်သင်တန်းများတက်ရောက်ပြီးသူ ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရဝန်ထမ်းဦးရေ</p> <p>(ခ)။ ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများ၏ လိုအပ်ချက်ကွဲပြားခြားနားမှုကိုသတိပြုမိသည့် သက်ဆိုင်ရာဒေသမှအစိုးရဝန်ထမ်းရာခိုင်နှုန်း၊ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု/ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်အညီကျင့်သုံးနေထိုင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ယင်းအုပ်စုများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ဂ)။ ပြောင်းလဲလာသည့်ရာသီဥတုနှင့်အညီကျင့်သုံးနေထိုင်ရေးအသိပညာဗဟုသုတရှိသည့်ကျေးရွာရာခိုင်နှုန်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများမှအကူအညီရရှိသည့် ကျေးရွာရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ဃ)။ ဒေသန္တရအဆင့်တွင် သတင်းအချက်အလက်ဖြန့်ဝေရေးစနစ်များအခြေအနေ</p> <p>၂(က)။ ဒေသန္တရစီမံချက်များနှင့် မူဝါဒများတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးအတွက်ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားသည့်စီမံချက်နှင့်မူဝါဒရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ ဒေသခံရပ်ရွာလူထုအပေါ် စီမံချက်အကျိုးသက်ရောက်မှုအခြေအနေ</p>

	<p>၃။ သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက်မူဝါဒများတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း</p> <p>၄။ ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရတာဝန်ရှိသူများအား ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍နားလည်မှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေးအတွက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်း</p> <p>၅။ အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများ၏အမြင်များနှင့်လိုအပ်ချက်များကို စီမံချက်များတွင် ထည့်သွင်းခြင်း</p>	<p>၃။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအန္တရာယ်ဆန်းစစ်ချက်များပါဝင်သည့် မူဝါဒစာရွက်စာတမ်းများ</p> <p>၄။ ဒေသခံအစိုးရဝန်ထမ်းများအတွက် ဖွင့်လှစ်ပို့ချခဲ့သည့် သင်တန်းအရေအတွက်</p> <p>၅။(က)။ အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်သူ/အုပ်စုများ၏အမြင်နှင့်လိုအပ်ချက်များကိုထည့်သွင်းထားသည့် စီမံချက်ရာခိုင်နှုန်း</p> <p>(ခ)။ အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများက မိမိတို့၏အမြင်ကိုလုံလောက်စွာတင်ပြနိုင်ကြောင်းနှင့် ပြောဆိုချက်များကိုနားထောင်ကြောင်းထင်မြင်ခံစားရမှုအခြေအနေ</p>
--	---	--

(င) ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်း

ဤအခန်းတွင် ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အထူးသဖြင့် `ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေး (CBDRR)` `ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု (CBDRM)` `ရပ်ရွာအခြေပြုလိုက်လျော ညီထွေနေထိုင်ရေး (CBA)` တို့အပေါ်တွင်အခြေပြုချမှတ်ထားပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် လက်ရှိနှင့်အနာဂတ်တွင် လူမှုအသိုက်အဝန်းအတွက်ကျရောက်မည့်ဘေးအန္တရာယ်များကို ရင်ဆိုင်နိုင်မည့်ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေး ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်းလမ်းတစ်ခုကိုဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါချဉ်းကပ်နည်းသည် အသစ်မဟုတ်သော်လည်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများနှင့် ယင်း ၏အကျိုးဆက်များပေါင်းစည်းနေသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းတွင် ကျရောက်လာမည့်အန္တရာယ်နှင့် ပတ်သက်၍အပြည့်စုံဆုံးအမြင်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခုအတွင်း ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်နိုင်ရန် ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်းတစ်ရပ်အတွက် အရေးကြီးသည့်အဆင့်(၇)ဆင့်မှာ -

- ၁။ ရပ်ရွာမှရွေးချယ်မှု
- ၂။ အခြေအနေဆန်းစစ်ချက်(ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေး)-အခြေခံနှင့်ဆင့်ပွားသတင်းရရှိရာနေရာမှ အခြေခံအချက်အလက်များစုဆောင်းခြင်း သို့မဟုတ် ရပ်ရွာတစ်ခုအတွက် - အဆိုပါရပ်ရွာအကြောင်းသိနားလည်စေရေးအတွက် အခြေအနေဆန်းစစ်ချက်ပြုလုပ်ရန် အခြေခံလေ့လာမှုများပြုလုပ်ခြင်း
- ၃။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်ချက်။ အကဲဖြတ်ခြင်းကို `ဘေးအန္တရာယ်၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ဆန်းစစ်ချက်(HVCA)` တို့အတွက် ယခင်အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်များအရလည်းကောင်း၊ ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝ ဘေးလျော့ပါးရေး/ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရာသီ ဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လူသိနည်းသည့် `ရာသီဥတုထိခိုက်ခံရလွယ်မှုနှင့်စွမ်းဆောင်ရည်ဆန်းစစ်ချက်(CVCA)` တို့အတွက် လည်းကောင်းအသုံးပြုရန်ဖြစ်ပြီး ရည်ရွယ်ချက်များမှာအောက်ပါတိုင်းဖြစ်သည်-
 - (က) ရပ်ရွာဒေသများအပေါ်ကျရောက်လာမည့်ဘေးအန္တရာယ်(ရာသီဥတုပြောင်း လဲမှုနှင့် ယင်း၏အကျိုးဆက်များအပါအဝင်)များကို နားလည်စေရန်
 - (ခ) ထိခိုက်ခံရလွယ်စေသည့် နောက်ကွယ်မှအကြောင်းရင်းများနှင့် ရပ်ရွာတစ်ခုအတွင်းပြောင်းလဲမှုများ၊ ပြည်သူများ၊ သက်မွေးလုပ်ငန်းများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ ရင်းမြစ်သယံဇာများအပါအဝင် ထိခိုက်ခံရဆုံးသူများ၊ ထိခိုက် ခံရဆုံးအရာများကိုနားလည်စေရန်
 - (ဂ) လက်ရှိနှင့် အနာဂတ်ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုများကို ထိရောက်စွာရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းနိုင်မည့် ရပ်ရွာဒေသတစ်ခု၏လက်ရှိစွမ်းဆောင်ရည်များကို နားလည်စေရန်
- ၄။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းစီမံချက်နှင့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ
- ၅။ ကျေးရွာလိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးကော်မတီများ(VACs)နှင့်ယင်း၏အလုပ်အဖွဲ့ များ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် သင်တန်းများပြုလုပ်ပေးခြင်း

- ၆။ ရပ်ရွာလူထုသားဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းစီမံချက် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း
- ၇။ လူထုပါဝင်သည့် စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း(M&E)သားဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်းဆိုသည်မှာ -

ရပ်ရွာမှူးဆောင်ခြင်းနှင့် လူထုပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း - ဤလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လက်ရှိချမှတ်ထားသည့် ရပ်ရွာအခြေပြု သဘာဝဘေးလျော့ပါးရေး/သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု နှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးနည်းများကိုလိုက်နာပြီး လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်သူ့ဗဟိုပြုဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဒေသအလိုက်စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်မြှင့်မားအောင်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ လူထုပါဝင်သည့် နည်းလမ်းများ (လူထုပါဝင်အကဲဖြတ်ခြင်း၊ စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်း)ဖြင့် ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ရပ်ရွာများအား ယင်းတို့ကြုံတွေ့ရမည့်အန္တရာယ်ကို ယင်းတို့ကိုယ်တိုင်ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းခွင့်ပေး အပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

လက်ရှိလုပ်ငန်းများအပေါ်အခြေခံလုပ်ဆောင်ခြင်း။ ယခုဖော်ပြသည့် ဘက်စုံပေါင်းစည်း ချဉ်းကပ်နည်းသည် နည်းသစ်တစ်ရပ်မဟုတ်သော်လည်း သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရေးလက်ရှိလုပ်ငန်းများအပေါ်အခြေခံလုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေး/သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးတို့အကြား ပေါင်းစည်းစွမ်းအားတစ်ရပ်တည်ဆောက်ရန်အထူးရည်ရွယ်သည်။ ယင်းသည် လုပ်ငန်းထပ်နေခြင်းများရှောင်ရှားရန်နှင့် ရင်းမြစ်စွမ်းအားမလုံလောက်မှုကြားမှ အကောင်းဆုံးသောအကျိုးရလဒ်များရရှိရုံသာမက သက်ဆိုင်ရာစီမံချက်များ၊ အစီအစဉ်များတွင် ရှုထောင့်အသီးသီးမှလေ့လာသိရှိရသည့်အဖိုးတန်သင်ခန်းစာများ ထပ်မံထည့်သွင်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ရပ်ကွက်ကျေးရွာအဆင့်တွင် သဘာဝဘေးလျော့ပါးရေး၊ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေးတို့အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုရှိတော့မည်မဟုတ်ပေ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်မှု။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်၏လုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လက်ရှိအခြေခံမူများကိုလိုက်နာရန်ဖြစ်ပြီး ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် ဘက်စုံပေါင်းစည်း ချဉ်းကပ်နည်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ရာတွင် လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခုအတွင်းရှိ အလွန်အမင်းထိခိုက်ခံရလွယ်သူများ သို့မဟုတ် အသိုက်အဝန်းမှဖယ်ကျဉ်ထားခံရသူများအားပါဝင်လာစေရန်ဖြစ်သည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မသန်စွမ်းသူများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ ကလေးများနှင့် လူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ လူမျိုးစုငယ်များ၊ ဒေသခံအုပ်စုများ အဟန့်အတားမရှိစေဘဲပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ အကျိုးတူမိတ်ဖက်များအကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုခိုင်မာရေးသည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်း၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး အားလုံးအတွက်မျှတပြီးရေရှည်တည်တံ့သည့်ဖြေရှင်းချက်ရှာဖွေရာတွင် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်းသည် -

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များနှင့် အနာဂတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်လာမည့်အစွန်းရောက်ဖြစ်ရပ်များအပါအဝင် လက်ရှိဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အန္တရာယ်များအား တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိခြင်း

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များအပါအဝင် လက်ရှိကြုံတွေ့နေရသည့်ဘေးအန္တရာယ်များဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ပေးခြင်းမှတစ်ဆင့် ရပ်ရွာဒေသများမှ လတ်တလောလိုအပ်ချက်များကို တုံ့ပြန်ဖြည့်ဆည်း

ရေးနှင့် တချိန်တည်းတွင် အနာဂတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများအပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ် မှုများ စဉ်ဆက်မပြတ်ပြုလုပ်ရေးတို့ဖြစ်သည်။

ပြဿနာများဖြေရှင်းရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရေးအတွက် တိကျသောအချက်အလက်များနှင့် ဒေသခံတို့အသုံးပြုနေသည့်ဗဟုသုတများကို အသုံးပြုရေးအတွက် အားပေးတိုက်တွန်းခြင်း

သက်ဆိုင်မှုရှိပြီး အသုံးချနိုင်သည့် ခေတ်မှီနည်းများနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာချဉ်းကပ်မှုများကို ဒေသခံ တို့၏အသိပညာဗဟုသုတများနှင့်ပေါင်းစပ်လျက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များအပါအဝင် ဘေး အန္တရာယ်များရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် ဆန်းသစ်သောချဉ်းကပ်နည်းများ တီထွင်ဖော်ထုတ်အသုံးပြုသွားရန် ဖြစ်သည်။ အဆင့်အသီးသီးတွင် ခေတ်မီနည်းပညာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသခံ အဖွဲ့အစည်းများကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုတည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အကူပြုပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ် သည်။

ပညာရပ်နယ်ပယ်အသီးသီးမှ ကျွမ်းကျင်သူများခေါ်ယူခြင်း

သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေးအတွက် ရပ်ရွာတွင်းရှိ ပညာရှင်များသာမက ဂေဟဗေဒ၊ ဇလဗေဒ၊ ပတ်ဝန်းကျင်သိပ္ပံပညာ၊ ဘူမိဗေဒ၊ စီးပွားရေးနှင့် အခြားနယ် ပယ်များစွာမှ ကျွမ်းကျင်သူများကိုပါ ခေါ်ယူစုဆောင်းရန်ဖြစ်သည်။

လေ့လာသင်ယူမှုနှင့် အသိပညာဖြန့်ဝေမှုကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေး/သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးလုပ်ငန်းများ ထိရောက်အောင်မြင်ရေးသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအခြေအ နေအလိုက်တုံ့ပြန်မှုများတွင် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိခြင်း၊ ရပ်ရွာလူထုမှလည်း ယင်းတို့ကြုံတွေ့နေရသည့် ရာသီဥတုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ပတ်သက်၍ ကြုံတွေ့ရသည့်အခြေအနေများကို ပါဝင်ဆွေးနွေးလို စိတ်ထက်သန်ခြင်း၊ ယင်းတို့အားကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းလိုခြင်း၊ မိမိအတွက်အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်သည့် အခြားဒေသများမှနည်းလမ်းသစ်များ၊ အသုံးပြုနည်းအသစ်များကို လေ့လာသင်ယူကျင့်သုံးနိုင်သည့်အရည် အချင်းရှိခြင်းတို့လိုအပ်သည်။

ဇယား(၆)တွင် အဆင့်(၇)ဆင့်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်အကျဉ်းချုပ်၊ အဆင့်တစ်ဆင့်စီအတွက် အသုံး ပြုရမည့်နည်းလမ်းနှင့် အပြီးသတ်ရလဒ် တနည်းအားဖြင့် အဆိုပါနည်းလမ်းများအသုံးပြုခြင်းရလဒ်အဖြစ် အဖြေရှာရမည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် မေးခွန်းများကိုဖော်ပြထားသည်။ အဓိကကျသည့် အဆင့်(၇)ဆင့်အတွက် အသေးစိတ်လမ်းညွှန်ချက်များကိုအောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ အသုံးပြုမည့်နည်း လမ်းတစ်ခုချင်းစီအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များကို အခန်း (၄) (အဆင့် ၁ မှ ၃ အတွက် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှု အကဲဖြတ်ချက်)နှင့် အခန်း(၅) (အဆင့် ၄ မှ ၇ အတွက် လုပ်ငန်းစီမံချက်ရေးဆွဲရေးနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ရေးနည်းများ)တို့တွင်ဖော်ပြ ထားသည်။

((((((o))))))

(၁) အဆင့်(၁) ရပ်ရွာလူထုရွေးချယ်မှု

အဆင့်(၁)၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများသတ်မှတ်ရေးနှင့် ယင်းတို့ ကို အကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါ လက်တွဲဆောင်ရွက်လိုသည့်ရပ်ရွာများဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင်ကျရောက်သည့်ဘေးအန္တရာယ်များအတွက် ဘေး ဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခုသည်

ရပ်ရွာဒေသအားလုံးအတွက်အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ မည်သို့ဖြစ်စေ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာ(များ)ရွေးချယ် ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့်အချက်များမှာ-

- ရပ်ကွက်/ကျေးရွာများတွင် ကျရောက်သည့်ဘေးအန္တရာယ်များ၏ ပြင်းထန်မှု
- အစီအစဉ်ကြောင့် အကျိုးကျေးဇူးခံစားရနိုင်မည့် လူဦးရေ
- ရပ်ကွက်/ကျေးရွာနှင့်တကွ ယင်း၏တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် အစီအစဉ်တွင်ပါဝင် ဆောင်ရွက်ရန်အဆင်သင့်ဖြစ်မှု
- သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာလူထု၏ နားလည်လွယ်မှု
- စီမံချက်ဆောင်ရွက်မည့်အဖွဲ့အတွက် လုံခြုံဘေးကင်းမှု
- လူအားလုံးအတွက် လုံခြုံပြီးအလွယ်တကူအသုံးပြုနိုင်သည့် ခိုလှုံရေးစခန်းများမလုံ လောက်မှု ရပ်ရွာလူထုနှင့် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လိုစိတ်ရှိမှုနှင့် အဆင်သင့်ဖြစ်မှုသဘောထားရှိခြင်းသည် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ ယင်းသည် ရပ်ရွာမှရွေးချယ်ရာတွင် အဆုံးအဖြတ်ပေးသည့်အချက်တစ်ချက်မဟုတ်သော်လည်း ပါဝင်မှုအတိုင်းအတာလိုအပ်မှုရှင်းပြရာတွင် မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိရှင်းပြရမည်ကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင်အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။

အသုံးပြုရမည့်နည်းလမ်း

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁။ ချက်ချင်းလက်ငင်းအကဲဖြတ်ခြင်း (အခန်း-၄၊ စာမျက်နှာ- ၆၅)
((((((၀))))))

(၂) အဆင့်(၂)။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း - ရပ်ရွာအခြေအနေဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်း (အခြေခံအချက်အလက် များစုဆောင်းခြင်း)

အဆင့်(၂)၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာတစ်ခု၏အခြေခံကျသည့် အချက်အလက်များ ကောက်ယူစုဆောင်းရန်ဖြစ်ပြီး ထိုအချက်အလက်များက ယင်းတို့၏အခြေအနေကိုထိထိဝင်ဝင်နားလည်နိုင်စေပြီး အဆင့်(၃)တွင် ရပ်ရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ချက်ပြုလုပ်သည့်အခါ အဖိုးတန်သည့်အချက်အလက်များဖြစ်လာမည်ဖြစ်သည်။

စူးစမ်းလေ့လာမှုပြုလုပ်ပြီးအသုံးပြုမည့်နည်းလမ်းသတ်မှတ်ခြင်းမပြုမီ **ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအကြောင်း ကိုဖြစ်နိုင်သမျှများများသိရှိရန်** အလွန်အရေးကြီးသည်။ သတင်းအချက်အလက်များကို အရည်အသွေးနှင့်အရေအတွက်နှစ်မျိုးလုံးအရ ကျယ်ပြန့်သောအတိုင်းအတာဖြင့်ရရှိနိုင်သည်။ သတင်းအချက်အလက်ရရှိရာ နေရာများကိုစိစစ်ခြင်းသည် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာနှင့် ယင်း၏အခြေအနေကို ပိုမိုနားလည်စေနိုင်ပြီး ဤသို့နားလည်ခြင်းဖြင့် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာနှင့်အတူ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအသေးစိတ်အကဲဖြတ်မှုများပြုလုပ်ရေး အတွက် အထောက်အကူပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သတင်းအချက်အလက်ရရှိသည့်နေရာနှစ်မျိုးရှိသည်။ ပင်မအခြေခံနှင့်ဆင့်ပွားသတင်းတို့ဖြစ်သည်။ **ပင်မအခြေခံသတင်း**ဆိုသည်မှာ ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုမပြု ရသေးသည့် မူလအခြေအနေအတိုင်းရှိနေသည့် အချက်အလက်များ သို့မဟုတ် သတင်းများဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် အခြေခံအချက်အလက် လေ့လာမှုများ၊ ချက်ချင်းလက်ငင်းအကဲဖြတ်ချက်များ၊ ရပ်ရွာများမှစီမံချက်အစီရင်ခံစာများ၊ မူလသုတေသနပြုချက် သို့မဟုတ် ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုချက်စာရွက်စာတမ်းများ၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ၊ ဓါတ်ပုံများစသည်တို့ပါဝင်သည်။ **ဆင့်ပွားသတင်း**ဆိုသည်မှာ ပင်မအခြေခံသတင်းအချက်အလက်များကို သုံးသပ်အကဲဖြတ်မှု၊ ဆန်းစစ်လေ့လာမှုပြုလုပ်ထားပြီး ယင်းတွင် သုံးသပ်အကဲဖြတ်မှုအစီရင်ခံ

စာများ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်မှုအခြေအနေသုံးသပ်ထားသည့် အစိုးရ၏အချက်အလက်ဆန်းစစ်မှုစာရွက်စာတမ်းများသည်တို့ဖြစ်သည်။ ယခင်က ဤလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် စီမံချက်ရေးဆွဲလုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာရှိလျှင် လိုအပ်သည့်သတင်းအချက်အလက်အချို့အသင့်ရှိပြီးဖြစ်၍ ထပ်မံဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်မည်မဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် ယခုဆောင်ရွက်မည့်အစီအစဉ်အတွက် သက်ဆိုင်မှုရှိ-မရှိပြန်လည်သုံးသပ်ရန်လိုအပ်သည်။ အခြေခံကျကျ လေ့လာမှုများနှင့် ပင်မနှင့်ဆင့်ပွားသတင်းများပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းသည် အကဲဖြတ်ချက်အတွက်လိုအပ်သော အခြေခံကျသည့်အချက်အလက်များ (အဖြစ်မှန်များ၊ ကိန်းဂဏန်းများ၊ အကျိုးအကြောင်းဖော်ပြချက်များ)ရရှိနိုင်သည်။ ဤအချက်အလက်များသည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ် ချက်လုပ်ငန်းစဉ်နောက်ပိုင်း ရပ်ကွက်/ကျေးရွာတစ်ခုအတွင်း ဆောင်ရွက်သွားမည့်မည်သည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်း၏အကျိုးဆက်ကိုတိုင်းတာစစ်ဆေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း

- ၁။ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာသို့မဆင်းမီ မည်သည့်အချက်အလက်များစုဆောင်းရမည်၊ ဆန်းစစ်လေ့လာရမည်ကိုဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန်အတွက် ဇယား(၆)နှင့် အကဲဖြတ်မေးခွန်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း
- ၂။ အချက်အလက်များစုဆောင်းရန်မည်သို့လုပ်ဆောင်မည်ကိုဆုံးဖြတ်ခြင်း - ရပ်ရွာလူထုနှင့်အတူ အခြေခံလေ့လာမှုတစ်ရပ်ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သလား၊ သို့မဟုတ် လက်ရှိပင်မနှင့် ဆင့်ပွားသတင်းများတွင် သတင်းအချက်အလက်များ အသင့်ရှိသလား။
- ၃။ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ရနိုင်သမျှသတင်းများ သုတေသနပြုခြင်း၊ စုဆောင်းခြင်း။ သတင်းအချက်အလက်များအနေဖြင့် မိမိအစီအစဉ်တွင်ပါဝင်သည့် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအတွက်မဟုတ်သော်လည်း သက်ဆိုင်မှုရှိနိုင်သည့်သတင်းများ ဥပမာ- ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ရာသီဥတုအနေအထားများကို သုတေသနပြု စုဆောင်းထားသင့်သည်။
- ၄။ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအခြေအနေ သို့မဟုတ် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အထောက်အကူဖြစ်-မဖြစ်အတွက် အရေးမကြီးသည့်အထောက်အထားများဖယ်ထုတ်ခြင်း၊ အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းတို့ပြုလုပ်ရန် စာရွက်စာတမ်းအားလုံးကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း။ ယင်းသို့ပြုလုပ်ရာတွင် မိမိရည်ရွယ်ချက်များကို မျက်ခြေမပြတ်ရန်လိုအပ်သည်။

အသုံးပြုရမည့်နည်းလမ်း

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန် - ၂။ ပင်မနှင့်ဆင့်ပွားသတင်းများ သုတေသနပြုလုပ်မှုအပါအဝင် အခြေခံလေ့လာမှုများပြုလုပ်ခြင်း (အခန်း-၄။ စာမျက်နှာ-၆၇)

((((((o))))))

(၃) အဆင့်(၃)။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်ခြင်း

အဆင့်(၃)တွင် အဓိကရည်ရွယ်ချက် သုံးခုရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- ၁။ ရပ်ရွာဒေသများအပေါ်ကျရောက်လာမည့်ဘေးအန္တရာယ်(ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်ယင်း၏အကျိုးဆက်များအပါအဝင်)များကို နားလည်စေရန်
- ၂။ ထိခိုက်ခံရလွယ်စေသည့်နောက်ကွယ်မှအကြောင်းရင်းများနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်း တစ်ခုအတွင်းပြောင်းလဲမှုများ၊ ပြည်သူများ၏အခြေအနေ၊ သက်မွေးလုပ်ငန်းများ၊ အခြေခံအ

ဆောက်အံ့များ၊ ရင်းမြစ်သယံဇာများအပါအဝင် ထိခိုက်ခံရဆုံးသူများ၊ ထိခိုက်ခံရဆုံး အရာများကိုနားလည်စေရန်

- ၃။ လက်ရှိနှင့် အနာဂတ်ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုများကို ထိရောက်စွာရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင် မည့် ရပ်ရွာဒေသတစ်ခု၏လက်ရှိစွမ်းဆောင်ရည်များကို နားလည်စေရန်

ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု

- ၁။ ဇယား(၆)နှင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ချက်မေးခွန်းများဖြေဆိုရာတွင် အသုံးပြုရ မည့်နည်းလမ်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း
- ၂။ လုပ်ငန်းအဖွဲ့အနေဖြင့် မိမိတို့၏ပါဝင်ရမည့်အခန်းကဏ္ဍများနှင့် လုပ်ငန်းအဆင်ပြေချော မွေစေရန်ဆောင်ရွက်သွားမည့်နည်းလမ်းများအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ လွယ်ကူရှင်း လင်းစေရန်စီစဉ်ခြင်း (အခန်း(၃)(စ)- အထောက်အကူပေးခြင်းအခန်းတွင်ကြည့်ပါ။)
- ၃။ အကဲဖြတ်မည့် အစီအစဉ်အသိပေးရန်အတွက် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာပဏာမအစည်းအဝေး တစ်ရပ်ပြုလုပ်သွားရန်နှင့် အကဲဖြတ်မည့်နေ့ရက်၊ အကဲဖြတ်မည့်အစီအစဉ်တို့ကို သတ် မှတ်ခြင်း - ဤအစည်းအဝေးတွင် အစုအဖွဲ့အားလုံးနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းကဲ့သို့သော အရေးပါသည့် အကျိုးတူမိတ်ဖက်များပါဝင်တက်ရောက်စေရမည်။)
- ၄။ အချိန်ဇယားများသည် ရပ်ရွာလူထု၏နေ့စဉ်အမှုကိစ္စအဝဝနှင့် အံ့ကိုက်ဖြစ်စေရန်လိုအပ် သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လုပ်ငန်းများကိုယင်းတို့အားလပ်သည့်အချိန်များတွင်လုပ်ဆောင် ရန်နှင့် သို့မှသာ အကဲဖြတ်မှုပြုလုပ်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ သဘောတူညီမှုရယူခြင်းတို့အ တွက် အချိန်များစွာပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- ၅။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် လူတိုင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသေချာစေရေးအတွက် ရပ်ကွက်/ ကျေးရွာအတွင်း အချိန်များကို ဂရုတစိုက်စီစဉ်သွားရန်လိုသည်။ သာဓကအားဖြင့် အမျိုး သမီးများ၏အချိန်ဇယားသည် အမျိုးသားများနှင့်မတူညီနိုင်ပေ။ နည်းလမ်းများ၊ အစုအဖွဲ့ များ၊ အထောက်အကူပြုမည့်သူများ၊ အချိန်၊ နေရာတို့ကို သိရမည့်အပြင် ရပ်ကွက်/ကျေး ရွာ၏အမှုကိစ္စများလုပ်ဆောင်ချိန်နှင့်ကိုက်ညီစေရေးအတွက် အစီအစဉ်များပြောင်းလွယ် ပြင်လွယ်ဖြစ်ရန်လည်းလိုအပ်သည်။ အချက်အလက်အားလုံးစုဆောင်းရေးအတွက် နှစ် ရက်မှ လေးရက်ခန့် အချိန်ယူရနိုင်သည်။
- ၆။ အလုပ်အဖွဲ့အတွက် ထောက်/ပို့လုပ်ငန်းများ (ပို့ဆောင်ရေး၊ တည်းခိုနေထိုင်ရေးနှင့်စား သောက်ရေး)တို့ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း။

ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ခြင်း

- ၁။ ဇယား(၆)တွင်ပါရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုချင်းအလိုက် ရပ်ရွာလူထုနှင့်အတူ အကဲဖြတ်မှု ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် အခန်း(၄)နှင့်(၅)တွင်ဖော်ပြထားသည့် နည်းလမ်းများကိုအသုံးပြုရမည်။
- ၂။ အချိန်ဇယားအရခေတ္တရပ်နားသည့်အခါတိုင်း သို့မဟုတ် တစ်ရက်တာပြီးဆုံးသည့်အခါ တိုင်း ကောက်ယူထားသည့်အချက်အလက်နှင့်သတင်းများကို စုစည်း၍ ရလဒ်များအား သုံးစွဲခြင်း၊ မေးခွန်းဖြေဆိုချက်များအား စုစည်းခြင်း၊ ကောက်ချက်ဆွဲခြင်း၊ ထောက်ခံအ ကြံပြုချက်များပြုလုပ်ရမည်။

- ၃။ နည်းလမ်းများကို ဒေသထွက်ပစ္စည်းများအသုံးပြုထားလျှင် ဓါတ်ပုံများရိုက်ယူထားခြင်း၊ စက္ကူပေါ်တွင် ပြန်လည်ရေးဆွဲထားခြင်းတို့ပြုလုပ်ရမည်။ မူရင်းအား သက်ဆိုင်သည့် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာများသို့ပေးအပ်ခဲ့ရမည်။
- ၄။ ရပ်ရွာလူထု၏ဆွေးနွေးချက်အားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ထားရမည် - ယင်းသို့မှတ်တမ်းတင်ခြင်းသည် လေ့လာနည်းမှထွက်ပေါ်လာသည့်ရလဒ်များကဲ့သို့ပင်အရေးကြီးသည်။

ဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက်

အကဲဖြတ်မှုပြီးဆုံးသည့်အခါ ဦးတည်အကဲဖြတ်သည့်ကျေးရွာနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်အများအပြား စုဆောင်းရရှိမည်ဖြစ်သည်။ သင့်တော်သည့်ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးနည်းလမ်းများ သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရန်အလို့ငှာ အဆိုပါသတင်းအချက်အလက်များကို ဂရုတစိုက်ပြန်လည်သုံးသပ်ဆန်းစစ်မှုများပြုလုပ်ရမည်။ အဆိုပါဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးနည်းလမ်းများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ယင်း၏အကျိုးဆက်များအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များဒဏ်ပိုမိုခံနိုင်စွမ်းရှိလာစေရေးအတွက် ရပ်ရွာလူထုအား အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်နေစဉ် ဖြစ်ရပ်များ၊ သုံးစွဲလိုက်သည့် အချက်အလက်များကို စစ်ဆေးရန်လိုအပ်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါက လိုအပ်သည့်နေရာတွင် ချက်ချင်းလုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် သတင်းအချက်အလက်အများအပြားကို ဆန်းစစ်လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းများပြုလုပ်သွားသင့်သည်။ ယင်းနောက် -

- ၁။ ရလဒ်များပေါင်းစည်းရန်နှင့် အဓိကကျသည့် သတင်းပေးချက်များနှင့် အကြောင်းအရာများကိုစိစစ်ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် ရပ်ရွာအစည်းအဝေးတွင် ချပြရမည်။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်မေးခွန်းအတွက်အဖြေများမှာအဘယ်နည်း။ ယင်းအဖြေများကရပ်ရွာအတွက် မည်သည့်အဓိပ္ပာယ်ဆောင်သနည်းစသည်ဖြင့်ဆွေးနွေးစေရမည်။
- ၂။ အချက်အလက်များကို အနှစ်ချုပ်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ရလဒ်များကို ရပ်ရွာသို့အသိပေးတင်ပြရန်ပြန်လာသည့်အခါတွင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်လိုအပ်ကောင်းလိုအပ်နိုင်သည့်ကွာဟချက်မှန်သမျှကိုစိစစ်ဖော်ထုတ်ရမည်။
- ၃။ အကဲဖြတ်ရလဒ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အနှစ်ချုပ်၊ ပေါင်းစပ်ဖော်ပြထားသည့်အစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကို ရပ်ရွာလူထုနားလည်နိုင်မည့်နည်းလမ်းဖြင့် ပြုစုရမည်။
- ၄။ အဆင့်(၄)ကိုဆက်မသွားမီ၊ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်များရေးဆွဲခြင်းမပြုမီ အကဲဖြတ်လုပ်ငန်းစဉ်၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ရပ်ရွာလူထုသို့ပြန်လည်အစီရင်ခံခြင်း၊ ပိုမိုခိုင်မာသည့်အချက်အလက်များရှာဖွေခြင်းတို့ပြုလုပ်ရမည်။

အသုံးပြုရမည့်နည်းလမ်းများ

- လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၃)။ လူမှုရေး၊ ရင်းမြစ်များနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ပြမြေပုံ (အခန်း-၄။ စာ -၇၀)
- လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၄)။ မြေပြင်စူးစမ်းလေ့ရေးခရီးထွက်ခြင်း (အခန်း-၄။ စာ -၇၆)
- လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၅)။ ရာသီဥတုအခြေပြပြကွဲဒီန် (အခန်း-၄။ စာ -၇၈)
- လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၆)။ သမိုင်းကြောင်းဖြစ်စဉ် (အခန်း-၄။ စာ -၈၁)
- လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၇)။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အလားအလာဆန်းစစ်ချက်(အခန်း-၄။ စာ -၈၄)
- လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၈)။ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသရုပ်ဖော်သစ်ပင်(အခန်း-၄။ စာ -၈၈)

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၉)။ အထူးအုပ်စုများဆွေးနွေးပွဲ - ထိခိုက်ခံရမှုအရှိဆုံးသူများစိစစ်ဖော်
ထုတ်ခြင်း(အခန်း-၄။ စာ -၉၁)

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၁၀)။ အဖွဲ့အစည်းတွင်းချိန်ဆက်မှုပြဇယား(အခန်း-၄။ စာ -၉၃)

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၁၁)။ စွမ်းဆောင်ရည်ဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက်(အခန်း-၄။ စာ -၉၆)

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၁၂)။ အနာဂတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အလားအလာဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက်
အခန်း-၄။ စာ -၉၈)

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၁၃)။ အနာဂတ်မြေပုံ(အခန်း-၄။ စာ -၁၀၀)

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၁၄)။ အချက်အလက်များစုဆောင်းပြုစုခြင်း(အခန်း-၄။ စာ -၁၀၂)

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်(၁၅)။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်ချက်အစီရင်ခံစာပုံစံ
အခန်း-၄။ စာ -၁၀၄)

((((((၀))))))

(၄) အဆင့်(၄)။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်များနှင့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ

အဆင့်(၄)၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရပ်ရွာလူထုအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုနည်းနိုင်သမျှနည်းစေရန်နှင့် ပေါ်ပေါက်လာသောပြဿနာများ (အချို့သောပြဿနာများမှာ ယခင်အဆင့်ဆွေးနွေးချက်များအတွင်းတွေ့ရှိထားပြီးဖြစ်နိုင်သည်) ဖြေရှင်းရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာလူထုနှင့်လက်တွဲ၍ အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်မည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများဦးစားပေးသတ်မှတ်ရန်လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ရွေးချယ်ရာတွင် ရပ်ရွာဒေသနှင့် ယင်းတို့၏ပတ်ဝန်းကျင်ရှိမည့်သည့်အစိတ်အပိုင်းကိုမဆို လက်ရှိတွင်လည်းကောင်း၊ အနာဂတ်တွင်လည်းကောင်း အန္တရာယ်ထပ်ဖြစ်စေမည့် သို့မဟုတ် အံ့ချော်နေသည့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်မှုမျိုး မဖြစ်စေရန်လိုအပ်သည်။

အဆင့်(၄)သည် အဆင့်(၃)တွင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ဆန်းစစ်ချက်များအား အစီအစဉ်ကျအောင်လုပ်ဆောင်နိုင်စေမည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိနှင့်အနာဂတ်စိန်ခေါ်မှုများအတွက်ဖြေရှင်းချက်များရှာဖွေရာတွင် ရှေ့ဆက်လှမ်းရမည့်အပြုသဘောဆောင်သော ခြေလှမ်းများကို ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အဆင့်(၃)ရှိလုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် ထိခိုက်ခံရမှုအရှိဆုံးသူများ ဥပမာ-ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ နယ်ခံများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့်အုပ်စုများအပါအဝင် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများအတွက် ရွေးချယ်လုပ်ဆောင်နိုင်သည့်လုပ်ငန်းများပါဝင်ရန်အရေးကြီးသည်။

ရပ်ကွက်/ကျေးရွာစီမံချက်တွင် အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်သည့်ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေး လုပ်ငန်းများပါဝင်လာစေရန် အဆိုပါလုပ်ငန်းအားလုံးကို အသေးစိတ်စိစစ်ပြီး ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရန်လိုအပ်သည် -

- ၁။ အသေးစိတ်စိစစ်သည့်လုပ်ငန်းတွင်အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်-
 - (က) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များဒဏ်မှခံနိုင်စွမ်းရှိရေးအတွက် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိသည့်လုပ်ငန်းနှင့် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သည့်လုပ်ငန်းများခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း
 - (ခ) သီးခြားလုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များအပါအဝင်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့် ဖြစ်ပေါ်လာရန်မျှော်လင့်ထားသည့် ဘေးအန္တရာယ်များ

ကြောင့် လက်ရှိနှင့်နောင်တွင်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ဖွယ်ရှိ သည့်အန္တရာယ်အလားအ
လာများအပေါ်အသေးစိတ်ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း (ဥပမာ-ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်
အုပ်စုများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ကျား-မကွဲပြားမှု၊ သဘောထားကွဲပြားမှု
စသည်)

(ဂ) အဆိုပြုထားသည့် လုပ်ငန်းများအား နောက်ဆုံးအကြိမ် ပြန်လည်သုံးသပ်အကဲ
ဖြတ်ခြင်း-လက်တလောနှင့် အနာဂတ်တွင်ကျရောက်နိုင်မည့်အန္တရာယ်များဒဏ်
ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံဆောင်ရွက်ရာတွင် အဆိုပြုလုပ်ငန်းများထိရောက်အောင်မြင်မှု
သေချာစေရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်သူများ၊ တာဝန်ရှိသူများနှင့်အတူ
လိုအပ်သည့်နေရာတိုင်း၊ ဖြစ်နိုင်သည့်နေရာတိုင်းတွင် ယင်းသို့ပြန်လည်သုံးသပ်
ရန်

၂။ လုပ်ငန်းစဉ်များဦးစားပေးသတ်မှတ်ရာတွင် ရပ်ရွာလူထုနှင့် ပွင့်လင်မြင်သာမှုရှိသည့်
ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်သင့်သည်။ ယင်းသို့ဆွေးနွေးရာတွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်
ငန်းများကို အပြီးသတ်ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်ရန်နှင့် သင့်လျော်သည့်ရင်းမြစ်ပစ္စည်းများခွဲဝေ
သတ်မှတ်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ပြီး ရပ်ရွာလူထု၏ အ
တည်ပြုချက်ရယူထားရမည်။

ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း-လက်တွေ့လုပ်ငန်းစီမံချက်များရေးဆွဲခြင်း

၁။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်ကို ရပ်ရွာမှဦးဆောင်ပြုလုပ်ရန်နှင့် အဆင့်(၂)နှင့်(၃)တို့မှ ဆန်းစစ်ချက်
များအပေါ်အခြေခံလုပ်ဆောင်သွားရန်လိုအပ်သည်။ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် မှန်ကန်သင့်တော်
သည့်လူများ၊ အသင်းအဖွဲ့များပါဝင်မှုသေချာရမည်ဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းအချိန်များတွင် ရေး
ဆွဲလိုက်သည့်စီမံချက်ကို လက်ရှိလုပ်ဆောင်နေသည့် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာနှင့် ဒေသဆိုင်
ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ပေါင်းစည်းပေးသွားရန်အရေးကြီးသည်။

၂။ ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်သည့်အခါတွင် ချမှတ်ထားသည့်အစီအစဉ်၏ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်
နှင့် ဦးစားပေးမှုများကို မျက်မြင်ပြတ်စွဲကိုင်ထားရမည်။ ဤအစီအစဉ်များက မည်သည့်
ကိစ္စကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်ရည်စူးထားကြောင်း ရပ်ရွာလူထုအား သတိပေးနှိုးဆော်ရန်
လိုသည်။

၃။ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုချင်းစီနှင့် အကယ်၍ယင်းတို့ကိုအကောင်အထည်ဆောင်ရွက်ခဲ့လျှင်
လက်ရှိနှင့် အနာဂတ်တွင် ရပ်ရွာလူထုအတွက် ဖြစ်ပေါ်နေသည့်၊ ဖြစ်ပေါ်ရန်အလား
အလာရှိသည့်အန္တရာယ်များ၊ ရပ်ရွာဒေသ၏သွင်ပြင်လက္ခဏာများအပေါ် အသေးစိတ်
ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

၄။ ဖြစ်နိုင်သည့်နေရာတိုင်းတွင် ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်၍ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း
ရှိရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အပြီးသတ်ပြန်လည်သုံးသပ်အကဲဖြတ်မှုများပြုလုပ်ရမည်။ ရပ်
ရွာလူထုနှင့်အတူ ဤပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းကို ဦးစားပေးရွေးချယ်မှုများပြုလုပ်ရာတွင်
အသုံးပြုနိုင်သည်။

၅။ ရပ်ရွာလူထုအတွက် အသင့်လျော်ဆုံး၊ အရေးပါဆုံး မဟာဗျူဟာနည်းလမ်းများကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ယင်းတို့နှင့်အတူ ဦးစားပေးရွေးချယ်မှုနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုရမည်။ အဆိုပါနည်းလမ်းများတွင် အကျိုးဆက်-အကောင်အထည်ဖော်မှုဖြန့်ဝေရေး၊ တွဲဖက်-ဆက်စပ်နှိုင်းယှဉ်အဆင့်သတ်မှတ်နည်း၊ ဖြန့်ဝေရေးအဆင့်သတ်မှတ်နည်း/အမှတ်ပေးနည်းတို့ပါဝင်ပြီး ယင်းတို့ကို အခန်း(၅)တွင် ဖော်ပြထားသည်။

၆။ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအတွင်းလုပ်ဆောင်မည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများ အပြီးသတ်စာရင်းပြုစုပြီးနောက် အသုံးပြုမည့်အချိန်နှင့် အဆိုပါလုပ်ငန်းများအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လိုအပ်မည့်အရာများကို စဉ်းစားဖော်ထုတ်ရမည်။ စဉ်းစားရန်လိုသည့် ကိစ္စများမှာ -

- (က) သတ်မှတ်လိုက်သည့်ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် မည်သည့်အရာများလိုအပ်သည်
- (ခ) မည်သို့ဆောင်ရွက်သွားမည်
- (ဂ) မည်သည့်အချိန်တွင်ဆောင်ရွက်သွားမည်
- (ဃ) မည်သည့်နေရာတွင် အကောင်အထည်ဖော်သွားမည်
- (င) မည်သည့်အတွက်ကြောင့် အကောင်အထည်ဖော်ရသည်
- (စ) မည်သူကတာဝန်ယူရမည်၊ ပါဝင်လုပ်ဆောင်ရမည် - အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများ စသည်ဖြင့်

အသုံးပြုမည့်နည်းလမ်းများ

လေ့လာနည်းလမ်းညွှန် -၁။ အကျိုးဆက်-အကောင်အထည်ဖော်မှုဖြန့်ဝေရေး(အခန်း-၅။ စာ-၁၀၇)
 လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်- ၂။ တွဲဖက်-ဆက်စပ်နှိုင်းယှဉ်အဆင့်သတ်မှတ်နည်း(အခန်း-၅။ စာ-၁၀၉)
 လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၃။ ဖြန့်ဝေရေးအဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း/အမှတ်ပေးနည်း(အခန်း-၅။ စာ-၁၁၁)
 လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၄။ ရပ်ရွာဒေသဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်ပုံစံ (အခန်း-၅။ စာ-၁၁၄)

((((((၀))))))

(၅) အဆင့်(၅)။ ကျေးရွာသိင်္ဂတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေးကော်မတီ (VACs)များနှင့် ဆက်စပ်အလုပ်အဖွဲ့များ ထူထောင်ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် သင်တန်းများပေးခြင်း

အဆင့်(၅)၏ရည်ရွယ်ချက်များမှာ-

- ၁။ ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေးကော်မတီ(VACs)များ (ကျေးရွာသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီများ-VDMCs ကဲ့သို့) ကို ရှေးဦးသူနာပြုရေး၊ ကြိုတင်သတိပေးချက်ဖြန့်ဝေရေး၊ ရွှေ့ပြောင်းရေး၊ ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးတို့အတွက် အလုပ်အဖွဲ့များနှင့်အတူ ဖွဲ့စည်းရန်
- ၂။ ရှေးဦးသူနာပြုရေး၊ ကြိုတင်သတိပေးချက်ဖြန့်ဝေရေး၊ ရွှေ့ပြောင်းရေးလေ့ကျင့်မှု၊ ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးတို့အတွက် အလုပ်အဖွဲ့များအား လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရန်

ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးကော်မတီများ (VACs):

ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းစီမံကိန်းများရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့တွင် ရပ်ရွာလူထုပါဝင်မှုထိရောက်အောင်မြင်ရေးအတွက် အထူးပြုဆောင်ရွက်မည့်အလုပ်အဖွဲ့များနှင့်အတူ ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေးကော်မတီများ(VACs)ဖွဲ့စည်းရေးမှာ အရေးကြီးသည်။ ယင်းကော်မတီသည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်လုပ်ငန်းမှန်သမျှအတွက် အဓိကတာဝန်ရှိအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါကော်မတီဖွဲ့စည်းမှုသည် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအခြေအနေပေါ်တွင်မူတည်၍ကွဲပြားမှုရှိနိုင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အသစ်ဖွဲ့စည်းခြင်း သို့မဟုတ် လက်ရှိကော်မတီ/အဖွဲ့အစည်း၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ်ဖွဲ့စည်းခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီ၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအားဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များဒဏ်ကို ရပ်ရွာလူထုမှ ပို၍ကြိုကြိုခံနိုင်စွမ်းရှိလာစေရေးဖြစ်သည်။ ရှေးဦးသူနာပြုရေး၊ ကြိုတင်သတိပေးချက်ဖြန့်ဝေရေး၊ ရွှေ့ပြောင်းရေးလေ့ကျင့်မှု၊ ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေး အလုပ်အဖွဲ့အမျိုးမျိုး၏ အဖွဲ့ဝင်များအား အထူးပြုသင်တန်းများ ပို့ချပေးရန်အရေးကြီးသည်။ အဆိုပါသင်တန်းများကို ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများ - ဥပမာ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့၊ မိုးလေဝသနှင့်ဇလဗေဒဌာန(ကြိုတင်သတိပေးချက်အတွက်တာဝန်ရှိအဖွဲ့အစည်း)နှင့် မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်းတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာများအနေဖြင့် ယင်းတို့သက်ဆိုင်ရာ ရာသီဥတုကော်မတီများ၏စီစဉ်မှုဖြင့် စီမံချက်ပါလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီများတွင် အမျိုးသမီးများ၊ အမျိုးသားများ၊ လူငယ်များ၊ သက်ကြီးဝါကြီးများ၊ မသန်းစွမ်းသူများ၊ လူမျိုးစုငယ်များ၊ ရပ်မိရပ်ဖများ စသည်တို့အပါအဝင် ရပ်ရွာလူထုအား ကိုယ်စားပြုသူများလုံလောက်စွာပါဝင်သင့်သည်။ ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီဝင်များရွေးချယ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်း (MRCS) မှသတ်မှတ်ပေးသည့် အရေးကြီးသောစံအချို့မှာ-

- ရပ်ရွာလူထုမှ လေးစားကြည်ညိုသူများဖြစ်ခြင်း
- လိုအပ်သည့်အခါတွင် ကျေးရွာအတွက် အချိန်ပေးနိုင်ခြင်း
- တာဝန်ချသည့်နေရာများသို့ လှည့်လည်သွားလာနိုင်ခြင်း
- အခြေခံဆက်ဆံပြောဆိုမှုကျွမ်းကျင်ခြင်းနှင့် အခြားသက်ဆိုင်သည့်အသိပညာဗဟုသုတရှိခြင်း
- စေတနာ့ဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းများတွင် စိတ်ပါဝင်စားမှုရှိခြင်း

ထို့နောက် ကော်မတီ၏တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို လွယ်ကူရှင်းလင်းစွာသတ်မှတ်ရန်လိုသည်။ ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီ၏အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များတွင် အောက်ပါလုပ်ငန်းများပါဝင်သည် (MRCS - ၂၀၁၃) -

- ရေတို-ရေရှည်ကာလနှစ်ရပ်လုံးအတွက် ကျေးရွာအတွင်း ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေး ယေဘုယျရည်မှန်းချက်၊ ရည်ရွယ်ချက်များကို ချမှတ်ခြင်း
- အဖွဲ့တွင် ထိခိုက်ခံရမှုအလွယ်ဆုံးအုပ်စုများမှ ကိုယ်စားလှယ်များထည့်သွင်းဖွဲ့စည်းခြင်း
- တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မည့်သူများရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုများပြုလုပ်သွားမည့် ကော်မတီများ/အလုပ်အဖွဲ့များ/လုပ်ငန်းအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းခြင်း

- ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်များ၊ မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းဝင်များက သဘောတူအတည်ပြုခြင်း
- ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ရင်းမြစ်ပစ္စည်းများ စုဆောင်းရေးအတွက် သဘောတူညီခြင်း
- ငွေကြေးနှင့်နည်းပညာအထောက်အပံ့များရယူရေးအတွက် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရမည့် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများသတ်မှတ်ခြင်း၊ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်း
- ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အကျိုးခံစားရမည့်ကျေးရွာအား ပြည့်ပြည့်စုံစုံအသိပေးခြင်း
- ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်များအကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် ရပ်ရွာလူထုအားဆော်သြစည်းရုံးရာတွင် အချိန်ပေး၍ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်ခြင်း

((((((o))))))

ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရေးကော်မတီ(VACs)များတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် အောက်ပါတာဝန်ရှိသည်-

မှတ်စု(၇)။ သဘာဝဘေးမဖြစ်ပွားမီ ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီမှ ကြိုတင်ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များ

- ကျေးရွာရှိလူတိုင်း ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်ကို သိရှိရမည်။
- လုပ်ငန်းစီမံချက်ပါ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ရေးအတွက် ရပ်ရွာလူထုအား စည်းရုံးထားရမည်။
- ကျေးရွာတွင်မပြုလုပ်နိုင်သည့် မရရှိနိုင်သည့်ပစ္စည်းပစ္စယများကို စုစည်းထားရမည်။
- သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးအတွက် ရပ်ရွာလူထုအား လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရမည်။
- သဘာဝဘေးမကျရောက်မီ၊ ကျရောက်နေစဉ်၊ ကျရောက်ပြီးနောက် လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ရပ်ရွာလူထုသိရှိနားလည်အောင်လုပ်ပေးထားရမည်။
- (ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင်)ဘေးအန္တရာယ်ခြိမ်းခြောက်မှုများကို စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ကြိုတင်ဇာတ်တိုက်လေ့ကျင့်ခြင်း၊ စီမံချက်တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် သင်ခန်းစာများထုတ်ယူခြင်းတို့ပြုလုပ်ရမည်။
- မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စုသဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးကော်မတီများ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့များ နှင့် အခြားရပ်ရွာဒေသများမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေသူများနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်း၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းတို့ပြုလုပ်ရမည်။
- အကယ်၍ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်သည့်စီမံချက်လုပ်ငန်းများနှင့် နယ်ပယ်များတွေ့ရှိရလျှင် ယင်းတို့ကိုသိရှိရန်အတွက် လက်တွေ့လေ့ကျင့်မှုများစီစဉ်ပြုလုပ်ရမည်။
- ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်ကို ပုံမှန်ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းတို့ပြုလုပ် ရမည်။
- သီးခြားကိစ္စရပ်များအတွက် အဖွဲ့များဖွဲ့စည်းပေးရမည်။ ဥပမာအားဖြင့် -
 - ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့
 - ရှေးဦးသူနာပြုအဖွဲ့
 - သတိပေးချက်ဖြန့်ဝေရေးအဖွဲ့
 - ရွှေ့ပြောင်းရေးအဖွဲ့
 - ခိုလှုံရေးစခန်းစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့
 - ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းဝေငှရေးအဖွဲ့

မှတ်စု-၈။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နေစဉ် ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီ၏တာဝန်များ (မာလ်တေဆာ အင်တာနေရှင်နယ် - ၂၀၁၄)

- မိုးလေဝသနှင့်ဇလဗေဒဦးစီးဌာန သို့မဟုတ် အခြားဌာနများမှရရှိသည့် သတိပေးချက်များဖြန့်ဝေခြင်း။ သတိပေးချက်များကို သတိပေးချက်ဖြန့်ဝေရေးအဖွဲ့၏အကူအညီဖြင့် အသံချဲ့စက်များအသုံးပြု၍လည်းကောင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများမှကြေညာပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် လက်ဆင့်ကမ်းစနစ်ဖြင့် တုံးမောင်းခေါက်၍လည်းကောင်း ဖြန့်ဝေပေးနိုင်သည်။
- ရွှေ့ပြောင်းရေးအဖွဲ့အကူအညီဖြင့် ရပ်ရွာလူထုအား ဘေးကင်းရာသို့ရွှေ့ပြောင်းပေးခြင်း
- ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့အကူအညီဖြင့် ရှာဖွေရေး၊ ကယ်ဆယ်ရေးတို့ပြုလုပ်ခြင်း
- ရှေးဦးသူနာပြုရေးအဖွဲ့မှတစ်ဆင့် ရှေးဦးသူနာပြုလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဆေးဝါးထောက်ပံ့မှုရရှိရေးအတွက် ကျန်းမာရေးဌာန၊ အခြားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်း

မှတ်စု(၉) ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးနောက် ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီ၏တာဝန်များ (မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ် - ၂၀၁၄)

- ကျေးရွာ၏ ပျက်စီးမှု၊ ဆုံးရှုံးမှုနှင့် လိုအပ်ချက်များကိုအတွက် အကဲဖြတ်ခြင်း
- ကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများဖြန့်ဝေရေးအတွက် မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စုအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အကူအညီပေးသည့်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်း၊ စီမံခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း
- ကျေးရွာ၏လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့်ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက်အကူအညီပေးခြင်း၊ ဥပမာနေအိမ်

များပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း

- ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအကူအညီများများအတွက် မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စုအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အကူအညီပေးသည့်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အမြဲတမ်းဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း
- ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအဆင့်၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးစေမည့်လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်း
- ရပ်ရွာလူထု၏တုံ့ပြန်မှုကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီ/ကျေးရွာ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီနှင့် အဖွဲ့များ၏လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများဖြစ်သည်။ ယင်းသို့သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ရပ်ရွာလူထုဘေးကင်းလုံခြုံမှုပိုမိုကောင်းမွန်စေပြီး အနာဂတ်သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ရပ်များအပေါ် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက် မှုများပိုမိုတိုးတက်လာစေမည်ဖြစ်သည်။

(၆) အဆင့်(၆)။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

အဆင့်(၆)၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ-

- ၁။ ကျေးရွာအဆင့်၌ တရားဝင်အတည်ပြုထားပြီးဖြစ်သည့်လုပ်ငန်းများနှင့်အတူ အကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်းများကိုစတင်ခြင်း - ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသို့ ထောက်ခံတင်ပြမှုများပြုလုပ်ခြင်း
- ၂။ အဓိကတာဝန်ရှိသည့်ကျေးရွာလူကြီးများ၊ ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အတူ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များတွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်များထည့်သွင်းရေးဆွဲမှုအဆင်ပြေစေရေးအတွက်ဆောင်ရွက်ရန် (အခန်း-၆ တွင်ကြည့်ပါ။)

ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသို့ ထောက်ခံတင်ပြပေးခြင်း

ကျေးရွာများနှင့်အတူလုပ်ဆောင်သည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်မှုတွင် ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြဿနာများနှင့် အလေးထားရမည့်ကိစ္စမှာ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့တည်းက -ဥပမာ မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် ယင်းမိတ်ဖက်အဖွဲ့ တစ်ဖွဲ့တည်းက အကောင်အထည်ဖော်သည့်လုပ်ငန်းများဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်မည်မဟုတ်ဆိုသည့်ပြဿနာဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းစဉ်တလျောက် အရေးကြီးဆုံးအချက်မှာ အထောက်အကူပြုဆောင်ရွက်ပေးသူများသည် ရပ်ရွာလူထုနှင့်အတူ လူ/ငွေကြေးရင်းမြစ်ပစ္စည်းများဖြင့် ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးလုပ်နိုင်သည့်ကိစ္စများ၊ ပြင်ပအကူအညီဖြင့်လုပ်ရမည့်ကိစ္စများစိစစ်ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ အကူအညီလိုပါက မည်သည့်နေရာမှရယူနိုင်တို့ကိုစဉ်းစားခြင်းတို့ပြုလုပ်ရမည်။ ယင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးစီမံချက် အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများမှ အကူအညီများရရှိရေးအတွက် ထောက်ခံတင်ပြမှုများပြုလုပ်ပေးရန်လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်းဖြင့် ရေရှည်အောင်မြင်မှုရှိရေးအတွက်လည်း အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်မည်ဖြစ်သည် (အခန်း-၆ တွင်ကြည့်ပါ။)

ဘက်စုံပေါင်းစည်းဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်မှုအကဲဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ခြင်းသည် ရပ်ရွာလူထုအတွက် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ပေးနိုင်ပြီး ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော အရေးပါသည့်လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဆက်ဆံနိုင်စွမ်းရှိလာစေမည်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါဆက်ဆံရေးသည် ရပ်ရွာလူထုတွင် ယုံကြည်မှုနှင့်စွမ်းဆောင်ရည်တိုးပွားလာစေပြီး ထောက်ခံတင်ပြ-စည်းရုံးဆော်ကြံမှုများအတွက် သင့်တော်သည့် ချဉ်းကပ်နည်းများတွေ့ရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

(၇) ဆင့်(၇)။ လူထုပါဝင်စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် လေ့လာသင်ယူခြင်း

အဆင့်(၇)၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးစီမံချက်များအနေဖြင့် ကျေးရွာလိုအပ်ချက်နှင့်ကိုက်ညီရေး၊ ရည်ရွယ်ချက်များအောင်မြင်ရေးအတွက် ရပ်ရွာလူထုမှဦးဆောင်ပါဝင်သည့် စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်း၊ လေ့လာသင်ယူခြင်းတို့ပြုလုပ်သွားရန်ဖြစ်သည်။

စီမံချက်ရေးဆွဲပြီးသည့်အခါ စီမံချက်အတိုင်းအကောင်အထည်ဖော်ရေးမှ စိန်ခေါ်မှုဖြစ်လာသည်။ ကျေးရွာမှဦးဆောင်၍ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်း၊ လေ့လာသင်ယူခြင်းတို့ တိုးတက်ကောင်းမွန်ရန် အရေးကြီးသည်။ သို့မှသာ ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းတိုးတက်မှုအခြေအနေများကို ရပ်ရွာလူထုမှစောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိလာမည်ဖြစ်ပြီး အကောင်အထည်ဖော်မှုများသည် ရွာသူရွာသားများ အထူးသဖြင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများ၏မျှော်လင့်ချက်များနှင့်ကိုက်ညီမှုရှိ-မရှိ သိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အကြံပြုသည့် နည်းလမ်းများတွင် ကျေးရွာအတွင်းအရေးကြီးသည့်ကဏ္ဍများ ဥပမာ-မသန်စွမ်းသူများ၊ အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့်မေးမြန်းမှုများ၊ အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အမှတ်ပေးခြင်းတို့တွင်ပါဝင်သူများနှင့် အထူးအုပ်စုဆွေးနွေးပွဲများပါဝင်နိုင်သည် (လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်- ၂၊ အခန်း-၅၊ စာ-)

ဇယား-၆။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်း		
ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်း အဆင့်များ	အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ရန်ခြင်း စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းအတွက် အသုံးပြုနည်းလမ်းများ	ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်မှုရလဒ်များ (ဖြေရှင်းပေးရမည့် မေးခွန်းများ)
အဆင့်-၁။ ရွေးချယ်မှု	၁။ လက်ငင်းအကဲဖြတ်ချက်	၁။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်အတွက် ကျေးရွာ(များ)၏ရွေးချယ်မှု
အဆင့်-၂။ အခြေခံအချက်အလက်များစုဆောင်းခြင်းအပါအဝင် အခြေအနေဆန်းစစ်ခြင်း	၂။ အခြေခံလေ့လာမှုများ၊ အဓိကနှင့်ဆင့်ပွားအချက်အလက်စုဆောင်းခြင်း (အဆင့်-၃ တွင်အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းများဖြင့်အကောင်အထည်ဖော်ရန်)	၁။ အောက်ဖော်ပြပါကိစ္စများသာမကအခြားကိစ္စများအပါအဝင် ကျေးရွာ၏အခြေခံအချက်အလက်များ (က) တည်နေရာနှင့် လူဦးရေ (ခ) ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများနှင့် နေရာများရွေးထုတ်ခြင်း (ဂ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲအကျိုးဆက်များအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်သတင်းများ (ဃ) သက်မွေးလုပ်ငန်းနှင့်မြေအသုံးချမှု (င) ကျေးရွာတည်ဆောက်ပုံနှင့်ခေါင်းဆောင်မှု (စ) ကျေးရွာရှိသယံဇာတများ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ အဖွဲ့အစည်းများတည်ရှိမှု (ဆ) ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ(ဈေးများ၊ လမ်းများစသည်) (ဇ) နိုင်ငံရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များ
အဆင့်-၃။ ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်ချက် (က) ရာသီဥတုပြောင်း	၃။ လူမှုရေး၊ သယံဇာတနှင့် ဘေးအန္တရာယ်အခြေပြမြေပုံ ၄။ နယ်မြေအနေအထား စူးစမ်း	၃။ ကျေးရွာတွင်ဘယ်လိုဘေးအန္တရာယ်တွေ့၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်တွေ့ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သလဲ၊ ဘယ်နှစ်ကြိမ်ဖြစ်ခဲ့သလဲ။ ရွာလူထုမှ ဘယ်ကိစ္စမျိုးကိုစိုးရိမ်သလဲ

<p>လဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များ နှင့်ပတ်သက်၍ နားလည်သဘော ပေါက်ခြင်း</p>	<p>လေ့လာမှုခရီးထွက်ခြင်း ၅။ ရာသီအလိုက်ပြက္ခဒိန် ၆။ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားမှု ရက်စဉ်သမိုင်း</p>	<p>(က) ယခင်ကဖြစ်ရပ်များ (ခ) ယခု-ယခင်အခြေအနေမတူညီသည့်မည်သည့် ဖြစ်ရပ်မဆို (င) နောင်လာမည့်ကာလ-ဘယ်လိုကြိုတင်မျှော်မှန်း ထားသည်..။ ၄။ မြေအသုံးချမှုပုံစံဘယ်လိုပြောင်းလဲသွားသလဲ၊ ဒီအ ပြောင်းအလဲနဲ့ ဘေးအန္တရာယ်အကျိုးဆက်ပိုကြီး မားလာတာ ဆက်စပ်မှုရှိသလား ၅။ ဘယ်အိမ်ထောင်/အုပ်စုတွေက အခြားသူတွေထက် ပိုပြီးထိခိုက်ခံရသလဲ၊ ဘာကြောင့်လဲ (က) ယင်းအိမ်ထောင်စုများ/အုပ်စုများအနေဖြင့် အခြားသူများထက် သီးသန့်ပစ္စည်းများ/သက် မွေးလုပ်ငန်းများကို မှီခိုအားထားနေရသလား ၆။ ရွာသူရွာသားများအတွက် သဘာဝဘေးနှင့်ပတ် သက်တဲ့စီမံချက်တွေရှိသလား။ သူတို့အတွက်ရွှေ့ ပြောင်းလမ်းကြောင်းတွေသတ်မှတ်ပေးထားလား။ ကြိုတင်သတိပေးချက်တွေ အချိန်မီရသလား။ ဒေသခံအစိုးရဌာနတွေအနေနဲ့ သဘာဝဘေးတွေ ကိုတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိသလား။</p>
<p>(ခ) ထိခိုက်ခံရလွယ်မှု နှင့်အပြောင်းအလဲ များဖြစ်ပေါ်ရသည့် အကြောင်းရင်းများ ကိုနားလည်ခြင်း၊ လူ၊ သက်မွေးလုပ် ငန်း၊ အခြေခံအ ဆောက်အအုံနှင့် ရင်းမြစ်သယံဇာတ များအပါအဝင် ထိ ခိုက်ခံရမှုအလွယ် ဆုံးဖြစ်တဲ့အရာတွေ ကဘာတွေလဲ၊ ဘယ်သူတွေလဲ</p>	<p>၇။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အလားအလာဆန်းစစ်ချက် ၈။ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှု သရုပ်ဖော်မြေပုံ ၉။ အထူးအုပ်စုများဆွေးနွေးပွဲ- ထိခိုက်ခံရအလွယ်ဆုံးသူ များစိစစ်ဖော်ထုတ်ခြင်း</p>	<p>၇။ အောက်ဖော်ပြပါအချက်များအရ ကျေးရွာမှကြိုတွေ ရသည့် အပြောင်းအလဲအကျိုးဆက်များကို ပြန် လည်သုံးခြင်း (က) သဘာဝသယံဇာနှင့် လူမှုရေးရင်းမြစ်အင်အား (၁) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေဆုတ် ယုတ်မှုရှိသလား၊ ဆုတ်ယုတ်စေတဲ့အ ကြောင်းရင်းတွေကဘာတွေလဲ (၂) ရာသီဥတုပြောင်းအလဲလျော့သွားမယ့် အလားအလာခန့်မှန်းနိုင်သလား၊ ခန့်မှန်း နိုင်တယ်ဆိုရင် ဒေသအတွက် ရာသီဥတု အပြောင်းအလဲနဲ့အကျိုးဆက်တွေအပေါ် လေ့လာခန့်မှန်းချက်တွေကဘာတွေလဲ (၃) ရာသီဥတုအန္တရာယ်အပါအဝင် လက်ရှိနဲ့ အနာဂတ်အန္တရာယ်တွေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ သတင်းတွေကို ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းတွေ အလွယ်တကူရနိုင်သလား (၄) ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိတဲ့သက်မွေးလုပ် ငန်းတွေကို ကူညီပံ့ပိုးပေးဖို့ ဒေသတွင်း စီမံချက်တွေ၊ မူဝါဒတွေမှာထည့်သွင်းရေး ဆွဲထားသလား (၅) ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဖွဲ့များရဲ့ပြည် သူအကျိုးဆောင်လုပ်သားတွေအနေနဲ့ ရာ သီဥတုအန္တရာယ်များ၊ လိုက်လျောညီထွေ ကျင့်သုံးနိုင်မည့်နည်းလမ်းများကိုနားလည်</p>

		<p>သဘောပေါက်သလား</p> <p>(ခ) စီးပွားရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ</p> <p>(၁) အခြေခံအဆောက်အအုံတွေက ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသလား</p> <p>(၂) ကျေးရွာလူထုအနေဖြင့် ငွေစုဆောင်းနိုင်/ငွေချေးနိုင်သလား</p> <p>(၃) သက်မွေးလုပ်ငန်းတစ်မျိုးမကလုပ်နိုင်တဲ့ အခွင့်အလမ်းတွေနဲ့ ဝင်ငွေအမျိုးမျိုးရနိုင်တဲ့ အလုပ်တွေရှိသလား</p> <p>(ဂ) လူနှင့်နိုင်ငံရေးရင်းမြစ်များ</p> <p>(၁) အလုပ်အကိုင်ရရှိမှု၊ ပညာသင်ကြားမှု၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတို့အတွက် ဘယ်လိုအခွင့်အလမ်းတွေရနိုင်သလဲ၊ လူတိုင်းရနိုင်သလား</p> <p>(၂) လက်ရှိအချိန်မှာ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုကို ကိုခြိမ်းခြောက်နေတဲ့ကိစ္စတွေရှိလား</p> <p>(၃) လက်ရှိအချိန်တွင် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးစီမံချက်တွေချမှတ်ထားသလား၊ အကျိုးရှိရဲ့လား။</p> <p>(၄) ဒေသတွင်းစီမံကိန်းရေးဆွဲတဲ့လုပ်ငန်းစဉ်တွေမှာ လူတိုင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သလား။</p> <p>(၅) ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများကဘာတွေ ကူညီထောက်ပံ့ပေးသလဲ</p> <p>၈။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်တွေအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်တွေကြောင့် ထိခိုက်ခံရမှုအရှိဆုံး သက်မွေးလုပ်ငန်းတွေ/စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေက ဘာတွေလဲ</p> <p>၉။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်တွေအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုအများဆုံးခံခံရသူများ/ကဏ္ဍများအတွက် ဘယ်လိုပြန်လည်ထူထောင်မှုတွေလုပ်ပေးသလဲ။ မလိုအားအပ်တဲ့ အကျိုးဆက်တွေဖြစ်ပေါ်သလား</p> <p>၁၀။ ဒေသအတွက် စီမံချက်ရေးဆွဲရာမှာ အမျိုးသမီးများ၊ ဥပက္ခာပြုခံထားရသည့်အုပ်စုများရဲ့ဆန္ဒတွေ ပါဝင်သလား။ အရေးကြီးတဲ့ သက်မွေးလုပ်ငန်းရင်းမြစ်သယံဇာတတွေရရှိသလား</p>
<p>(ဂ) လက်ရှိတွေ့ကြုံနေရသည့်အန္တရာယ်များနှင့် အနာဂတ်တွင်ကြုံရမည့်အန္တရာယ်များကိုတွယ်ဖြေရှင်းရာ၌ ကျေးရွာတစ်ရွာ၏လက်ရှိ</p>	<p>၁၀။ ဆက်စပ်မှုပြကွင်းများ (` ဗန်း ` ကားချပ်)</p> <p>၁၁။ စွမ်းဆောင်ရည်ဆန်းစစ်ချက်</p> <p>၁၂။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အလားအလာဆန်းစစ်ချက်-အနာဂတ်အလားအလာခန့်</p>	<p>၁၁။ လက်ရှိနှင့် အနာဂတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်မည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ရပ်များမှ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ကြိုတင်မျှော်မှန်းလုပ်ဆောင်မှုများအတွက်ရပ်ရွာဒေသမှ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုကောင်းကောင်းဘယ်လိုလုပ်ထားသလဲ</p> <p>၁၂။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်</p>

<p>စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ထိရောက်အောင်မြင်မှုတို့ကိုနားလည်သဘောပေါက်မှု</p>	<p>မှန်းချက်များ ၁၃။ အနာဂတ်မြေပုံ ၁၄။ အချက်အလက်များစုဆောင်းပြုစုခြင်း ၁၅။ ရပ်ရွာဒေသဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ချက်အတွက်အစီရင်ခံစာပုံစံ</p>	<p>များနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ကျေးရွာ၏လက်ရှိအသိပညာဗဟုသုတဘယ်လောက်ရှိသလဲ</p> <p>(က) ဘယ်လို ဒေသန္တရ/ဒေသခံနည်းလမ်းတွေတွေရသလဲ</p> <p>(ခ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် အနာဂတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့်အခြေအနေနှင့်စပ်လျဉ်း၍</p> <p>ရွာသူ</p> <p>ရွာသားများနားလည်သဘောပေါက်သလား</p> <p>(ဂ) ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးအတွက်စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရေးရွေးချယ်မှုများကိုနားလည်သလား၊ အစီအစဉ်များတွင်ပါဝင်ရန်စိတ်အားထက်သန်သလား။</p> <p>၁၃။ လက်ရှိအခြေအနေတွင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဖို့ဘယ်လိုစွမ်းဆောင်ရည်တွေရှိသလဲ။ ဒီစွမ်းဆောင်မှုတွေ ဘယ်လိုရရှိလာသလဲ။ ဥပမာ-အစားအစာသိုလှောင်ထားမှု၊ အမြင့်ပိုင်းသို့ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်မှုစသည်ဖြင့်</p> <p>၁၄။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာ၌ အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် သတင်းအချက်အလက်တွေကို ရွာသူရွာသားတွေ ဘယ်ကရသလဲ။ ဥပမာ-စိုက်ပျိုးရေးအကျိုးဆောင်လုပ်သားများ၊ ရာသီဥတုခန့်မှန်းခြင်းနှင့် သတင်းများ၊ ကြိုတင်သတိပေးခြင်းများစသည်ဖြင့်</p> <p>(က) ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးအတွက်စီမံချက်ရေးဆွဲရာတွင် ရွာသူရွာသားများနှင့်အတူပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကွန်ရက်များ/အုပ်စုများရှိသလား။ သူတို့ဘာလုပ်ငန်းတွေလုပ်သလဲ။ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သလား၊ ဘယ်လိုရင်းမြစ်အင်အားတွေနဲ့ပါဝင်သလဲ။</p> <p>၁၅။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် လက်ရှိစွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ရင်းမြစ်စွမ်းအား လိုအပ်ချက်/မပြည့်စုံတွေက ဘာတွေလဲ</p> <p>(က) ကျေးရွာတွင် ငွေကြေး၊ လူမှုရေး၊ ပစ္စည်း၊ နိုင်ငံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူ့စွမ်းအားနှင့်သဘာဝသယံဇာတနဲ့ပတ်သက်လို့ဘာတွေရှိသလဲ</p> <p>(ခ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အပြောင်းအလဲအခြေအနေများကိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ဘယ်လိုစွမ်းဆောင်ရည်အသစ်တွေလိုသလဲ</p> <p>၁၆။ ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် လက်ရှိနှင့် အနာဂတ်ရာသီဥတုအန္တရာယ်များနှင့်ပတ်သက်သည့်</p>
---	---	---

		သတင်းများအပေါ်စောင့်ကြည့်ဆန်းစစ်၍ ယင်းတို့ကို ရွာသူရွာသားများသို့ဖြန့်ဝေပေးနိုင်စွမ်းရှိသလား
အဆင့်-၄။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးနှင့် ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရေးအတွက်ကျေးရွာလုပ်ငန်းစီမံချက်များရေးဆွဲချမှတ်ခြင်း	၁၆။ အကျိုးဆက်-အကောင်အထည်ဖော်မှုဖြန့်ဝေမှု ၁၇။ တွဲဖက်-ဆက်စပ်နိုင်ယှဉ်အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း ၁၈။ ဖြန့်ဝေရေးအဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း/အမှတ်ပေးခြင်း ၁၉။ ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်ပုံစံ	၁၇။ ရပ်ရွာဒေသမှဖော်ထုတ်ပေးခဲ့သည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိစေမည့်ဦးစားပေးလုပ်ငန်းတွေကဘာတွေလဲ။ ဘယ်လိုရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သလဲ - ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးအပြီးသတ်လုပ်ငန်းစီမံချက်ရေးဆွဲထားမှု
အဆင့်-၅။ ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီနှင့် ဆက်စပ်အလုပ်အဖွဲ့များဖွဲ့စည်းခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်း		၁၈။ ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီများဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ရှေးဦးသူနာပြုစုနည်း၊ ရှာဖွေရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေး၊ ရွှေ့ပြောင်းရေး သင်တန်းများပြုလုပ်ခြင်း၊ အစမ်းလေ့ကျင့်ခြင်း
အဆင့်-၆။ ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်အကောင်အထည်ဖော်မှု		၁၉။ စီမံချက်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသို့ထောက်ခံတင်ပြခြင်း
အဆင့်-၇။ အားလုံးပါဝင် စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်း၊ လေ့လာခြင်း	၂၀။ အထူးအုပ်စုဆွေးနွေးပွဲများ ၂၁။ အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂၂။ အားလုံးပါဝင်အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း/အမှတ်ပေးခြင်း (လေ့လာနည်း-၁၇ ဖြန့်ဝေရေးအဖွဲ့အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း/အမှတ်ပေးခြင်းနည်းလမ်းအတိုင်း)	၂၀။ ကျေးရွာမှဦးစီးလုပ်ဆောင်သော အားလုံးပါဝင်စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်း၊ လေ့လာခြင်း

(စ) အထောက်အကူပေးခြင်း

အခန်း(၃)(င)တွင်ဖော်ပြထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အောင်မြင်ရေးအတွက် အခြေခံအကြောင်းရင်း အချို့ဦးစွာချမှတ်ရန်အရေးကြီးသည်။ သို့ဖြစ်၍ အောက်ပါတို့ကိုလုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်သည်-

- (၁) သတ်မှတ်ထားသည့်ကျေးရွာနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများပြုလုပ်ပြီး လုပ်ငန်းစဉ်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ယင်းတို့၏သဘောတူညီချက်ရယူရမည်။ မည်သည့်ကိစ္စလုပ်ဆောင်မည်ကို - ဆိုလိုသည်မှာ ကျေးရွာလုပ်ငန်းစီမံချက်ရေးဆွဲရေးနှင့်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေး ရည်မှန်းချက်ဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်များ၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများ၊ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများကိုဖော်ထုတ်ရမည်။ ယင်းမှတစ်ဆင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးကိုလုပ်ဆောင်သွားမည် စသည်အား ဖြင့်ရှင်းပြရမည်။ လုပ်ငန်းစီမံချက်တစ်ရပ်ထွက်ပေါ်လာရေးလုပ်ဆောင်နေစဉ် လုပ်ငန်းတိုင်းအတွက် ငွေကြေးအထောက်အပံ့ရရှိနိုင်မည်မဟုတ်သည်ကို ရပ်ရွာလူထုသိအောင်

လုပ်ကောင်းလုပ်ရနိုင်သည်။ ယင်းသည် လုပ်ငန်းစဉ်ပြီးဆုံးသည့်အခါ ဖြည့်ဆည်းပေးရန် မလွယ်သည့် မျှော်လင့်ချက်များထွက်ပေါ်လာခြင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

- (၂) ထိုသို့ရှင်းပြသည့်အစည်းအဝေးများတွင် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အခြားအစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော အရေးပါသည့် အကျိုးတူမိတ်ဖက် များကို ဖိတ်ကြားရမည်။
- (၃) အဓိက ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများကို ဖော်ထုတ်၍ လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်တိုင်းတွင် ယင်း တို့ပါဝင်မှုသေချာစေရေးအတွက် စီမံချက်တစ်ရပ်ချမှတ်ရမည် (အောက်တွင်ဖော်ပြထား သည့်မသန်စွမ်းသူများအတွက်သတ်မှတ်ချက်တွင်ကြည့်ပါ)။
- (၄) ရပ်ရွာလူထုမှ စိတ်လက်အေးချမ်းစွာလုပ်သွားနိုင်မည့် အချိန်ဇယားတစ်ခုဖြင့် စီမံချက်လုပ် ငန်းလုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ရပ်ရွာလူထု အားလပ်မည့်၊ ပေးနိုင်မည့်အချိန်တစ်ခု သတ်မှတ် ရမည်။
- (၅) လေ့လာရေးအဖွဲ့တစ်ခုကိုဖွဲ့စည်း၍ မည်သူကမည်သည့်အလုပ် လုပ်ရမည်ကိုသတ်မှတ်ပေး ရမည် - အထောက်အကူပေးမည့်သူ၊ မှတ်တမ်းတင်မည့်သူ၊ စစ်ဆေးမည့်သူ စသည်ဖြင့်။ အဖွဲ့ကို အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးများပါဝင်ဖွဲ့စည်းပြီး လူထုပါဝင်စေရေး၊ ကျား-မ သဘော သဘာဝများ၊ အလုံးစုံပါဝင်စေရေး၊ အများသဘောတူညီမှုရရှိရေး၊ အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်နိုင် ရေးအတွက် သဘောထားကွဲလွဲမှုများကိုစေ့စပ်ရေးတို့တွင် ကျွမ်းကျင်ပြီး အတွေ့အကြုံရှိ သူများ၊ စိုက်ပျိုးရေး-သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်-ကျန်း မာရေးကဏ္ဍကျွမ်းကျင်သူများ စသူတို့ ပါဝင်သင့်သည်။ ထို့အပြင် အထောက်အထားများရယူခြင်း၊ ဘာသာစကား၊ စာရေးသားမှု များတွင်ကျွမ်းကျင်သူများလည်းလိုအပ်သည်။
- (၆) `ထိခိုက်ခံရလွယ်မှု´ နှင့် `ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း´ ကဲ့သို့သောဝေါဟာရများသည် ဒေသန္တရသုံး စကားဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆိုရန် အခါခပ်သိမ်းမလွယ်ကူသည့်အတွက် ကျေးရွာသို့သွား ရောက်ခြင်းမပြုမီ ဝေါဟာရဖွင့်ဆိုချက်များအတွက် ကြိုတင်ဆွေးနွေးသတ်မှတ်ရန်ဖြစ် သည်။
- (၇) ပြင်ပအထောက်အကူပေးသူများ - ဤကိစ္စတွင် မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်နယ်နှင့် ယင်း၏မိတ်ဖက်များ -အပေါ်မှီခိုခြင်းမရှိဘဲ စနစ်များပြောင်းလဲရန်လုပ်ဆောင် သည့်ကျေး ရွာတစ်ရွာတွင် `ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးစည်းရုံးဆောင်ရွက်ခြင်း´ လုပ်ဆောင်သွားရန်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရပ်ရွာလူထုသည် ရင်းမြစ်ပစ္စည်းများနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာအကြံဉာဏ်များ ရယူရေးအတွက် ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စတင်ဆက်သွယ်ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင် ဖြစ်စေ အသုံးပြုမည့်ပစ္စည်း၊ ငွေကြေးများကို အဆိုပါကျေးရွာမှသာ ကြီးကြပ်စီမံသွားရမည် ဖြစ်သည်။

နိုင်မာသည့်အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြင့် အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်သည် -

- ပြင်ပအထောက်အကူပြုသူများပြုစုပေးသည့်သတင်းများအစား ရပ်ရွာလူထုကိုယ်တိုင် သတင်း အချက်အလက်များပြုစုပြင်ဆင်နိုင်စွမ်းရှိခြင်း- `နမူနာပေးထားသည့်အတိုင်းရှာဖွေမှု´ နည်းစနစ်

- လုပ်ငန်းများကြီးကြပ်ရေး၊ ပြဿနာများနှင့်ဖြေရှင်းချက်များရှာဖွေရေးတို့အတွက် ရပ်ရွာလူထုအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း
- လူတိုင်းပါဝင်စေခြင်း - အမျိုးသမီးများ၊ လူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ လူမျိုးစုငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ စသူတို့အပါအဝင် ရပ်ရွာအတွင်းနေရာစုံ၊ ကဏ္ဍစုံမှ ထိရောက်စွာပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်ဖြစ်သည်။
- ရင်းမြစ်ပစ္စည်းများကိုအထိရောက်ဆုံးအသုံးပြုခြင်းနှင့် ဆောင်ရွက်နေသည့် စီမံချက်/အစီအစဉ်များ ရေရှည်တည်တံ့မှုရှိရန်လုပ်ဆောင်ခြင်း
- ရပ်ရွာပြည်သူများအား ဆုံးဖြတ်ခွင့်၊ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခွင့်၊ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးခြင်းဖြင့် ရပ်ရွာဒေသများရှိ လူစွမ်းအားများ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်း
- ကိုယ်ပိုင်အကျိုးစီးပွားကဲ့သို့သဘောထားသည့်အသိစိတ်များပေါ်ထွန်းစေခြင်း

ကောင်းမွန်သည့် လူထုပါဝင်သောလုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့်လုပ်ဆောင်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရမည့်စိန်ခေါ်မှုများ

- အာဏာနှင့်ထိန်းချုပ်မှုတို့ကို စွန့်လွှတ်ရန်မလွယ်ကူခြင်း - ဥပမာ လုပ်ငန်းတွင်ပါဝင်နေသည့် အခြားအကျိုးတူမိတ်ဖက်များ
- အထောက်အကူပြုသူများနှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများ၏ လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်သည့်၊ မလျော်ကန်သည့်အပြုအမူများကို သတိပြုရန်လိုခြင်း
- ကောင်းမွန်သည့်လူထုပါဝင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အချိန်ယူရခြင်း
- နည်းလမ်းများအား-ဥပမာ မြေပုံရေးဆွဲရာတွင် သင်တန်းသားများကရေးဆွဲရမည့်အစား သင်တန်းပေးသူများမှသာ ပြီးအောင်လုပ်ပေးရန် ပြောဆိုတိုက်တွန်းခြင်း
- မလုပ်ပေးနိုင်သည့် မျှော်လင့်ချက်များပေါ်ထွက်လာခြင်း
- မသန်စွမ်းသူများကဲ့သို့ မေ့လျော့ခံထားရသူများ ကျန်ရစ်ခဲ့ခြင်း
- ဒေသဆိုင်ရာအသိပညာဗဟုသုတများကို လျစ်လျူရှုခြင်း၊ ပယ်ချခြင်း

မသန်စွမ်းသူများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ထိရောက်အောင်မြင်ရေး(မာလ်တေဆာအင်တာနေရှင်-၂၀၁၃ မှ)

မသန်စွမ်းသူများထိရောက်စွာပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် သင်ပေးသူများအနေဖြင့် အောက်ပါတို့ကို လုပ်ဆောင်သွားရန်လိုသည် -

- မသန်စွမ်းသူများအား အစည်းအဝေးသို့ဖိတ်ကြားရန်၊ အကူအညီပေးရန်နှင့် မသန်စွမ်းသူများ၊ မိသားစုဝင်များ၏ပြောဆိုချက်များကို ဂရုတစိုက် နားထောင်ခြင်း
- သင်တန်းသားများနှင့် ဆွေးနွေးပြီး မသန်စွမ်းသူများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို အထောက်အကူပေးရန် ယင်းတို့၏ သင့်တော်သည့်တောင်းဆိုချက်များကို လက်ခံခြင်း
- အစည်းအဝေးအကြောင်းအရာများကို စကားပြန်များကနားလည်စေရန် သင်တန်းမစတင်မီ သင်တန်းစကားပြန်နှင့်ဆွေးနွေးခြင်း
- မသန်စွမ်းသူများအနေဖြင့် အချက်ပြစကားပြန် သို့မဟုတ် အစည်းအဝေးသို့ အလွယ်တကူ တက်ရောက်နိုင်ရေးတို့ကဲ့သို့သော နောက်ဆက်တွဲအကူအညီများလိုအပ်မည်ဖြစ်၍ လိုအပ်မည့်ရင်းမြစ်စွမ်းအားများ(ဥပမာ-လူစွမ်းအားရင်းမြစ်၊ ငွေကြေးရင်းမြစ်)အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားခြင်း

- မသန်းစွမ်းသူများနှင့်အတူလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့်အခါ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ အထူးသဖြင့် အကြားအာရုံချို့တဲ့သူများ၊ စကားမပြောနိုင်သူများ၊ ဉာဏ်ရည်နိမ့်သူများအတွက် လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများစီစဉ်ရန်သတိပြုခြင်း
- မသန်းစွမ်းသူများအား အကူအညီပေးခြင်း၊ လုပ်ငန်းမဆောင်ရွက်မီ 'အားလုံးပါဝင်မှု' အယူအဆနှင့် ယင်း၏အရေးပါမှုကို ရပ်ရွာလူထုနားလည်စေရန်လုပ်ဆောင်ခြင်း
- မသန်းစွမ်းသူများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် အချိန်ပိုရစေရန်စီစဉ်ခြင်း၊ ဖြစ်နိုင်သည့်နေရာတိုင်းတွင် လွယ်ကူရှင်းလင်းစွာလုပ်ဆောင်နိုင်မည့်နည်းလမ်းများကို အမြဲတမ်းဖော်ထုတ်ရန်အားထုတ်ခြင်း

မသန်းစွမ်းသူများတက်တက်ကြွကြွ၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်နိုင်စေရေးအတွက် သင်တန်းပေးသူများအနေဖြင့် စည်းရုံးမှုအတွက် အောက်ပါအရည်အသွေးများဖြင့် လုပ်ဆောင်သွားသင့်သည် -

နေရာချထားမှု သင့်တော်အောင်စီစဉ်ခြင်း

- မျက်စေ့မှုန်သူများနှင့် နားမကောင်းသူများကို သင်တန်းပေးသူများအနီးတွင်ထိုင်ရန် အမြဲတမ်းဖိတ်ခေါ်ခြင်း
- (မသန်းစွမ်းသူများနှင့်ကပ်လျက်) ယင်း၏မိသားစုဝင်နှင့် လက်သင်္ကေတအချက်ပြစကားပြန် (နားမကောင်းသူနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်နေရာမှာအသင့်တော်ဆုံးဖြစ်သည်)တို့အားနေရာချရန်စီစဉ်ခြင်း

သင်တန်းသားစီမံခန့်ခွဲမှု

- ဝင်ရောက်ပြောဆိုခြင်းမရှိသူများအား ယင်းတို့အမည်များခေါ်ပြီး မေးခွန်းများတိုက်ရိုက်မေးခြင်းဖြင့် ဝင်ရောက်ပြောဆိုရေးအတွက် အားပေးခြင်း
- တချိန်လုံးဝင်ရောက်ပြောဆိုနေသူများ(အထူးသဖြင့် မသန်းစွမ်းသူများ၏အမြင်ကို လေးစားမှုမပြဘဲ စကားများစွာပြောဆိုနေသူများ)အား ဝင်ရောက်ပြောဆိုမှုလျော့နည်းစေရန်လုပ်ဆောင်ခြင်း

နားလည်မှုစစ်ဆေးခြင်း

- သင်တန်းသားများ၏နားလည်မှုကိုစစ်ဆေးရာတွင် ယင်းတို့၏နားလည်မှုကိုမဖော်ပြနိုင်သည့် 'ဟုတ်' 'မဟုတ်' အဖြေမျိုးသာရမည့် မေးခွန်းများလုံးဝအသုံးမပြုပါနှင့်
- သင်တန်းသားများအား ဆွေးနွေးသည့်အကြောင်းအရာကို အကြိမ်ကြိမ်မေးရမည်။ သို့မှသာ ပိုချနေသောအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ ယင်းတို့၏နားလည်မှုကို သိနိုင်မည်
- မသန်းစွမ်းသူများအနေဖြင့် မြင်နိုင်၊ ကြားနိုင်သူများဖြစ်လျှင် သင်တန်းခေတ္တရပ်နားချိန်များတွင် ပုံမှန်စစ်ဆေးမေးမြန်းပါ
- အကြားအာရုံချို့တဲ့သူများ၊ ဉာဏ်ရည်နိမ့်သူများဖြစ်လျှင် ယင်းတို့၏နားလည်မှုကိုစစ်ဆေးရာ၌ ရုပ်ပုံကားချပ်များကို အသုံးပြုပါ

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကြောင်းရှင်းလင်းအသိပေးခြင်း

'ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု' နှင့် ဆက်စပ်ဘာသာရပ်များကို ရပ်ရွာလူထုအားရှင်းပြရာတွင် မကြာခဏဆိုသလိုအခက်အခဲတွေ့ရသည်။ 'ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု' နှင့်ပတ်သက်၍ အထူးတလည်မပြောသော်လည်း

ရပ်ရွာလူထုအနေဖြင့် မိုးလေဝသပုံစံနှင့် အကျိုးဆက်များပြောင်းလဲလာခြင်းများကို သိနှင့်ပြီးဖြစ်နိုင်သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းလာမှုများကို ဆွေးနွေးနိုင်သည်။ ရပ်ရွာလူထုအနေဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဘာသာရပ်ကို နားလည်ရန်လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းအတွက် မိမိချဉ်းကပ်မည့်နည်းလမ်းများ အတွက် သက်ဆိုင်ရာရပ်ကွက်/ကျေးရွာနှင့် ကြိုတင်၍ဆွေးနွေးခြင်း၊ သတ်မှတ်ခြင်းတို့ပြုလုပ်ရန်လည်းအရေးကြီးသည်။

((((((၁))))))

၄။ အခြေအနေဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်ခြင်းအတွက် နည်းလမ်းများ (အဆင့်-၂ နှင့် ၃)

ဤအခန်းတွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးဘက်စုံချဉ်းကပ်နည်း၏အဆင့်-၂ နှင့် ၃ တို့ကိုလုပ်ဆောင်ရာတွင် လိုအပ်သည့်နည်းလမ်းများကို အဆင့်လိုက်လမ်းညွှန်ထားသည်။ လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်တစ်ခုချင်းစီတွင် ယင်း၏ရည်ရွယ်ချက်၊ သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်၊ လေ့လာနည်းအဆုံးတွင် ဆွေးနွေးလေ့လာရမည့်မေးခွန်းများ၊ လူတိုင်းပါဝင်ရေးအတွက်အကြံပြုချက်များ၊ လေ့လာနည်း ဥပမာများကိုဖော်ပြထားသည်။ လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်ကို ဘက်စုံသဘာဝဘေးခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်ရာတွင်အသုံးပြုရန် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း လိုအပ်သည့်နေရာတွင် သီးသန့်နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ်ထုတ်နှုတ်အသုံးပြုနိုင်သည်။

(က) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁။ လက်ငင်းအကဲဖြတ်ခြင်း

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့်အဆောက်အအုံများတည်ဆောက်ရေးစီမံချက် သို့မဟုတ် အစီအစဉ်များကို ကျေးရွာပြည်သူများမှရွေးချယ်ရာတွင်အထောက်အကူဖြစ်ရန်အတွက် ချက်ချင်းလက်ငင်းအကဲဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်နိုင်ရန်
- ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုရင်ဆိုင်ရမည့်စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ယင်းတို့ကိုဖြေရှင်းရာတွင် လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းများကိုနားလည်သဘောပေါက်စေရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

ချက်ချင်းလက်ငင်းအကဲဖြတ်မှုပြုလုပ်ရန်အတွက် အကဲဖြတ်ပုံစံများစွာရှိသည်။ အကဲဖြတ်ချက်ကို အချိန်တိုတွင်းပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက်ရေးဆွဲထားသည့်ပုံစံဖြစ်၍ အခြေအနေတစ်ရပ်လုံးကို အပြည့်အစုံအကဲဖြတ်ရန်မဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် အခြေအနေတစ်ရပ်ကိုလျင်မြန်စွာလေ့လာဆန်းစစ်ပြီး ရရှိလာသည့်ဆန်းစစ်ချက်အပေါ်တွင် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများကို ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ယခုပုံစံတွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် အဆောက်အအုံများဆောက်လုပ်ရေးအစီအစဉ်အတွက် ပြည်သူများကရွေးချယ်သည့်လုပ်ငန်းကို နမူနာအဖြစ်ဖော်ပြထားသည်။

ချက်ချင်းလက်ငင်းအကဲဖြတ်မှုအတွက်ပုံစံကိုနောက်ဆက်တွဲ()တွင်ဖော်ပြထားပြီး ယင်းပုံစံကို BRACED က မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိလာစေရေးအစီအစဉ်အတွက်ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။ (Webb, 2014)

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

စုဆောင်းထားသောသတင်းအချက်အလက်များ ဆန်းစစ်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန်အတွက် အောက်ပါမေးခွန်းများကို ပြန်မေးရန်-

- ကျေးရွာပြည်သူများဖော်ထုတ်တင်ပြသည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများရှိပါက ဘာလုပ်ငန်းတွေလဲ
- ဒီလုပ်ငန်းတွေဟာ ရွာတစ်ရွာအတွင်း၊ တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာကြား ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသလား
- ကျေးရွာပြည်သူတွေရဲ့လက်ရှိစွမ်းဆောင်နိုင်မှုဘယ်အခြေအနေရှိလဲ၊ လုံလောက်ရဲ့လား
- အရေးကြီးတဲ့အလားအလာတွေကဘာတွေလဲ
- ဘေးဒဏ်ခံအဆောက်အအုံတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းတွေအတွက် ဘာလိုအပ်ချက်တွေရှိသလဲ

ရပ်ကွက်ကျေးရွာများတွင် အစည်းအဝေးပြုလုပ်နေစဉ်အတွင်းသော်လည်းကောင်း၊ မြေပုံရေးဆွဲခြင်း၊ မြေပြင်အခြေအနေကွင်းဆင်းစူးစမ်းခြင်းတို့ကဲ့သို့သော နည်းလမ်းများလုပ်ဆောင်နေစဉ်အတွင်း လိုအပ်သည့်နေရာများတွင် သတင်းများပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးခြင်း၊ ပြည်သူများသို့ဖြန့်ဝေခြင်းတို့ပြုလုပ်သွားသင့်သည်။ သူတို့ရဲ့အမြင်တွေက ဘယ်ပေါ်မှာအခြေခံသလဲ၊ ဒီအမြင်တွေဟာ သူတို့၏အခြေအနေကို အမှန်တကယ်ထင်ဟပ်မှုရှိသလား၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်မှုများအပေါ် စဉ်းစားသုံး သပ်ထားသလား စသည်ဖြင့်စဉ်းစားရမည်။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ချက်ချင်းလက်ငင်းအကဲဖြတ်ချက်များသည် ကျေးရွာများ၏ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုအပေါ် ယေဘုယျ အကဲဖြတ်ခြင်းဖြစ်၍ အခြေအနေအားလုံးကိုအပြည့်အဝအကဲဖြတ်ချက်မဟုတ်ပါ။ အကဲဖြတ်ချက်အများစုမှာ ကျေးရွာတစ်ရွာအတွက် ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ အမြန်ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်အတွက် ရွေးချယ်ထားသည့်ရွာသူရွာသားအနည်းငယ်ဖြင့်အကဲဖြတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး အများအားဖြင့်ယင်းတို့သည် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ၊ ကျေးရွာသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီဝင်များဖြစ်ကြသည်။ လုပ်ငန်းများရွေးချယ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အခြေခံအချက်အလက်ရရှိရေးအတွက် ဤနည်းလမ်းကိုအသုံးပြုရာတွင်လည်းကောင်း အဆိုပါသဘောသဘာဝကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လိုသည်။

(((o)))

(ခ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်- ၂။ အခြေခံနှင့်ဆင့်ပွားစူးစမ်းလေ့လာမှုအပါအဝင် အခြေခံလေ့လာမှု ရည်ရွယ်ချက်များ

- ကျေးရွာတစ်ရွာ၏အခြေအနေများအပေါ် အထွေထွေဆန်းစစ်လေ့လာမှုတစ်ရပ်ပြုလုပ်နိုင်ရန်(အနာဂတ်စီမံချက် သို့မဟုတ် တိုးတက်မှုများဆုံးဖြတ်ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။)
- ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုရင်ဆိုင်နေရသည့်အခက်အခဲများနှင့် ထိုအခက်အခဲများကိုဖြေရှင်းရာတွင် လုပ်ဆောင်ရမည့်ကိစ္စများကိုနားလည်သဘောပေါက်စေရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

ဤနည်းလမ်းအတွက် ကြိုတင်ပြုလုပ်ရန်လိုသည့်အချက်မှာ မည်သို့သောသတင်းများလိုအပ်သည်၊ အဆိုပါသတင်းများကို မည်သို့အသုံးပြုမည်ကိုဆုံးဖြတ်ရန်ဆိုသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ အကဲဖြတ်ရရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ဘေးဒဏ်ခံနိုင်မည့် အဆောက်အအုံများတည်ဆောက်သည့်အခါ အထွေထွေအခြေအနေဆန်းစစ်ချက်ပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ စီမံချက်/အစီအစဉ်တိုးတက်မှု နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ရာ၌လည်းကောင်း အခြေခံထားရမည့်အချက်အလက်များအဖြစ် အသုံးပြု-မပြုကို ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်သည်။

အခြေခံလေ့လာမှုပုံစံအမျိုးမျိုးရှိသည်။ အခြေအနေကိုအသေးစိတ်လေ့လာ၍ အရေအတွက်နှင့် အရည်အသွေးအရ အချက်အလက်များကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်စုဆောင်းကောက်ယူနိုင်သည့်ပုံစံများဖြစ်သည်။ အားလုံးပါဝင်လာနိုင်ရန်ပုံစံထုတ်ထားသည်။ ယင်းလေ့လာမှုပေါ်အခြေခံ၍ စီမံချက်တိုးတက်မှုများကို နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာနိုင်သည်။ ပဓာနနှင့်ဆင့်ပွားအချက်အလက်များသည် လက်ရှိသတင်းရရှိရာဌာနများပေါ်တွင် လုံးလုံးလျားလျားအမှီပြုနေသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် စနစ်တကျကောက်ယူထားသည့် ဘေးအန္တရာယ်သတင်းအချက်အလက်များကို ဗဟိုအဆင့်၌သာရရှိနိုင်သည်။ ယခုလေ့လာမည့်နည်းလမ်းသည် ဒေသအလိုက်ဖြစ်ပွားသည့်ဘေးအန္တရာယ်များ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်များကို စိစစ်ဖော်ထုတ်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်သည်။ အဆိုပါသတင်းများကို ဂရုတစိုက်လေ့လာသုံးသပ်၍ ပြန်လည်စုစည်းရန် အရေးကြီးသည်။ ဤသတင်းများကို ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအသေးစိတ်အကဲဖြတ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံး ရွာသူရွာသားများသို့ ဖြန့်ဝေပေးရန်လိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းစတင်သင့်သည့်နေရာများမှာအောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်-

- မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားအဆင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိစေရေးဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်(NAPA)
- မြန်မာနိုင်ငံ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးလုပ်ငန်းစီမံချက်(MAPDRR) နှင့် ဆက်စပ်စီမံချက် (တိုးတက်မှု)

သတင်းအချက်အလက်များထပ်မံရယူနိုင်မည့် အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်းများ

- အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၏စီမံချက်အစီရင်ခံစာများ
- ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့များ၏ အစီရင်ခံစာများနှင့် စာရင်းဇယားများ
- လက်ရှိရာသီဥတုအလားအလာနှင့်ပတ်သက်သည့် မိုးလေဝသဆိုင်ရာအချက်အလက်များ
- ရာသီလိုက်ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်များ

- မြေမျက်နှာသွင်ပြင်၊ စိုက်ပျိုး-ဂေဟဆိုင်ရာဒေသများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများဖော်ပြထားသည့် မြေပုံများ
- ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာမူဘောင်သဘောတူညီချက်(UNFCCC)နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အကြားဆက်သွယ်မှုများ
- အမျိုးသားသန်ခေါင်စာရင်းနှင့်ဆင်းရဲမှုအညွှန်းကိန်းများ
- သုတေသနအစီရင်ခံစာများနှင့် တက္ကသိုလ်စာတမ်းများ

အဆိုပါအထောက်အထားအများစုကို အင်တာနက်နှင့် အမျိုးသားမိုးလေဝသဆိုင်ရာမှတ်တမ်းများမှ တွင်တွေ့နိုင်သည်။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်မည့် ဒေသတစ်ခု၏ရာသီဥတုခန့်မှန်းချက်များကို လွယ် လွယ်ကူကူများများစားစားမတွေ့ရှိနိုင်သလို တစ်နေရာတည်းမှလည်းမရနိုင်ပေ။ သို့ဖြစ်၍ ရနိုင်သမျှနေရာ အားလုံးမှသတင်းအချက်အလက်များစုဆောင်းရန်အရေးကြီးသည်။ သာဓကအားဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲ မှုအကျိုးဆက်များ၊ အခြားဘေးအန္တရာယ်များ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းပျက်စီးမှုများအကြားရှိ ဆက်စပ်မှုမှန် သမျှကိုဖော်ထုတ်ရာတွင် ဒေသတစ်ခု၏မြေပုံများကအသုံးဝင်သည်။ ဥပမာ- ကျေးရွာတစ်ခုသည် မြစ် အောက်ဘက်တွင်တည်ရှိနေလျှင် အလှမ်းဝေးသော်လည်း မြစ်အထက်ပိုင်းတွင်ဖြစ်ပေါ်သည့် ဘေးအန္တ ရာယ်များကြောင့် ထိခိုက်မှုဖြစ်နိုင်သည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ-

- ၁။ စုဆောင်းမည့်သတင်းအမျိုးအစားသတ်မှတ်ပြီး မည်သည့်သတင်းက ရပ်ရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင် စွမ်းရှိမှုအတွက်အရေးပါကြောင်းစဉ်းစားခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုသို့စဉ်းစားခြင်းသည် ပြည့်စုံသည့် အခြေခံလေ့လာမှုမျိုးဖြစ်သည်။ (ဇယား-၆ တွင်ကြည့်)
- ၂။ သတင်းအချက်အလက်များရရှိသည့်နေရာများစာရင်းတစ်ခုပြုစုပါ။ ဥပမာ-သက်ဆိုင် ရာကျေးရွာ၊ စာကြည့်တိုက်၊ ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများ၊ အင်တာနက်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်၊ အစိုးရဌာန စသည်ဖြင့်
- ၃။ သတင်းအချက်အလက်များစုဆောင်းခြင်း၊ စိစစ်ခြင်း
- ၄။ သတင်းအချက်အလက်များဆန်းစစ်ခြင်း- သတင်းအားလုံးကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီးနောက် လိုအပ်နေသော သတင်းအချက်အလက်များကို ထပ်မံရှာဖွေရမည်။ ယင်းတို့သည်ကျေးရွာ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ချက်အတွက် ထပ်မံလိုအပ်သည့်အခြေခံအချက်အလက် များဖြစ်နိုင်သည် (အဆင့်-၃)။ အဆိုပါသတင်းအချက်အလက်များကို သက်ဆိုင်ရာဒေသခံ ပြည်သူများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရာ၌ အထောက်အကူဖြစ်စေရန်နှင့် အခြားလေ့လာရေး နည်းများအတွက်ပါအသုံးပြုနိုင်သည်။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

စုဆောင်းရရှိသောသတင်းအချက်အလက်များကို ဆန်းစစ်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေသည့် မေးခွန်းများမှာ-

- အခြေခံအချက်အလက်များစုဆောင်းကောက်ယူမှုရလဒ်အရ သို့မဟုတ် ပဓာနနှင့်ဆင့်ပွား အရင်းအမြစ်များအပေါ် မိမိအမြင်အရ ထပ်မံလေ့လာရမည့်ကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်လာသလား၊
- ဖော်ထုတ်ရရှိသည့် အခြားဦးစားပေးကိစ္စတွေက ဘာတွေလဲ
- အဓိကဦးတည်ချက်တွေက ဘာတွေလဲ

- ဆန်းစစ်ထားသောသတင်းအချက်အလက်များ၊ အခြားသတင်းရင်းမြစ်များအကြား ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေတာတွေရှိသလား (ဥပမာ-အဆင့်-၃၊ မြေပုံများ၊ မြေပြင်ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုကဲ့သို့သော ရပ်ရွာမှအသုံးပြုထားသည့်နည်းလမ်းများမှရလာဒ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်သည်။)

ရပ်ကွက်ကျေးရွာများတွင် အစည်းအဝေးပြုလုပ်နေချိန်၌သော်လည်းကောင်း၊ မြေပုံရေးဆွဲခြင်း၊ မြေပြင်အခြေအနေ ကွင်းဆင်းစူးစမ်းခြင်းတို့ကဲ့သို့သောနည်းလမ်းများ လုပ်ဆောင်နေချိန်၌လည်းကောင်း လိုအပ်သည့်နေရာများတွင် သတင်းအချက်အလက်ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးခြင်း၊ ပြည်သူများသို့ဖြန့်ဝေခြင်းတို့ပြုလုပ်သွားသင့်သည်။ ပြည်သူများ၏အမြင်များသည် မည်သည့်အပေါ်တွင်အခြေပြုသည်သနည်း၊ အဆိုပါအမြင်သည် ယင်းတို့၏အခြေအနေကို အမှန်တကယ်ထင်ဟပ်မှုရှိသလား၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်မှုများအပေါ် စဉ်းစားသုံးသပ်ထားသလား။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

အခြေခံနှင့်နောက်ဆက်တွဲသုံးသပ်မှုများပြုလုပ်ရာတွင် အထောက်အထားအားလုံးကို အသေးစိတ်သုံးသပ်ရန်သတိပြုရမည်။ ထိခိုက်ခံရမှုအလွယ်ဆုံးသူများမှာ မည်သူများဖြစ်သည်၊ မည်သို့ထိခိုက်ခံရသည် စသည်ဖြင့်...။ အလားတူ အခြေခံလေ့လာမှုပြုလုပ်ရာတွင် ရွာသူရွာသားအားလုံးပါဝင်ဆွေးနွေးစေရမည် - ကျေးရွာများဘေး ဒဏ်ကြုံကြုံခံနိုင်ရေးအတွက်ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှု သို့မဟုတ် အခြားအစီအစဉ်များတွင် ရွာသူရွာသားအားလုံးပါဝင်သလား၊ မပါဝင်လျှင်ဘာကြောင့်လဲ၊ ကျေးရွာတစ်ရွာအတွင်း လူတစ်ဦးချင်းနှင့် အုပ်စုတစ်စုချင်းစီ၏လိုအပ်ချက်များကိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့်ကိစ္စများတွင် အားလုံးပိုမိုပါဝင်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

((((((o))))))

(ဂ) လေ့လာလမ်းညွှန်နည်း-၃။ လူမှုရေး၊ ရင်းမြစ်သယံဇာတနှင့် ဘေးအန္တရာယ်အခြေပြမြေပုံ ရည်ရွယ်ချက်များ

ကျေးရွာတည်ဆောက်ထားပုံ၊ ရင်းမြစ်သယံဇာတများနှင့် ဖြစ်ပွားနိုင်သည့်ဘေးအန္တရာယ်များအတွက်အခြေပြမြေပုံများရေးဆွဲထားခြင်းသည် သင်တန်းသားများအတွက် မိမိတို့ရပ်ရွာအတွင်းတည်ရှိနေသည့်အရာများ၊ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်မှုနှင့်ဖိအားများကြောင့် မည်သို့ထိခိုက်မှုရှိသည်ကို မျက်မြင်စစ်ဆေးရာတွင် အသုံးဝင်သည့်နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ မြေပုံ(၃)မျိုးကို သီးခြားရေးဆွဲနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် လူမှုရေးဆိုင်ရာသွင်ပြင်လက္ခဏာများကို ဦးစွာရေးဆွဲပြီး ရင်းမြစ်သယံဇာတများ ဆက်လက်ဖော်ပြ၍ အပြီးသတ်တွင် ဘေးအန္တရာယ်များကို ခွဲခြားဖော်ပြရေးဆွဲနိုင်သည်။ မြေပုံတစ်ခုချင်းစီ၏ရည်ရွယ်ချက်များမှာ-

လူမှုရေးအခြေပြမြေပုံရည်ရွယ်ချက်များမှာ ကျေးရွာအတွင်းရှိ ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာများ (ကျေးရွာအခြေခံအဆောက်အအုံများ)နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာသွင်ပြင်လက္ခဏာများ(အရေးပါသည့်ကျေးရွာလူကြီးများ၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများ စသည်ဖြင့်)ကို ကျယ်ကျယ်သိရှိနိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။

ရင်းမြစ်သယံဇာတအခြေပြမြေပုံရည်ရွယ်ချက်များမှာ ဒေသတစ်ခုရှိ သဘာဝသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ဆက်နွယ်လျက်ရှိသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာအမျိုးမျိုးကိုပုံဖော်ရေးဆွဲရန်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-

- မြေမျက်နှာပြင်၊ မြေပြင်အခြေအနေ၊ တောင်စောင်းတောင်ကုန်းများ
- သစ်တောများ၊ သဘာဝပေါက်ပင်များ၊ အပင်မျိုးစိတ်များ
- မြေဆီလွှာအမျိုးအစား၊ မြေဩဇာကောင်းမွန်မှု၊ မြေဆီလွှာတိုက်စားမှု၊ အကျယ်အဝန်း
- မြေနှင့်မြေအသုံးချမှု၊ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ နယ်နိမိတ်၊ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ စုပေါင်းပိုင်မြေဧရိယာ
- ရေနှင့်ရေရရှိရာနေရာများ၊ ဆည်မြောင်းစနစ်များ၊ သောက်ရေအရင်းအမြစ်များ၊ မြစ်ချောင်းများနှင့်ရေနုတ်စနစ်
- ရေဝေရေလဲဒေသတိုးတက်ကောင်းမွန်မှု၊ မြေဆီလွှာနှင့်ရေထိန်းသိမ်းမှုလုပ်ငန်းများ စသည်
- စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှု၊ စိုက်ပျိုးသီးနှံပုံစံ၊ ထုတ်လုပ်နိုင်မှု စသည်

ဘေးအန္တရာယ်အခြေပြမြေပုံရည်ရွယ်ချက်မှာ အထူးသဖြင့်ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားနိုင်သည့်နယ်မြေများနှင့် ဖြစ်ပွားသည့်အကြောင်းရင်းကိုဖော်ထုတ်ရေးဆွဲရန်ဖြစ်သည်။

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

သင်ယူမှုလွယ်ကူစေရန်ပြုလုပ်သည့်လမ်းညွှန်ချက်အတွက် ဆွေးနွေးချိန်(ပုံမှန်အားဖြင့် မနက်ပိုင်းနှင့်နေ့ခင်းပိုင်း) အပါအဝင် အချိန်နှစ်နာရီမှသုံးနာရီခန့်ယူသင့်သည်။ သင်တန်းသားများ၏အရည်အချင်းအပေါ်မူတည်၍လည်းကောင်း အစုအဖွဲ့များ သို့မဟုတ် လူအများပါဝင်သည့်အစုအဖွဲ့များမှ မြေပုံတစ်ခုရေးဆွဲသည့် အခါတွင်လည်းကောင်း အချိန်ပိုပေးရမည်။ လူမှုရေးအခြေပြမြေပုံဖြင့်စတင်ပါကပိုမိုလွယ်ကူသည်။ ပြီးလျင်သယံဇာတမြေပုံကိုဆက်လက်ရေးဆွဲစေပြီး နောက်ဆုံးတွင်ဘေးအန္တရာယ်များကိုဖော်ပြရေးဆွဲနိုင်သည်။ မြေပုံရေးဆွဲရာတွင်ပါဝင်ရမည့်ပစ္စည်းများမှာ ကတ်ပြားများ၊ မြေဖြူခဲများ၊ စက္ကူချပ်အကြီး၊ ရောင်စုံမာကာပင်များ၊ ပုတီးစေ့ကဲ့သို့သောအစေ့များ၊ ကျောက်စရစ်ခဲများ၊ တုတ်ချောင်းများ၊ သစ်ရွက်များ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ-

- ၁။ သင်တန်းသားများနှင့်တိုင်ပင်၍ လေ့ကျင့်ခန်းအတွက် နေရာနှင့်အချိန်ကိုသတ်မှတ်ပါ။ အမျိုးသား အမျိုးသမီးများကိုအုပ်စုများခွဲပါ (လိုအပ်သည်ဟုယူဆလျှင် အခြားအုပ်စုများကိုလည်းခွဲပါ။ ဥပမာ- မသန်စွမ်းသူများအုပ်စု)။
- ၂။ သင်တန်းသားများကို လေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်ခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်ကိုရှင်းပြပါ။ သင်တန်းသားများကို သူတို့ကျေးရွာ၏မြေပုံတစ်ခုရေးဆွဲပေးရန်နှင့် မြေပုံဆွဲရန်သင့်တော်သည့်နေရာ (မြေပြင်၊ စက္ကူချပ်၊ ဘလက်ဘုတ်)တစ်ခုနှင့် အသုံးပြုမည့်ပစ္စည်းများ (တုတ်ချောင်းများ၊ သစ်ရွက်များ၊ ကျောက်ခဲများ၊ ဘောပင်များ၊ မြေဖြူခဲများ စသည်ဖြင့်)ရွေးချယ်ရန် သင်တန်းသားများအားမေတ္တာရပ်ခံပါ။
- ၃။ ဦးစွာ ယင်းတို့၏နယ်မြေဒေသအတွင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော သဘာဝမြေပြင်လက္ခဏာများ၊ အထင်ကရအဆောက်အအုံများကို ကျေးရွာနယ်နိမိတ်များဖော်ပြလျက် ရေးဆွဲရန်သင်တန်းသား များအားမေတ္တာရပ်ခံပါ။
- ၄။ လူမှုရေးကိစ္စရပ်များကို ဦးစွာဖော်ပြရန်သင်တန်းသားများကို မေတ္တာရပ်ခံပါ - လူနေထိုင်သည့်နေရာများ(မြေပုံတွင် အိမ်တိုင်းဖော်ပြရန်မလိုပဲ အိမ်များစုဝေးတည်ရှိသည့်နေရာကိုသာဖော်ပြရမည်)၊ ဘာသာရေးအဆောက်အအုံ၊ ကျေးရွာအစည်းအဝေးခန်းမ စသည်တို့ကဲ့သို့သောအရေးကြီးသည့် အဆောက်အအုံများကို ရေးဆွဲရမည်။ မြေပုံရေးဆွဲစဉ် အခြားနေရာများထက် ပို၍ထိခိုက်ခံရလွယ် နေရာများ၊ လူများရှိသလား၊ ကျေးရွာလူကြီးတွေက ဘယ်သူတွေလဲ၊ သူတို့ဘယ်နေရာမှနေထိုင် သလဲစသည်ဖြင့် မေးမြန်းရမည်
- ၅။ ထို့နောက် ရင်းမြစ်သယံဇာတများနှင့်ပတ်သက်၍ ဆက်လက်ရေးဆွဲရန်ဖြစ်သည် - ဆေးခန်းများ၊ ကျောင်းများ၊ သစ်တောဧရိယာများ၊ စိုက်ပျိုးမြေများ၊ ရေတွင်းရေကန်များ စသည်တို့ဖြစ်သည်။
- ၆။ လူမှုရေးနှင့် သယံဇာတများရေးဆွဲပြီးသည်နှင့် သင်တန်းသားများကို ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၊ မကျန်း မူများ၊ တိုက်ပွဲများအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကျရောက်သည့်ဒေသများကို ဖော်ထုတ်ရေး ဆွဲရန်မေတ္တာရပ်ခံပါ။
- ၇။ လေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်နေစဉ် အထူးဂရုပြုစောင့်ကြည့်ပါ။ ဆွေးနွေးချက်များကို ဂရုတစိုက်နားထောင် ပါ။ ဆွေးနွေးချက်များကိုအသေးစိတ်မှတ်စုရေးသားပါ။
- ၈။ အလောတကြီးမလုပ်ပါနှင့်။ စကားဖြတ်ပြောခြင်းမျိုးရှောင်ပါ။ သင်တန်းသားများကိုယ့်ဘာသာ ကိုယ်ပြုလုပ်နိုင်စေမည့်စိတ်ခွန်အားပေးပါ။ လေးလေးနက်နက် တက်တက်ကြွကြွပါဝင်စေရန် နှင့် လေ့ကျင့်ခန်းကို သူတို့ကိုယ်တိုင်ဦးဆောင်ပြုလုပ်စေရန်ဖြစ်သည်။ သူတို့ အပေါ်ယုံကြည်မှုရှိပါ။ ယုံကြည်ရှိကြောင်းလည်းပြပါ။
- ၉။ သင်တန်းသားများအနက် ဘယ်သူကတက်ကြွစွာပါဝင်သည်၊ ဘယ်သူကရှောင်ဖယ်နေသည်တို့ကို မှတ်တမ်းယူထားပါ။ အားလုံးပါဝင်ရေးမှအရ ရှောင်ဖယ်နေသူများပါဝင်လာစေရေးအတွက် ကြို တင်စီမံလုပ်ဆောင်ပါ။
- ၁၀။ သင်တန်းအထောက်အကူပေးရာတွင် သင်၏အခန်းကဏ္ဍကိုအကန့်အသတ်ဖြင့်ကျင့်သုံးပါ။ လိုအပ် မှသာကြားဝင်ရမည်။ အထူးသဖြင့် သင်တန်းသားများအခက်အခဲကြုံ နေရသည့်အခါမျိုးတွင်ဖြစ် သည်။

၁၁။ တစ်စုံတစ်ရာဖြည့်စွက်စရာရှိလျှင် သို့မဟုတ် ရှင်းပြစရာရှိလျှင် သင့်တော်သည့်အချိန်ကိုစောင့်ပါ။
လေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်နေမှုကို အနှောင့်အယှက်မပေးပါနှင့်။ `ဘာနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ...´ `ဒီသင်္ကေ
တကဘာကိုဆိုလိုတာလဲ´ စသည်ဖြင့်မေးပါ။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

၁။ မြေပုံများရေးဆွဲပြီးသည်နှင့်တပြိုင်နက် သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများ ဆွေးနွေးရန်၊ ပြန်လည်သုံး
သပ်နိုင်ရန်စီစဉ်ပေးရမည်။ ထို့နောက်ရှင်းလင်းတင်ပြမှုပြုလုပ်ရန်စီစဉ်ရမည်။ မိမိတို့ရေးဆွဲထား
သည့်မြေပုံနှင့်ပတ်သက်၍ အခြားအုပ်စုများသို့ရှင်းလင်းတင်ပြရန်နှင့် မတူညီသည့်အချက်များပေါ်
ပေါက်လာပါက ဆွေးနွေးကြရန် သင်တန်းသားများအားမေတ္တာရပ်ခံပါ။

၂။ ရေးဆွဲထားသည့်မြေပုံကိုစစ်ဆေးပါ။ သင်မရှင်းလင်းသည့်အချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ စူးစမ်းအစ်
ထုတ်သည့်မေးခွန်းများမေးပါ။ လိုအပ်လျှင်အချက်အလက်များပိုမိုရရှိရေးအတွက်ထပ်မံမေးမြန်းပါ။

၃။ မြေပုံတွင်ဖော်ပြထားသည့် လူမှုရေးကဏ္ဍအတွက် ဆွေးနွေးသင့်သည့်အချက်များမှာ-

- (က) လူဦးရေဘယ်လောက်ရှိသလဲ၊ ကျား၊ မ၊ ကလေး ခွဲခြားဖော်ပြထားသလား၊ အသက်အုပ်စု
ခွဲထားသလား။
- (ခ) ရပ်ရွာလူထုအပေါ်ဩဇာညောင်းသူက ဘယ်သူတွေလဲ၊ သူတို့ရဲ့တာဝန်ကဘာလဲ။
- (ဂ) ကျေးရွာအတွင်း ဘယ်လိုအသင်းအဖွဲ့တွေရှိသလဲ၊ သူတို့ရဲ့တာဝန်ကဘာလဲ။
- (ဃ) ထိခိုက်ခံရမှုအဖြစ်ဆုံးရွာသူရွာသားတွေက ဘယ်သူတွေလဲ၊ သူတို့ကိုဘယ်လိုထောက်ပံ့
ပေးနေသလဲ၊ ဒါတွေက သူတို့အတွက်အထောက်အကူဖြစ်ရဲ့လား။
- (င) လက်ရှိဘယ်လိုစွမ်းဆောင်ရည်တွေရှိလာအောင်လုပ်ပေးရမလဲ
- (စ) ပျမ်းမျှဝင်ငွေအဆင့်ဘယ်လောက်ရှိသလဲ၊ အမျိုးသားနဲ့ အမျိုးသမီးတို့အတွက် အဓိကဝင်
ငွေရလမ်းက ဘာလဲ။
- (ဆ) စာတတ်မြောက်နှုန်းဘယ်လောက်ရှိသလဲ၊ အမျိုးသမီးနှင့်အမျိုးသားများ၏ပညာရေးအဆင့်
ဘယ်လောက်ရှိသလဲ
- (ဇ) အမျိုးသမီးအမျိုးသားများအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအခွင့်အလမ်းတွေရှိသလား
- (ဈ) အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားနှင့် ကလေးများ ဘယ်လိုအစာအာဟာရတွေစားသုံးသလဲ
- (ည) လုပ်ခရရှိသည့်အလုပ်တွင် လုပ်ကိုင်နေသူ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားဘယ်လောက်ရှိသလဲ

၄။ မြေပုံတွင်ဖော်ပြထားသည့် ရင်းမြစ်သယံဇာတကဏ္ဍအတွက် ဆွေးနွေးရန်အချက်များမှာ-

- (က) လုပ်ကိုင်နေတဲ့မြေက ဘယ်လိုမြေမျိုးလဲ၊ မြေကို ဘယ်သူပိုင်သလဲ၊ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခွင့်
ရှိသလား (အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများအပါအဝင်)
- (ခ) ဝမ်းစာအတွက်စိုက်ပျိုးမှု သို့မဟုတ် ရောင်းချရန်စိုက်ပျိုးမှု ပမာဏဘယ်လောက်ရှိသလဲ
- (ဂ) အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးများအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကန့်အသတ် ဘာ
တွေရှိသလဲ
- (ဃ) ကျေးရွာရှိ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများအတွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးတဲ့ယာဉ်ရှိသလား၊
ဈေးရှိသလား

- (င) အခြေခံအဆောက်အအုံအခြေအနေဘယ်လိုရှိသလဲ၊ ဒါတွေကိုဘယ်သူ ကြီးကြပ်သလဲ၊ ဘယ်သူပိုင်သလဲ
 - (စ) အမျိုးသမီးနှင့်အမျိုးသားများအတွက် ဘယ်လိုသက်မွေးလုပ်ငန်းမျိုးတွေရှိသလဲ
 - (ဆ) ရင်းမြစ်သယံဇာတတွေကို ဘယ်သူတွေသုံးစွဲခွင့်ရှိသလဲ၊ ဘယ်သူကကြီးကြပ်သလဲ
- ၅။ မြေပုံတွင်ဖော်ပြထားသည့် ဘေးအန္တရာယ်ကဏ္ဍအတွက် ဆွေးနွေးရန်အချက်များမှာ-
- (က) မကြာသေးခင်ကဖြစ်ပွားခဲ့သည့် သဘာဝဘေးတွေရှိသလား၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးနဲ့ ကလေးများအပေါ် ဘာတွေထိခိုက်မှုရှိခဲ့သလဲ
 - (ခ) ဘေးအန္တရာယ်အခြေပြမြေပုံတွေ သို့မဟုတ် သဘာဝဘေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့စီမံချက်တွေ ရှိသလား။ ဒါတွေကိုဘယ်လိုအသုံးပြုသလဲ။
 - (ဂ) ဘယ်လိုဘေးအန္တရာယ်တွေ တွေ့ကြုံရင်ဆိုင်ဖူးသလဲ
 - (ဃ) လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀-နှစ်၊ အနှစ်-၂၀၊ အနှစ်-၃၀ ကဘေးအန္တရာယ်နဲ့ အခုဘေးအန္တရာယ် ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသလား၊ ဘယ်လိုကွဲပြားခြားနားသလဲ
 - (င) ပြည်သူတွေရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရေးအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံတဲ့နေရာတွေ ကျေးရွာမှာရှိသလား
 - (စ) ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကြောင့် ထိခိုက်မှုအရှိဆုံးရွာသူရွာသားတွေက ဘယ်သူတွေလဲ၊ ဘာကြောင့်ဒီလိုဖြစ်ရတာလဲ
 - (ဆ) အဆိုပါဘေးအန္တရာယ်တွေကို လတ်တလောအားဖြင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဖို့စနစ်တကျရေးဆွဲထားတဲ့နည်းလမ်းတွေရှိသလား၊ ဥပမာ-အစားအစာသိုလှောင်ထားဖို့၊ မွေးမြူရေးတိရိစ္ဆာန်များအတွက် အကာအကွယ်၊ ဝင်ငွေရလမ်းအမျိုးမျိုးစီစဉ်ထားမှု၊ အိမ်ယာဆောက်လုပ်မှုစသည်ဖြင့်
 - (ဇ) သင်တန်းသားများ၏လေ့လာတွေ့ရှိမှန်သမျှကို မှတ်စုရေးပါ။ ယင်းတို့သည် အဆိုပါဒေသအတွက် မိုးလေဝသဆိုင်ရာအချက်အလက်များနှင့် ကိုက်ညီကောင်းကိုက်ညီနိုင်ပြီး သူတို့၏လေ့လာတွေ့ရှိချက်များခိုင်မာစေရန်အလို့ငှာ ဤသတင်းအချက်များကို မျှဝေပေးနိုင်သည်။ ယင်းသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် ဖော်ထုတ်ရရှိထားသည့် ဘေးအန္တရာယ်များအတွက် အနာဂတ်အလားအလာကြိုတင်ခန့်မှန်းမှုများကို တင်ပြခွင့်ရရှိစေနိုင်သည်။
 - (ဈ) ဆွေးနွေးချက်အားလုံးကိုချရေးပါ - မြေပုံကဲ့သို့ပင်အရေးကြီးသည်။
 - (ည) မြေပုံကိုမြေပြင်ပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ ဘလက်ဘုတ်ပေါ်တွင် လည်းကောင်းရေးဆွဲလျှင် ယင်းကို စက္ကူချပ်အကြီးပေါ်တွင်ကော်ပီကူးပါ (ကော်ပီကူးရာတွင် သင်တန်းသားတစ်ဦးကို ပင်ဆက်လက်တာဝန်ပေးပါကပိုကောင်းသည်။) ကော်ပီကူးသည့်အခါ အသေးစိတ်အချက်အလက်များမကျန်ခဲ့ပါစေနဲ့၊ ပြောင်းလဲရေးဆွဲတာမျိုးမလုပ်ပါနဲ့၊ ဓါတ်ပုံများကူးရာတွင် လည်းအလားတူပြုလုပ်ပါ။ ကော်ပီမူရင်းကို ကျေးရွာအတွက်ပေးထားခဲ့ပြီး သင်သိမ်းထားရန်အတွက် မြေပုံကော်ပီတစ်ခုဆွဲပါ။
 - (ဋ) ကနဦးမြေပုံရေးဆွဲမှုလေ့ကျင့်ခန်းတွင် မပါဝင်ခဲ့သည့် ကျေးရွာတွင်းရှိအခြားသူများနှင့် ထုတ်ဖော်ရရှိသည့်သတင်းအချက်အလက်များကို သုံးစုခဲ့ပါ။

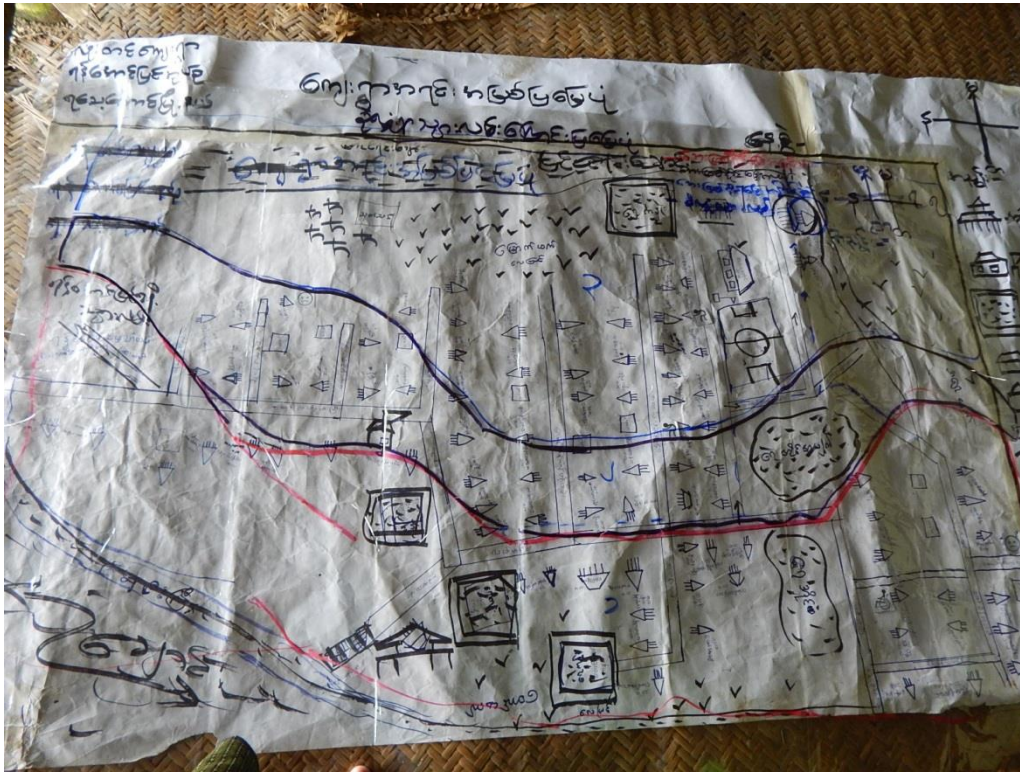
အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

သင်တန်းသား သင်တန်းသူများမှ မြေပုံများအပြီးသတ်ရေးဆွဲပြီးသည့်အခါ ကျေးရွာတစ်ရွာအတွင်း ရှိ အန္တရာယ်များ၊ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများနှင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများအပေါ် စိစစ်သုံးသပ်ရန် ဆွေးနွေးရမည့်အချက်များကိုညွှန်ပြရမည်။ ရေးဆွဲထားသည့်မြေပုံများသည် ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိရသည့်ပြဿနာများအတွက် ဖြေရှင်းချက်များရှာဖွေရာတွင် အသုံးဝင်သောနည်းလမ်းများဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဤနည်းလမ်းကို လုပ်ဆောင်သည့်အခါ ထိခိုက်ခံရမှုအဖြစ်ဆုံးပြည်သူများပါဝင်လာရေးမှာ အရေးကြီးသည်။ ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုအတွင်း ဘေးအန္တရာယ်များမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခုတူကြမည်မဟုတ်ပါ။ ထိခိုက်ခံရမှုအဖြစ်နိုင်ဆုံးပြည်သူများအား အရေးကြီးသည့်မေးခွန်းများမေးမြန်းရေး၊ ဘေးအန္တရာယ်များလျော့ပါးစေရန် သင့်တော်သည့်မဟာဗျူဟာများချမှတ်ရေးတို့သည် အရေးကြီးသည်။ မေးသင့်သည့်မေးခွန်းများမှာ -

- ထိခိုက်ခံရလွယ်အစုအဖွဲ့များအနေဖြင့် ရင်းမြစ်သယံဇာတအသုံးပြုခွင့်ရှိသလား
- သဘာဝဘေးကျရောက်သည့်အခါ ထိခိုက်ခံရလွယ်အစုအဖွဲ့များအပေါ် ပို၍ထိခိုက်စေသလား
- သဘာဝဘေးထိခိုက်ရာဒေသများတွင် ဘယ်သူတွေနေထိုင်ကြသလဲ
- ထိခိုက်ခံရလွယ်ပြည်သူများအနေဖြင့် ခိုလှုံရေးနေရာများ၊ ရွှေ့ပြောင်းကယ်ဆယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ၊ ရပ်ရွာလူထုစောင့်ရှောက်မှုနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများကို အတူတကွအသုံးပြုနိုင်ခွင့်ရှိသလား၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်အစုအဖွဲ့အမျိုးမျိုးအတွက် (နှင့်အစုအဖွဲ့အတွင်း) ကန့်သတ်ချက်များရှိသလား
- ပိုမိုထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်ပြည်သူများအတွက် အထူးစီစဉ်ချမှတ်ထားသည့် စီမံချက်များရှိသလား

((((((o))))))

ကင်ညာနိုင်ငံတွင် စက္ကူရုပ်ပေါ် ရေးဆွဲထားသည့်မြေပုံနမူနာ (ခါတ်ပုံ- CERA)

ကင်ညာနိုင်ငံတွင် ဒေသတွင်းရရှိသည့်ပစ္စည်းများအသုံးပြုရေးဆွဲထားသည့်မြေပုံနမူနာ (ခါတ်ပုံ- CERA)

(ဃ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၄။ ဒေသခံများနှင့်အတူ နယ်မြေစူးစမ်းလေ့လာရေးခရီးထွက်ခြင်း ရည်ရွယ်ချက်များ

- ပြည်သူများ၊ ကျေးရွာပတ်ဝန်းကျင်၊ ရင်းမြစ်သယံဇာတများ၊ နယ်မြေတစ်ခုအတွင်းရှိဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်သည့်နေရာများကို စူးစမ်းလေ့လာရန်
- ကျေးရွာအတွင်း ထပ်မံစူးစမ်းလေ့လာနိုင်မည့်အခွင့်အလမ်းများနှင့် ပြဿနာများကို အလွတ်သဘော စိစစ်ဖော်ထုတ်သွားရန်
- ရင်းမြစ်သယံဇာတများအခြေအနေ၊ ပြဿနာများနှင့် အသုံးပြုနိုင်မည့်အလားအလာတို့ကို အကဲဖြတ်ရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

သွားရောက်မည့်လမ်းကြောင်းပေါ်မူတည်၍ ဤနည်းလမ်းအတွက် ၄၅ မိနစ်မှ မိနစ် ၉၀ ခန့် အချိန် ယူရန်လိုမည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ-

- ၁။ သင်တန်းသားများအား လေ့ကျင့်ခန်းရည်ရွယ်ချက်ကိုရှင်းပြပါ။ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့ကို အုပ်စုများခွဲပါ။ သို့မဟုတ် ရွေးချယ်ထားသည့်လမ်းကြောင်းတစ်လျှောက် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး အတူတကွသွားရောက်နိုင်ကြောင်းရှင်းပြပါ။ အန္တရာယ်အရှိဆုံးနေရာများ၊ ပြည်သူများ၏နေရာအတိအကျဖော်ပြရန် မြေပုံရေးဆွဲမှုလေ့ကျင့်ခန်းကိုအသုံးပြုရေးနှင့် ဒေသအခြေအနေအား အကျယ်ပြန့်ဆုံးလေ့လာနိုင်မည့် စူးစမ်းလေ့လာရေးလမ်းကြောင်းဖြစ်စေရေးအတွက် ရွာသူရွာသားများနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းပါ။
- ၂။ စူးစမ်းလေ့လာရေးခရီးထွက်ခြင်းအတွက် အချိန်ကို တိတိကျကျသတ်မှတ်ပါ။
- ၃။ ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသည့် စူးစမ်းလေ့လာရေးလမ်းကြောင်းအတိုင်း သတ်မှတ်ထားသောအချိန်အတိုင်း ရွာသူရွာသားများနှင့်အတူသွားပါ။ ကွင်းဆင်းသွားရောက်စဉ် အခြေအနေတောင်းဆိုလာပါက ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ရန် မနှောင့်နှေးပါနှင့်။
- ၄။ စူးစမ်းလေ့လာမှုလမ်းကြောင်းတွင် ရှာဖွေလိုသည့်အချက်၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့်ဆွေးနွေးလိုသည့် ကိစ္စများအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်ကိစ္စစာရင်းတစ်ခုပြုစုပါ။ ယင်းစာရင်းတွင် မြေပုံရေးဆွဲမှုလေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်နေစဉ် မေးမြန်းခဲ့သည့်မေးခွန်းများအရ ထွက်ပေါ်လာသည့်ကိစ္စများပါဝင်နိုင်သည်။ ဥပမာ ရာသီဥတုကိစ္စများ၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်ပြည်သူများ/နေရာဒေသများ၊ ကျန်းမာရေး၊ သက်မွေးလုပ်ငန်း၊ မြေအခြေအနေ စသည်ဖြင့်
- ၅။ ကျေးရွာပတ်ဝန်းကျင်ကိုစူးစမ်းလေ့လာပါ။ နောက်ပိုင်းတွင်မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန်အတွက် စိတ်ထဲတွင်တေးမှတ်ပါ။ ဖြစ်နိုင်လျှင် မှတ်စုချက်ချင်းရေးပါ။
- ၆။ မရှင်းလင်းသည့်အရာများနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းပြပေးရန် လိုက်ပါလာသူများအားမေးခွန်းများမေးပါ။ သူတို့ပြောဆိုချက်များကိုဂရုတစိုက်နားထောင်ပါ။ သူတို့အချင်းချင်းဆွေးနွေးပြောဆိုသည့်ကိစ္စများကိုလည်း နားထောင်ပါ။ တစ်ယောက်မှတစ်ယောက်ပြောင်း၍ သူတို့အား ရှင်းပြရန်တိုက်တွန်းပါ။
- ၇။ လိုအပ်လျှင် တွေ့ရှိရသည့်အချက်များအပေါ် အသေးစိတ်ဆွေးနွေးရန်အတွက် နေရာတစ်နေရာ၌ ခေတ္တရပ်နားပါ။ ယင်းသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သင့်အတွက် ခေတ္တအနားရပြီး အသေးစိတ်မှတ်စုရေးရန် အချိန်ရစေသည်။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ခြင်း

လမ်းကြောင်းမှပြန်ရောက်ပြီးနောက် သင်တန်းသားများအား စူးစမ်းလေ့လာရေးလမ်းကြောင်းကို စက္ကူချပ်ကြီးပေါ်တွင် ဦးဆောင်ရေးဆွဲပါစေ။ သင့်မှတ်စုနှင့် အခြားစူးစမ်းလေ့လာရေးအဖွဲ့ဝင်များ၏မှတ်စုများကို အသုံးပြု၍ လမ်းကြောင်းတစ်လျှောက်စိတ်ဝင်စားဖွယ်နယ်မြေများကို ချရေးပါစေ။

ရေးဆွဲပြီးသည့် လမ်းကြောင်းပုံစံကားချပ်ကို လမ်းကြောင်းတွင်လိုက်ပါခြင်းမရှိသည့် အခြားရွာသူရွာသားများ၊ လမ်းကြောင်းပေါ်ရှိ ရွာသူရွာသားများကိုပြု၍ သူတို့၏အမြင်ကိုမေးမြန်းပါ။ သင်သံယသရှိသည့် အချက်များကို ရှင်းအောင်လုပ်ပါ။ ယင်းသို့လုပ်ခြင်းသည် အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို သုံးစွဲရာတွင် သင့်အဖွဲ့အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ လမ်းကြောင်းမှတွေ့ရှိချက်များကို သုံးစွဲရာတွင် အခြားနည်းလမ်းများဖြင့်ဖော်ထုတ်ထားသည့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ကျေးရွာသွင်ပြင်လက္ခဏာအမျိုးမျိုးပေါ် ရွာသူရွာသားများ၏အမြင်တူညီမှုမရှိနိုင်သည်ကိုသတိပြုပါ။ သင့်အတွက် စူးစမ်းလေ့လာရေးခရီးက ယင်းသို့မတူညီမှုများအပေါ် ရွာသူရွာသားများနှင့်ဆွေးနွေးခွင့်ရရှိစေပြီး အားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အပြီးသတ်ကောက်ချက်တစ်ရပ်ရရှိစေနိုင်သည်။ မသန်စွမ်းသူများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများကဲ့သို့သော ကျေးရွာတွင်းရှိ ထိခိုက်ခံရလိုလွယ်သူများအနေဖြင့် စူးစမ်းလေ့လာရေးခရီးတွင် သင်နှင့်အတူမလိုက်နိုင်လျှင် ထိုခရီးစဉ်မှရရှိလာသည့်သတင်းအချက်အလက်များအား သုံးစွဲပြီးနောက်သူတို့အားဖြန့်ဝေပေးနိုင်သည်။

ဆူဒန်နိုင်ငံရှိကျေးရွာတစ်ရွာမှ စူးစမ်းလေ့လာရေးခရီး နမူနာပုံကားချပ် (Theis and Grady, 1991):

	West	2 km	2 km	East	
<u>SOIL</u>	rocky	gravel	gravel	sand	clay
<u>LANDUSE</u>	forest	farmland grazing	village	farmland grazing	farmland
<u>CROPS AND VEGETATION</u>	trees, bamboo	grass, shrubs, millet, sesame		sesame, beans, hibiscus	sorghum, groundnuts
<u>PROBLEMS</u>	erosion	drought, pests		drought, pests, low soil fertility	drought
<u>OPPORTUNITIES</u>	fuelwood, timber, bamboo	pasture, rainfed farming	market, transport, water, credit, health-care, school	pasture, rainfed farming	flood-recession farming

((()))

(c) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၅။ ရာသီခွင်လိုက်လုပ်ငန်းစဉ်ပြဇယား

ရည်ရွယ်ချက်များ

- သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ၊ ရာသီဥတုမတူညီမှုများအတွက် ဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများကို နား လည်စေရန်
- လူတစ်ဦးချင်းစီနှင့် ကျေးရွာနေထိုင်မှုဘဝအတွက် ခက်ခဲသောအချိန်ကာလများကို စိစစ်ဖော်ထုတ် ရန် - ဥပမာ ငတ်မွတ်ချိန်၊ သောကရောက်ချိန်၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းပျက်စီးချိန်၊ ဘေး အန္တရာယ်ကျရောက်ချိန် စသည်ဖြင့်
- ရာသီဥတုနှင့် အခြားအကြောင်းများကြောင့် အချိန်အခါအလိုက် ဖြစ်ပေါ်လာသောအပြောင်းအလဲ များကို သုံးသပ်လေ့လာရန်
- စီမံချက်ရေးဆွဲရေးအတွက် အသုံးပြုသည့်ရာသီဥတုဆိုင်ရာသတင်းများကို အကဲဖြတ်ရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်အတွက် ဆွေးနွေးချိန်အပါအဝင် အချိန် (၁)နာရီမှ(၂) နာရီခန့်အထိယူပါ။ သင်တန်းသားများ၏အရည်အချင်းအပေါ်မူတည်၍လည်းကောင်း အုပ်စုလိုက် သို့မ ဟုတ် အရေအတွက်များပြားစွာပါဝင်သည့်အုပ်စုများမှ ပြက္ခဒိန်တစ်ခုရေးဆွဲသည့်သည့် အခါတွင်လည်း ကောင်း အချိန်ပိုပေးပါ။ အသုံးပြုရမည့်ပစ္စည်းများမှာ ကတ်ပြားများ၊ မြေဖြူခဲများ၊ စက္ကူချပ်အကြီးများ၊ ရောင်စုံမာကာပင်များ၊ ပုတီးစေ့များ၊ တုတ်ချောင်းများ စသည်ဖြင့်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ-

- ၁။ သင်တန်းသားများအားလေ့ကျင့်ခန်းရည်ရွယ်ချက်ကိုရှင်းပြပါ။ သင်တန်းသားများကို မိမိတို့ရပ်ရွာ ဒေသတွင် တစ်နှစ်ပတ်လုံးဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အရေးကြီးဖြစ်ရပ်များ၊ လှုပ်ရှားမှုများကိုဖော်ပြထားသည့် ပြက္ခဒိန်တစ်ခုရေးဆွဲပေးရန်မေတ္တာရပ်ခံပါ။
- ၂။ မြေပုံကို မြေပြင် သို့မဟုတ် စက္ကူချပ်အကြီး သို့မဟုတ် ဘလက်ဘုတ်ပေါ်တွင်ရေးဆွဲနိုင်သည်။ သီးခြားအုပ်စုများခွဲ၍ပြက္ခဒိန်တစ်ခုရေးဆွဲပေးရန်အကြံပြုပါ။ အမျိုးသားများကတစ်ခုဆွဲပြီး အမျိုး သမီးများကတစ်ခုဆွဲရန်ဖြစ်သည်။
- ၃။ ကျေးရွာပေါ်မူတည်၍ ပုံမှန်(၁၂)လပြက္ခဒိန်ဖြစ်စေ၊ အခြားပြက္ခဒိန်တစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ အသုံးပြုနိုင်ပြီး သင်တန်းသားများအား ရာသီတစ်ခုချင်းစီ/လတစ်လချင်းစီအတွက် ထူးခြားသည့်လက္ခဏာတစ်ခုခု ကိုဖော်ပြရန်အတွက် အဆိုပါရာသီ/လနှင့်သက်ဆိုင်သည်များကို ပြန်လည်စဉ်းစားရန် မေတ္တာ ရပ်ခံပါ။ ယင်းသည် သင်တန်းသားများကိုယ်တိုင်လုပ်ရန်တိုက်တွန်းပါ။ ပြက္ခဒိန်ကို ကတ်ပြား သို့မဟုတ် ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင်ရေးဆွဲနိုင်သည်။
- ၄။ ကြမ်းပြင်/စက္ကူချပ်/ဘလက်ဘုတ်ပေါ်တွင် လေးထောင့်ကွက်ဆွဲပါ။ ထိုလေးထောင့်ကွက်တွင် လ အမည်များ၊ ရာသီများအတွက် စာတိုင်းများနှင့် လေ့လာမည့်ကိစ္စများထည့်သွင်းမည့် ဇယားကွက် များနိုင်သမျှများရေးဆွဲထားရမည်။ ရာသီအမည်/လအမည်များရေးသား ထားသည့်ကတ်ပြား များ၊ ဓါတ်ပုံ သို့မဟုတ် သင်တန်းသားများကို အစဉ်လိုက် ထိပ်ဆုံးအကွက်တွင် အလျားလိုက်ဖော်ပြပါ။
- ၅။ ဆွေးနွေးရမည့်အကြောင်းအရာအမျိုးမျိုးသတ်မှတ်ရာတွင် သင်တန်းသားများကို ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပေးပါ။ ဥပမာ- လုပ်အားလို့အပ်ချက်၊ စိုက်ပျိုးရာသီ၊ အားလပ်ရက်များနှင့်ပွဲတော်များ၊ မိုးရေချိန်၊ ရာသီ

အလိုက်ဖျားနာမှု၊ အစာရေစာရှားပါးပြတ်လပ်မှု၊ ရွှေ့ပြောင်းချိန်၊ ဆိုင်ကလုန်းမှန်တိုင်းများ၊ မှန်တိုင်း၊ ဒီရေ၊ ရေကြီးမှု စသည်တို့ဖြစ်ပြီး ယင်းတို့ကို ဒေါင်လိုက်အကွက်တွင် ချရေးပါ။

- ၆။ အဓိကအကြောင်းအရာကိုရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်ပြီးသည့်အခါ သင်တန်းသားများကို ထူးခြားသည့်ဖြစ်ရပ်များဖြစ်ပွားသည့်လ/ရာသီကိုဖော်ပြရန်မေတ္တာရပ်ခံပါ။ ဖြစ်ရပ်၏အတိုင်းအတာပမာဏကို ဖော်ပြရာတွင် မြေပုံကိုမြေကြီးပေါ်တွင်ရေးဆွဲလျှင် ပုတီးစေ့ သို့မဟုတ် တုတ်ချောင်းအရွယ်စုံအသုံးပြု၍လည်းကောင်း၊ စက္ကူချပ်ပေါ်တွင်ရေးဆွဲလျှင် မာကာပင်/မြေဖြူများအသုံးပြု၍လည်းကောင်း အဆိုပါဖြစ်ရပ်(ဥပမာ-အကယ်၍ရာသီအလိုက်ဖျားနာမှုကိုလေ့လာနေလျှင် မတူညီသောလ/ ရာသီများတွင် ကျေးရွာလူထုအပေါ်မည်သို့ဆိုးဝါးစွာထိခိုက်သည်။) ပြန်လည်ဖော်ပြရန်သင်တန်းသားများကိုမေတ္တာရပ်ခံပါ။ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုပြီးသွားလျှင် နောက်ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကိုပြောင်း၍ ဖြစ်ရပ်အားလုံးပြီးသည်အထိဆက်လုပ်ပါ။
- ၇။ ပြက္ခဒိန်တွင် မထည့်ချင်သည့် ပြင်ဆင်ချင်သည့်အချက်များရှိ-မရှိကို သင်တန်းသားများအားမေးပါ။
- ၈။ ပြက္ခဒိန်အား စစ်ဆေးပါ။ သင်မရှင်းလင်းသည့်အချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်းများမေးပါ။
- ၉။ မိမိတို့ရေးဆွဲသည့်ပြက္ခဒိန်များကို အခြားအုပ်စုများသို့ရှင်းလင်းတင်ပြရန် သင်တန်းသားအုပ်စုနှင့် သင်တန်းသူအုပ်စုများကိုမေတ္တာရပ်ခံပါ။

သင်ယူမှုဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ခြင်း

- ၁။ ပြက္ခဒိန်ရေးဆွဲပြီးသည်နှင့် သင်တန်းသားအုပ်စုနှင့် သင်တန်းသူအုပ်စုကြား တင်ပြချက်များအပေါ် ဆွေးနွေးခြင်းနှင့်ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်းတို့ပြုလုပ်နိုင်စေရန်စဉ်ပေးပါ။ ဆွေးနွေးရမည့်အချက်များမှာ-
 - (က) အဓိကတွေ့ရှိချက်နှင့်လေ့လာမှုများ - အမျိုးသားများရေးဆွဲသည့်ပြက္ခဒိန်နှင့် အမျိုးသမီးများရေးဆွဲသည့်ပြက္ခဒိန်တို့ကြားခြားနားချက်များ
 - (ခ) ပြက္ခဒိန်တစ်ခု၏မတူညီမှုများကြား ဘယ်လိုဆက်စပ်မှုတွေ့ရှိသလဲ။ ဥပမာ-ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားနေစဉ်အစာအသောက်ပြတ်လပ်သွားသလား။ ကျေးရွာတစ်ရွာအတွင်း ကျန်းမာရေးချို့တဲ့မှုများသည် ခြောက်သွေ့ရာသီနှင့်စွတ်စိုရာသီနှစ်ခုကြား ဆက်စပ်မှုတစ်ခုခုရှိသလား။ ကျေးရွာအတွင်းပြောင်းလဲမှုများတွင် မိုးလေဝသ/ရာသီဥတုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ခြင်းအကြား ဆက်စပ်မှုရှိသလား။
 - (ဂ) လွန်ခဲ့သည့် ၁၀-နှစ်၊ အနှစ်-၂၀၊ အနှစ်-၃၀ ကာလနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ရာသီဥတုပုံစံနှင့် ဖြစ်စဉ်များတွင် သိသာထင်ရှားသည့်အပြောင်းအလဲများရှိသလား
 - (ဃ) လက်ရှိဘယ်လိုနည်းလမ်းတွေ့နေဖြေရှင်းနေသလဲ၊ ဒီနည်းလမ်းတွေကအလုပ်ဖြစ်ရဲ့လား
 - (င) တစ်နှစ်ပတ်လုံးလုပ်ကိုင်သည့် အရေးကြီးဆုံးသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတွေကဘာလုပ်ငန်းတွေလဲ၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းပုံစံအပြောင်းအလဲရှိသလား၊ ရာသီပြောင်းလဲမှုများကြောင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေ့ရှိသလား
 - (စ) စိုက်ပျိုးရေးရာသီစက်ဝန်း၊ စိုက်ပျိုးချိန်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ဘယ်လိုဆုံးဖြတ်သလဲ
 - (ဆ) ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ရေးဆွဲမည့်စီမံချက်များအတွက် ရှာဖွေတွေ့ရှိသည့် အချက်များမှကောက်ချက်များဆွဲပါ။ ယင်းသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လက်ရှိဖြေရှင်းရေး

နည်းလမ်းများအလုပ်ဖြစ်-မဖြစ်၊ နည်းလမ်းသစ်များရှိ-မရှိတို့ကို အသေးစိတ်ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

(၈) အကြံပြုထောက်ခံချက်များနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ - ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအခြေအနေအရ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်နည်းလမ်းသစ်များလိုအပ်သလား။

၂။ ဆွေးနွေးချက်များမှ ပေါ်ထွက်လာမည့်အချက်များကို အစမှအဆုံးတိုင်သေချာစွာမှတ်တမ်းတင်ပါ။

၃။ ပြက္ခဒိန်ကိုမြေပြင်ပေါ်တွင်ရေးဆွဲလျှင် - အသေးစိတ်ဖော်ပြချက်များနှင့်အတူ မိတ္တူကူးထားပါ။

၄။ ရရှိထားသည့်သတင်းအချက်အလက်များမှန်ကန်မှုရှိစေရေးအတွက် အဓိကသတင်းများနှင့် ဆင့်ပွားအချက်အလက်များကို သုံးစွဲပါ။ ဥပမာ- မိုးဦးကာလနှင့် မိုးနှောင်းကာလရှိမိုးရေချိန်များသည် ဒေသန္တရမိုးရေချိန်များနှင့်တူသလား။ ရာသီအလိုက်ဖြစ်ရပ်များသည် အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုကွဲပြားခြားနားသလား။

၅။ ပြက္ခဒိန်မိတ္တူတစ်ခုကို ကျေးရွာသို့ပေးပါ။ သင့်အတွက် မိတ္တူတစ်ခုပြုလုပ်ပါ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ရာသီအလိုက်ပြက္ခဒိန်ရေးဆွဲရာတွင် အမျိုးသမီး အမျိုးသားများပါဝင်သည့်နည်းလမ်းဖြင့်ရေးဆွဲခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အစုအဖွဲ့များဖြစ်သည့် ကလေးသူငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ ဒေသခံများ စသူတို့၏အသံများကို နားထောင်ရန်လိုအပ်သည်။ ရာသီအလိုက်ပြက္ခဒိန်တွင် ဘေးဒုက္ခရောက်ချိန်များ(အစာရေစာရှားပါးခြင်း၊ ဖျားနာခြင်းစသည်)တွင် ရွာသူရွာသားများအပေါ်မည်သို့ထိခိုက်သည်၊ ထိုကိစ္စများကိုပြည်သူများမည်သို့ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းသည်၊ မည်သူတွေက အကူအညီပေးသည် စသည်ဖြင့် အသေးစိတ်ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။

ဂါနာနိုင်ငံတွင် ရေးဆွဲသည့် ရာသီခွင်လိုက်လုပ်ငန်းစဉ်ပြဇယားနမူနာ (CERA)

ကျေးရွာ - လှိုင်တောင်		ကျေးရွာရာသီခွင်လိုက်လုပ်ငန်းစဉ်ပြဇယား											ရက်စွဲ - ၂၀၁၅ ခုနှစ်		
အစုအဖွဲ့အမည်	ကျွန်း	မတ်	ဧပြီ	မေ	ဇွန်	ဇူလိုင်	ဇူလိုင်	စက်တင်ဘာ	အောက်တိုဘာ	နိုဝင်ဘာ	ဒီဇင်ဘာ	ဖေဖော်ဝါရီ	မတ်	အပေါ်	အောက်
ရာသီဥတု	☀️	☀️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️
အပူချိန်	-	-	🌀	-	-	🌀	-	-	-	-	-	-	-	-	-
လယ်လုပ်ငန်း	-	-	-	🌱	🌱	🌱	🌱	🌱	🌱	🌱	🌱	-	-	-	-
ရေလုပ်ငန်း	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟	🐟
ကျန်းမာရေး	-	👤	👤	-	-	👤	👤	-	-	-	-	-	-	-	-
ပို့ဆောင်	📧	📧	-	-	-	-	📧	📧	📧	📧	📧	-	-	-	-

(စ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၆။ (ဘေးအန္တရာယ်)သမိုင်းကြောင်းဖြစ်စဉ်ပြဇယား

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ဘေးအန္တရာယ်များ၊ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်အပြောင်းအလဲများနှင့်ပတ်သက်သည့် အတိတ်ဖြစ်စဉ်များကို သတိပြုမိစေရန်
- ပြီးခဲ့သည့်နှစ်များတွင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အပြောင်းအလဲများအပေါ် ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်နိုင်ရန်
- အနာဂတ်ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိစေရေးစီမံကိန်းများရေးဆွဲရန်အတွက် လိုအပ်ချက်များဆွေးနွေးရာတွင် အခြေခံအထောက်အထားအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်ရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

အထောက်အကူပေးလမ်းညွှန်မှုကို ဆွေးနွေးချိန်အပါအဝင် အချိန် တစ်နာရီမှ နှစ်နာရီခန့်အထိယူပါ။ အသုံးပြုရမည့်ပစ္စည်းများမှာ ကတ်ပြားများ၊ မြေဖြူခဲများ၊ စက္ကူချပ်ကြီးများ၊ ရောင်စုံမာကာပင်များ၊ ပုတီးစေ့နှင့်ကျောက်စရစ်ခဲများ၊ တုတ်ချောင်းများ စသည်တို့ဖြစ်ပြီး လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ-

- ၁။ ကျေးရွာသမိုင်းကြောင်းကို နောက်ကြောင်းပြန်နိုင်သမျှပြန်၍မှတ်သားနိုင်ရေးအတွက် ယခုလေ့ကျင့်ခန်းတွင် ကျေးရွာမှသက်ကြီးဝါကြီးများပါဝင်လာစေရန်အရေးကြီးသည်။ အမျိုးသမီး-အမျိုးသားများ အတူတကွပါဝင်သည့် အစုအဖွဲ့ကြီးများ သို့မဟုတ် အစုအဖွဲ့ငယ်လေးများခွဲ၍ ယင်းအဖွဲ့များတွင် သက်ကြီးဝါကြီးများနှင့် ကလေးများကို ထည့်သွင်းဖွဲ့စည်းပါ။
- ၂။ လေ့ကျင့်ခန်းရည်ရွယ်ချက်ကို သင်တန်းသားများအားရှင်းပြပါ။ ကျေးရွာသမိုင်းကြောင်းကို စတင်ဆွေးနွေးရန်မေတ္တာရပ်ခံပါ။ အလေးထားမေးရမည့်မေးခွန်းများမှာ-
 - (က) ကျေးရွာကို ဘယ်ချိန်ကစ `တည်`ခဲ့သလဲ
 - (ခ) ကျေးရွာသမိုင်းကြောင်းတွင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် အရေးကြီးသည့်ဖြစ်ရပ်တွေက ဘာတွေလဲ
 - (ဂ) အဓိကဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ အပြောင်းအလဲတွေက ဘာတွေလဲ(မြေအသုံးချမှု၊ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အစားအစာဖူလုံမှု၊ အုပ်ချုပ်မှု၊ နိုင်ငံရေး စသည်များ)
 - (ဃ) အပြောင်းအလဲဖြစ်ပေါ်စေတဲ့အကြောင်းရင်တွေကဘာတွေလဲ
 - (င) အဓိကဖြစ်ပွားတဲ့ဘေးအန္တရာယ်တွေနဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေကဘာတွေလဲ
- ၃။ အကယ်၍ဖြစ်နိုင်လျှင် ကတ်ပြားပေါ်တွင် အဓိကဖြစ်ရပ်များကို စာလုံးမဲဖြင့်ချရေးရန် သင်တန်းသားများထဲမှတစ်ဦးကို မေတ္တာရပ်ခံပါ။
- ၄။ ထပ်မံထည့်သွင်းလိုသည့် ဖြစ်ရပ်များရှိ-မရှိ သင်တန်းသားများကိုမေးပါ။ အနည်းနဲ့အများ ပြည့်စုံပြီဟုမှတ်ယူလျှင် ကတ်ပြားများကို နှစ်/ကာလအလိုက်စီပေးရန် သင်တန်းသားများကိုမေတ္တာရပ်ခံပါ - အစောဆုံးဖြစ်ရပ်များကိုအပေါ်ဆုံး၌ထား၍ နောက်ပိုင်းဖြစ်ရပ်များကိုအောက်ဆုံး၌ထားပါ။ အားလုံးကြားနိုင်စေရန် ဖြစ်ရပ်များကို အသံကျယ်ကျယ်ဖြင့်ဖတ်ပြပါ။ ထိုသို့စီထားသည်ကိုသူတို့သဘောကျ-မကျ၊ ပြင်ဆင်လိုခြင်း ရှိ-မရှိမေးပါ။
- ၅။ ဖြစ်ရပ်စာရင်းဘယ်ဘက်တွင် နှစ်ကာလများကိုထည့်သွင်းပါ။ ဖြစ်ရပ်များကိုမှတ်မိခြင်းမရှိပါက အချိန်သတ်မှတ်ချက်မတူညီသည့်ပြက္ခဒိန်စနစ်များသုံးခြင်းသည် နှစ်အတိအကျဖော်ပြနိုင်ရန် သင်တန်းသားများအတွက် ကြီးမားသောအခက်အခဲရှိနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အရေးကြီးသည့်ဖြစ်ရပ်များကို အကျုံးဝင်သည့်နှစ်များနှင့် ခန့်မှန်းတွဲစပ်ပေးနိုင်ရေးအတွက် စမ်းသပ်ကြည့်ပါ။

၆။ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ရပ်များစာရင်းရရှိပြီးသည့်အခါ သင်တန်းသားများကျေနပ်မှုမရှိသေးလျှင် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ရပ်များကို ထပ်မံဖော်ထုတ်ဆွေးနွေးနိုင်ရန်စီစဉ်ပေးပါ။

လေ့လာသင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

၁။ ဘေးအန္တရာယ်ရက်စဉ်သမိုင်းရေးဆွဲပြီးနောက် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ရာတွင် သင်တန်းသူ၊ သင်တန်းသားများ အထောက်အကူဖြစ်စေရေးအတွက် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုပြုလုပ်ပေးပါ။ အရေးကြီးသည့်မေးခွန်းများမှာ-

- (က) အတိတ်ကဘေးအန္တရာယ်များအခြေအနေဘယ်လိုရှိသလဲ
- (ခ) ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားမှုများတွင် ပြောင်းလဲမှုအလားအလာများ၊ ပြောင်းလဲမှုများရှိသလား
- (ဂ) ဘယ်လိုအပြောင်းအလဲတွေဖြစ်ခဲ့သလဲ
- (ဃ) အပြောင်းအလဲဖြစ်ရတဲ့အကြောင်းရင်းတွေကဘာတွေလဲ
- (င) အနာဂတ်မှာဘယ်လိုအန္တရာယ်မျိုးတွေဖြစ်မယ်လို့မျှော်လင့်ထားသလဲ၊ဘယ်အချိန်တွေမှာဖြစ်မှာလဲ
- (စ) ဘေးအန္တရာယ်ရက်စဉ်သမိုင်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရာတွင် အနာဂတ်အတွက်သင့်စီမံချက်တွေကိုအပြောင်းအလဲဖြစ်စေသလား၊ ယင်းသို့ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းက ရာသီဥတုအချက်အလက်များသိရှိလာစေဖို့နဲ့ သီးသန့်ဒေသတစ်ခုအတွက် ကြိုတင်မျှော်လင့်ထားသည့် အလားအလာများတင်ပြနိုင်ခွင့်ရရှိစေသည်။

၂။ သံသယရှိသည့်အချက်များရှင်းလင်းစေရန်၊ ထဲထဲဝင်ဝင်နားလည်လာစေရန်အတွက် ဖော်ပြပါမေးခွန်းများမေးခြင်းဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ရက်စဉ်သမိုင်းကို စစ်ဆေးပါ-

- (က) နဲ့ပတ်သက်ပြီး ပိုပြောပြနိုင်မလား
- (ခ) ဘာကိုဆိုလိုတာလဲ

၃။ ဆွေးနွေးချက်အားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ပါ

၄။ စက္ကူချပ်ပေါ်တွင်အသေးစိတ်ကော်ပီကူးပါ။ သင်တန်းသား/သူအမည်များ၊
တည်နေရာအသေးစိတ်၊ ရက်စွဲ စသည်တို့ကိုချရေးပါ။

၅။ သင်တန်းမတက်ရောက်သည့် အခြားရွာသူရွာသားများနှင့်အတူ တွေ့ရှိချက်များကို သုံးစွဲပါ။ သတင်းအချက်အလက်ဆင့်ပွားရင်းမြစ်များက ထိုသို့သုံးစွဲရာတွင် အတည်ပြုပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၆။ သင်တန်းသားများသို့ ကော်ပီတစ်စောင်ပေးပါ။ သင့်အတွက် တစ်စောင်ပြုလုပ်ပါ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ဖြစ်ရပ်များနှင့် အချိန်များပေါ် ရွာသူရွာသားများ၏ မှတ်သားမှုနှင့် အမြင်များ အမျိုးမျိုးရှိနိုင်သည်ကို သတိပြုပါ။ ဥပမာအားဖြင့် လူကြီးပိုင်းသည် လူငယ်ပိုင်းထက် အတွေ့အကြုံ-အသိအမြင်ပိုများနိုင်သည်။ ဖြစ်နိုင်သည့်နေရာတိုင်းတွင် လူကြီး-လူငယ်ပါဝင်သည့်အစုအဖွဲ့များ လိုအပ်သလိုဖွဲ့ပါ။

((((((o))))))

နိုင်ဂျာနိုင်ငံတွင် ရေးဆွဲသည့် (ဘေးဒဏ်ရှယ်)သမိုင်းကြောင်းဖြစ်စဉ်ပြဇယားနမူနာ (CERA):

ဘူး - စားနပ်ရိက္ခာ
 နေရာ - စားနပ်ရိက္ခာ
 အိမ် - ပစ္စည်းအိမ်ထောင်ရေး

ကျေးဇူးတင်အားဖြင့် ဖြစ်စဉ်ကြောင်း Historical Timeline

ဇူလိုင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်

ဘူး/ဘေးဒဏ် When	ဘေးဒဏ် Disaster	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား Deames	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား Deames	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား Deames	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား Deames	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား Deames
၂၀၁၂ ခုနှစ်	၂၀၁၂ ခုနှစ် အိုင်ဂျစ်	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား
၂၀၀၄	၂၀၀၄ ခုနှစ်	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား
၂၀၀၆	၂၀၀၆ ခုနှစ်	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား
၂၀၁၀-၂၀၁၀	၂၀၁၀ ခုနှစ်	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား	အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေအထား

(ဆ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၇။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အလားအလာ ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်း

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ဒေသအမျိုးမျိုး/နေထိုင်မှုဘဝသွင်ပြင်လက္ခဏာများတွင် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသောအပြောင်းအလဲများကို ရပ်ရွာလူထု၏ နားလည်မှု၊ လက်ခံထားမှုများကို လေ့လာသိရှိနိုင်ရန်
- ကျေးရွာသမိုင်းကြောင်းတွင် ထင်ရှားသည့် အပြောင်းအလဲ/အလားအလာများကို ဖော်ထုတ်ရန်
- ပြီးခဲ့သည့်နှစ်များအတွင်း ကျေးရွာအတွက်စိန်ခေါ်မှုများ၊ အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများ၏ ပြင်းထန်မှု အတိုး-အလျော့တို့ကိုဆွေးနွေးရန်
- အတိတ်ကာလက ကူညီဆောင်ရွက်ပေးမှုများ၏ အကျိုးဖြစ်မှု-မဖြစ်မှုများနှင့် ယင်းတို့၏အကြောင်းရင်းများကိုဆွေးနွေးရန်
- အကူအညီရရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရရှိသည်ဖြစ်စေ အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန်ကာလအတွက်သာမက အနာဂတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်မည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများအတွက် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတို့၏အမြင်များကို နားလည်သဘောပေါက်စေရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်အတွက် ဆွေးနွေးချိန်အပါအဝင် အချိန် တစ်နာရီခွဲမှ သုံးနာရီခန့်အထိယူပါ။ အသုံးပြုပစ္စည်းများမှာ ကတ်ပြား၊ မြေဖြူ၊ စက္ကူချပ်ကြီး၊ ရောင်စုံမာကာပင်၊ ပုတီးစေ့၊ ကျောက်စရစ်ခဲ၊ တုတ်ချောင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ -

- ၁။ အမျိုးသားအုပ်စုနှင့် အမျိုးသမီးအုပ်စုများခွဲပါ။ လေ့ကျင့်ခန်းရည်ရွယ်ချက်ကိုရှင်းပြပါ။ (အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးအုပ်စုနှစ်စုလုံးတွင် ဖြစ်နိုင်ပါက သက်ကြီးပိုင်းပုဂ္ဂိုလ်များထည့်သွင်းဖွဲ့စည်းပါ။)
- ၂။ လက်ရှိအခြေအနေကိုဦးစွာဆွေးနွေးပါ။ ထို့နောက် သင်စိတ်ဝင်စားသည့်အကြောင်းအရာများကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါ - ဥပမာ ပတ်ဝန်းကျင်အပြောင်းအလဲများ၏ထိခိုက်မှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ဆက်နွှယ်နေမှုများဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးရမည့်ကိစ္စများမှာ သင်တန်းသားများသဘောတူညီသည့်ကိစ္စမျိုးဖြစ်ရမည်။
- ၃။ လေ့လာဆန်းစစ်မည့်ကိစ္စများထပ်မံသဘောတူညီမှုရရှိရေးအတွက် ဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ပေးပါ။ ရည်ရွယ်ချက်ကိုရှင်းပြပြီး ယင်းတို့ဆွေးနွေးလိုသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအပြောင်းအလဲများနှင့်ဆက်နွှယ်နေသည့်အကြောင်းအရာများစာရင်းတစ်ခုထွက်ပေါ်လာစေရေးအတွက် ကိုယ်စီအယူအဆများကိုအပြန်အလှန်အကြံပြုဆွေးနွေးပေးရန် သင်တန်းသားများအားမေတ္တာရပ်ခံပါ။ ထို့နောက် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်ရပ်တစ်ခု -ဥပမာ-မိုးလေဝသပုံစံများ၊ မြေအသုံးချမှု၊ ရေကြီးမှု၊ ရေရရှိသည့်နေရာများ၊ စစ်မက်ဖြစ်ပွားမှု၊ သစ်တော၊ မြေဆီလွှာစသည်ဖြင့် ဆွေးနွေးပါ။
- ၄။ ပြောင်းလဲမှုအလားအလာများလေ့လာနိုင်မည့် အရေးကြီးသည့်အချိန်များကိုရွေးချယ်ရာတွင် လွယ်ကူအောင်လုပ်ဆောင်ပေးပါ။ ရွေးချယ်ထားပြီးသော အရေးကြီးသည့်နှစ်ကာလများကို ဖြစ်နိုင်လျင် သင်တန်းသားများ၊ ဓါတ်ပုံစသည်တို့ဖြင့် ကတ်ပြားပေါ်တွင်ပုံဖော်ရေးဆွဲရန် သင်တန်းသားများကို တိုက်တွန်းပါ။ ပိုကောင်းသည်မှာ ဆယ်စုနှစ်အလိုက်ဖော်ပြရန်ဖြစ်ပြီး ထိုကိစ္စအတွက် ရွာသူရွာသားများကို ထပ်မံဆုံးဖြတ်ခွင့်ပေးပါ။ အလားတူ အခြားပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်အမျိုးမျိုးကို ထိုနည်းအတိုင်း ထပ်မံတင်ပြစေရန်ဖြစ်သည်။

- ၅။ လေးထောင့်ဇယားကွက်တစ်ခုကို ဒေသသုံးပစ္စည်းများ၊ မြေဖြူများဖြင့် မြေပြင်ပေါ်၌လည်းကောင်း၊ စက္ကူချပ်ကြီးများပေါ်တွင်လည်းကောင်း ရေးဆွဲရန်သင်တန်းသားများကို မေတ္တာရပ်ခံပါ။ ထိုသို့ရေးဆွဲရာတွင် အပေါ်မှအောက်သို့ အရေးကြီးသည့်နှစ်များရေးဆွဲပြီး၊ လက်ဝဲဘက်မှလက်ယာဘက်သို့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအပြောင်းအလဲကိစ္စအမျိုးမျိုးကိုထည့်သွင်းရန် သင်တန်းသားများအား မေတ္တာရပ်ခံပါ။
- ၆။ ကဏ္ဍတစ်ခုကိုစတင်ဆွေးနွေးပါ-ဥပမာ မိုးလေဝသပုံစံ။ သင်တန်းသားများကို သင်တန်းများ၊ ရုပ်ပုံများ၊ ပုတီးစေ့များ၊ တုတ်တံများ အသုံးပြု၍ သက်ဆိုင်ရာအကွက်တွင် လက်ရှိအခြေအနေကိုဖော်ပြရေးဆွဲရန်မေတ္တာရပ်ခံပါ။ သင်တန်းသားများအားရွေးချယ်ခွင့်ပေးပါ။ ဤနည်းအားဖြင့် နောက်ထပ်အရေးကြီးသည့်အချိန်တစ်ချိန်တစ်ခုဆက်လက်လုပ်ဆောင်ပါ။ အလားတူ နည်းလမ်းအတိုင်း အကွက်အားလုံးဖြည့်စွက်ပြီးသည်အထိ ကဏ္ဍတစ်ခုပြီးတစ်ခု ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ပါ။
- ၇။ ပုံစံကားချပ်အသင့်ဖြစ်သည်နှင့် သင်တန်းသားများကို သဘောကျ-မကျ၊ အခြားပြင်ဆင်လိုသည်များရှိ-မရှိမေးပါ။
- ၈။ လေ့ကျင့်ခန်းတစ်လျှောက်လုံး ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် ကဏ္ဍသစ်များထပ်မံထည့်သွင်းလိုခြင်း ရှိမရှိ စူးစမ်းပါ။ ယခုအချိန်သည် သင်ကိုယ်တိုင်ကလေ့လာရန်စိတ်ဝင်စားပြီး ယင်းတို့ရေးဆွဲသည့် စာရင်း၌မပါဝင်သည့် မလွဲမသွေဖော်ပြလိုသောကဏ္ဍများရှိ-မရှိမေးမြန်းရမည့်အချိန်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-မိုးလေဝသပုံစံများနှင့်ပတ်သက်၍ မေးမြန်းခြင်း။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

- ၁။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအလားအလာဆန်းစစ်ချက်ပြုလုပ်ပြီးသည်နှင့် ပုံစံကားချပ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုပြုလုပ်ပြီး ပုံစံကို သင်တန်းသားများအလွယ်တကူ လေ့လာသုံးသပ်နိုင်ရေးအတွက်စီစဉ်ပေးပါ။ တွေ့ရှိချက်များအပေါ်တွင် စဉ်းစားသုံးသပ်ရေးအတွက် သင်တန်းသားများကို တိုက်တွန်းပါ။ အရေးကြီးသည့်မေးခွန်းများမှာ-
 - (က) အဓိကဦးတည်ရာနှင့်ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များ
 - (ခ) အလားအလာများ၏အကြောင်းအရင်း
 - (ဂ) ဘာတွေလုပ်နိုင်သလဲ
 - (ဃ) ဘယ်သူတွေပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သလဲ
- ၂။ ပုံစံကားချပ်ကိုစစ်ဆေးပါ။ သင်သံသယဖြစ်သည့်အချက်များရှင်းလင်းစေရန်နှင့် ထဲထဲဝင်ဝင်နားလည်စေရန်အတွက်မေးခွန်းများမေးပါ။ အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် မေးခွန်းများမှာ-
 - (က) ရာသီဥတု၊ မိုးလေဝသ၊ သဘာဝသယံဇာတ၊ ကျန်းမာရေးစတဲ့ကဏ္ဍတွေမှာ ဘယ်လိုအပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သလဲ
 - (ခ) သီးနှံအမျိုးအစားပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးရတာမျိုးရှိသလား၊ ရှိရင်ဘာကြောင့်လဲ
 - (ဂ) ဒီအပြောင်းအလဲတွေဘာကြောင့်ဖြစ်ရသလဲ
 - (ဃ) ဒီအပြောင်းအလဲအတွက် ဘာတွေအထောက်အကူပေးဖို့လိုတယ်လို့ထင်သလဲ
 - (င) ဒီမှာဘာတွေဖြစ်နေသလဲ၊ ဘာကြောင့်ဖြစ်သလဲ
 - (စ) အပြောင်းအလဲတစ်ခုနှင့်တစ်ခုကြား ဆက်စပ်မှုတွေရှိသလား

- (ဆ) ဘယ်လိုမိုးလေဝသဖြစ်ရပ်တွေဖြစ်သလဲ
- (ဇ) ဒီမိုးလေဝသဖြစ်ရပ်တွေကြောင့် ထိခိုက်မှုတွေဖြစ်သလား
- (ဈ) အထင်ရှားဆုံးအပြောင်းအလဲကဘာတွေလဲ
- (ည) ဘေးအန္တရာယ်တွေပိုမိုတိုးပွားလာသလား
- (ဋ) သင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို ဘယ်လိုထိခိုက်စေသလဲ
- (ဌ) အပြောင်းအလဲတွေအတွက်ဘာအထောက်အထားတွေရှိသလဲ(တွေ့ကြုံခဲ့သူတွေကပြောပြတာမျိုးလား)
- (ဍ) ဒီဒေသမှာ ဘယ်လိုရာသီဥတုအပြောင်းအလဲမျိုးတွေကြုံတွေ့ရသလဲ
- (ဎ) ဒီအပြောင်းအလဲတွေဘာကြောင့်ဖြစ်ရတာလဲ
- (ဏ) ဒီအပြောင်းအလဲနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒီထက်ပိုပြောပြနိုင်မလား
- (တ) အပြောင်းအလဲဖြစ်ပွားစေတဲ့အကြောင်းရင်းကဘာတွေလဲ
- (ထ) ရပ်ရွာလူထုမှာတာဝန်ရှိသလား
- (ဒ) လက်ရှိမိုးလေဝသဖြစ်ရပ်တွေကြောင့် ထိခိုက်မှုတွေရှိသလား

၃။ အဆိုပါသတင်းအချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းအထောက်အထားယူပါ။

၄။ ပုံစံကားချပ်ကို စက္ကူချပ်ပေါ်တွင် အစဉ်အဆက်ပြောစကားများ၊ အမှတ်ပေးစနစ်၊ သင်တန်းသားများအမည်၊ တည်နေရာ၊ ရက်စွဲ စသည့်အသေးစိတ်အချက်အလက်များဖြင့် မိတ္တူကူးပါ။ သင်တန်းသားများအတွက် တစ်စုံကူးပါ။ သင့်အတွက်တစ်စုံကူးပါ။

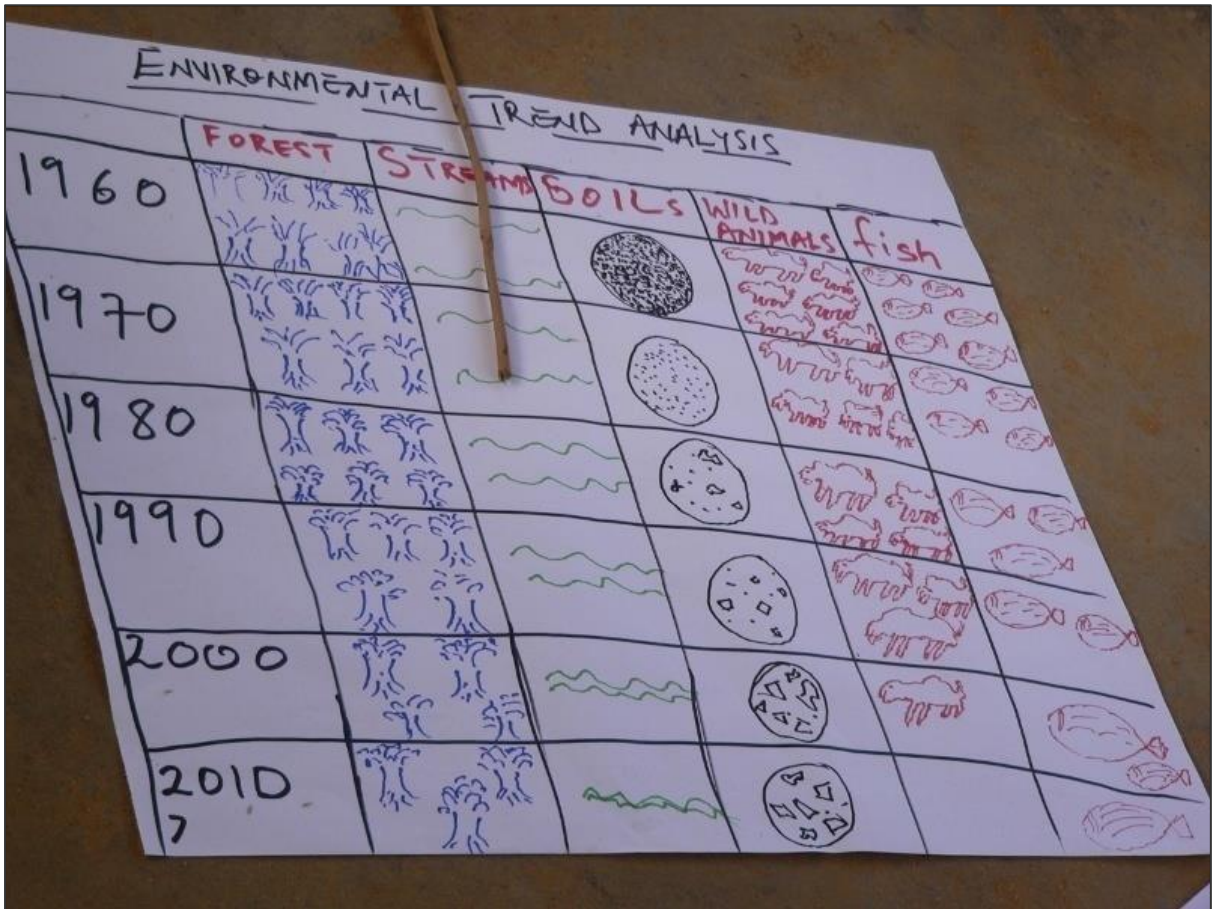
၅။ အကြောင်းအရာများနှင့်ပတ်သက်၍ သိနားလည်သူများနှင့်အတူ ဆွေးနွေးပွဲအတွင်းထွက်ပေါ်လာသည့်ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များနှင့်ပုံစံကို သုံးစုခွဲပါ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ဘေးအန္တရာယ်သမိုင်းကြောင်းဖြစ်စဉ်ပြဇယားကဲ့သို့ပင် ဤနည်းလမ်းတွင် ဖြစ်ရပ်များနှင့် အချိန်များပေါ် ရွာသူရွာသားများ၏မှတ်သားမှုနှင့် အမြင်များအမျိုးမျိုးရှိနိုင်သည်ကိုသတိပြုပါ။ ဥပမာအားဖြင့် လူကြီးပိုင်းသည် လူငယ်ပိုင်းထက် အတွေ့အကြုံ-အမြင်ပိုများနိုင်သည်။ ဖြစ်နိုင်သည့်နေရာတိုင်းတွင် လိုအပ်သလို အစုအဖွဲ့များခွဲပါ။

((((((o))))))

ပါပူဝါနယူးဂီနီနိုင်ငံတွင် ရေးဆွဲသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အလားအလာဆန်းစစ်ချက်နမူနာ (ဓါတ်ပုံ-၂ Mercer)

**(ဇ) လမ်းညွှန်နည်း-၈။ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသရုပ်ဖော်သစ်ပင်
ရည်ရွယ်ချက်**

ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသစ်ပင်သည် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများ၏ အကြောင်းရင်းများနှင့် ယင်းတို့၏အကျိုးဆက်များ၊ အကြောင်းနှင့်အကျိုးတို့၏ ဆက်နွယ်မှုကို မျက်မြင်တင်ပြနိုင်သည့်နည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ထူးခြားသောအကြောင်းတစ်ရပ်ကို ထိထိဝင်ဝင်နားလည်မှုရစေရန်အထောက်အကူပြုသည်။ ရပ်ရွာလူထုမှ ဆန်းစစ်သုံးသပ်ရမည့်၊ လုပ်ဆောင်ရွက်ရမည့် နယ်ပယ်ကိုသတ်မှတ်ပေးနိုင်သည်။ ယခုလေ့ကျင့်ခန်းတွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ဖော်ထုတ်ရရှိခဲ့သည့် အမျိုးသမီးနှင့်အမျိုးသားများ အပေါ်ကျရောက်သည့်အပြောင်းအလဲသက်ရောက်မှုများကို ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်ရန်ရည်စူးသည်။ ယင်းသို့ခွဲခြားရာတွင် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းမူဘောင်နှင့် လူတစ်ဦးချင်အလိုက်ရှိသင့်သည့် အဓိကပိုင်ဆိုင်မှုငါးမျိုး - လူမှုရေး၊ လူသား၊ ရုပ်ဝတ္ထု၊ ငွေကြေး၊ သဘာဝတို့မှဆင့် လေ့လာဖော်ထုတ်ထားသည်။

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

၁။ လေ့ကျင့်ခန်းရည်ရွယ်ချက်နှင့် လူသား၊ ရုပ်ဝတ္ထု၊ ငွေကြေး၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝ ဆိုသည့်ပိုင်ဆိုင်မှုတို့၏အဓိပ္ပာယ်ကို သင်တန်းသားများအားရှင်းပြပါ-

- (က) လူသား - အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတို့တွင်ရှိသည့် အရည်အသွေး၊ ကျွမ်းကျင်မှုတို့ကိုရည်ညွှန်းသည်။ ဥပမာ-အလုပ်လုပ်နိုင်စွမ်း၊ ပညာရေး ကျန်းမာရေးအဆင့်အတန်း၊ အပြောင်းအလဲနှင့်အလိုက်သင့်နေထိုင်တတ်မှုစသည်တို့ဖြစ်သည်။
- (ခ) ရုပ်ဝတ္ထု - အဓိကအားဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုရှိ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့အသုံးပြုခွင့်ရှိသည့်နည်းလမ်း၊ နည်းပညာတို့ကိုရည်ညွှန်းသည်။ ဥပမာ-သယ်ယူပို့ဆောင်မှု၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်မှု၊ ပိုးသတ်ဆေးအသုံးပြုမှု၊ လယ်ယာသုံးကိရိယာအသုံးပြုမှုစသည်တို့ ဖြစ်သည်။
- (ဂ) ငွေရေးကြေးရေး - အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများ၏ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှု သို့မဟုတ် ကျေးရွာ၏ ကြွယ်ဝမှုကိုရည်ညွှန်းသည်။ ဥပမာ - ငွေစု/ငွေချေးအစီအစဉ်များ၊ လုပ်ခလစာ၊ ပို့ငွေလွှဲငွေများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။
- (ဃ) လူမှုရေး - ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုအတွင်း အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့၏လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ပိုင်းဝန်းကူညီမှုတို့ကိုရည်ညွှန်းသည်။ ဥပမာ-အများနှင့်သက်ဆိုင်သည့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ နည်းလမ်းတကျဖွဲ့စည်းထားသည့်အစုအဖွဲ့များ၊ လွတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းထားသည့်အဖွဲ့များ၊ ဦးစီးဦးဆောင်ပြုမှု စသည်တို့ဖြစ်သည်။
- (င) သဘာဝ - သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယင်း၏သယံဇာတများကို လူတိုင်းအသုံးပြုနိုင်မှုကို ရည်ညွှန်းသည်။ ဥပမာ-မြေယာနှင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ခွင့်ရှိမှု၊ ရေနံနှင့်ရေသယံဇာတများ၊ သစ်ပင်နှင့်သစ် တောထွက်ပစ္စည်းများ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

၂။ ရွာသူရွာသားများကို ငွေကြေး၊ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုအလိုက်ဖြစ်စေ၊ ကျား-မအလိုက်ဖြစ်စေ အုပ်စုများခွဲပါ။ ဥပမာ-ပိုင်ဆိုင်မှုငါးမျိုးဖြင့် သင်တန်းသားနှင့်သင်တန်းသူအုပ်စုခွဲခြား သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်မှုငါးမျိုးကိုကြည့်၍ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးအုပ်စုနှစ်စုခွဲခြားမျိုးဖြစ်သည်။

- ၃။ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတို့၏မတူညီသည့်အကျိုးဆက်များမှတ်သားလျက် အကြောင်းရင်းနှင့်အကျိုးဆက်များကို ပုံဖော်ရေးအတွက် သစ်ပင်ပုံတစ်ပုံဆွဲပါ။ အကြောင်းရင်းများအဖြစ် အထက်တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့်နည်းလမ်းများတွင်ဖော်ထုတ်ရရှိသည့် အပြောင်းအလဲများမှ ထုတ်ယူနိုင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မိုးလေဝသအပြောင်းအလဲများ၊ ရေကြီးမှု၊ မြေအသုံးချမှုနည်းစနစ်အပြောင်းအလဲစသည်တို့ဖြစ်သည်။
- ၄။ ပြီးလျှင် အထက်ဖော်ပြပါအချက်တစ်ချက်ချင်းအလိုက် ပြဿနာများ၏အကျိုးဆက်များအပေါ် ဆက်လက်အလေးထားလုပ်ဆောင်ရန် မေတ္တာရပ်ခံပါ။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

အုပ်စုကြီးတစ်စုမှ ပိုင်ဆိုင်မှုငါးမျိုးအပေါ် တစ်ချက်ချင်းစိစစ်ဆေးရန်နှင့် ထပ်မံထည့်သွင်းလိုသည့် အချက်များ၊ အချက်အလက်များနှင့် အကြောင်းရင်း-အကျိုးဆက်များအကြားတွေ့ရှိရသည့် ဆက်စပ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ပါ။ အုပ်စုအတွင်းပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် အမျိုးသမီးများကိုလည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးခွင့်ပေးပါ။

- ၁။ ဆွေးနွေးချက်များကို နားထောင်ပါ။ မှတ်တမ်းတင်ပါ။
- ၂။ သင်တန်းသားများအား ရေးဆွဲထားသည့်ပုံစံကိုရှင်းပြရန်မေတ္တာရပ်ခံပါ။ ယင်းတို့၏တွေ့ရှိချက်၊ စဉ်းစားသည့်အချက်များကို ဆွေးနွေးပေးရန်တိုက်တွန်းပါ။ အရေးကြီးသည့်မေးခွန်းများမှာ-
 - (က) အရေးပါသည့်အလားအလာနှင့် တွေ့ရှိချက်များ
 - (ခ) အကြောင်းနဲ့အကျိုးကြားရှိကွင်းဆက်တွေကဘာတွေလဲ။ အချက်ငါးချက်မှ တစ်ချက်ချင်းစီနှင့် ဖော်ထုတ်ရရှိသည့်ပြဿနာများအကြား ချိတ်ဆက်နေတဲ့ကွင်းဆက်တွေရှိသလား။
 - (ဂ) အမျိုးသမီးများအပေါ် ထိခိုက်မှုနှင့် အမျိုးသားများအပေါ် ထိခိုက်မှုများအကြား သိသာထင်ရှားတဲ့ခြားနားမှုတွေရှိသလား
 - (ဃ) ဘာတွေလုပ်နိုင်မလဲ
 - (င) တာဝန်ယူနိုင်မည့်သူတွေဘယ်သူတွေလဲ
- ၃။ ရေးဆွဲထားသည့်ပုံစံကိုစစ်ဆေးပါ။ မရှင်းလင်းသည့်အချက်များနှင့် တင်ပြထားသည့်ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများကို ထဲထဲဝင်ဝင်နားလည်စေရန်မေးခွန်းများမေးပါ။ အပြုသဘောဖြေကြားချက်များဖြစ်လျှင်ကောင်းမွန်သည်ဖြစ်၍ နောက်တစ်ဆင့်အတွက် မှတ်တမ်းတင်ထားပါ။
- ၄။ သတင်းအချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်ပါ။
- ၅။ ပုံစံကို စက္ကူချပ်ပေါ်တွင် မိတ္တူကူးပါ။ တစ်စောင်ကို သင်တန်းသားများအားပေးပြီး သင့်အတွက် တစ်စောင်ယူပါ။
- ၆။ လေ့လာနေသည့်အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ နားလည်တတ်ကျွမ်းသူများနှင့်အတူ ပုံစံနှင့် တကွဆွေးနွေးရရှိသည့်အချက်များကို သုံးစုခွဲပါ။
- ၇။ ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်းတို့သည် တန်းတူအရေးကြီးကြောင်းသတိပြုပါ-
- ၈။ အချိန်ပေးမှုအတွက် သင်တန်းသားများကို ကျေးဇူးတင်စကားပြောပါ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ရပ်ရွာတစ်ခုအတွင်း ထိခိုက်ခံရလွယ်မတူညီနိုင်သဖြင့် ကျေးရွာတစ်ရွာအတွင်းရှိ ကဏ္ဍအားလုံး၏ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများကို စေ့စပ်သေချာစွာစဉ်းစားရန်လိုအပ်သည်။ ကျေးရွာအနေအထားအရ အုပ်စုလိုက်ခွဲ

စဉ်းစားရန်လိုနိုင်သည်။ ဥပမာ-မသန်စွမ်းသူများ၊ ကလေးများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ ဒေသခံအစုအဖွဲ့များ ကိုဆွေးနွေးခွင့်ပေးရန်၊ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့မှုမရှိဘဲပါဝင်လာစေရန်တို့ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် စိတ်အားထက်သန် စွာဖြင့်ပါဝင်လာစေရေးအတွက် အသုံးပြုမည့်ဘာသာစကား/ကြားခံဆက်သွယ်မှုတို့ကို စီစဉ်ပေးရန်လိုအပ်သည်။

ဆီရာလီယွန်နိုင်ငံတွင်ရေးဆွဲသည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသစ်ပင်နမူနာ(ခါတ်ပုံ- CERA)

(((o)))

(ဈ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၉။ အထူးအုပ်စုဆွေးနွေးပွဲ-ထိခိုက်ခံရလွယ်ဆုံးသူများစိစစ်ဖော်ထုတ်ခြင်း ရည်ရွယ်ချက်

ဤလေ့ကျင့်ခန်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျေးရွာတစ်ခုအတွင်း ထိခိုက်ခံရမှုအလွယ်ဆုံးသူများစိစစ်ဖော်ထုတ်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ချောချောမောမောပြုလုပ်နိုင်ရန်ဖြစ်ပြီး ဤလေ့ကျင့်ခန်းတွင် ရေးဆွဲပြီးသည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသရုပ်ဖော်သစ်ပင်ကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

၁။ လေ့ကျင့်ခန်း၏ရည်ရွယ်ချက်ကိုရှင်းပြပါ။ ရေးဆွဲထားသည့်ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသစ်ပင်ပုံစံသေးတွင် ဝိုင်းထိုင်လျက် ရေးသားထားသည့်အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးပွဲစတင်ပြုလုပ်ပါ။

၂။ လူ ၅-ယောက်မှ ၁၂-ယောက်ပါဝင်သော အထူးအုပ်စုငယ်လေးများကို အမျိုးသားများအတွက်တစ်ဖွဲ့၊ အမျိုးသမီးများအတွက်တစ်ဖွဲ့ ဖွဲ့ပါ။ အကယ်၍လိုအပ်လျှင် မသန်စွမ်းသူများ၊ ကလေးငယ်များ၊ လူငယ်များ စသူတို့အတွက် အုပ်စုများထပ်မံဖွဲ့စည်းပေးနိုင်ပါသည်။ ဆွေးနွေးရမည့်အချက်များမှာ-

- (က) သစ်ပင်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အကျိုးဆက်များကြောင့် အများဆုံးထိခိုက်ခံစားရသူတွေက ဘယ်သူတွေလို့ထင်သလဲ
- (ခ) မတူညီတဲ့အခြေအနေတွေမှာ လူတွေထိခိုက်ခံရလွယ်မှုတွေအမျိုးမျိုးဖြစ်သလား
- (ဂ) အခြားသူတွေထက်ပိုပြီးထိခိုက်ခံရလွယ်တဲ့ အုပ်စုရှိသလား
- (ဃ) သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတွေမှာ အပြောင်းအလဲတွေဖြစ်ခဲ့သလား၊ ဘယ်လိုထိခိုက်မှုတွေရှိခဲ့သလဲ။

၃။ ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုအရှိဆုံးသူတွေကိုရွေးချယ်ပေးရာမှာ ရွေးချယ်ရတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေကိုရှင်းပြပေးဖို့ သင်တန်းသားတွေကိုမေတ္တာရပ်ခံပါ။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

၁။ ရှင်းပြချက်တွေကို မှတ်တမ်းတင်ပါ။ သင်တန်းသားများကအတည်ပြုလျှင် အဆိုပါအချက်အလက်များကိုကော်ပီကူး၍ တစ်စုံကိုသင်တန်းသားများအားပေးပါ။ သင့်အတွက် တစ်စုံယူပါ။

၂။ လေ့လာနေသည့်အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ နားလည်တတ်ကျွမ်းသူများနှင့်အတူ ပုံစံနှင့် တကွဆွေးနွေးစဉ်ရရှိလာသည့်အချက်များကို သုံးစွဲပါ။

၃။ ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်းတို့သည် တန်းတူအရေးကြီးကြောင်းသတိပြုပါ

၄။ အချိန်ပေးမှုအတွက် သင်တန်းသားများကို ကျေးဇူးတင်စကားပြောပါ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

အထူးအုပ်စုဆွေးနွေးမှုနည်းလမ်းတွင် အားလုံးတန်းတူညီတူပါဝင်စေရေးအတွက် စီစဉ်ပေးရန်မှာ သင်တန်းဆရာအတွက်အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ သင်တန်းသားများနှင့်အတူ အားလုံးပါဝင်နိုင်မည့်အခြေခံစည်းမျဉ်းများကိုစဉ်းစားသတ်မှတ်ပါ။ သင်တန်းလမ်းညွှန်ချက်များနှင့် မေးသည့်မေးခွန်းများ သင်တန်းသားတိုင်းနားလည်စေရန်အတွက် လေ့လာသင်ယူသည့်နည်းလမ်းများကိုရှင်းပြပါ။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဝင်ရောက်ဆွေးနွေးရန်ရှက်နေသူ၊ မဝံ့မရဲဖြစ်နေသည့်သင်တန်းသားများအား ပြောရဲဆိုရဲရှိလာစေရန်ကူညီပေးပါ။

တစ်ချိန်တည်းတွင် အခြားသူများဝင်ရောက်ပြောဆိုခွင့်မပေးပဲ မိမိသာလျှင်တစ်ချိန်လုံးပြောနေသူများ
အပြောအနည်းငယ်လျော့သွားရေးစေရန်အတွက်လည်းစီမံပါ။
((((((o))))))

(ည) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၀။ အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်း ချိတ်ဆက်မှုပြုလေ့လာ ရည်ရွယ်ချက်များ

- ကျေးရွာအတွင်း အဓိကပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူများနှင့် ယင်းတို့၏ဩဇာသက်ရောက်မှုများကိုစိစစ် ဖော်ထုတ်ရန် - ကျေးရွာအတွင်းမှဖြစ်စေ၊ ပြင်ပမှဖြစ်စေ ရပ်ရွာလူထုအတွက်ရရှိနိုင်မည့် ကူညီပံ့ပိုး မှုများ၊ ရင်းမြစ်သယံဇာတများ၊ အသိပညာဗဟုသုတများစသည်ဖြင့်။
- ကျေးရွာတစ်ရွာအတွင်း အသိပညာဗဟုသုတ သို့မဟုတ် ကူညီပံ့ပိုးမှု ကွာဟချက်များနှင့် ယင်းတို့ ကိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် လိုအပ်သည့်အချက်များကို စိစစ်ဖော်ထုတ်ရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

ဤလေ့လာနည်းအတွက် ဆွေးနွေးချိန်အပါအဝင် အချိန် တစ်နာရီမှ တစ်နာရီခွဲခန့်အထိယူပါ။ အသုံးပြုရမည့်ပစ္စည်းများမှာ ရောင်စုံကတ်ပြားများ၊ မြေဖြူခဲ၊ စက္ကူချပ်ကြီးများ၊ မာကာပင်များ၊ တုတ်တံများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ-

- ၁။ လေ့ကျင့်ခန်းရည်ရွယ်ချက်ကို သင်တန်းသားများအားရှင်းပြပါ။ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး အုပ်စုနှစ် စုခွဲပါ။
- ၂။ အသင်းအဖွဲ့များ၊ အမျိုးသမီးအမျိုးသားလူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း၊ ရွာသူရွာသားများရရှိနိုင်သည့် ကူညီပံ့ ပိုးမှု၊ အသိပညာဗဟုသုတ၊ ရင်းမြစ်သယံဇာတစသည်တို့ကို စာရင်းပြုစုရန် သင်တန်းသားများအား မေတ္တာရပ်ခံပါ။ စာရင်းပြုစုပြီးနောက် ကျေးရွာ၏အခက်အခဲဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းရှိမှုတွင် အချက်တစ်ချက် ချင်းစီ၏အထောက်အကူပေးနိုင်မှုကို စူးစမ်းလေ့လာရန်ဖြစ်သည်။
- ၃။ ကတ်ပြားလေးများပေါ်တွင် အဆိုပါအချက်များ(ရုပ်ပုံ/သင်္ကေတ)တို့ကို ချရေးရန်/ပုံဆွဲပေးရန် သင် တန်းသားများကို မေတ္တာရပ်ခံပါ။
- ၄။ အဆိုပါကတ်ပြားများကို စွမ်းဆောင်ရည်အရေးပါမှုအလိုက် မြင့်ရာမှနိမ့်ရာသို့အစဉ်လိုက်ထားရန် သင်တန်းသားများအားမေတ္တာရပ်ခံပါ။ အဆိုပါကတ်ပြားများကို ရင်းမြစ်သယံဇာတအလိုက်၊ ကူညီပံ့ပိုး မှုအလိုက်ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည်။ ကတ်ပြားများအစဉ်လိုက်ထားပြီးနောက် သင်တန်းသားများအား သဘောတူ-မတူ၊ ပြင်ဆင်လိုခြင်းရှိ-မရှိမေးပါ။ အကယ်၍ ပြောင်းလိုပါက အပြောင်းအလဲလုပ်ရန် သင်တန်းသားများကို တိုက်တွန်းအားပေးပါ။
- ၅။ ကူညီပံ့ပိုးမှု၊ ရင်းမြစ်သယံဇာတတို့ကို ကိုယ်စားပြုဖော်ပြရေးအတွက် စက္ကူချပ်ပိုင်းအရွယ်အစားမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ရန် သင်တန်းသားများကိုမေတ္တာရပ်ခံပါ (လိုအပ်လျှင်အသင့် ကြိုတင်ပြုလုပ်ထားရှိရန်)။ အ ရေးပါမှုပေါ်မူတည်၍ ကူညီပံ့ပိုးမှု၊ ရင်းမြစ်သယံဇာတလိုအပ်မှုကြီးမားလျှင် စက္ကူချပ်ပိုင်းအကြီးကို အသုံးပြုဖော်ပြရန်ဖြစ်သည်။ ကူညီပံ့ပိုးမှု၊ ရင်းမြစ်သယံဇာတအမျိုးအမည်တို့ကို စက္ကူချပ်ပေါ်တွင် ကပ်ပါ သို့မဟုတ် ရေးပါ။
- ၆။ ကျေးရွာနယ်နိမိတ်ကိုကိုယ်စားပြုသည့် စက်ဝိုင်းတစ်ခုကိုမြေကြီးပေါ်တွင်ဆွဲပါ။ ပြုလုပ်ထားသည့် စက္ကူချပ်ပိုင်းများကို အရေးပါမှုမြင့်မားလျှင်စုစည်းဖော်ပြစေရန်နှင့် အရေးပါမှုနည်းပါးလျှင် ကျေးရွာ နယ်နိမိတ်စက်ဝန်းနှင့် ဝေးသည့်နေရာတွင်ထားရန် သင်တန်းသားအုပ်စုများကို မေတ္တာရပ်ခံပါ။
- ၇။ ကတ်ပြားအားလုံးနေရာတကျထားပြီးသည်နှင့် ထိုသို့ထားရှိမှုကို သဘောတူ-မတူ သင်တန်းသား များသို့မေးပါ။ အပြောင်းအလဲပြုလုပ်လိုပါက ပြုလုပ်ရန်တိုက်တွန်းအားပေးပါ။

၈။ ကူညီပံ့ပိုးမှု၊ သယံဇာတများသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုအပြန်အလှန်အကျိုးပြုနေလျှင် သို့မဟုတ် အနီးကပ်ဆက်နွယ်နေလျှင် ယင်းတို့ကို တစ်ခုပေါ်တစ်ခုထပ်၍ဖော်ပြနိုင်သည်။ ထပ်ထားသည့်အတိုင်း အတာအနည်း-အများသည် အကျိုးပြုမှုအနည်း-အများကို ညွှန်ပြသည်။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

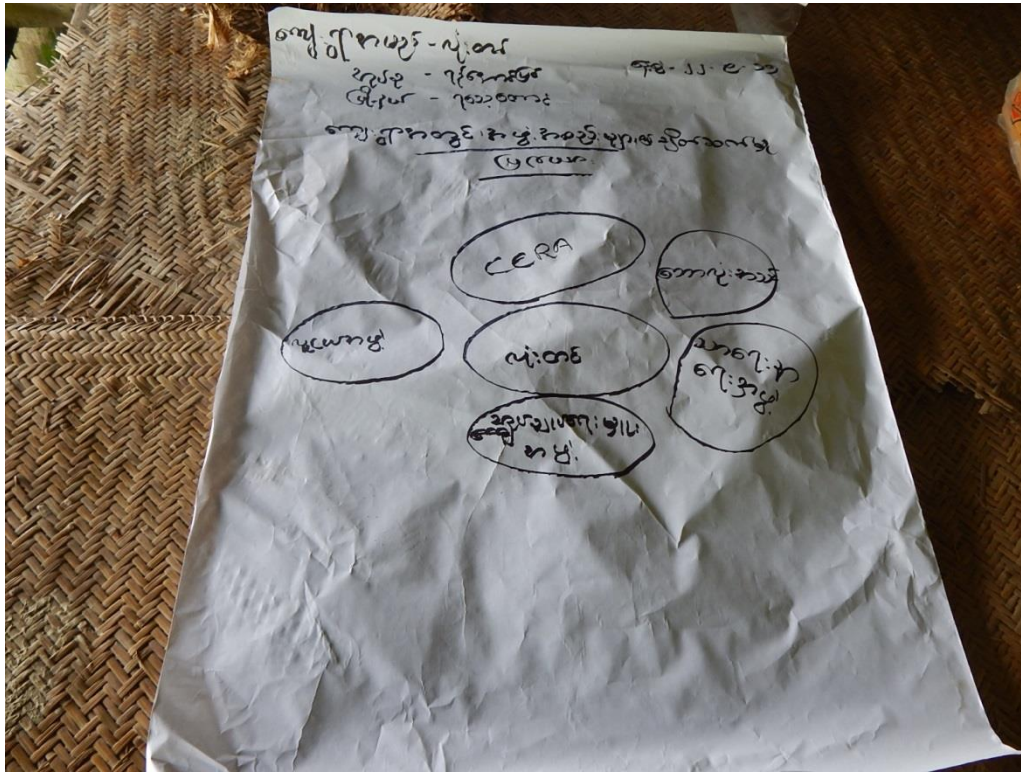
- ၁။ အထက်ပါအတိုင်း ကတ်ပြားများထားလျှင် အဘယ့်ကြောင့်ထိုသို့ထားသည်ကို ဆွေးနွေးရှင်း ပြရန် သင်တန်းသားများအားမေတ္တာရပ်ခံပါ။
- ၂။ သင်ကြားမှုအထောက်အကူပြုမေးခွန်းများမှာ-
 - (က) အမျိုးသား-အမျိုးသမီးမခွဲခြားဘဲ မျှမျှတတလမ်းဖွင့်ပေးထားသည့် အဖွဲ့အစည်း/ အသင်း အဖွဲ့တွေကိုဖော်ပြပါ။
 - (ခ) ကျေးရွာအတွင်း သီးခြားဖြစ်နေသည့်အစုအဖွဲ့များ၊ အစီအစဉ်များရေးဆွဲရာတွင် မပါဝင်သည့်အစုအဖွဲ့များရှိသလား။
 - (ဂ) အဖွဲ့အစည်းတွေအနေနဲ့သတင်းတွေ ဘယ်လိုပေးသလဲ၊ ပေးတဲ့သတင်းတွေကို ဘယ်လိုလက်ခံရရှိသလဲ။
 - (ဃ) အရေးပေါ်ကိစ္စဖြစ်လျှင် ဘယ်လိုအကူအညီတွေရသလဲ
- ၃။ ဆွေးနွေးချက်ရလဒ်များကို စက္ကူချပ်ပေါ်တွင် ကော်ပီကူးပါ။ ကျေးရွာအမည်၊ သင်တန်းသားများ၊ ရက်စွဲ၊ ရိုးရာပုံပြင်များ၊ စက္ကူချပ်ပိုင်းအရွယ်အစား၊ ကိုယ်စားပြုအကွာအဝေးစသည်တို့ကိုမှတ်တမ်းတင်ပါ။
- ၄။ အခြားသူများနဲ့အတူ ပုံကားချပ်ကို သုံးစုခွဲပါ။
- ၅။ သင်တန်းသားများအတွက် ကော်ပီတစ်စောင်ပေးပါ။ သင့်အတွက်တစ်စောင်ယူပါ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

လေ့လာမှုတွင် သင်တန်းသားအားလုံး၏ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများနှင့် အလေးအနက်ပါဝင်နိုင်စေရေးအတွက်စီစဉ်ပေးပါ။ လိုအပ်သည့်နေရာတွင် သိသိသာသာဘေးထွက်နေသူများ၊ သို့မဟုတ် ဝင်ရောက်ပြောဆိုရန် ရှက်ရွံ့နေသူများ စိုးရိမ်မှုမရှိဘဲပါဝင်ပြောဆိုနိုင်မည့်နေရာမျိုးစီစဉ်ပေးပြီး ပိုမိုပါဝင်လာစေရေးအတွက် အုပ်စုများဖွဲ့ပေးပါ။ အားလုံးတန်းတူညီတူပါဝင်လာစေရေးအတွက် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူအားလုံး၏လိုအပ်ချက်များကို ဂရုတစိုက်စဉ်းစားရန်လိုသည်။ ဥပမာ-စာတတ်မြောက်မှုအဆင့်အတန်း၊ မသန်စွမ်းမှုစသည်တို့ဖြစ်သည်။

((((((o))))))

ဆီရာလီယွန်နိုင်ငံတွင်ရေးဆွဲထားသည့် အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်းချိတ်ဆက်မှုပြဇယား (ခါတ်ပုံ- CERA)

(၄) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်း-၁၁။ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း

ရည်ရွယ်ချက်များ

- လက်ရှိဖြေရှင်းနေသောစွမ်းဆောင်နိုင်မှုများနှင့်ယင်းတို့၏အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုဖော်ပြနိုင်ရန်
- ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်အပြောင်းအလဲများကိုဖြေရှင်းရန် အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန်တွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသည့် ဒေသန္တရအသိပညာဗဟုသုတများကိုစိစစ်ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

ဤနည်းလမ်းအတွက် ဆွေးနွေးချိန်အပါအဝင် အချိန် နှစ်နာရီမှ သုံးနာရီခန့်အထိယူပါ။ အသုံးပြုရမည့်ပစ္စည်းများမှာ ကတ်ပြားများ၊ မြေဖြူများ၊ စက္ကူချပ်ကြီးများ၊ ရောင်စုံမာကာပင်များ၊ ပုတီးစေ့များ၊ ကျောက်စရစ်ခဲများ၊ တုတ်တံများစသည်တို့ဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ-

- ၁။ လေ့ကျင့်ခန်းရည်ရွယ်ချက်ကို သင်တန်းသားများအားရှင်းပြပါ။ အတိတ်ကာလနှင့် လက်ရှိပစ္စုပ္ပန်အချိန်တွင်အသုံးပြုနေသည့် ဒေသန္တရအသိပညာဗဟုသုတနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများဖော်ထုတ်ဆွေးနွေးရန်လိုအပ်မှုနှင့် ယင်းတို့ဖြေရှင်းခဲ့သည့်အဖြစ်အပျက်များအရေးပါမှုကိုအလေးထားပါ။ အမျိုးသမီးနှင့်အမျိုးသားတို့အတွက်ဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများနှင့် အဖြစ်အပျက်မတူညီမှုများကိုလည်း ဖော်ပြရန်လည်းအရေးကြီးသည်။
- ၂။ ရပ်ရွာတစ်ခုအတွက် အခြားသင့်တော်သည့်လေ့ကျင့်ခန်းအချက်အလက်အမျိုးအစားများမရရှိလျှင် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသရုပ်ဖော်သစ်ပင်ကဲ့သို့ပင် ပိုင်ဆိုင်မှုငါးမျိုး-လူမှုရေး၊ ရုပ်ဝတ္ထု၊ ငွေရေးကြေးရေး၊ သဘာဝနှင့် လူ-ဆိုသည့်အချက်ငါးချက်ကိုလည်းအသုံးပြုနိုင်သည်။
- ၃။ သင်တန်းသားများကို အုပ်စုများခွဲပါ။ သင်တန်းသားအရေအတွက်ပေါ်မူတည်၍ အထက်ဖော်ပြချက်တစ်ခုစီအတွက် အုပ်စုတစ်စုဖြစ်စေ၊ အတိတ်ကာလကိုပြန်လည်လေ့လာမည့်အုပ်စုတစ်စု၊ လက်ရှိအချိန်ကိုလေ့လာမည့်အုပ်စုတစ်စုဖြစ်စေဖြစ်ပါ။ ထို့အပြင် မတူညီသည့်ဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများရရှိစေရန်အတွက် အမျိုးသားတစ်အုပ်စု၊ အမျိုးသမီးတစ်အုပ်စုခွဲပါ။
- ၄။ အုပ်စုအသီးသီးကို သူတို့နေထိုင်ရာနယ်မြေအတွက် အတိတ်နှင့်လက်ရှိအချိန်အသုံးပြုလျက်ရှိသည့် ဒေသန္တရဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများကို စဉ်းစားစေပြီးနောက် ကျန်အဖွဲ့များအား တင်ပြစေရန်စီစဉ်ပါ။ လိုအပ်သည်များကို ဖြည့်စွက်ပေးပါ။
- ၅။ နည်းလမ်းများနှင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုသရုပ်ဖော်သစ်ပင်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အကျိုးဆက်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးအတွက် ယင်း၏အရေးပါမှုများကိုအသေးစိတ်ဇယားတစ်ခုပြုလုပ်ပါ။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

- ၁။ အမျိုးသမီး-အမျိုးသားတို့အုပ်စုအလိုက်ဖော်ထုတ်ရရှိသည့် စွမ်းဆောင်မှုများကို အုပ်စုအားလုံးနှင့် ဆွေးနွေးရမည့်အချက်များအဖြစ်အသုံးပြုပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် အမျိုးသမီးများနှင့်အမျိုးသားတို့အသုံးပြုသည့် ဒေသန္တရနည်းလမ်းများမည်သို့တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာသည့်ကို လေ့လာရန်ဖြစ်သည်။
- ၂။ အထောက်အကူပြုမေးခွန်းများမှာ-
 - (က) ဒီအပြောင်းအလဲတွေကို ဘယ်လိုအစဉ်အလာနည်းလမ်းတွေသုံးပြီးသင်ဖြေရှင်းခဲ့သလဲ

- (ခ) အမျိုးသမီးနှင့်အမျိုးသားတို့အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းများတွင် အရေးပါတဲ့ခြားနားမှုတွေရှိသလား
 - (ဂ) အဲဒီနည်းလမ်းတွေကို ဒီနေ့အထိအသုံးပြုနေသလား
 - (ဃ) ဒီနေ့အချိန်မှာအခြားဘယ်နည်းလမ်းတွေအသုံးပြုနေသလဲ။ဘယ်လိုပြောင်းလဲသုံးစွဲခဲ့သလဲ
 - (င) ဘယ်လောက်အထိ အောင်မြင်သလဲ
 - (စ) ဘယ်လိုပြင်ပအသိပညာဗဟုသုတမျိုးတွေရှိသလဲ။ အဲဒါကိုအသုံးပြုသလား။ အဆင်ပြေရဲ့လား
 - (ဆ) ဘယ်နည်းပညာတွေက သင့်အတွက် အကျိုးဖြစ်စေသလဲ
 - (ဇ) မျိုးဆက်တစ်ခုနဲ့တစ်ခု အသိပညာဗဟုသုတတွေကို ဘယ်လိုလွှဲပေးသလဲ။ မိန်းကလေးနဲ့ ယောက်ျားလေးအတွက် ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသလား
 - (ဈ) ဒီအသိပညာဗဟုသုတတွေကို လူငယ်တွေအသုံးပြုသလား
 - (ည) အခုပြောင်းလဲတဲ့အနေအထားကို အရင်ကကြုံဖူးသလား
 - (ဋ) သင့်ရဲ့ဒေသန္တရအသိပညာဗဟုသုတတွေက ဖြေရှင်းဖို့လုံလောက်တယ်လို့ ထင်သလား
 - (ဌ) အပြောင်းအလဲကိုဖြေရှင်းဖို့ ဘယ်လိုသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနည်းလမ်းတွေ သင်သုံးသလဲ
- ၃။ ဤတွေ့ရှိချက်များကို ရွာသူရွာသားများနှင့်အတူသုံးစုခဲ့ပါ။ ထိုလေ့လာမှုအတွက် လိုအပ်လျှင်အချိန်တစ်ရက်ပိုယူပါ။ အတိတ်တွင်အသုံးပြုခဲ့သည့်နည်းလမ်းများနှင့်ပတ်သက်၍သက်ကြီးပိုင်းပုဂ္ဂိုလ်များကိုတွေ့ဆုံမေးမြန်းပါ။
- ၄။ ဆွေးနွေးမေးမြန်းချက်အားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ပါ။ နောက်ပိုင်းတွင် အထောက်အထားအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်သည်။
- ၅။ သင်တန်းသားများအတွက် ကော်ပီတစ်စောင်၊ သင့်အတွက်ကော်ပီတစ်စောင်ပြုလုပ်ပါ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုဆန်းစစ်နည်းကဲ့သို့ပင် ကျေးရွာတစ်ရွာ၏ စွမ်းဆောင်မှုဆန်းစစ်ချက်သည်လည်း တူညီမှုမရှိနိုင်သဖြင့် ကျေးရွာတစ်ရွာ၏စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို ကဏ္ဍအလိုက် အထူးဂရုစိုက်စဉ်းစားရန်လိုသည်။ ထိုသို့စဉ်းစားရာတွင် သေချာစေရန် ကျေးရွာကိုအပိုင်းခွဲ၍ စဉ်းစားရန်လိုအပ်နိုင်သည်။ ဥပမာ- မသန်စွမ်းသူများ၊ ကလေးငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ ဒေသခံအစုအဖွဲ့များစသည်တို့ဖြစ်ပြီး ယင်းတို့ဝင်ရောက်ဆွေးနွေးရာတွင် သက်သောင့်သက်သာရှိရန်နှင့်ပါဝင်ခွင့်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ စိတ်အားထက်သန်စွာပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် ဘာသာစကား/ကြားခံဆက်သွယ်မှုတို့ ညှိနှိုင်းစီစဉ်ပေးရန်လိုသည်။

((((((o))))))

(၄) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၂။ အနာဂတ်စီမံချက်အတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အလားအလာ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း

ရည်ရွယ်ချက်

- ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ် ရပ်ရွာလူထု၏နားလည်သဘောပေါက်မှုကိုဖော်ပြရန်နှင့် အနာဂတ်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့်အပြောင်းအလဲအတွက် ရပ်ရွာလူထု၏ထင်မြင်ယူဆချက်များကို အထောက်အထားအဖြစ်အသုံးပြုရန်နှင့် အဘယ့်ကြောင့်ဖြစ်ရသည်ကို ဖော်ပြရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

- ၁။ သင်တန်းသားများအား လေ့ကျင့်ခန်း၏ရည်ရွယ်ချက်ကိုရှင်းပြပါ။ အဆင့်-၂ တွင် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးအုပ်စုများကပြုလုပ်ခဲ့သည့် ယခင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအလားအလာဆန်းစစ်ချက် ကို ပြန်လည်ကိုးကားပါ။
- ၂။ သင်တန်းသားများကို ယင်းတို့၏မူလလေ့လာချက်များနှင့်အတူ အုပ်စုများခွဲပါ။
- ၃။ ရှေ့လာမည့် သက္ကရာဇ် ၂၀၁၀-၂၀၂၀ နှင့် ၂၀၂၀-၂၀၃၀ အတွက်စီမံချက်ဆွဲရန်သင်တန်းသားများကိုမေတ္တာရပ်ခံပါ။ ပြီးခဲ့သည့်လေ့ကျင့်ခန်းများတွင် ဖော်ထုတ်ရရှိသည့်အလားအလာများအရ အနာဂတ်တွင် ဖြစ်လာနိုင်သည်များအတွက် ဘာတွေစဉ်းစားထားသလဲဆိုသည်ကိုဖော်ထုတ်ပါ။
- ၄။ ဆွေးနွေးချက်အားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ပါ။
- ၅။ အုပ်စုအားလုံးစုပေါင်းဆွေးနွေးပါ-အမျိုးသားအုပ်စုနှင့် အမျိုးသမီးအုပ်စုအကြား ခြားနားချက်ဘာတွေရှိသလဲဖော်ထုတ်ပါ။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်စေရန်စီစဉ်ပါ။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

- ၁။ ပုံစံကိုရှင်းပြရန်သင်တန်းသားများကို မေတ္တာရပ်ခံပါ။ သင်တန်းသားများအနေဖြင့် မိမိတို့၏တွေ့ရှိချက်များနှင့် စဉ်းစားပုံများကို တင်ပြဆွေးနွေးရေးအတွက် တိုက်တွန်းအားပေးပါ။
 - (က) အဓိကအလားအလာနှင့် တွေ့ရှိချက်များ - အဆိုပါအချက်များ မည်သို့ထင်ဟပ်သည်၊ အနာဂတ်တွင်ဘာတွေဖြစ်နိုင်သည်စသည်ဖြင့်
 - (ခ) အလားအလာနှင့်ပတ်သက်သည့်အကြောင်းရင်းများ
 - (ဂ) ဘာတွေလုပ်ဆောင်နိုင်သလဲ
 - (ဃ) အနာဂတ်တွင် ဘယ်သူတွေတာဝန်ယူနိုင်သလဲ၊ အမျိုးသမီးတွေရဲ့တာဝန်လား၊ အမျိုးသားတွေရဲ့တာဝန်လား
- ၂။ ပုံစံကို စစ်ဆေးပါ။ သင်မရှင်းလင်းသည့်အချက်များနှင့် အလားအလာများအပေါ် ထဲထဲဝင်ဝင်နားလည်စေရန် မေးခွန်းများမေးပါ။
- ၃။ သတင်းအချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်ပါ။
- ၄။ သင်တန်းသားများသို့ ကော်ပီတစ်စောင်ပေးပါ။ သင့်အတွက်တစ်စောင်ကူးပါ။
- ၅။ ပုံစံနှင့်တကွဆွေးနွေးပွဲအတွင်းထွက်ပေါ်လာသည့်အချက်များကို ဆွေးနွေးသည့်အကြောင်းအရာအပေါ် နားလည်တတ်ကျွမ်းသူများနှင့်အတူ သုံးစုခွဲပါ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ဤနည်းလမ်းသည် ကျေးရွာ၏ကဏ္ဍအလိုက် မတူညီသော ရှူထောင်းများအရ ရလဒ်များထွက်လာနိုင်သည်။ အဆိုပါအမြင်များကိုနားထောင်ရန်နှင့် ရပ်ရွာအနာဂတ်အတွက်ဆွေးနွေးသည့်အခါ အလေးအနက်ထားစဉ်းစားရန်အရေးကြီးသည်။ ဖြစ်နိုင်ပါက အနာဂတ်စီမံချက်များနှင့် ကျေးရွာကဏ္ဍအမျိုးမျိုးအပေါ် ထိခိုက်မှုများအား အများ၏သဘောတူညီချက်ရရှိရန်လိုသည်။

(((((၀))))))

(၃) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၃။ အနာဂတ်မြေပုံ

ရည်ရွယ်ချက်

- ယခင်ကပြုလုပ်ခဲ့သည့်နည်းလမ်းများအရဖော်ထုတ်ရရှိသည့် အနာဂတ်အလားအလာများအပေါ် သင်တန်းသားများထပ်မံစဉ်းစားနိုင်ရန် - အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများပေါ် သက်ရောက်အမျိုးမျိုးအပါအဝင် ဖြစ်လာနိုင်သည့်အကျိုးဆက်များကိုဖော်ထုတ်ရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

- ၁။ သင်တန်းသားများကိုလေ့ကျင့်ခန်း၏ရည်ရွယ်ချက်ကိုရှင်းပြပါ။ လေ့ကျင့်ခန်းကို အဆင့်-၁ တွင်ရေးဆွဲခဲ့သည့်မူရင်းမြေပုံနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အလားအလာ ဆန်းစစ်ချက်ပေါ်တွင်အခြေခံပြုလုပ်ပါ။
- ၂။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အလားအလာဆန်းစစ်ချက်တွင် ဖော်ထုတ်ရရှိသည့် အနာဂတ်အလားအလာများကိုအသုံးပြု၍ အနာဂတ်တွင် ယင်းတို့အပေါ် သက်ရောက်နိုင်သည့် အပြောင်းအလဲအကျိုးဆက်တွေက ဘာတွေလဲဆိုတာ ရွာသူရွာသားတွေစဉ်းစားထားသလား။ ရေကြီးမှုတွေပိုဖြစ်နိုင်မလား၊ သီးနှံစိုက်ပျိုးရတာပိုပြီးခက်ခဲလာသလား စသည်ဖြင့်ဆွေးနွေးပါ။
- ၃။ ဆွေးနွေးချက်အားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ပါ။
- ၄။ သင်တန်းမတက်နိုင်သူများ အထူးသဖြင့် သက်ကြီးဝါကြီးများ၊ လူငယ်များပါဝင်သည့် ရွာသူရွာသားများနှင့်အတူ ဆွေးနွေးချက်များကို သုံးစွဲပါ။
- ၅။ သူတို့အတွက် ကော်ပီတစ်စုံပေးပါ။ သင့်အတွက်တစ်စုံယူပါ။
- ၆။ သင်တန်းသားများအား အချိန်ပေးသည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်စကားပါ။ အနာဂတ်အလားအလာများနှင့် သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာပြီးနောက် ယင်းတို့ကို လုပ်ငန်းစီမံချက်တစ်ရပ်ရေးဆွဲ၍ မည်သို့ ဖြေရှင်းနိုင်မည်ကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါ။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

- ၁။ လေ့လာရာတွင်အထောက်အကူဖြစ်စေမည့်မေးခွန်းများမှာ-
 - (က) ယခင်ကာလမှယနေ့အထိတွေ့ကြုံခဲ့ရသည့်အပြောင်းအလဲတွေက နောက်လာမယ့် နှစ်နှစ်၊ ငါးနှစ်၊ ဆယ်နှစ်၊ အနှစ်နှစ်ဆယ်ရောက်ရင် ဘာတွေဖြစ်နိုင်တယ်လို့စဉ်းစားထားသလား။
 - (ခ) ဖြစ်ပွားနိုင်သည်ဟုလက်ခံထားသည့် အပြောင်းအလဲများ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် သင့်အတွက်အထောက်အကူဖြစ်စေမယ့် နည်းလမ်းတွေရှိသလား။ ဒီနည်းလမ်းတွေက အမျိုးသား-အမျိုးသမီးပေါ် မူတည်ပြီးကွဲပြားမှုရှိသလား
 - (ဂ) အတိတ်အတွေ့အကြုံများက အနာဂတ်ပြဿနာဖြေရှင်းရာမှာ အထောက်အကူဖြစ်စေသလား။ ဘယ်လိုအထောက်အကူပြုသလဲ။
 - (ဃ) လူတွေရဲ့ပယောဂကြောင့် အပြောင်းအလဲတွေဖြစ်တာလား။ မိုးလေဝသပြောင်းလဲမှုတွေလား။ တပြိုင်တည်းပြောင်းတာလား
 - (င) ဘယ်လိုအကြောင်းရင်းတွေကြောင့်လို့သင်ယူဆသလဲ
 - (စ) ယခင်ကတွေ့ကြုံခဲ့တဲ့ ထိခိုက်မှုအကျိုးဆက်တွေဟာ အနာဂတ်မှာလည်း တူညီတဲ့ထိခိုက်မှုတွေဖြစ်မလား၊ ပြောင်းလဲသွားမလား

- (ဆ) အရင်ကမကြုံဖူးတဲ့ ထိခိုက်မှု/အကျိုးဆက်တွေကြုံရလိမ့်မယ်လို့ သင်ယူဆသလား။ ဘယ်လိုအကျိုးဆက်မျိုးတွေဖြစ်နိုင်သလဲ။ အဲဒါတွေကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မယ်လို့ထင်သလား
- (ဇ) မတူညီတဲ့အုပ်စုတွေအပေါ် မတူညီတဲ့အကျိုးဆက်တွေကျရောက်နိုင်သလား
- (ဈ) ဘယ်သူတွေ ပိုပြီးထိခိုက်ခံရလွယ်နိုင်သလဲ
- (ည) အခြေခံအဆောက်အအုံတွေကို ဘာတွေထိခိုက်နိုင်သလဲ
- (ဋ) သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတွေကို ဘာတွေထိခိုက်နိုင်သလဲ။ ဒီထိခိုက်မှုတွေက အမျိုးသမီးနဲ့အမျိုးသားတို့အတွက် ကွဲပြားခြားနားသလား
- (ဌ) သင့်သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းက အရင်လုပ်ငန်းပဲလား
- (ဍ) လက်ရှိအသုံးပြုနေတဲ့နည်းလမ်းတွေကနေ အခြားနည်းပြောင်းလဲဖို့ရှိသလား
- (ဎ) ဘယ်လိုပြောင်းမလဲ
- (ဏ) အပြင်ကရတဲ့ အသိပညာတွေက အကူအညီဖြစ်စေတယ်လို့ သင်ထင်လား
- (တ) ဘယ်လိုအသိပညာ၊ နည်းလမ်း၊ နည်းစနစ်တွေရယူချင်သလဲ

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ဤနည်းလမ်းသည် ကျေးရွာကဏ္ဍအလိုက် မတူညီသောရှုထောင့်များအရ မတူညီသည့်ရလဒ်များထွက်ပေါ်နိုင်သည်။ ကျေးရွာအနာဂတ်ကိုဆွေးနွေးရာတွင် ယင်းတို့အားလုံးကိုသေချာစွာနားထောင်ရန်နှင့် အထူးဂရုစိုက်ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်အရေးကြီးသည်။ ဖြစ်နိုင်လျှင် အနာဂတ်စီမံချက်များချမှတ်မှုများနှင့် ကျေးရွာကဏ္ဍ အမျိုးမျိုးအပေါ်ထိခိုက်မှုများအတွက် အများသဘောတူညီချက်ရယူပါ။

((((((o))))))

(ပ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၄။ အချက်အလက်များစုစည်းဖော်ပြခြင်း

အကဲဖြတ်မှုလုပ်ငန်းပြီးဆုံးချိန်၌ စီမံချက်အဖွဲ့သည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် အများ နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ပြဿနာများ၊ အလားအလာများ၊ နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်လုပ်ဆောင်ရမည်။ လေးထောင့်ဇယားကွက်အတွင်း အရေးကြီးသည့်အချက်အလက်အားလုံးကို စုစည်းဖော်ပြခြင်းသည် သ တင်းအချက်အလက်များကို နှိုင်းယှဉ်ရန်၊ ချို့ရန်အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ အချက်အလက်များခိုင်မာ ရေးအတွက်လိုအပ်သည်များကိုရှာဖွေနိုင်သည်။ အချက်အလက်များစုစည်းဖော်ပြရန် အကဲဖြတ်အဖွဲ့မှရနိုင် သမျှပုံစံများကို အသုံးပြုသည့်နည်းများသည် မှားသည်မှန်သည်ဟူ၍မရှိပါ။ အဆိုပါပုံစံမျိုးနမူနာပုံစံနှစ်ခုကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားပြီး လက်ရှိလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်နေသည့်ကျေးရွာအခြေအနေနှင့် အသင့်တော်ဆုံး ပုံစံတစ်ခုကိုရွေးချယ်အသုံးပြုရန်ဖြစ်သည်။

ပုံစံ-၁

ဘေးအန္တရာယ် (ရေကြီးခြင်း)	ထိခိုက်လွယ်မှုများ	စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများ	ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများကို စွမ်းဆောင် နိုင်မှုများအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားအောင် လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းများ
ရုပ်ပတ္တု	ခိုင်ခန့်မှုမရှိသည့် အိမ်များ	အိမ်များခိုင်ခန့်လာစေရန် ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်း များရနိုင်မှု	အိမ်များခိုင်ခန့်စေရန် ဒေသထွက် ပစ္စည်းများအသုံးပြုပြီးရေကြီးမှုကို ရှောင်လွှဲရန်အတွက်ခြေတံရှည်အိမ် များဆောက်လုပ်ခြင်း
လူ	ပညာမတတ်ခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှု၊ အသိ ဉာဏ်ဗဟုသုတ ချို့တဲ့ခြင်း	သင်တန်းများပေးခြင်းနှင့် အစိုးရစိုက်ပျိုးရေးအကျိုး ဆောင်လုပ် သားများတိုး ချဲ့ခန့်ထားခြင်း	လိုအပ်သည့်လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုအကူအညီအတွက် ဒေသ ခံအစိုးရဌာနများသို့ ထောက်ခံတင်ပြ ပေးခြင်း။ ကလေးများကျောင်းတက်ရန် တိုက် တွန်းပေးခြင်း။ ကျောင်းသို့သွားသည့်လမ်းများကောင်း မွန်စေရန်လုပ်ဆောင်ပေး ခြင်း၊ ဥပမာ- တံတာများတည် ဆောက်ခြင်း
သဘာဝ	မြေဆီလွှာတိုက်စားမှု၊ မြေအသုံးချစီမံခန့်ခွဲမှု ချို့ယွင်းခြင်း	လေ့ကားထစ်ဥယျာဉ်ခြံ များတည်ထောင်ခြင်း၊ အပင်များပုံမှန်စိုက်ပျိုး ခြင်း	ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုလုံးတွင် လေ့ကား ထစ်စိုက်ခင်းကဲ့သို့သော လက်ရှိစိုက် နည်းစနစ်များဆက် လက်အသုံးပြုရန် တိုက်တွန်းအားပေးခြင်း။ ရေရှည်တည်တံ့သည့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲ မှုအတွက် ကျွမ်းကျင်မှုဖြင့် တင်ပေး ခြင်း။ မြေပြိုကျမှုကာကွယ်ရေးအတွက် မြေ ထိန်းနံရံကဲ့သို့သော ဆောက်လုပ်ရေး

			နည်းစနစ်များအသုံးပြုခြင်း
လူမှုရေး	အကန့်အသတ်ရှိ ကျေးရွာမှ ကူညီပံ့ပိုးမှု နှင့် စုစည်းချိတ်ဆက်မှု (ကွန်ရက်)	လက်ရှိကျေးရွာအဖွဲ့များ နှင့် အားကောင်းသည့် ဘာသာရေးအဖွဲ့များ ချိတ်ဆက်မှု	လက်ရှိကျေးရွာကွန်ရက်ချိတ်ဆက်မှု များမြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ အဖွဲ့ အစည်းများ ခိုင်မာပြီး စုစည်းညီ ညွတ်အောင်ပြု လုပ်ခြင်း။ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်မှုကော်မတီကို လက်ရှိ အဖွဲ့ပေါ်အခြေခံ၍တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခြင်း
ငွေရေး ကြေးရေး	သက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းအမျိုးအစား နည်းပါးခြင်း။ ဝင်ငွေချို့တဲ့ခြင်း	အိမ်ထောင်စုငွေစု ဘူးများ	ယခင်ကတည်းကရှိပြီးဖြစ်သည့် ကျေး ရွာအိမ်ထောင်စုများ အရေးပေါ်ချေး ငွေစနစ်အတွက် အိမ် ထောင်စုများငွေ စုဆောင်းလိုစိတ်များမြှင့်တင်ပေးခြင်း။ ဝင်ငွေအမျိုးမျိုးရရှိအောင်ပြုလုပ် ပေး ခြင်း။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အခြားအလုပ်များ ဖန် တီးပေးခြင်း

ပုံစံ-၂

ဘေး အန္တရာယ်	အကျိုးဆက်	ထိခိုက်ခံရ လွယ်မှု	စွမ်းဆောင်နိုင်မှု	ချမှတ်သင့်သည့် နည်းလမ်းများ
ဆိုင်ကလုန်း မုန်တိုင်း	ပစ္စည်းဥစ္စာများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း။ သေဆုံး/ဖျားနာ။ ကောက်ပဲသီးနှံများ ပျက်စီးခြင်း။ မြေယာဆုံးရှုံးခြင်း။ မြေဆီလွှာပျက်စီး ခြင်း	နေအိမ်များခိုင်ခံ့မှု မရှိ။ ခိုလှုံရန်နေ ရာများမရှိခြင်း။ ကျန်းမာရေးစောင့် ရှောက်မှုနိမ့်ကျ ခြင်း။ ကောက်ပဲသီးနှံ တစ်မျိုးတည်းပေါ် တွင်အားထားနေ ရခြင်း	လူနှင့်မွေးမြူရေး တိရစ္ဆာန်များ အ တွက် နေအိမ်နှင့် ခိုလှုံရန်နေ ရာများ ခိုင်ခံ့စေရန် ဒေသ ထွက်ပစ္စည်းများ ရရှိနိုင်ခြင်း။ ရပ်ရွာ လူထုစည်းလုံး ညီ ညွတ်မှု	နေအိမ်များတောင့်တင်းခိုင်ခံ့ လာ စေရန် ဒေသထွက်ပစ္စည်း များအ သုံးပြုခြင်း။ လူနှင့် ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်များအတွက် သင့်တော်သည့်ခိုလှုံရေးနေရာများ ဆောက်လုပ်ခြင်း။ ထိခိုက်ခံရမှုအလွယ်ဆုံး ဖြစ်မည့်သူ များအားရွေးချယ်ပြီး ယင်းတို့အ တွက် ကျေးရွာမှကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း

အထက်ပါဇယားများကို ဖြည့်စွက်ရေးသားရန်အဆင့်များ

- ၁။ သင်တန်းသားများနှင့်အတူ အဆင့်-၂ တွင်ဖော်ထုတ်ခဲ့သည့် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုနှင့်စွမ်းဆောင်မှုအား လုံးကို ဇယားအတွင်းသို့ပြောင်းထည့်ပါ-ဘေးအန္တရာယ်ပုံစံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုပုံစံဖြင့်ဖြစ်စေထည့် သွင်းပါ
- ၂။ ထို့နောက် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများကိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် စွမ်းဆောင်ရည်များကို အသုံးပြုသင့်သည်
- ၃။ ထို့နောက် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေး လုပ်ငန်းများကို ဖော်ထုတ်ပြီး နောက်ဆုံးစာတိုင်တွင် မှတ်တမ်း တင်ပါ

၄။ ဘေးအန္တရာယ်ဖြင့်ဖော်ပြနည်းဖြစ်စေ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုဖြင့်ဖော်ပြနည်းဖြစ်စေဖော်ပြရာတွင် သတိပြုရန် လိုသည့်အချက်မှာ ပိုင်ဆိုင်မှုငါးမျိုး သို့မဟုတ် ဖော်ထုတ်ရရှိသည့်ဘေးအန္တရာယ်များအကြား ဆက်စပ်မှုနှင့် အပြန်အလှန်အကျိုးပြုမှုများရှိနိုင်သည့်အချက်ဖြစ်သည်။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ကွာခြားချက်များရှိသည့်နေရာတွင် လိုအပ်လျှင် သတင်းအချက်အလက်များကို အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား၊ အခြားအုပ်စုများ-ဥပမာ ကလေးသူငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ လူမျိုးစုများ စသည်တို့အတွက် ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုများ/စွမ်းဆောင်မှုများနှင့် ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းများအဖြစ်ခွဲ ထုတ်မှတ်တမ်းတင်ပါ။

(((((o))))))

(က) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁၅။ ရပ်ရွာဒေသ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ချက်အတွက် အစီရင်ခံစာပုံစံ

ရပ်ရွာဒေသဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ချက်ရလဒ်များကို အခြေခံအချက်အလက်များမှ စုစည်းထားသည့် ရပ်ရွာဒေသအခြေအနေလေ့လာသုံးသပ်ချက်များနှင့် ပေါင်းစပ်ပေးသင့်ပြီး အစီရင်ခံစာတစ်စောင်တည်းတွင်အပြည့်အစုံတင်ပြသင့်သည်။ ယင်းအစီရင်ခံစာတွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ချက်မေးခွန်းများ၏ဖြေဆိုချက်များအပေါ်အခြေပြုသည့် အရေးကြီးသောပြဿနာများနှင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားသည်။ အစီရင်ခံစာကို ရွာသူရွာသားများ၊ ဒေသခံအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအလွယ်တကူအသုံးပြုနိုင်၊ နားလည်နိုင်သည့်ပုံစံဖြင့်ရေးသင့်သည်။ စာတတ်မြောက်မှုအခြေအနေများသည် အလေးထားရမည့်ကိစ္စဖြစ်လျှင် အစီရင်ခံစာကို ရွာသူရွာသားများသို့တင်ပြရာတွင် အကဲဖြတ်သည့်လုပ်ငန်းတစ်လျှောက်လုံးရေးဆွဲခဲ့သည့် မူလနည်းလမ်းများကို ပြန်လည်တင်ပြသင့်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အကဲဖြတ်လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်များတွင် ဖော်ထုတ်ထားသည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်မေးခွန်းများရလဒ်များကို ဖော်ပြရန်ဖြစ်သည်။

အစီရင်ခံစာကို အပြီးသတ်အတည်ပြုပြီးသည်နှင့် သက်ဆိုင်ရာကျေးရွာမှ ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး လိုအပ်သည့်နေရာတွင် ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်ပါ။ ယင်းသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် အကဲဖြတ်လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကိုယ်တိုင်ပါဝင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ရွာသူရွာသားများမှစဉ်းစားသုံးသပ်ခွင့်ရစေပြီး လိုအပ်သည့်နေရာများတွင် အပြောင်းအလဲများပြုလုပ်နိုင်သည်။ ရပ်ရွာဒေသဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ပြီး နောက်အပိုင်း ၁ မှ ၅ အထိ ပြီးအောင်လုပ်သင့်သည်။ အပိုင်း ၆ နှင့် ၇ ကို ဦးစားပေးရွေးချယ်မှုပြုလုပ်ခြင်း နှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်ရေးဆွဲပြီးနောက် ပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်ရမည့်အချက်များမှာ

- ၁။ **နိဒါန်း** - ရပ်ရွာလူထုနှင့်အတူလုပ်ကိုင်နေသည့် Malteser International ၏လုပ်ငန်းများနှင့် လက်တလောအစီအစဉ်များကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြရန်
- ၂။ **ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် နည်းလမ်း** - ဤအခန်းအတွက် ယခုလက်စွဲစာစောင်ကို ရည်ညွှန်းနိုင်ပြီး အခြေခံအားဖြင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်လုပ်ငန်းစဉ်များဖော်ပြရမည်။ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်သွားမည့် ရပ်ရွာဒေသတိုင်းအတွက် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။
- ၃။ **နောက်ခံသမိုင်း** - ရပ်ရွာလူထုမှ အတည်ပြုသည့် ရပ်ရွာဒေသအခြေအနေဆန်းစစ်လေ့လာမှု (အခြေခံနှင့် ဆင့်ပွားအချက်အလက်များ)နှင့် ရလဒ်အဖြစ်ဖော်ထုတ်ထားသည့် အဓိကပြဿနာများကိုထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်။
- ၄။ **ရပ်ရွာဒေသ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ရလဒ်များ** - ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ချက် မေးခွန်းများ၏ အဖြေများကို ဖော်ပြရမည်။
- ၅။ **ဆန်းစစ်လေ့လာချက်** - အကဲဖြတ်လုပ်ငန်းစဉ်များကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြရန်နှင့် အဓိကပြဿနာများကို အသားပေးဖော်ပြရန်
- ၆။ **ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများတိုးတက်မှုနှင့် ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်မှု** - ဦးစားပေးသတ်မှတ်ခြင်းအတွက် အသုံးပြုနည်းလမ်းများနှင့် ထိခိုက်ခံရမှုအလွယ်ဆုံးသူများ၏လိုအပ်ချက်များမည်သို့

ဖြည့်ဆည်းပေးမည်ဆိုသည့်အချက်အပါအဝင် မဟာဗျူဟာနည်းလမ်းများရွေးချယ်သည့်အကြောင်း
ရင်းကိုရှင်းပြရန်

၇။ ဘေးအန္တရာယ်ခံနိုင်စွမ်းရှိလာစေရေးလုပ်ငန်းစီမံချက် - အသေးစိတ်အကောင်အထည်ဖော်ရေးစီမံ
ချက်များကို ဖော်ပြရန် (စာမျက်နှာ-၁၁၄၊ အခန်း-၅၊ လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၄ တွင်ကြည့်ပါ။)

(((((o))))))

၅။ ရပ်ရွာဒေသ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေး လုပ်ငန်းစီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများ (အဆင့်-၄ မှ ၇ အထိ)

ဤအခန်းတွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရန်ဘက်စုံပေါင်းစည်းချဉ်းကပ်နည်းတွင်ပါရှိသည့် အဆင့် - ၄ မှ ၇ ကိုပြီးမြောက်အောင်လုပ်ရာတွင် လိုအပ်သည့်လမ်းညွှန်ချက်အဆင့်ဆင့်ကို တစ်ဆင့်စီ ဖော်ပြထားသည်။ လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်တစ်ခုစီတွင် နည်းလမ်းတစ်ခုစီအတွက် အဓိကရည်ရွယ်ချက်များကိုဖော်ပြထားသည်။ သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်များပေးထားသည်။ လေ့လာမှုပြီးဆုံးသည်နှင့်သင်ယူမှုဆွေးနွေးများအတွက် အရေးပါသည့်မေးခွန်းများဖော်ပြထားသည်။ လူတိုင်းပါဝင်မှုရှိစေရေးအတွက် အကြံပြုထောက်ခံချက်များဖော်ပြထားသည်။ သင့်တော်သည့်နေရာတွင် လေ့လာနည်းနမူနာကိုပေးထားသည်။ လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်များသည် ဘက်စုံပေါင်းစည်းဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှု အကဲဖြတ်ချက်အတွက် အသုံးပြုနိုင်သည့်အပြင် လိုအပ်သည့်နေရာတွင် ယင်းတို့ကို ကောက်နုတ်အသုံးပြုနိုင်သည်။

(((((o))))))

(က) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၁။ အကျိုးသက်ရောက်မှု-အကောင်အထည်ဖော်မှု ဖြန့်ဝေရေး

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုအတွင်း အဆိုပြုထားသည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိစေရေးလုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေး အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်းကို နှောင့်နှေးမှုမရှိဘဲပြုလုပ်နိုင်ရန်
- ရပ်ရွာဒေသအတွက် အရေးကြီးဆုံးသော ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရေးဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိခိုက်မှုအဖြစ်ဆုံးကိစ္စများကို ဖော်ထုတ်ရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်

ဤလေ့ကျင့်ခန်းအတွက် ဆွေးနွေးချိန်အပါအဝင် အချိန် တစ်နာရီမှ နှစ်နာရီခန့်ယူပါ။ အသုံးပြုရမည့်ပစ္စည်းများမှာ ကတ်ပြားများ၊ မြေဖြူခဲများ၊ စက္ကူချပ်ကြီးများ၊ ရောင်စုံမာကာပင်များ၊ ပုတီးစေ့များ၊ တုတ်တံများ၊ ကျောက်စရစ်ခဲများ၊ သစ်ရွက်များ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ-

- ၁။ ရပ်ရွာမှအဆိုပြုသည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးကို စာရင်းလုပ်ပါ။
- ၂။ ရွာသူရွာသားများနှင့်အတူ ထိခိုက်မှုတစ်ခုချင်းစီကို အသေးစား၊ အလတ်စားနှင့် အကြီးစားထိခိုက်ဟုတ်-မဟုတ်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်လေ့လာသည်။ အသင့်အတင့်သာအကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည်။ အကောင်အထည်ဖော်ရန်ခက်သည်တို့ကို အတည်ပြုဆုံးဖြတ်ပါ။
- ၃။ စံနှုန်းများကို ဒေသန္တရအခြေအနေနှင့်သင့်တော်စေရန် သို့မဟုတ် ရွာတစ်ရွာချင်းစီနှင့်သင့်တော်စေရန်ပြန်လည်ပြင်ဆင်နိုင်သည်။ ဥပမာ-ရေတိုထိခိုက်မှု၊ ရေရှည်ထိခိုက်မှု၊ ဘယ်သူတွေအကောင်အထည်ဖော်မည်၊ ဘာတွေအကောင်အထည်ဖော်မည် စသည်တို့ကို အာရုံစိုက်ရန်ဖြစ်သည်။
- ၄။ ထို့နောက် ချက်ချင်းလုပ်နိုင်သည့်ကိစ္စများ၊ နှစ်လတ်၊ နှစ်ရှည် လုပ်ရမည့်ကိစ္စများ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ရပ်ရွာမှ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးလုပ်နိုင်-မလုပ်နိုင်၊ လူသားရင်းမြစ်နှင့် ငွေကြေးတို့အတွက် ပြင်ပကူညီထောက်ပံ့မှုလို-မလိုတို့ကို ရွာသူရွာသားများနှင့်အတူ လေ့လာသုံးသပ်ရမည်။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

ဇယားအားလုံးဖြည့်ပြီးသည်နှင့် ထွက်ပေါ်လာသည့်ရလဒ်များကို ရွာသူရွာသားများနှင့်အတူ စစ်ဆေးရန်အရေးကြီးသည်။ လုပ်ငန်းတစ်ခုစီဘေးတွင်ဝန်းရံလျက် အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာတွေလုပ်မည်၊ ဘယ်လိုလုပ်မည်၊ ဘယ်အချိန်၊ ဘယ်နေရာမှာလုပ်မည်၊ ဘာကြောင့်လုပ်ရမည်၊ ဘယ်သူတွေလုပ်ရမည်ဆိုသည်တို့ကို သင်တန်းသားများ နားလည်မှုသေချာစေရေးအတွက် အရေးကြီးသည့် မေးခွန်းများမေးပါ။ လိုအပ်လျှင် ထပ်မံစဉ်းစားသုံးသပ်စေပြီး လိုအပ်ချက်များတွေ့ရှိပါက သင်တန်းသားများအား အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ရန်အထောက်အကူပေးပါ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေနောက်ပိုင်းစီမံချက်ရေးဆွဲရာ၌ ပြန်လည်ကိုးကားရန်လိုအပ်သည့်ကိစ္စမျိုးအတွက် အပြောင်းအလဲပြုလုပ်သည့်အကြောင်းရင်းများ ကိုသေချာစွာ မှတ်တမ်းတင်ပါ။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ရပ်ရွာဒေသ၏ကဏ္ဍအမျိုးမျိုးအပေါ် ထိခိုက်မှုကို ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုစီနှင့် ဆက်စပ်၍ ရပ်ရွာဒေသ သဘောတူညီချက်တစ်ခုရရှိရေးအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လိုသည်။

ထိခိုက်မှု-အကောင်အထည်ဖော်မှု ဖြန့်ဝေရေးကွက် နမူနာ

ဇယားများတွင်ဖြည့်နည်းမှာ အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။

အဆိုပြုလုပ်ငန်း- အပူချိန်မြင့်မားလာမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အ တွက် သီးနှံမျိုးစုံ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ခြင်း	အကောင်အထည် ဖော် ရလွယ်မှု	အကောင်အထည် ဖော် ရန် အသင့်အတင့်လွယ် ကူ	အကောင်အထည် ဖော် ရန်မလွယ်ကူ
အကြီးစားထိခိုက်မှု			
အလတ်စားထိခိုက်မှု		X	
အသေးစားထိခိုက်မှု			
အဆိုပြုလုပ်ငန်း - ကမ်းခြေဒေသများ ကာ ကွယ်ရေးအတွက် ဒီဇေ တောများပြန်လည် စိုက် ပျိုးခြင်း	အကောင်အထည် ဖော် ရလွယ်မှု	အကောင်အထည် ဖော် ရန် အသင့်အတင့်လွယ် ကူ	အကောင်အထည် ဖော် ရန်မလွယ်ကူ
အကြီးစားထိခိုက်မှု	X		
အလတ်စားထိခိုက်မှု			
အသေးစားထိခိုက်မှု			

((((((၁))))))

(ခ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်- ၂။ တွဲဖက်-ဆက်စပ်နှိုင်းယှဉ်ဇယားဖြင့် အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း ရည်ရွယ်ချက်

➢ ဖော်ထုတ်ထားသည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ရွာသူရွာသားများ၏ ဦးစားပေးမှုများနှင့် လိုလားမှုများကိုဖော်ပြနိုင်ရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်ချက်

ဤလေ့လာနည်းကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံလေ့လာရန်အတွက် အချိန် တစ်နာရီခွဲမှ နှစ်နာရီခွဲခန့်ယူပါ။ အသုံးပြုရမည့်ပစ္စည်းများမှာ ကတ်ပြားများ၊ မြေဖြူများ၊ စက္ကူချပ်ကြီးများ၊ ရောင်စုံမာကာပင်များ၊ ပုတီးစေ့များ၊ ကျောက်စရစ်ခဲများ၊ တုတ်တံများ၊ သစ်ရွက်များ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ-

၁။ ဤနည်းကို ရွာသူရွာသားများ ဖော်ထုတ်ပေးထားသည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိစေမည့်လုပ်ငန်းများထဲမှ မှအရေအတွက်အနည်းငယ်(အများဆုံးဆယ်ဂဏန်း)အတွက်အသုံးပြုနိုင်သည်။ ယင်းတို့ကိုတစ်ခုနှင့်တစ်ခုနှိုင်းယှဉ်မှုပြုလုပ်၍ အကောင်အထည်ဖော်မည့်လုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ပါ။

၂။ သင်တန်းသားများအား လေ့ကျင့်ခန်းရည်ရွယ်ချက်ကိုရှင်းပြပါ။ ကျား-မအလိုက်အုပ်စုများခွဲပါ။ လိုအပ်လျှင် အုပ်စုများထပ်ဖွဲ့ပါ။

၃။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများကို ကတ်ပြားများပေါ်တွင် ချရေးရန် သို့မဟုတ် ရုပ်ပုံများဆွဲရန်အတွက် သင်တန်းသားများကို မေတ္တာရပ်ခံပါ - လုပ်ငန်းတစ်ခုစီအတွက် ကတ်ပြားနှစ်ခုလိုအပ်သည်။

၄။ ဖော်ထုတ်ထားသည့်လုပ်ငန်းများဖြည့်ရန် မြေပြင် (သို့မဟုတ် စက္ကူချပ်)ပေါ်တွင် အလျားလိုက်နှင့် ဒေါင်လိုက်စာတိုင်များပါဝင်သည့် လေးထောင့်ကွက်တစ်ခုဆွဲပါ။

၅။ ကတ်တစ်စုံကို ဘယ်ဘက်အစွန်ဒေါင်လိုက်စာတိုင်တွင်အထက်မှအောက်သို့ထားပါ။ အခြားတစ်စုံကို ပထမကတ်များထားသည့်အစီအစဉ်အတိုင်း အလျားလိုက်အပေါ်ဆုံးဇယားကွက်များတွင်ထားပါ။ မည်သည့်အစီအစဉ်တိုင်းမဆိုထားနိုင်သော်လည်း ကတ်ပြားနှစ်စုံလုံးတွင်ပါသည့် အချက်အလက်တူညီသည့်ကတ်နှစ်စုံသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု စီထားသည့်နေရာတူညီရမည်။

၆။ ပထမနေရာရှိကတ်ကို အခြားကတ်အားလုံးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ။ နှိုင်းယှဉ်မှုများလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် အောက်ဖော်ပြပါကဲ့သို့သောမေးခွန်းများမေးပါ-

- (က)နှင့်..... အကြား ဘယ်တစ်ခုကထိခိုက်မှုပိုကြီးသလဲ
- (ခ)နှင့်..... အကြား ဘယ်ဟာက သင့်ရဲ့ဦးစားပေးလဲ
- (ဂ)နှင့်..... အကြား ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်တဲ့နေရာမှာ ပိုပြီး အရေးကြီးသလဲ

၇။ ရွာသူရွာသားများ သဘောကျသည့်အချက်ကို အကွက်တွင် မှတ်တမ်းတင်ပါ။

၈။ ဤသို့ပြုလုပ်ပြီးသည်နှင့် ကိစ္စတစ်ခုချင်းစီအပေါ် သဘောကျသည့်အကြိမ်ဘယ်နှစ်ကြိမ်ရှိသည်ကို ရေတွက်ပါ။ အလျားလိုက်ဇယားကွက်အဆုံးတွင် သက်ဆိုင်ရာကိစ္စဘေးတွင်ယှဉ်၍ မှတ်သားပါ။ အကြိမ်များလေသဘောပိုကျလေ၊ ဦးစားပေးမှုပိုများလေဖြစ်သည်။

၉။ ကိစ္စနှစ်ခုကိုနှိုင်းယှဉ်လေ့လာသည့်အချိန်တိုင်း တူညီသည့်မေးခွန်းများအသုံးပြုရန်အရေးကြီးသည်ကို သတိပြုပါ။ မေးခွန်းမတူလျှင် သင်တန်းသားများနားလည်မှုရှုတ်ထွေးပြီး ယင်းတို့၏အဖြေများ

မှာလည်း နှိုင်းယှဉ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မတူညီသည့်မေးခွန်းများက သင် တန်းသားများ၏စိတ်ကိုရှုတ်ထွေးစေနိုင်သည်။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

- ၁။ ရလဒ်များနှင့်ပတ်သက်၍ရှင်းပြရေးအတွက် သင်တန်းသားများကို မေတ္တာရပ်ခံပါ။ အဓိကဆွေး နွေးချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ပါ။
- ၂။ သင်မရှင်းလင်းသည့်အချက်များပေါ်တွင် မေးခွန်းများမေး၍ ရလဒ်များကိုစစ်ဆေးမေးမြန်းပါ - ဘာကြောင့် ဒါကိုသဘောကျတာလဲ၊ ဒီအချက်ကို စဉ်းစားပြီးပြီလား .. စသည်ဖြင့်
- ၃။ အမျိုးသားအုပ်စုနှင့် အမျိုးသမီးအုပ်စုများကို ယင်းတို့၏ရလဒ်များကိုတင်ပြရန်နှင့် မတူညီသည့် အချက်များကို ဖော်ထုတ်တင်ပြရန် မေတ္တာရပ်ခံပါ။ ဘာကြောင့်ဖြစ်တာလဲ၊ အများကသဘောတူ ညီနိုင်ပါ့မလားစသည်ဖြင့်ဆွေးနွေးပါ
- ၄။ ရလဒ်များအရေးကြီးသကဲ့သို့ပင် ဆွေးနွေးချက်များလည်းအရေးကြီးသည်။ ဘေးအန္တရာယ်ခံနိုင်စွမ်းရှိ ရေးလုပ်ငန်းများအပြီးသတ်ရွေးချယ်ရာတွင် ဦးစားပေးမှုအခြေအနေအရ ရလဒ်များကို အပြောင်း အလဲလုပ်ရန်လိုအပ်နိုင်သည်။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုရှိ ကဏ္ဍအမျိုးမျိုးတွင် သဘောကျသည့်ကိစ္စများနှင့် ဦးစားပေးမှုများ ကွဲပြားခြား နားမှုရှိနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများအကဲဖြတ်မှုဆွေးနွေးချက်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်မှတ်ခဲ့သည့် အကြောင်းရင်းအနှစ်ချုပ်ကို လူတိုင်းကြားသိအောင် အထူးဂရုစိုက်ပြုလုပ်ရမည်။

ပါပူဂါန်ယူဂေန်နီနိုင်ငံတွင် သင်္ကေတများဖြင့်ဖော်ပြထားသည့် တွဲဖက်-ဆက်စပ်နှိုင်းယှဉ်မှုဇယားဖြင့် အဆင့် သတ်မှတ်ခြင်းနမူနာ (ခါတ်ပုံ- CERA)

	မုန့်	ရှာသိမ့်	ရေပြဲ	ကိုမန်
မုန့်	X	☉	☉	✓
ရှာသိမ့်	X	X	☹	0
ရေပြဲ	X	X	X	☹

(ဂ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၃။ ဖြန့်စိတ်ဖွဲ့စည်းပေးသောအဆင့်သတ်မှတ်နည်း/အမှတ်ပေးနည်း

ရည်ရွယ်ချက်များ

- သူတို့၏ရပ်ရွာဒေသတွင်ဆောင်ရွက်မည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရွေးချယ်မှုများပြုလုပ်ရာတွင် ရွာသူရွာသားများအား အထောက်အကူပေးရန်
- ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် ရပ်ရွာလူထုရွေးချယ်မှုပြုလုပ်နိုင်ခြင်းအပေါ် နားလည်မှုပိုမိုအားကောင်းလာစေရန်

သင်တန်းအထောက်အကူပြုလမ်းညွှန်

ဤလေ့ကျင့်ခန်းကို ပြီးဆုံးအောင်လုပ်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် အချိန်တစ်နာရီခွဲမှ နှစ်နာရီခွဲခန့်ယူပါ။ သို့ရာတွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးအတွက် ဖော်ထုတ်ဆွေးနွေးရရှိထားသည့် ရွေးချယ်ရမည့်လုပ်ငန်းအရေအတွက်အပေါ်မူတည်၍ အချိန်ပိုယူနိုင်သည်။ အသုံးပြုရမည့်ပစ္စည်းများမှာ ကတ်ပြားများ၊ မြေ ဖြူခဲများ၊ စက္ကူချပ်ကြီးများ၊ ရောင်စုံမာကာပင်အမျိုးမျိုး၊ ပုတီးစေ့များ၊ ကျောက်စရစ်ခဲများ၊ တုတ်တံများ၊ သစ်ရွက်များ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များမှာ -

- ၁။ သင်တန်းသားများကို လေ့ကျင့်ခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းပြပါ။ ကျား-မအလိုက်အုပ်စုများခွဲပါ။ (လိုအပ်လျှင် အခြားအုပ်စုများထပ်ဖွဲ့ပါ။)
- ၂။ အကဲဖြတ်ရမည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများကိုစာရင်းပြုစုပါ။
- ၃။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများအား အကဲဖြတ်ရာတွင်အသုံးပြုမည့်စံနှုန်းများရရှိရေးအတွက် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်စတင်ပြုလုပ်ပါ။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်မှုရှိရေးလုပ်ငန်းများရွေးချယ်ရာတွင် နှိုင်းယှဉ်အကဲဖြတ်လိုသည့် အချက်များကိုစာရင်းပြုစုရန် သင်တန်းသားများကို မေတ္တာရပ်ခံပါ။ နမူနာစံနှုန်းအချို့မှာ- ထိခိုက်ခံရအလွယ်ဆုံးသူများအတွက်ကူညီထောက်ပံ့မှု၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့ကို ခံစားခွင့်တန်းတူပေးအပ်မှု၊ အလွယ်တကူအကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှု၊ ရပ်ရွာဒေသအတွက် ရေရှည်အထောက်အကူဖြစ်မှု၊ လက်ရှိကာလထိခိုက်မှုများနှင့် နောင်တွင်ဖြစ်ပေါ်မည့်ထိခိုက်မှုများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မှု စသည်တို့ဖြစ်သည်။ အဆိုပါစံနှုန်းများသည် အပြုသဘောဆောင်ပြီး ရှင်းလင်းတိကျစွာဖော်ပြရန်လိုသည်။ လေ့ကျင့်ခန်းတစ်ခုတည်းတွင် အပြုသဘောစံနှုန်းများနှင့် အဖျက်သဘောစံနှုန်းများအသုံးပြုလျှင်ရှုပ်ထွေးသွားနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် သင်တန်းသားများကိုယ်စားစံနှုန်းများကို သင်တန်းပို့ချသူမှအဆုံးအဖြတ်ပေးမိစေရန် အထူးသတိပြုရန်လိုသည်။
- ၄။ အကယ်၍ စံနှုန်းအရေအတွက်များနေလျှင် ရွာသူရွာသားများနှင့်ဆွေးနွေး၍ အရေးပါဆုံးအချက်များကို ယူပါ။
- ၅။ ဇယားအထက်မှအောက်ခြေအထိ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရေးလုပ်ငန်းများဖော်ပြပြီး ဇယားကွက် ပဲမှယာသို့ စံနှုန်းများကိုဖော်ပြလျက် ဖြန့်စိတ်(လေးထောင့်)ဇယား ကွက်တစ်ခုရေးဆွဲပါ။
- ၆။ အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အမှတ်ပေးခြင်းတို့သည် သဘောကျမှုပေါ်မူတည်၍ ခြားနားမှုများ ရှိနိုင်သည်။

အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း

- ၁။ စံနှုန်းတစ်ခု ဥပမာ- ' အကောင်အထည်ဖော်ရလွယ်ကူမှု ' ကိုရွေးပါ။ ယင်းစံနှုန်းပေါ်အခြေခံပြီး ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများကို အဆင့်သတ်မှတ်ပေးရန် သို့မဟုတ် အမှတ်ပေးရန် သင်တန်း

သားများအား မေတ္တာရပ်ခံပါ။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် အထောက်အကူပေးနိုင်သည့် မေးခွန်းများ များ-

- (က) ဘယ်ဟာက အကောင်းဆုံးလဲ
- (ခ) အကောင်းဆုံးနောက်တစ်ခုက ဘယ်ဟာလဲ
- (ဂ) ဘယ်ဟာက အဆိုးဆုံးလဲ
- (ဃ) ကျန်တာတွေထဲက ဘယ်ဟာအကောင်းဆုံးလဲ

၂။ အဆင့်များကို ဇယားကွက်ပေါ်တွင် တိုက်ရိုက်ဖော်ပြမှတ်တမ်းတင်ပါ။ ရွေးချယ်စရာများပြားနေလျှင် အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် မေးခွန်းများမေး၍ ကတ်ပြားရွေးထုတ်နည်းကို အချိန်ယူပြုလုပ်ပါ။

၃။ ကတ်ပြားရွေးထုတ်နည်းအတွက် ကတ်ပြားများပေါ်တွင် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများကို ဖော်ပြထားရန်လိုသည်။ ထို့နောက် စံနှုန်းတစ်ခုကိုရွေးယူပြီး ထိုစံနှုန်းနှင့် အများဆုံးကိုက်ညီသည့် ကတ်ပြားများကို အစဉ်လိုက်ထားရှိရေးအတွက် သင်တန်းသားများကိုမေတ္တာရပ်ခံပါ။ အောက်ဆုံးတွင်ဖော်ပြထားသည့်ကတ်သည့် အဆိုပါစံနှုန်းနှင့် ကိုက်ညီမှုအနိမ့်ဆုံးဖြစ်သည်။ ဤနည်းကို အသုံးပြုလျှင် စံနှုန်းတစ်ခုမှတစ်ခုသို့ မြန်မြန်ဆန်ဆန်ပြောင်း၍လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန် အဆင့်သတ်မှတ်ချက်များကို ဇယားကွက်ပေါ်တွင် သင့်တော်သလို မှတ်တမ်းတင်ရေးအတွက် ဂရုပြုပါ။

အမှတ်ပေးခြင်း

၁။ ဖြန့်စီဇယားကွက်အတွက် အဆင့်သတ်မှတ်နည်းအစား အမှတ်ပေးနည်းကို ရွေးချယ်အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဥပမာ-ကိစ္စတစ်ခုအတွက် (၁)မှတ်မှ(၅)မှတ် သို့မဟုတ် (၁)မှတ်မှ(၁၀)မှတ် သို့မဟုတ် ဒေသခံများသဘောကျသည့်အမှတ်ပေးနည်းဖြစ်သည်။ စံနှုန်းတစ်ခုကိုယူ၍ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီအတွက် အမှတ်ပေးရန် သင်တန်းသားများကို မေတ္တာရပ်ခံပါ။ အမှတ်ပေးရာတွင် ကိုက်ညီမှုအတိုင်းအတာပေါ်မူတည်၍ အဆိုပါစံနှုန်းနှင့်ကိုက်ညီလျှင်အမှတ်များပေး၍ မကိုက်ညီလျှင်အမှတ်နည်းနည်းပေးပါ။ ဥပမာ- (အမြင့်ဆုံး) ၁၀-မှတ်၊ (အနိမ့်ဆုံး) ၁-မှတ်ဖြစ်သည်။ မြေပြင်ပေါ်တွင်ပြုလုပ်လျှင် အရေအတွက်ဖော်ပြရန်အတွက် ပုတီးစေ့များ၊ ကျောက်စရစ်ခဲများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

၂။ စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်တစ်ခုနှင့်ပတ်သက်၍ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးအတွက် အမှတ်ပေးပြီးနောက် နောက်စံနှုန်းတစ်ခုဆက်လုပ်ပြီး စံနှုန်းအားလုံး ပြီးဆုံးသည်အထိဆက်လက်လုပ်ဆောင်ပါ။

၃။ စံနှုန်းများအတွက်အမှတ်/အဆင့်သဘောတူသတ်မှတ်ရာတွင် သင်တန်းသားများ၏ဆွေးနွေးချက်များကို ဂရုတစိုက်နားထောင်ပါ။ မှတ်တမ်းရေးပါ။

သင်ယူမှုဆွေးနွေးပွဲ

၁။ ဇယားကွက်နှင့်ပတ်သက်၍အသေးစိတ်ရှင်းပြရေးနှင့် တွေ့ရှိရသည့်အချက်များစာရင်းပြုလုပ်ရေးအတွက် သင်တန်းသားများအား မေတ္တာရပ်ခံပါ။ စဉ်းစားချိန်ပေးပါ။ အရေးကြီးသည့်မေးခွန်းများမှာ-

- (က) ဒီအချက်ကို ဒီအချက်နဲ့ယှဉ်ပြီး ဘာကြောင့် ဒီအမှတ်ပေးတာလဲ
- (ခ) ဒီကိစ္စဖြေရှင်းရေးအတွက် ဒီစံနှုန်းကို သင်မစဉ်းစားဘူးလား

(ဂ) ဒီဆုံးဖြတ်ချက်က သေချာပြီလား

(ဃ) ဘာကြောင့် ဒါကိုလုပ်တာလဲ

၂။ ဇယားကွက်ကို စစ်ဆေးပါ။ မရှင်းလင်းဟုသင်ယူဆသည့်အချက်များအတွက် မေးခွန်းများမေးပါ။

ဤဖြန့်ဝေဇယားကွက်နည်းသည် အဖိုးတန်အချက်အလက်များရရှိရုံမက သင်တန်းသားများအကြား ဆန်းစစ်လေ့လာမှုဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ကို အစပျိုးပေးနိုင်သည်။ ဤနည်းလမ်းကို ထပ်မံစဉ်းစားဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် တွေ့ရှိချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ဆောင်ရန်လိုသည်များ၊ သူတို့ဘာသာသူတို့လုပ်နိုင်သည့်ကိစ္စများ၊ သူတို့ အတွက်လိုအပ်သည့်ပြင်ပအကူအညီများကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် သင်တန်းသားများအတွက် အကူအညီဖြစ် စေသည်။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

တွဲဖက်-ဆက်စပ်နှိုင်းယှဉ်အဆင့်သတ်မှတ်နည်းကဲ့သို့ပင် ဤလေ့ကျင့်ခန်းတွင် ထင်မြင်ချက်၊ ယူဆချက်များစွာပေါ်ထွက်လာနိုင်သည်။ ရွာသူရွာသားများနှင့်အတူ အများသဘောတူညီသည့် ဖြေရှင်းချက် များရရှိရန်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီ လူတိုင်း၏ပြောဆိုဆွေးနွေးချက်များကိုနားထောင်ရန်၊ ကြားသိအောင် ပြုလုပ်ရန်လိုသည်။

((((((o))))))

(ဃ) လေ့လာနည်းလမ်းညွှန်-၄။ ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်ပုံစံ(Malteser International မှရယူ သည်၊ ၂၀၁၃-ခုနှစ်)

ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်တွင် ဖော်ပြပါကဏ္ဍများပါဝင်သင့်သည်-
 ၁။အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်နှင့်လူဦးရေအပါအဝင်ကျေးရွာ၏အတွေ့တွေ့နောက်ခံသမိုင်း

၂။ ကျေးရွာတစ်ရွာအတွင်းသဘာဝဘေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်အချက်အလက်များအပေါ်ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

စဉ်	သဘာဝဘေး	ကြိမ်ရေ	အချိန်	ထိခိုက်မှုဖြစ်သည့်ဒေသ	ပျက်စီးမှု(လွန်ခဲ့သောငါးနှစ်)
၁။	မုန်တိုင်း	တစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ်မှ နှစ်ကြိမ်အထိ	နှစ်စဉ် မုန်တိုင်းရာသီ	ဒေသတစ်ခုလုံး	လူ သေဆုံး- ၁၀ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရ- ၁၃၀ အခြေခံအဆောက်အအုံ/ပစ္စည်း လုံးဝပျက်စီးသည့်အိမ်ခြေ-၇၀ ပျောက်ဆုံးကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်-၅၀ သီးနှံပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု-၁၀၀ ဟက်တာ
	မြေပြိုမှု	တစ်နှစ်လျှင် သုံးကြိမ်မှလေးကြိမ်အထိ	မိုးရာသီတွင် ပုံမှန်ဖြစ်ပေါ်	ဒေသတစ်ခုလုံး၊ အထူးသဖြင့် ကျေးရွာချင်းဆက်လမ်းများ	လူ သေဆုံး-မရှိ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရ-၁၀ အခြေခံအဆောက်အအုံ/ပစ္စည်း အဓိကအားဖြင့် ရွာချင်းဆက်လမ်းများကိုပျက်စီးစေသည်

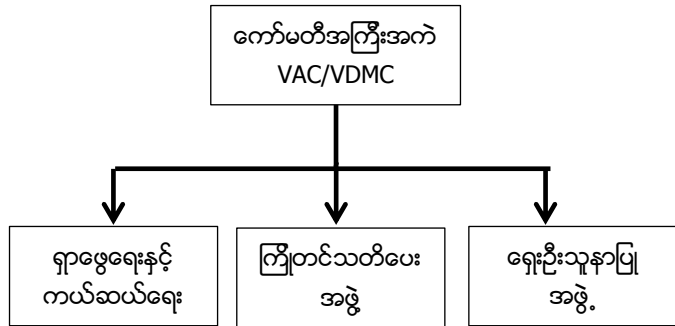
၃။ စီမံချက်ရည်ရွယ်ချက်၊ ရည်မှန်းချက်များကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြရန်-ဥပမာ

ရည်ရွယ်ချက် - ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ရေတိုအတွက် သာမကရေရှည်ကာလအတွက်ပါ ရပ်ရွာဒေသတစ်ခု၏ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းကိုမြှင့်တင်ပေးရန်

ရည်မှန်းချက်များ- (က) ရပ်ရွာဒေသတစ်ခု၏အားသားချက်၊ အားနည်းချက်များကိုသိရှိစေရန်နှင့် သဘာဝဘေးမဖြစ်ပေါ်မီ၊ ဖြစ်ပေါ်နေစဉ်၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက်လုပ်ဆောင်သွားရမည့်ဖြေရှင်းချက်များအဆိုပြုရန်၊ (ခ) ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီများမှတစ်ဆင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက်စည်းရုံးမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန်၊ (ဂ) သဘာဝဘေးကျရောက်ချိန်များတွင် ထိခိုက်ခံရမှုအလွယ်ဆုံးသူများကိုအကူအညီပေးနိုင်မည့်နည်းလမ်းများချမှတ်ရန်။

၄။ ပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်ရပ်ရွာဒေသအားသားချက်နှင့်အားနည်းချက်များ	
ကြိုတင်သတိပေးစနစ်	
အားသာချက်	အားနည်းချက်
<ul style="list-style-type: none"> ➢ VAC/VDMC ကော်မတီများမှ ကြိုတင်သတိပေးချက်များထုတ်ပြန်ပေးခြင်း ➢ ရွာသူရွာသားများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ်များသိရှိပြီး ကြိုတင်သတိပေးချက်များလက်ခံရရှိခြင်း ➢ မသန်စွမ်းသူများအတွက် ကြိုတင်သတိပေးချက်လက်ခံရရှိမည့်နည်းလမ်းများရှိခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ အသံချဲ့စက်ဖြင့်သတိပေးခြင်းသည် ကျေးရွာတစ်ရွာလုံးမကြားရခြင်း ➢ အသံချဲ့စက်များ ယိုယွင်းပျက်စီးနေခြင်း ➢ ရပ်ရွာလူထုအနေဖြင့် ညွှန်ကြားချက်များ လိုက်နာမှုမရှိခြင်း
ရွှေ့ပြောင်းရေး	
အားသာချက်	အားနည်းချက်
<ul style="list-style-type: none"> ➢ အိမ်ထောင်စုအများစုမှာ ယင်းတို့၏အဖိုးတန်ပစ္စည်းများအကာအကွယ်ပေးနိုင်သည့်နေအိမ်ဖွဲ့စည်းမှုထည့်သွင်းထားသည့်ခိုင်ခန့်သည့်အိမ်များတွင်နေထိုင်နိုင်ခြင်း ➢ ရွာသူရွာသားအများစုမှာ ကြိုတင်ရွှေ့ပြောင်းရေးအတွက်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များရှိခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ မြေပြိုမှုများကြောင့် လမ်းများအသုံးမပြုနိုင်ခြင်း ➢ ရွှေ့ပြောင်းရေးလမ်းကြောင်းများသတ်မှတ်မထားခြင်း ➢ လူနှင့် ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်များအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံသည့်ခိုလှုံရေးအဆောက်အအုံများမရှိခြင်း
ကယ်ဆယ်ရေး	
အားသာချက်	အားနည်းချက်
<ul style="list-style-type: none"> ➢ ရွာသူရွာသားအများစုမှာ ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေး၊ ရှေးဦးသူနာပြုစနစ်များအတွက် လေ့ကျင့်သင်ကြားထားခြင်း ➢ နှစ်စဉ်မွမ်းမံသင်တန်းများပို့ချပေးနိုင်ခြင်း ➢ လိုအပ်လျှင် အကူအညီများထပ်မံရယူရေးအတွက် ဒေသအာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်ခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ကျယ်ဝန်းသည့်နယ်မြေတွင် ရွာသူရွာသားများ ပြန်ကျဲနေထိုင်လျက်ရှိခြင်း ➢ ကျေးရွာကို မြစ်ချောင်းများဖြင့်ပိုင်းခြားထားပြီး မိုးကြီး/ရေလျှံသည့်အခါ တံတားများမကြာခဏပြိုပျက်ခြင်း ➢ ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများချို့တဲ့ခြင်း

ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီ/ကျေးရွာသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၏ ဖွဲ့စည်းပုံပြကားချက်နှင့် အမည်များ၊ အသေးစိတ်ဆက်သွယ်ရေးနည်းနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများ (ဥပမာ-ရွှေ့ပြောင်းရေး၊ ရှာဖွေရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေး၊ ကြိုတင်သတိပေးချက်ထုတ်ပြန်ရေး၊ ရှေးဦးသူနာအဖွဲ့ဝင် စသည်ဖြင့်)

ကြိုတင်သတိပေးချက်ထုတ်ပြန်ရေးနှင့် ရွှေ့ပြောင်းရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

ရွှေ့ပြောင်းရမည့် အခြေအနေ	ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများ
မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ချိန် ရွှေ့ပြောင်းခြင်း	၁။ ကျေးရွာရာသီဥတုကော်မတီ/ကျေးရွာသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီမှ အဖွဲ့အစည်းအဝေး ခေါ်ယူပြုလုပ်ခြင်းနှင့်သတ်မှတ်ပေးထားသည့်လုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်ရန်ညွှန်ကြားခြင်း ၂။ ကျေးရွာကော်မတီများမှ ရွှေ့ပြောင်းရေးစီမံချက်လုပ်ဆောင်ရန်ရွာသူရွာသားများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း ၃။ ကျေးရွာကော်မတီများမှ ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသို့တင်ပြညှိနှိုင်းခြင်း
မုန်တိုင်းဒီဇေနှင့် ပတ်သက်သည့် ကြိုတင်သတိပေးချက်လက်ခံရရှိချိန်ရွှေ့ပြောင်းခြင်း	၁။ ကြိုတင်သတိပေးချက်များထုတ်ပြန်ခြင်း ၂။ ရွှေ့ပြောင်းရေးအတွက်စီစဉ်ခြင်း ၃။ ကျေးရွာကော်မတီများမှ ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသို့ညှိနှိုင်းတင်ပြ ခြင်း ၄။ ကျေးရွာကော်မတီအရေးပေါ်အစည်းအဝေးပြုလုပ်ခြင်း

ကြိုတင်သတိပေးချက်အကူအညီပေးရမည့် ဦးစားပေးစာရင်း

စဉ်	အိမ်ထောင်စု/လူ	ကြီးကြပ်သူ	နည်းလမ်း	အကူအညီပေးရမည့် အကြောင်းရင်း	အကောင်အထည်ဖော်ရန်အချိန်
၁။	အကြားအာရုံချို့တဲ့သူ များ	VAC/VDMC ကော်မတီဝင်များ	လူကိုင်တိုင် သွားရောက်သတိပေးနည်း	VAC/VDMC ကော်မတီများ တွင် ကြိုတင်သတိပေးချက်များ လူအားလုံးထံသို့ချက်ချင်း ရောက်ရှိစေရန်အတွက် ပစ္စည်းကိရိယာ မလုံလောက်သဖြင့်	မိနစ်-၃၀
2	အလှမ်းဝေးသောနေအိမ်များ	VAC/VDMC ကော်မတီဝင်များ	လက်ကိုင် အသံချဲ့စက်		မိနစ်-၄၀

ကြိုတင်သတိပေးချက်ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့်ရွှေ့ပြောင်းရေး ဦးစားပေးစာရင်း

စဉ်	လူအမည်	အကူအညီအကြောင်းရင်း	ရွှေ့ပြောင်းမည့် ခိုလှုံရေးနေရာ	တာဝန်ရှိသူ	အကူအညီနည်းလမ်း
၁။	ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်သူများ	လမ်းမလျှောက် နိုင်၍	ကျောင်း	ကျေးရွာကယ်ဆယ်ရေး အဖွဲ့ဝင်များနှင့် မိသားစုဝင်များ	ဆိုင်ကယ်/ပို့ချများဖြင့်
၂	သက်ကြီးရွယ်အိုများ	မျက်စေ့ကွယ်နေ၍	ကျေးရွာခန်းမ	ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ	လမ်းလျှောက်ခြင်း/ ဆိုင်ကယ်ဖြင့်
၃	အသက်အလွန်ငယ်ပြီးထိခိုက်ဒဏ်ရာရထားသူများ	ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရထားသဖြင့်	ကျောင်း	မိသားစုဝင်များ	ချီပိုးခြင်း

ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးစီမံချက်

	ကိုယ့်အားကိုးလုပ်နိုင်သည့်ကိစ္စများ (အသေးစားစီမံချက် ရန်ပုံငွေရရှိမှုအရ)	ပြင်ပအကူအညီ-လူအင်အားဖြင့် လုပ်နိုင်သည့်ကိစ္စများ	ပြင်ပအကူအညီ-ငွေကြေးဖြင့် လုပ်နိုင်သည့်ကိစ္စများ
(အကောင်အထည်ဖော်ချိန်) ချက်ချင်း	အိမ်တိုင်များမြှင့်တင်ရန်နှင့် ပစ္စည်းများကာကွယ်ရန်အတွက်စင်များဆောက်လုပ်ခြင်း(၂-လ)*	စီမံကိန်းများရေးဆွဲရာတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများပါဝင်ခြင်း	ဘေးအန္တရာယ်တုံ့ပြန်ရေးနှင့် အန္တရာယ်ဆန်းစစ်နိုင်ရန် အရည် အချင်းမြှင့်တင်ပေးခြင်း (သင်တန်းများစဉ်ဆက်မပြတ်ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်)
(အကောင်အထည်ဖော်ချိန်) နှစ်လတ်	မျိုးစေ့သိုလှောင်ထိန်းသိမ်းရေးဌာနများထူထောင်ခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် သီးနှံအမယ်စုံရွေးစိုက်ခြင်း၊ ရေရှည်တည်တံ့သည့် မြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံမှုနည်းလမ်းများကျင့်သုံးခြင်း (စိုက်ပျိုးရာသီ နှစ်ချိန်)	မြေထိန်းနံရံများဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ပုံမှန်သီးနှံစိုက်ခင်းအသုံးပြုခြင်း(၆-လ)။ အနိမ့်ဆုံးအသုံးစရိတ် - မြေထိန်းနံရံအတွက် လိုအပ်သည့်ဂါယာကြိုးများအတွက်သာ	ဒီရေတောများစိုက်ပျိုးခြင်း(၈-လ)
(အကောင်အထည်ဖော်ချိန်) နှစ်ရှည်	ရာသီဥတုအခြေအနေစောင့်ကြည့်ခြင်း (နှစ်ရှည်ကာလ)	သဘာဝဘေးနှင့် ရာသီဥတုသတင်းများကို ဒေသတွင်း၌ရရှိနိုင်စေရန်။ အသုံးစရိတ်အနည်းငယ် ဖြစ်သော်လည်းဒေသဆိုင်ရာအဆင့်၌ သတင်းအချက်အလက် ဖြန့်ဝေမှုတိုးတက်စေမည့် စနစ်တစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်	လူနှင့်ပစ္စည်းများခိုလှုံနိုင်ပြီး ဘေးအန္တရာယ်ဒဏ်ခံနိုင်သည့်အဆောက်အအုံများတိုးပွားလာစေရန်

*ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးနည်းလမ်းတစ်ခုစီကို သီးသန့်အကောင်အထည်ဖော်ရေးနည်းလမ်းများ ဥပမာ-အချိန်ဇယား၊ ကြီးကြပ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများ၊ အသုံးစရိတ်၊ အကျိုးသက်ရောက်မည့်သူများ၊ ပစ္စည်းအင်အား၊ မည်သို့လုပ်ဆောင်မည် စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချမှတ်ရန်အတွက် အထက်ပါအထွေထွေစီမံချက်မှ ကောက်နုတ်လုပ်ဆောင်သွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေး မဟာဗျူဟာအမျိုးအစား	လုပ်ငန်း များ	ရည်မှန်းချက်နှင့် နေရာ	မည်သို့/ လိုအပ်သည့်အရင်းအမြစ်	တာဝန်ယူမည့်သူနှင့် ငွေကြေးရရှိမှု	ဆောင်ရွက်မည့် ကာလ	ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် တာဝန်ယူမှု
မြေထိန်းနံရံများတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် သာဘာပေါက်ပင်များအသုံး ပြု၍ခိုင် ခန့်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း		ရပ်ရွာအဝင်လမ်း များ	မြေထိန်းနံရံများအတွက် နန်း ကြီးအနည်းငယ် လိုအပ်။အခြားလိုအပ် သောပစ္စည်း အား လုံးကို ဒေသတွင်းရယူရန်။	ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျော ညီထွေနေ ထိုင်ရေးကော်မတီ/ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေးကော် မတီအကြီးအကဲ	ရက်သတ္တပတ် (၅)ပတ်	
အိမ်တိုင်များမြှင့်တင်ဆောက်လုပ်ရန် နှင့် ပစ္စည်းများကာကွယ်ရန်အတွက် စင်အမြင့်များတည်ဆောက်ရန်။ ကမ်းရိုးတမ်းဒေသများကာကွယ်ရန် အတွက် ဒီရေတောများစိုက်ပျိုးရန်။		မြစ်/ကမ်းရိုးတမ်း အနီးတွင်တည်ရှိ သည့်အိမ်များ	လိုအပ်သောပစ္စည်းများကို ဒေသတွင်းမှရယူရန်နှင့် ဒေသခံလုပ်အားများအသုံး ပြုရန်	အိမ်ပိုင်ရှင်နှင့်ကျေးရွာရာသီဥတု နှင့် လိုက်လျော ညီထွေနေထိုင် ရေးကော်မတီ/ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေးကော် မတီ	ရက်သတ္တပတ် (၁၀)ပတ်	
မျိုးစေ့သိုလှောင်ရုံများထူထောင်ရန်၊ ဘေးအန္တရာယ်ဒဏ်ခံနိုင်သောသီးနှံ အမယ်စုံစိုက်ပျိုးရန်၊ ရေရှည်တည်တံ့သည့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲ ရေးနည်းလမ်းများဖြင့် အကောင် အထည်ဖော်ရန်		စိုက်ခင်းအားလုံး	မျိုးစေ့ဝယ်ရန်လိုအပ် သော အသုံးစရိတ်နှင့် ဘေးဒဏ်ခံ နိုင်သောသီးနှံများရွေးချယ် ရန်	ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျော ညီထွေနေ ထိုင်ရေးကော်မတီ/ ဘေး အန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေးကော် မတီများမှပြင်ပအဖွဲ့စည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်	စိုက်ပျိုးရာသီ	
လှေကားထစ်စိုက်ခင်းများထူထောင်ရန်၊ မြေထိန်းမြက်များစိုက်ပျိုးရန်၊ ရေရှည်တည်တံ့သည့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲ ရေးနည်းလမ်းများဖြင့်အကောင်အ ထည်ဖော်ရန်		စိုက်ခင်းအားလုံး	သတ်မှတ်နေရာ	ကျေးရွာရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျော ညီထွေနေ ထိုင်ရေးကော်မတီ/ ဘေး အန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေးကော် မတီများမှပြင်ပအဖွဲ့စည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်	တစ်နှစ်ပတ်လုံး	

၆။ မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များတွင် ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံချက်များထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်း

အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာနနှင့် လူမှုဝန်ထမ်းကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနနှစ်ခုသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများရေးဆွဲရာတွင် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ရာသီဥတုအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုကို ပင်မလုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ်ထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်းကို အလေးထားလုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ ဤသို့ထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်းသည် ရေရှည်တည်တံ့သည့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အရေးကြီးသည့်အချက်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေး လုပ်ငန်းစီမံချက်(၂၀၁၂)၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းရေးဆွဲသည့်စီမံချက်များတွင် ၁အလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဖြစ်နိုင်သမျှထည့်သွင်းရေးဆွဲရမည်ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများ၊ ထိုပြောင်းလဲမှုများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့်အကျိုးဆက်များအပါအဝင်ဘေးအန္တရာယ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်စားခြင်းမရှိပါက (က) ဖွံ့ဖြိုးမှုရလဒ်များပျက်စီးစေနိုင်ခြင်း၊ (ခ) ရည်ရွယ်သည်ဖြစ်စေ၊ မရည်ရွယ်သည်ဖြစ်စေ ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီများသည် ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အခြေအနေများဖြစ်ပေါ်စေနိုင် သို့မဟုတ် ပိုမိုဆိုးဝါးသွားစေနိုင်သည်။

ဘေးအန္တရာယ်လျော့ပါးရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့များအတွက် စိန်ခေါ်မှုဖြစ်လည်းဖြစ်သည့် တာဝန်များကို အလွယ်တကူပေါင်းရုံးဖော်ပြနိုင်၍ အခြေခံကျပြီးကျယ်ပြန့်သည့်မဟာဗျူဟာနည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ်ကျင့်သုံးနိုင်သည်။ ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုအနေဖြင့် မိမိတို့၏အိုးအိမ်များ၊ လူနေမှုဘဝများကို ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည့် ဘေးအန္တရာယ်များအပေါ်အကဲဖြတ်ရန်၊ စီမံလုပ်ဆောင်ရန် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သည့်အရည်အချင်းများရှိလာစေရေးနှင့် ပြည်သူတို့အား အကျိုးရှိရာရှိကြောင်းပါဝင်လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် လမ်းညွှန်ချက်များကိုလည်း အသိပေးနိုင်သည်။ ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့များနှင့် ရပ်ရွာဒေသတွင်မှီတင်းနေထိုင်သူအားလုံးအကြား ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက်လည်း အပြန်အလှန်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ရပ်ရွာဒေသ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံကိန်းများကို မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်းသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်မှုများမှကာကွယ်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေသည့်အပြင် ကျေးရွာတစ်ရွာ သို့မဟုတ် ဒေသတစ်ခုအတွင်း လက်ရှိခံစားနေရသည့်အန္တရာယ်များ ပို၍ဆိုးဝါးမလာနိုင်အောင်လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဘေးအန္တရာယ်တုံ့ပြန်ရေးလုပ်ငန်းများပါဝင်သည့် မြို့နယ်အဆင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကိုအခြေခံ၍ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့်ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဗဟိုအဆင့်စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အလေးထားထည့်သွင်းရေးဆွဲနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

(က) မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း

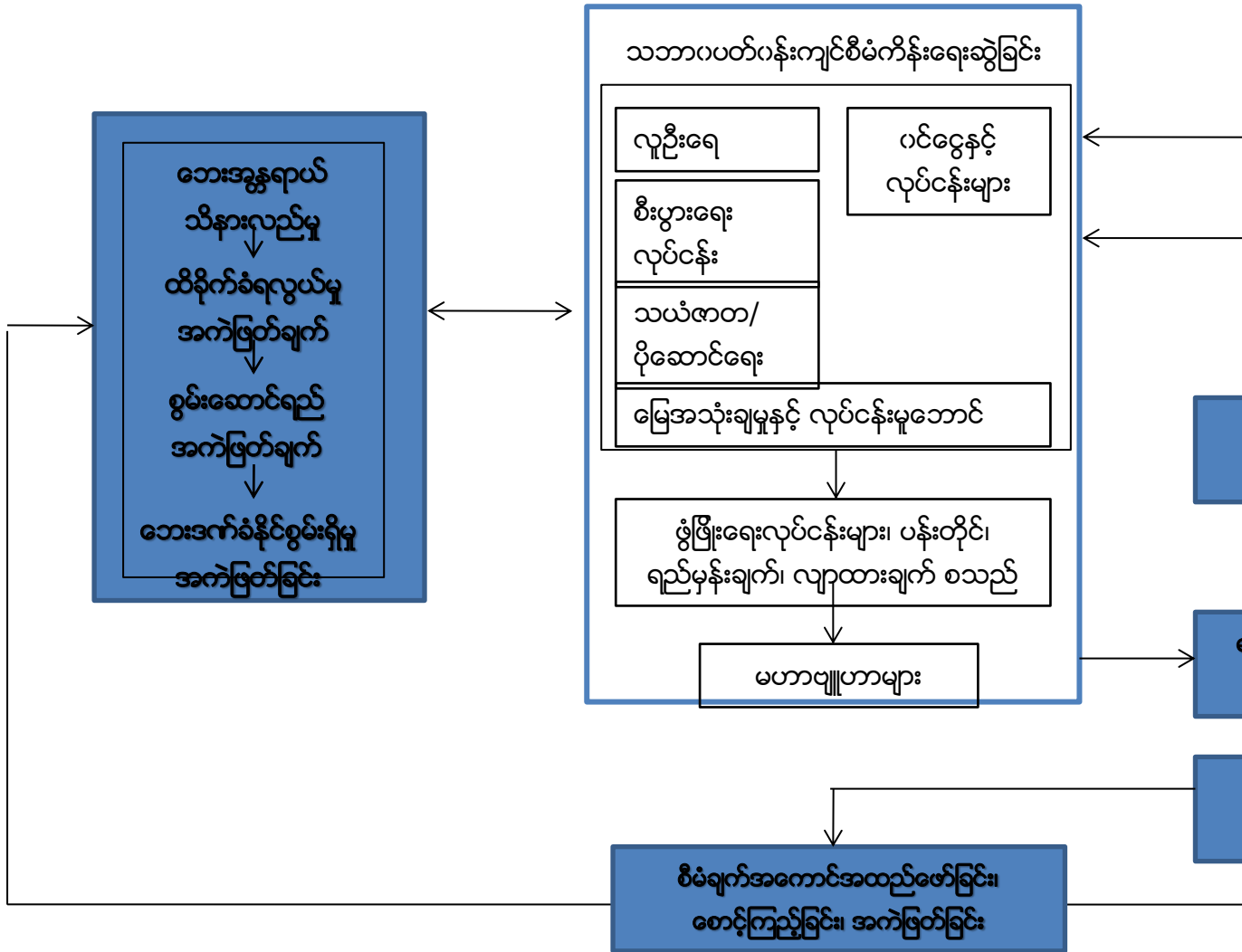
မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းများဖွဲ့စည်းထားရှိပြီးဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် မြို့နယ်အဆင့်တွင် စီမံကိန်းရေးဆွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည့် ဌာနဆိုင်ရာများပါဝင်သော စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးကော်မတီများဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးထားသည်။ အဆိုပါကော်မတီများတွင် သက်ဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပြီး စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးအရာရှိများက အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။ အဆိုပါကော်မတီများဖွဲ့စည်းရာတွင် ပြည်နယ်/မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ သက်ဆိုင်ရာဌာနများမှကိုယ်စားလှယ်များ၊ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဌာနအရာရှိများနှင့် ကျေးရွာ/မြို့နယ်တို့မှ အထူးကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည်။ ထိုကော်မတီများအတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုမှာ မိမိတို့ဒေသ၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးကောင်းမွန်တိုးတက်ရေးအတွက် အရေးကြီးသည့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေး

စံနှုန်းများ၏အရေးပါမှုကို နားလည်သဘောပေါက်ရေး၊ ခံယူကျင့်သုံးရေးဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ထိရောက်သည့်ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးကို ရပ်ရွာဒေသအဆင့်၌အမှန်တကယ်နားလည်ရန်နှင့် ယင်းတို့အတွက် ဒေသန္တရအစိုးရအဆင့်တွင် အမြင်ကျယ်ပြီး တည်ငြိမ်သည့်ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် အထွေထွေတွန်းအားပေးမှုများလိုအပ်လျက်ရှိသည်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လက်ခံထားပြီးဖြစ်သည်။

မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများတွင် ရပ်ရွာဒေသဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံကိန်းများထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြိုတင်မျှော်မှန်း လုပ်ဆောင်မှုအပါအဝင် ဘက်စုံပေါင်းစည်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက်အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများချမှတ်ရာတွင် မဖြစ်မနေထည့်သွင်းရေးဆွဲရမည့်ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်လာမည်။ ဤသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် -

- (က) ဘေးအန္တရာယ်(များ)ကြောင့်လိုအပ်လာမည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအထောက်အကူများ(မူဝါဒ၊စီမံကိန်း၊ အစီအစဉ်၊ စီမံချက်၊ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် စသည်ဖြင့်)စိစစ်ဖော်ထုတ်နိုင်ပြီး ထိခိုက်မှုများရှောင်လွှဲရေး၊ လျော့ပါးရေး သို့မဟုတ်စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြိုတင်မျှော်မှန်းလုပ်ဆောင်မှုများအပါအဝင် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေးအထောက်အကူပြုလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- (ခ) ကြီးမားသည့်ဘေးတစ်ခုဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည့်ဘေးအန္တရာယ် သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ကြီးမားသည့်ပျက်စီးမှုအလားအလာအတွက် လိုအပ်မည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအထောက်အကူများ စိစစ်ဖော်ထုတ်နိုင်ပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြိုတင်မျှော်မှန်းလုပ်ဆောင်ရေးကိစ္စများအပါအဝင် အားလုံးဝင်သည့်သဘာဝလျော့ပါးရေးစီမံခန့်ခွဲမှုများက ထိခိုက်ခံရလွယ်မှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကြိုတွေ့ရမှုများကို လျော့ချ သို့မဟုတ် ရှောင်လွှဲနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ပုံ-၃။ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် ရပ်ရွာဒေသဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံကိန်းများထည့်သွင်းရေးဆွဲသည့်နည်းလမ်းများကို ဖော်ပြသည့်ကားချပ်ပုံစံ (NEDA-၂၀၀၉ မှရယူဖော်သည်။)

အထက်ပါပုံစံ-၃တွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် ရပ်ရွာဒေသဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံကိန်းများထည့်သွင်းရေးဆွဲရာတွင် (NEDA-၂၀၀၉ ထံမှကူးယူဖော်ပြထားသည့်) လုပ်ဆောင်ရမည့်နည်းလမ်းများကို ဖော်ပြထားသည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့်အသေးစိတ်အဆင့်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်-

- (က) **အဆင့်-၁။** ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများ(အစိုးရနှင့်အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ)သည် ရပ်ရွာဒေသများအတွင်း ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှုအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းသို့ပါဝင်ခြင်းဖြင့် ဒေသအကျိုးဆောင်ရွက်ပေးနေသူအားလုံး ရပ်ရွာဒေသများရင်ဆိုင်နေရသည့်ပြဿနာများအပေါ် နားလည်စေရန် အထောက်အကူပြုသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ယခင်ကမရှိခဲ့ဖူးသည့် အနီးကပ်ချိတ်ဆက်မှုများအတွက်အဆင်ပြေချောမွေ့စေသည်။ ရရှိလာသည့်ရပ်ရွာဒေသအကဲဖြတ်ရလဒ်များကို ဒေသခံအစိုးရဌာနများအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အားလုံးသို့ဖြန့်ဝေပေးရမည်။

(ခ) **အဆင့်-၂။** ရပ်ရွာဒေသဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဒေသခံအစိုးရ ဌာနများပါဝင်မှုအဆင်ပြေစေရေးအတွက် ကျေးရွာများ၊ အစိုးရဌာနများနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများအကြား ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုများနှင့်ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများစဉ်ဆက်မပြတ်ပြုလုပ်သွားရန်လိုအပ်သည်။ (ဥပမာ-ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်အဖွဲ့အစည်းအားလုံး ဗဟိုမှ ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်အထိ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲသည့်လုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု/ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ်ကြိုတင်မျှော်မှန်းဆောင်ရွက်ရေးမူဝါဒများ၊ မဟာဗျူဟာများကို သိရှိထားရန်လိုအပ်သည်။) မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ၌ ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံကိန်းများထည့်သွင်းရေးဆွဲရေးအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ်တိုက်တွန်းအားပေးရမည်။ ရွာသူရွာသားများ၏ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် အထောက်အကူပေးနိုင်စွမ်းရှိရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဝန်ထမ်းများကို အရည်အချင်းမြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များချမှတ်ဆောင်ရွက်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးစားပေးသတ်မှတ်မှုများပိုမိုလုပ်ဆောင်နိုင်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင်ကောင်းမွန်သည့်ရလဒ်များထွက်ပေါ်လာစေမည်ဖြစ်သည်။

(၃) **အဆင့်-၃။**

(က) အဓိကကျသည့်ကျေးရွာကိုယ်စားလှယ်များ(ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများအပါအဝင် ကျေးရွာ၏ကဏ္ဍအားလုံးကိုကိုယ်စားပြုသူများ)နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရတာဝန်သူများအကြား မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်စီမံကိန်းများတွင် ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံကိန်းများထည့်သွင်းရေးဆွဲရေးအတွက် ထည့်သွင်းမည့်အချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ရန်ဖြစ်သည်။

(ခ) ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများတွင် ထည့်သွင်းမည့်ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးအတွက် အဓိကထားဆောင်ရွက်ရမည့်နယ်မယ်များကို စိစစ်ဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-သက်ဆိုင်ရာဒေသအစိုးရအဖွဲ့မှပါဝင်ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းများကိုရေရှည်ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားရေး၊ မြေယာအသုံးချမှုစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း သို့မဟုတ် ဒီဇေတောများပြန်လည်စိုက်ပျိုးခြင်း သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ထားသည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လိုအပ်သည့်ရင်းမြစ်ပစ္စည်းများ အစိုးရထံမှရရှိရေးစသည်တို့ကဲ့သို့သော ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းအကူအညီများစသည်တို့ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် အိမ်ထောင်စု သို့မဟုတ် ကျေးရွာအဆင့်လုပ်ငန်းများအတွက် ကျေးရွာအတွင်းစတင်လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းများဖြစ်သည့်အပြင် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၏ပံ့ပိုးကူညီမှု ဥပမာ-အိမ်ထောင်စုပိုင် အစိုးရပစ္စည်းများကာကွယ်ရေး၊ သီးနှံအမယ်စိုက်ပျိုးရေး၊မျိုးစေ့သိုလှောင်ရေး ဌာနများတည်ထောင်ရေးစသည်တို့အတွက်အဆိုပြုချက်များဖြစ်သည်။

- (ဂ) ယခင်ရေးဆွဲထားသည့် မြို့နယ်/ပြည်နယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများပြန်လည်သုံးသပ်ရမည်။ လက်ရှိအခြေအနေနှင့် အောင်မြင်မှုများ၊ အနာဂတ်မျှော်မှန်းချက်၊ ပန်းတိုင်နှင့်ရည်ရွယ်ချက်များ၊ ကဏ္ဍအလိုက်တိုးတက်မှု စသည်တို့ဖြစ်သည်။
- (ဃ) ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းတွင်ထည့်သွင်းမည့် ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံကိန်းများအတွက် အဓိကထည့်သွင်းရမည့်အချက်များချမှတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ စီမံချက်များအတွက်ကဏ္ဍအလိုက်ခွဲထုတ်ခြင်း၊ ကျေးရွာစီမံချက်များကိုပေါင်းစပ်ပေးခြင်း၊ လိုအပ်သည့်နေရာတွင် ကဏ္ဍအမျိုးမျိုးကို ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်တွင်ထည့်သွင်းခြင်း၊ ဥပမာ-မြို့ပြစီမံကိန်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုဖူလုံရေး စသည်ဖြင့်
- (င) ရွာသူရွာသားများ၊ ထိခိုက်ခံရမှုအလွယ်ဆုံးသူများ၏ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည့် အုပ်စုလိုက်အစည်းအဝေးများတွင် မြို့နယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် လိုအပ်သည့်နေရာတွင် ပြင်ဆင်ရန်ပြုလုပ်ရမည်။

(ခ) ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများ အထူးသဖြင့် မသန်စွမ်းသူများ ပါဝင်မှု

ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များတွင် ထိခိုက်ခံရလွယ်သည့်အုပ်စုများ အထူးသဖြင့် မသန်စွမ်းသူများ၏လိုအပ်ချက်များထည့်သွင်းရေးအတွက်စဉ်းစားရာတွင် မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသို့ အထောက်အကူပေးနိုင်ရန်အတွက် အောက်ပါကိစ္စများဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်-

- စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အားလုံးပါဝင်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြို့နယ်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်အစိုးရဝန်ထမ်းများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူများအတွက် အသိမြှင့်တင်ရေးအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများစီစဉ်ပြုလုပ်ပေးရန်။ ဥပမာ-အထူးသဖြင့် မသန်စွမ်းသူများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ သက်ကြီးပုဂ္ဂိုလ်များ၊ လူမျိုးစုများ၊ ကလေးသူငယ်များ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု၊ ယင်းတို့၏လိုအပ်ချက်များထည့်သွင်းစဉ်းစားရေး
- မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့် ဌာနဆိုင်ရာများစီမံကိန်းရေးဆွဲရေးကော်မတီနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ရေးအတွက် ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများမှကိုယ်စားလှယ်များရွေးချယ်ရန်ဖြစ်သည်။ အစိုးရဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများတွင် ကျေးရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးစီမံကိန်းများထည့်သွင်းရေးဆွဲရာ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိရေးအတွက် အဆိုပါရွေးချယ်ထားသူများကို ပံ့ပိုးကူညီမှုနှင့် အရည်အချင်းမြှင့်တင်ပေးရန်လိုအပ်သည်။
- မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်အုပ်စုများမှကိုယ်စားလှယ်များသည် ကျေးရွာအဆင့်ထိခိုက်ခံရလွယ်ဆုံးသူများ၏လိုအပ်ချက်များအထောက်အကူပေးရာတွင် တက်တက်ကြွကြွဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ စီမံကိန်းရေးဆွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံး ယင်းတို့၏အသံများကိုကြားသိနိုင်ပြီး လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- မသန်စွမ်းသူများအပါအဝင် ထိခိုက်ခံရလွယ်ဆုံးသူများအနေဖြင့် ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးအစည်းအဝေးများတွင်တက်ရောက်ဆွေးနွေးနိုင်ရန်နှင့် လိုအပ်သည့်အချက်များဖြည့်ဆည်းပေးရန်ဖြစ်သည်။

လိုအပ်သည့်လမ်းညွှန်ချက်များကို အောက်ဖော်ပြပါနေရာများမှ ရရှိနိုင်ပါသည်-

- (က) မြန်မာနိုင်ငံ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းတိုးတက်မှုစီမံကိန်းရေးဆွဲရေး။ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်(၂၀၁၃)။ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဦးစီးဌာန။ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန။ မြန်မာနိုင်ငံ။
- (ခ) မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် သဘာဝဘေးနှင့်ရာသီဥတုအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု များအလေးထားထည့်သွင်းရေးဆိုင်ရာအမျိုးသားအဆင့်သင်တန်း (၂၀၁၄)။ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဦးစီးဌာန၊ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန။ မြန်မာနိုင်ငံ။
((((((o))))))

၇။ ကျမ်းကိုးစာရင်း

Daze, A., Ambrose, K. Ehrhart, C. (၂၀၀၉)-ရာသီဥတုထိခိုက်ခံရလွယ်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ဆန်းစစ်ချက်လက်စွဲစာအုပ်။ CARE International

မိုးလေဝသနှင့်ဇလပေဒဏ်(၂၀၀၉) - မြန်မာနိုင်ငံဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်အကျဉ်းချုပ်

Malteser International (၂၀၁၃) - မသန်စွမ်းမှု-အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သောရပ်ရွာအခြေပြုဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေစီမံခန့်ခွဲမှုလက်စွဲစာစောင်၊ ဝိယက်နမ် - Malteser International

Malteser International (၂၀၁၄) - မသန်စွမ်းမှု-အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သော ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေလျော့ပါးသက်သာရေးလမ်းညွှန်စာအုပ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ- Malteser International

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၂) - ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏အမျိုးသားရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်။

အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန(၂၀၁၄) - မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ရာသီဥတုဘေးဖြစ်နိုင်ခြေစီမံခန့်ခွဲမှုကို အဓိကထားထည့်သွင်းရေးဆွဲရေးဆိုင်ရာအမျိုးသားအဆင့်သင်တန်း၊ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဦးစီးဌာန။ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန။

မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်း (MRCS) (၂၀၁၄) - ရပ်ရွာအခြေပြုဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေလျော့ပါးသက်သာရေးလက်စွဲစာစောင်။

NEDA (၂၀၀၉) -ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ၏ပြည်နယ်များဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် မြေအသုံးချမှု/လက်တွေ့စီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေလျော့ပါးရေးကိုအဓိကထားထည့်သွင်းခြင်း၊

Pasteur, K. (၂၀၁၁) - ထိခိုက်ခံရလွယ်ခြင်းမှ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိရေးသို့။ ရပ်ရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေးဆန်းစစ်ချက်နှင့်လုပ်ဆောင်ချက်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်။ Pratical Action Publishing, Rugby.

Theis, J. and Grady, H. (၁၉၉၁) - ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ရပ်ရွာလူထုပါဝင်သည့် လက်ငင်းအကဲဖြတ်ချက်။ အရှေ့အလယ်အပိုင်းနှင့် မြောက်အာဖရိကအတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံသည့်သင်တန်းလက်စွဲစာစောင်။ IIED, UK

Twigg, J. (၂၀၀၉) - ဘေးအန္တရာယ်ဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့်ရပ်ရွာ၏ဝိသေသလက္ခဏာများ။ လမ်းညွှန်မှတ်စု၊ လန်ဒန်

UNISDR (၂၀၀၉) – UNISDR ၏ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေလျော့ပါးရေးဆိုင်ရာဝေါဟာရများ။ ဂျီနီဗာ။

Webb, J. (၂၀၁၄) - ရပ်ရွာဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းအကဲဖြတ်ချက်နှင့် လုပ်ဆောင်ချက်လက်စွဲစာအုပ်။ Myanmar Braced Alliance.

Wisner, B. Blaikie, P., Cannon, T. and Davis, I. (၂၀၀၄) - ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေ၊ သဘာဝဘေး၊ ပြည်သူများထိခိုက်ခံရလွယ်မှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များ။ ဒုတိယအကြိမ်ထုတ်ဝေခြင်း။ Routledge, London.

နောက်ဆက်တွဲစာရွက်စာတမ်းများ

Date:

Hamlet

Village Tract

Total Population

Male

Female

Older people

Disable people

Under five

No of Household

No of household (Family)

Female headed household

Family

What Hazards are there?Flooding Strong wind Landslide other.....

Transportation Boat Road (Car) others..... Time from Sittwe

Stable area (Villages)

How many months/year do you live here?months

What are your main security threats?

Who provides security for Village?

Not Supporting from NGOs..

Which NGO	What activity	What year
.....

Means of Livelihood Farmer % Fishermen% Daily Worker.....% Businessmen% others....

Are they willing to volunteer work for establishing Mangrove? Yes No

Do they think it is important to prepare for cyclone? Yes No

Are they willing to work with NGOs? Yes No

Muddy for Mangrove (direct observation) Yes No

No Landslide (direct observation) Yes No

No rocky (direct observation) Yes No

Not far away from the village (Distance village to Mangrove area)Ft

No inside prawn farm at mangrove area (direct observation) Yes No

Is there regular tide at mangrove area (direct observation) Yes No

Good slope (Visual Check)	Yes ☐	No ☐
Isolate villages (river side) few trees (Visual Check)	Yes ☐	No ☐
Low Land Area (Visual Check)	Yes ☐	No ☐
Poor Village (direct observation)	Yes ☐	No ☐